

I.

Письмо Руской Митрополичей провинціи Галицкой до святаго Престола Апостольского, котрымъ смиренно просить и ожидае позволеня скликати и отправить соборъ.

Святѣйшій Отче!

Отколи Рускій народъ принявъ святе соединеніе съ св. Апостольскимъ Престоломъ, котре въ р. 1595. щасливо довершило ся, отправивъ бытъ въ протягу 125 лѣтъ лише одинъ соборъ, и то провинціальный въ роцъ 1720, въ городъ Замостію. Що однакожь бытъ того часу ніякого иншого собора не отправлено, були тому на перешкодъ многіи обставини, передовсѣмъ же подѣлъ державы политичнои, т. е. царства Польского, которого не малу часть становило такожъ Руске княжество. Черезъ той роздѣлъ збѣтали такожъ діецезіи одній бытъ другихъ бѣдѣлений и прилученій до новыхъ державъ, т. е. до Россіи и Австріи.

Церкви Руенибъ-католикбъвъ, когріи стояли подѣ владѣнемъ Россіи, дбзнавали вправдѣ зъ початку на око певнои терпимости, бытъ Владѣтелѣвъ Россіи, однакожь вже и тогда не давано рускимъ Церквамъ правдивои можности свободно розвивати своє духовне

добро. Съ часомъ же бѣнято цѣлкомъ и тоту позбру свободу; що бѣльше, при ужитю рѣжныхъ штукъ и пѣдступѣвъ зѣ стороны схизматикѣвъ, Церковь руска въ згаданѣй державѣ не тѣлько не могла нѣякого собора бѣправить, но на жалѣ! найнещасливѣйшою долею ведена, попала въ погибель, бо втягнена насильно въ сумне бѣступництво, приневолена черпати и пити гнилу воду зъ калужѣ схизмы, утратила животну силу духа; а опустивши Петра, который бѣвѣчнымъ постановленемъ бѣтъ Христа Господа зѣставъ поставленный законнымъ Пастыремъ стада овецъ своихъ, погнбла нещасно. Що же дотычить другои части Церкви рускои, котру Провидѣнне Боже зволило поручити печаливости Владѣтелѣвъ Австрїи, тая за ласкою Божою до сѣи поры завсѣгды слухае голосу найвысшого Пастыря, и за Нимъ иде, куды тѣлько Онъ провадитъ, и процвѣтае, живлена здоровымъ кормомъ, поданнымъ Ёй бѣтъ Него; — помимо того однакожь и та не була въ можности бѣправляти соборы. Двѣ бо дїецезїи рускїи, находячы ся въ Угорщинѣ, задля бѣдаленя мѣсцевостей, не мають нѣякого іерархичного союзу съ Митрополїею галицкою, лишъ пѣдлагають Примасови Угорцины, задля чого бѣтъ непамятныхъ майже часѣвъ, не мають нѣякои звязи съ Галицкими Русинами, найбѣльшежь бѣколи держава зѣстала роздѣлена, якобы на двѣ части, т. е. на австрїйску и угорску. Третя дїецезїя Крижовацка (св. Креста), въ Кроаціи положена, котра уживае въ священодѣйствиѣхъ того самого обряду и бесѣды литургичной що и Русины, такожь не естъ сполучена съ Митрополїею Галицкою, лишъ естъ пѣдчинена Архієпископови Кроаціи и Славонїи обряду латиньского, такъ, що коли Ваша Святбѣсть щасливо обшпмали правлене цѣлои Церкви, лише двѣ католицкїи дїецезїи рускїи лишили ся съ собою въ звязи, однакожь не були въ можности держати соборъ провинціальный. Коли однакожь наймилостивѣйшїй Богъ усмотривъ избрати Вашу Святбѣсть Блаженнѣйшїй Отче! Пастыремъ своего Стада, и такимъ чиномъ на небосклонѣ Своєи Церкви велѣвъ Вамъ яко свѣтилу небесному заєїяти, котрого благотворнїи лучѣ озарили такожь и насъ, хотяи положеныхъ на послѣднихъ границѣхъ, то ажъ теперъ, коли черезъ мудру прозорливѣсть Вашои Святости, Іерархїя наша руска зѣстала побѣльшена о одно Епископство, бѣворяе ся намъ можливѣсть бѣправить соборъ. Зъ другои стороны показуе ся и потреба собора задля рѣжнообразности въ св. обрядахъ, котра зъ причини прибутя однои Дїецезїи ставъ ся ще бѣльшею; длятого мы три Владыки Дїецезїи Галицкои провинциї, порадивши ся межн собою, хотя намъ не суть незвѣстнїи великїи трудности, якїи треба ще перемочи изъ

взгляду на видатки, котрыхъ ѡтправленъ такого собора вимагає, однакожь мимо того, покладаючи нашу надѣю въ Бозѣ, постановили ѡтправити Синодъ провинціальный, котрый въ слѣдующѡмъ роцѣ въ Львовѣ ѡтбути ся має. Заки тойже канонично оповѣстити ся и щасливо совершити ся, уважали Мы за свѣй ѡбязокъ ѡтнести ся до того Свѣтла небесного, котре безвинно просвѣяє ся свѣтломъ Божого Духа Утѣшителя, — до непогрѣшимаго Пастыря, учачого зъ Катедры Петра, до Васъ, Святѣйшій Отче, и просити Апостольского благословенія, котрого я, смиренно подписаный Митрополитъ, для Епископѡвъ, Духовенства и вѣрнаго та Вамъ преданого народу Руского, принавши до нѣгъ Вашои Святости, разомъ съ моими Братями Епископами съ найббольшою почетомъ, пайгорячѣйше умоляю.

Во Львовѣ дня 5. Грудия 1888.

Вашои Святости всемирениѣйшій,
всепреданиѣйшій и найпослушнѣйшій слуга

Сильвестеръ Сембратовичъ

Митрополитъ Галицкій
рускій Архіепископъ Львѡвскій.

II.

Письмо Митрополита руской провинціи Галицкой до Его Еминенціи Всечестивѣйшаго Отца св. Р. Ц. Кардинала Симеонія, Префекта св. Конгрегаціи о розширеніи Вѣры, въ справѣ руского Синода провинціального маючого ѡтправити ся въ Львовѣ.

Ваша Еминенціє!

На високоцѣнне письмо Вашои Еминенціи зъ 18. студия року минувшаго ч. 21., не хотѣвъ я заразы ѡтповѣдати, понеже уважавъ потрібнымъ, порозумѣти ся перше лично съ обома моими товаришами Епископами, що не могло наступити скорше, ажъ по укнѣченю засѣданъ краєвого Сейму, на котрыхъ я, яко заступникъ Мар-

шалка, мусѣвъ завсѣгды бути, а часомъ и по два разы на день. А такъ упоравши ся съ тымъ моимъ обовязкомъ, поѣхали мы съ Преосвящен. Епископомъ Станиславѣвскимъ до Перемышля, щобы порозумѣти ся съ Епископомъ того мѣста, съ Преосв. Ступницкимъ. Дня 28. Сѣчня сего року, удѣливши Ему писѣмо Вашои Еминенціи и бѣбувши нараду дотычно бѣповѣди, яку выпадало бы дати, згодили ся мы, що въ загалѣ не стоялобы нѣчого на перешкодѣ, противно булобы корыстно и честно для Синода, колибъ бувъ присутный и предсѣдавъ на нѣмъ Посланникъ Апостольскій, однакожь такъ, щобы бесѣда въ Синодѣ, такъ въ збраняхъ, якъ и засѣданяхъ, була руска, не включаючи латиньскои, на случай, коли бы кто чувъ ся въ силѣ, що може нею належно выразати ся. Поводы такои постановы суть именно тѣ два: по перше: мале число такихъ, котрѣ моглибы мати достаточну вправу выразати ся по латинѣ, — друге: щобы запобѣчи можливѣй жалобѣ зъ деякои стороны, мовбы то не було повной свободы въ рѣшеняхъ соборныхъ саме длятого, що не розумлено достаточо бесѣды латиньскои, або, що не було можна выразити ся одѣтно въ бесѣдѣ латиньскои, коли бы було недозволено выразати ся по руски.

Въ случаю, колибы Ваша Еминенція зволили прийняти ту нашу постанову, котру предкладаемо Ихъ мудрому осудови, не лишилось бы нѣчого иншого, якъ лишь забезпечити Вашу Еминенцію, що Предсѣдателеви св. Престола выяснявъ бы оденъ зъ насъ Епископѣвъ предложена и розумованя членѣвъ, составляющихъ Синодъ, котрыхъ то бесѣда звычайна булабы руска, придержуючи ся того, що текстъ бувбы списаный такъ по латинѣ якъ и по рускп. А наконецъ що до особы Делегата Апостольского, то не сумнѣваемо ся, що св. Престоль схоче намъ прислати такого, котрый бы не давъ ніякого поводу Русинамъ до пѣдозрѣваня о якійсь политичный напрямъ, не спріяючій ихъ справамъ церковнымъ и народнымъ.

Спускаючи ся на се все, що св. Престолу сподобав ся зарядити, маємо честь завѣдомити Вашу Еминенцію, що мы постановили держати Соборъ въ мѣсяцю Вересню або Жовтню, а се по тѣй причинѣ, щобы мати досыть часу приготувити предметы, котрѣ суть такъ рѣжнородный и такъ важный, та щобы провѣрнти працѣ, приготовленій розличными комисіями и щобы можъ тѣмже взаимно собѣ доручити и остаточно порѣшити.

Въ ожиданю почтеныхъ приказѣвъ Вашои Еминенціи, желаючи всякого блага бѣтъ Господа, и дякуючи за Ихъ невтомимі старанности для добра сего части винницѣ Господньої, повѣренои осо-

бенно менѣ, приступаю съ почтеніємъ до уцѣлованія священныхъ рукъ Вашои Еминенціи и заявляю себе съ глубочайшимъ поважа-
немъ моего сердца.

Львѡвъ дня 13. Лютого 1889.

Вашои Еминенціи всепокрѣпѣйшимъ
и всепреданнѣйшимъ слугою :

Сильвестеръ Сембратовичъ
Митрополитъ Галицкій,
рускій Архіепископъ Львѡвскій.

*До Его Еминенціи Всечестнѣйшого Отця Іоана св. Р. Ц. Карди-
нала Симеонія, Префекта св. Конгрегаціи о розширеніи Вѣры,
для Обряду Восточного и пр. въ Римѣ.*

III.

Письмо Его Еминенціи О. Іоана св. Р. Ц. Кардинала Симеонія, Префекта
св. Зѡбраня о розширеніи Вѣры, до руского Митрополита Галицкого,
котрымъ Его повѣдомляє о вселаскавѣйшомъ удѣленіи благословенія
отъ св. Отця рускому Соборови Львѡвскому и о прислати ся маючѡмъ
осѡбнѡмъ Одпоручнику Святого Отця на Соборъ.

Римъ дня 10 септня 1891.

Ваше Преосвященство, Всечестнѣйшій Отче !

Ваше Преосвященство повѣдомили мене своимъ цѣннымъ
письмомъ зъ д. 13. лютого 1889. що згодили ся съ своими това-
ришами, що присутнѣсть и предсѣдательство Отпоручника Апо-
стольского не булобы перешкодою для Синоду провинціального,
але противно булобы корыстие и принеслобы честь, и заявили ба-
жане, щобы св. Престолъ зволѣвъ послати особу, котра бы не да-
ла Русинамъ ніякого поводу до пѡдозрѣванія о якійсь нацрѣмъ по-
литичный, не спрѣяючій ихъ справамъ церковнымъ и народнымъ.
Теперь тѣшитъ мене, що могу повѣдомити Васъ, що св. Отець съ
прѣятностію принявъ се рѣшене, и благоволивъ именовати на по-

честный урядъ предсѣдателя тогоже Синода Монсиньора, Преосвященнаго Отця Августина Чяску зъ чина Августиніяновъ, Архіепископа Лярисскаго. — Реченый Пралатъ есть бѣ довшога часу совѣтникомъ сего св. Збрана, котрому здѣлавъ важнѣй прислуги, чи то въ свойствѣ предсѣдателя толковательствъ Папскихъ тогоже Збрана для бесѣдъ восточныхъ, въ котрыхъ есть вельми досвѣдчанный, чи то въ порученяхъ великои ваги, котрѣ были Ему кѣлькыкратно повѣренѣ, и зъ котрыхъ то Онъ выязавъ ся съ великою свѣдомостію и благоразуміемъ. За тѣмъ и иншіи Его знаменитѣйши услуги взнѣсь его св. Отець на важне становиско Префекта Архивовъ св. Престола. Мило менѣ задля того забезпечити Васъ, що Онъ бѣ повѣсть цѣлковито довѣрію, яке въ Нѣмъ св. Отець положиъ, и довершити свѣй урядъ съ вдоволеніемъ рускаго Епископату. Выше згаданный Преосвященный Отець намѣряе выѣхати на початку слѣдующаго мѣсяца вересня, чтобы вже бути на мѣсци въ часѣ бѣствѣтнѣмъ въ цѣли порозумѣния ся съ Вашимъ Преосвященствомъ дотычно задачѣ, котра Ему повѣреною зѣсталася. Онъ возьме съ собою одного священника, своего приватнаго Секретаря и одного служащаго. Понеже св. Збраніе пріймае на себе выдатки, потрѣбнѣ на нѣхъ удержане, протѣмъ прошу мене повѣдомити, чи будете въ можности постарати ся для нѣхъ о бѣтвѣднѣ помѣщеніи въ тамошнѣй Семинаріи, або въ якѣмъ иншѣмъ будынку. — Мило такожъ менѣ повѣдомити Васъ, що св. Отець радо удѣляе прошене благословеніе на отвореніе Синода и на щасливый перебѣгъ праць синодальныхъ. Вѣрѣнціи сподѣюся, що до отворенія Синода буде вже именованный новѣй Епископъ Станиславѣвскій, а для довершенія тоѣ, робити. Его Еминенція Секретарь державный приготовленъ. Потѣмъ прошу, Господа чтобы удѣливъ всего добра.

Вашоу Преосвященству все щиро спріяючій слуга

Іоанъ Кардиналъ Симеоні, Префектъ

Андрей Архіепископъ Акриды, Секретарь.

Преосвященному и Всечестнѣйшему Сильвестру Сембратовичеву, рускому Архіепископу во Львовѣ.

IV.

Оповѣщенє скликаня руского Собора Провінціального, ѡтбути ся маючого
въ мѣсяцѣ Вересню 1891.

СИЛЬВЕСТЕРЪ СЕМБРАТОВИЧЪ,

Божою Милостію и св. Апостольскаго Престола Благословеніємъ, Митрополитъ Галицкій, Архіепископъ Львѣвскій, Епископъ Каменця Подѣльскаго, Его ц. и к. Апостольскаго Величества Тайный Совѣтникъ, Членъ Палаты Вельможъ Австрійской Думы державной, Вице-маршалоу и Членъ Сойму королевства Галичины и Володимиріи съ Великимъ Княжествомъ Краковскимъ, Дръ св. Богословія и пр.

Преосвященнымъ и Боголюбивымъ Епископамъ рускимъ сего Нашоу съ Св. Ап. Престоломъ Римскимъ соединеноу Галицкоу Провінціи, Всечестнѣйшимъ Капитуламъ Митрополитичіи въ Львовѣ и Епископскимъ въ Перемишлѣ и Станиславовѣ, и всему Преподобному и Всечестному Священству мірскому и монашескому сего Нашоу Провінціи,

Миръ о Господѣ и Наше Митрополитиче Благословеніе!

Возлюбленій о Христѣ!

Найвысше добро чоловіка, до котораго бѣтъ веѣмъ своими силами стремѣти доуженъ, состоить въ осягненію послѣднаго, бѣтъ Бога для него назначеноу цѣли. Надъ се нема нѣчого бѣднѣшаго и важнѣйшаго, „*едино бо есть на потребу*“, каже Спаситель до Марты, сестры Маріинной (Лук. 10, 42): спасеніе душъ своею. И дѣйствно, „*кая бо польза человеку*“, мовить тойже Божественный

Спаситель нашъ на нищбѣхъ мѣстци, „*аще приобрящете мѣръ весь и отщипите душу свою? Или что дать чловѣкъ измѣну на души своей?*“ (Марко VIII, 36—37). А коли весь людскій рѣдъ черезъ грѣхъ прародителѣвъ ѡтъ Бога отвернувъ ся, заблудивъ изъ дороги правои и попавъ въ безодню вѣчнои погибели, Богъ въ невыреченбѣхъ чловѣколюбію Своѣмъ умилосердивъ ся надъ нещастнымъ положеніемъ чловѣка, того найзнаменитшого сотворѣня, дѣла всемогучихъ рукъ Своихъ и чудеснымъ способомъ, переходячимъ всяке людске понятіе, приготовивъ ему на ново спасеніе, и то посредствомъ великого таинства Воплощенія своего единородного Сына. Высоко бо цѣнячи спасеніе чловѣка, такъ возлюбивъ его, що не вагавъ ся ѡтдати даже своего Сына за него. „*Тако бо возлюби Богъ мѣръ, яко и Сына своего Единороднаго далъ есть, да всякъ вѣрующій въ Онъ не погибнетъ, но имать животъ вѣчный,*“ заявляе тойже самъ Спаситель. (Іо. 3, 16). А ѡтдавъ Его на труды, убожество, безчесть, терѣніе и муки, на смерть же крестцу. О востыну! велике милосердіе Боже, велика любовь къ роду людскому! А якъ высоко цѣнивъ самъ Сынъ Божій спасеніе душъ людскихъ, оказуе ся изъ того, що Онъ, якъ говоритъ св. Ап. Павелъ къ Филиппис. II. 6: „*Иже въ образѣ Божіи сый не восхитеніемъ нещечева быти равенъ Богу, но себе умалилъ, зракъ раба пріимъ въ подобіи чловѣчествѣхъ бывъ и образомъ обрѣтеся якоже чловѣкъ; смирилъ себе, послушливъ бывъ даже до смерти, смерти же крестнымъ.*“ Для выдѣнанія намъ спасенія вѣчного пролявъ Онъ охотно Свою дорогоценнѣйшу кровь, давъ житє свое: „*Душу мою полагаю за овцы... Никтоже возметъ ю отъ мене, но азъ*“, каже тойже Единородный Сынъ Бога Отця, „*полагаю ю о себѣ*“. (Іо. 10, 17, 18.) А по Своѣмъ славному воскресенію, коли вже хотѣвъ ѡдѣйти до Отця Своего небесного, объявивъ тую Свою велику любовь къ бвцямъ Своимъ и печаливѣсть о ихъ вѣчне спасеніе такоже тымъ, що якъ примѣчае великій Учитель Церкви св. Іоанъ Золотоустый: поминувши нишихъ Апостолѣвъ, передавъ насеніе овецъ Своихъ тому зъ нихъ, котрый межиними бувъ наибѣльше изряднымъ и котрый бѣльше якъ прочій, любивъ Его, а слѣдовательно и Его бвцѣ. (Том. 87 кн. о священ. 2, ч. 1). „*Глагола Симону Петру Іисусъ: Симоне Іонинъ, любилъ ли мя паче сияхъ... паси овцы моя... паси агныи моя*“. (Іоанъ 21, 15—18). Выбране Апостолѣвъ, поставлене св. Петра верховнымъ Пастыремъ, установлене св. Тайны Священства, приказъ даный Апостоламъ и ихъ паслѣдникамъ, проповѣдати, крестити, строити св. Тайны, есть яснымъ свѣдоцтвомъ горячои любви и печаливѣости Христа

о людехъ, и свѣтлымъ доказомъ, якъ высоко цѣнивъ спасеня вѣчно душъ ихъ. „*Идше во мѣръ весь, проповѣдите Евангеліе всей твари. Иже вѣру иметъ и креститъ ся, спасенъ будетъ*“. (Марк. 16, 15.) Но Христосъ устанавливаетъ Церковь новаго завета, и хочетъ, чтобы таяжь Церковь, основана отъ Него въ цѣли уготовленія людямъ спасеня вѣчнаго, не была привязана до одного лише певнаго мѣстця, або до одного лише народа, якою була церковь староваго завета, но чтобы розпростороняла ся по всѣмъ свѣтѣ и обняла все народы; для того и тую власть правленя, котру лишивъ Епископамъ, чтобы дѣло спасенія дальше провадити, не обмеживъ на одну лише особу Петра и его наслѣдниковъ, (якъ то було въ старомъ заветѣ, коли-то власть правленя привязана була до особы Аарона и его наслѣдниковъ), но роздѣливъ туюжь такожь и межю прочихъ Апостоловъ и ихъ наслѣдниковъ Епископівъ, и они то разомъ съ св. Петромъ и подъ верховодствомъ св. Петра и его Наслѣдниковъ печалить ся такъ саміи собою, якъ такожь при помочи покликанныхъ ими низшихъ служителейъ священниковъ о спасеніи душъ, а такъ содѣйствуютъ они Богу самому въ тѣмъ межю всѣми Божиими дѣлами найбільше вознесѣмъ Божиимъ дѣлѣ.

А хотяи каждый поодинокій зъ душпастиръвъ обовязанъ самъ отвѣдати за овцъ собѣ повѣреніи, то однакожь, понеже се дѣло есть дуже а дуже великои ваги, такъ що, якъ утверждае св. Іоанъ Золотоустый, Христосъ не усомнѣвавъ бы ся повести смерть за спасеніе хотяибы и одной души, для того старають ся все первѣйшій Пастырьъ призвати собѣ въ совѣтъ и помѣчь такожь другихъ низшихъ сотрудниковъ, въ рѣчахъ духовныхъ межю иншими опытѣйшихъ и о спасеніи душъ надъ все печаливыхъ, чтобы всякимъ возможнымъ способомъ спасеніе тыхже забезпечити, и чтобы колись Господь не жадавъ крови тыхже изъ рукъ ихъ. А вели и въ рѣчахъ важнѣйшихъ, хотий дочисныхъ, чи то публичныхъ чи припятихъ, особливо-жь, коли ходитъ о захопаннѣ цѣлости державы або о здоровѣ тѣла, звывкли завзывати ся къ всепѣльному совѣту мужѣ въ искусствѣ або мудрости або въ управленю державою способнѣйшій, то далеко бѣльше справедливо, чтобы такій совѣтованя отбували ся тамъ, де ходитъ о осягненнѣ найвысшого добра и о отверженнѣ наибѣльшого лиха для чоловіка, а що бѣльше для цѣлой людскости.

Того рода сиблии совѣтованя мужей церковныхъ, зобранныхъ въ однимъ мѣстци, названий Соборами або Синодами, отбували ся, начавши отъ самыхъ Апостоловъ Христовыхъ, дуже часто въ Церквѣ Християньскѣй и уважали ся всегда однимъ изъ

найбѣсповѣднѣйшихъ средствъ до узысканія потребныхъ вѣдомостей для належитого и успѣшнаго веденія душъ до вѣчнаго спасенія, до придбаня вправы въ кермованю кораблемъ церковнымъ, щобы въ нѣмъ перевести повѣренныхъ собѣ посередѣ небезпечныхъ волнъ зворушеного моря сего свѣта до тихой пристани небеснои.

И такъ Святѣйшій Вселенскій Архіереѣ Папы Римскій, яко верховній Пастырѣ всеи Христовои Церкви, въ протягу 19 столѣтій, держали бѣльше менше 19 Соборѣвъ, званыхъ Соборами вселенскими. Маємо такожъ велике число збѣранъ державныхъ начальными Архіереями Провинцій, котрі зовуть ся Соборами або Синодами провинціяльними, и множество збѣранъ ѡтправленыхъ поодинокими Епископами діецезалныхъ, и они называютъ ся Соборами або Синодами діецезалными або епархіальными. А и наша Церковь руска, послѣдуючи примѣрови тоиже Церкви католицкои, ѡтъ котрои она получила плодonoснy лѣторосль, яка зацѣплена на еи здоровѣмъ нин заразѣ приняла ся и выросла въ велике плодовице дерево, приносяче многі Богу милі овочѣ вѣры и прекрасныхъ чеснотъ, одушевлена тымъ самымъ духомъ ревности о спасеніе душъ, для заявленія своєї жизнєности, ѡтправляла многі Соборы провинціальні, зъ котрыхъ знаменитші були слѣдуючі: Володимирскій, званый такожъ Кіевскимъ, скликаний Митрополитомъ Кириломъ р. 1271 (Дрѣ Пелесь Истор. Уніи выдан. нѣмецке), Кобрынскій, ѡтбувшій ся по заключеню Соединенія рускихъ Епископѣвъ съ св. Апостольскимъ Престоломъ Римскимъ нѣдѣ проводомъ б. н. Митрополита Велямина Рутского р. 1626, потверджений б. н. Папою Урбаномъ VIII., а послѣдній заповѣдженный до Львова, но по причинѣ джумы, ѡтбувшій ся въ шѣсть Замостю за Митрополита Льва Кишки, нѣдѣ проводомъ Нунція Апостольского, Архієпископа Іеронима Гримальди р. 1720. потверджений Ёго Святостію Папою Венедиктомъ XIII., р. 1724.

Но хотя св. Церковь католицка, видячи и узнаючи великій пожитки, які приносять звычайно Соборы, приказує постановленемъ Собора Тридентійского, щобы тѣиже въ кождѣй церковнѣй провинціи ѡтправляли ся що найменше кожного 3. року (Засѣд. 24. гл. 2. о Исправл.); а пѣсля припису нашего Собора Кобрынского, по крайнѣй мѣрѣ кожного 4-го року (зри Кульчинскій Specim. Eccl. Ruth.), то таки въ нашѣй рускѣй Церквѣ минуло вже бѣтъ послѣднаго Замостьского Синоду 171 лѣтъ, въ которѣмъ-то часѣ ани одного Собору провинціального не ѡтправлено, а то по причинѣ обставинъ, по части политическихъ, по части же религійныхъ нашего

народа руского, благостоянію Церкви непріязныхъ. А именно: за-
 для ворожого переслѣдуванія святаго Соединенія съ Церквою като-
 лицкою не було провинціального Собору въ провинці Кіевскій,
 и тоє-то гоненє на жалъ мало своимъ наслѣдкомъ знищенє св.
 Уніи по крайній мѣрѣ виѣшне, въ державѣ російскій. Що же до
 провинці нашої Галицкои, то головною причиною не-ѣтправленія
 Соборѣвъ бувъ особливо недостатокъ потребного числа епархіаль-
 ныхъ Епископѣвъ. Но коли зъ одной стороны нынѣ наша руска
 Церковь въ провинціи Галицкій, остающій пѣдѣ ѣтцѣвскимъ скип-
 тромъ великодушного и благовѣрного наслѣдника побожного Ру-
 дольфа Габсбургского, Его Величества, Богохранимого Цѣсаря на-
 шого Францъ Іосифа I., изрядиѣишого Покровителя св. кат. вѣры,
 ѣтзыскала повну свободу исповѣданія своєи св. вѣры и плеканія
 своего питоменного обряда руского, и такожь самостѣйне правленє;
 зъ другой же стороны, коли Великій Папа Левъ XIII., той-то
 нашъ рускій народъ любячій и о благо нашої церкви рускои и на-
 шого обряду много печаливый вселенскій Архіерей, за порозумѣ-
 немъ и по великодушномъ и щедрѣмъ вывѣнованію тымже мило-
 стивѣише и славно надъ нами пануючимъ Цѣсаремъ, утворенє
 Станиславѣвскои Дієцезіи зарядивъ, и третого Епископа въ нашої
 Провинціи поставити благоволивъ, чимъ ухилено всяку перешкоду
 до ѣтправленія Синодѣвъ, то Мы, которого Богу пѣсля Своихъ не-
 выслѣдимыхъ совѣтѣвъ подобало ся выбрати Управителемъ Митро-
 полискои Архідїєцезіи Львѣвскои, а тымъ самымъ поставити на
 высотѣ для сторожѣ сєи церковнои Провинціи, свѣдомій въ цѣлѣи
 повнотѣ того нашего цѣликого званія и глубоко пересвѣдченій
 о важности тои задачѣ, яку Богъ намъ хотъ послѣдному своему
 служѣ наложити усмотривъ, и свѣдомій такожь, що зъ належитого
 сповненія тои же обовязанности колись особливо ѣтъ Насъ зложеня
 отвѣту жадати буде, то все выше сказанє часто и прилѣжно роз-
 важаючи, постановили Мы, повзятый нашъ намѣръ и дозрѣлый со-
 вѣтъ ѣтправленія Собора провинціального въ нашої Архікате-
 дральнѣи церкви ѣбъявити св. Апостольскому Престолу и пред-
 ложити Тому-жь въ смиренію къ одобренію. А одержавши благо-
 склоняѣише одобренє того нашего намѣренія, якъ такожь и одо-
 бренє Програмы порядку, маючого ся заховати при ѣтправленію
 Синода, письмомъ, выданнымъ Его Ем. Кардиналомъ Префектомъ
 св. Зѣбранія къ Розпросторенію св. Вѣры для Обрядѣвъ восточ-
 ныхъ Іоаномъ Симеоні, зъ дня 4. Липня с. р. Ч. 337[14, спѣшимо
 до Васъ съ тою радѣстною вѣстію, и заповѣдаемъ нынѣшнымъ На-
 шимъ Посланіємъ ѣтбути ся маючій провинціальный Соборъ во

Львовѣ, а назначаючи перше торжественне и явне тогожь засѣданє на день 27 (15) Вересня с. р., т. е. въ Недѣлю 14-ту по Сош. св. Духа, котра єсть заразомъ и Недѣлею по Воздвиженію Честного Креста, передъ котрымъ то днемъ ѿбуде ся еще засѣданє 1-е загальне приготавлиуче, въ Четверъ дня 24 (12) Вересня ранѣ, запрашаемъ о Господѣ властію Нашою Митрополичою на той-же Соборъ предовсѣмъ Васъ, Преосвященныхъ Епископѣвъ и духовныхъ Управителѣвъ Епархій рускихъ Черемыскон и Станиславѣвскон, яко нашихъ спѣльныхъ Труженикѣвъ въ пастырствѣ стада Христоваго сєи Провинціи съ голосомъ рѣшающимъ, Всечестнѣйшій и Высокопреподобій Капитулы: Нашу Митрополичу Львовску и Епископскій Черемыску и Станиславѣвску, Высокопреподобныхъ почестныхъ Крилошанъ Митр. Консисторіи, Всечестнѣйшого Отця Протоигумена съ Преподобными Игуменами Монастырей Чина св. Василя Вел. въ окрузѣ Нашои Архієпископіи Львовскои находячихъ ся, Всесвѣтлѣйшихъ священникѣвъ Професорѣвъ Всеучилища Львовскаго обр. нашего рускаго, Докторѣвъ св. Богословія приналежащихъ до Клиру Архієпископіи Львовскои, Всечестнѣйше Настоятельство нашихъ Сѣменищъ: генеральнаго Львовскаго и центрального Вѣдєвскаго, Всечестныхъ ОО. Деканѣвъ и Управителѣвъ Деканатѣвъ Нашои Львовскои Архієпархіи и тыхъ зъ Почт. Нашого Священства Архієпископальнаго, котріи особными письмами завѣзване ѿтъ Намъ одержать, съ голосомъ совѣтующимъ. Наконецъ, послѣдуючи звичаєви нашихъ попереднихъ Синодѣвъ, запрашаемъ такожъ и Высокопочтеннаго Сеніора, достохвальнаго нашего рускаго Института Ставропигійскаго, Всесвѣтлѣйшого Доктора и Професора Всеучилища Львовскаго, Исидора Шараневича, яко свѣдка и слушателя тогожь нашего провинціального Собора. Умоляемъ Васъ нѣдѣ однимъ Преосвященіи во Христвѣ Братя Епископы и Управителѣ духовній Дієцезій Черемыскон и Станиславѣвскон, щобы Вы звалили завѣзвати на той-же нашъ провинціальный Синодъ зъ Вашои стороны, кромѣ Всеч. Вашихъ Капитулъ Епископскихъ, ѿтъ Намъ такожъ запрошєныхъ нынѣшнихъ Нашимъ Митрополичимъ Посланіємъ, Рєсч. ОО. Деканѣвъ, Преи. ОО. Игуменѣвъ Монастырей, находячихъ ся въ окрузѣ Вашихъ Дієцезій и прочихъ по волѣ Вашѣи свѣтлѣйшихъ и опытнѣйшихъ церковныхъ мужѣвъ, щобы Мы во Христвѣ и съ Христомъ посередѣ насъ, збранихъ, при свѣтлѣмъ и совѣстнѣмъ совѣтѣ тыхъ нашихъ сотрудинокѣвъ, яко Управителѣ духовній сєи Провинціи, рѣшити и установити могли на сѣмъ нашѣмъ Соборѣ то, що во честь и бѣльшу хвалу Єдиноаго во Троици Бога, во славу нашои св. кат. Церкви,

во, поднесене и успѣхъ питомого нашего обряду руского, во благо, пожитокъ и спасеніе намъ повѣреного Богомъ нашего народа може послужити. Но памятаючи при тѣмъ, що „всяко даваніе благо и всякъ даръ совершенъ съ выше есть, сходяй отъ Отца свѣтовъ“ и що даже и помyslити нчого спасительного не можемъ безъ ласки Духа святого, — умоляю Васъ, Преосвященні Братя и упрашаю, щобы Вы такъ самі въ молитвахъ Вашихъ заносили къ Богу смильній прошеня о добрый успѣхъ сего Нашого Собора, якъ та-кожъ зволити завбзвати Ваше пѣдвластне Всеч. епархіальне Духовенство и всѣхъ порученыхъ Вашѣй печаливости вѣрныхъ Дієцезанъ, до спѣльныхъ молитвъ на памѣренє доброго успѣха сего нашего Собора, пѣдбно якъ Я нынѣшнымъ Моимъ Посланіємъ, то само въ Моей Архієпископіі Митрополитчѣй розпоряджую, завзываютъ о Господѣ Всч. Духовенство Архієпископальне, щобы, зачавши ѳтъ першой найближшой Недѣлѣ або ѳтъ першого Свята, по полученю сего Посланія, ажъ до укнченія сего провинціального нашего Собора въ памѣреню уполеня Намъ свѣтла и благодати Божон къ спѣльнымъ нарадамъ и нашимъ рѣшенямъ въ свѣмъ Соборѣ, ѳтмовили кождої Недѣлѣ и кождого Свята при Службѣ Божѣй по заамвоннѣй молитвѣ съ вѣрными своими Парохіянами, котрыхъ попередно въ проповѣди своѣй о важности Синода ѳбъучити мають, на выше речене памѣрене 3 разы Отче нашъ, додаючи 3 разы Бѣго родице Дѣво, для призваня ходатайства Пресвятой и безъ порока зачатої Дѣвы Маріи Матери Божої, котрої Покрову сей нашъ провинціальный Соборъ вручаємъ, и разъ Вѣрую. При тѣмъ розпоряджаю, щобы во всѣхъ церквахъ по крайнѣй мѣрѣ парохіальныхъ въ Недѣлѣ: 14-ту, 15-ту и 16-ту по Соч. св. Духа, въ котрѣ то Недѣлѣ ѳтбути ся мають засѣданя торжественнѣй Синода нашего, якъ такожъ въ Второкъ 1 (13) Жовтня, въ дець Покрова Пресв. Дѣвы Богородицѣ, на заключене Собора Нашого, дзвонено черезъ протягъ бѣльше менше чверть години, въ церквахъ же Львовскихъ черезъ пѣвъ години.

Долучаємъ такожъ до того Посланія, Програму порядку ѳтбути ся маючого Синода для кождої Парохіи по одному при-мѣрникови.

Преосвящені Епископы и Всечестивіишій Отцѣ и во Христѣ Братя!

Въ сѣй послѣдній хвили, коли Мы кѣнчили печатане Нашого Послання, одержали Мы тую радѣстну вѣдомѣсть, котру посредствомъ дописи Ёго Еминенціи Кардинала Іоана Симеоні, Префекта св. Конгрегаціи о Розширенію вѣры, зъ дня 10. Сернія с. р. Ч. 368. Намъ подано, що Ёго Святѣсть Папа Левъ XIII., благоволивъ вселаскавѣйше удѣлити для респочатя и щасливого веденя и успѣваня трудѣвъ синодальныхъ, Свое Апостольске Благословеніе; а заразомъ для наданя бѣльшой почести и важности сему вашому Синодови, призначити Своимъ Делегатомъ и Предсѣдателемъ: Ёго Превосходительство Преосвященного Августина Чяску (Ciasca) тит. Архіепископа Ляриссы, Префекта Архивѣвъ Ватиканьскихъ, Члена и Консультора св. Конгрегаціи для Розширеня Вѣры.

Тою то отже вѣдомостію поспѣшаючи съ Вами подѣлитись, бѣдаймо за се честь, славу и благодаренє Господеви, и будьмо перенятій въ серцяхъ нашихъ неугасаючою вдячністію для Ёго Святости Папы Льва XIII.

Богъ же да поспѣшествуетъ Намъ! Цариця Небесъ да покровительствуетъ Намъ!

Благодать Г. Н. Іисуса Христа и любви Бога Отца и причастіе св. Духа буди съ всѣми Вами! Братіе. Аминь.

Львѣвъ, въ день св. Вэл. Равноап. Князя Володим. 15 (27) Липня 1891.

Сильвестеръ,
Митрополитъ
Галицкій, Архіепископъ Львѣвскій.

Порядокъ,

якій має заховати ся и чинности, які мають предприняти ся въ скликаню и ôтправленю Синода провинціального руского во Львовъ, въ мѣсяцю Вересню р. 1891.

I. Донесеня, які мають ся здѣлати до св. Апостольского Престола дотычно приготвления до Синода провинціального:

а) Иисьма до Риму, въ котрыхъ уирашае ся о позволене до скликаня и ôтправленя Синода — о Апостольске благословеніи и ôтпущы для вѣрныхъ, бгѣ Его Святости, посредствомъ Его Еминенціи Кардинала Префекта св. Збѣр. о Розширеню вѣры для Обрядѣвъ Восточныхъ.

б) Предложеное программы Его Еминенціи Кардиналони Префектови що до порядку и способу, въ якомъ рускій Соборъ провинціальный во Львовъ має ôтправляти ся; особенно же предложеное Церемоііяла, якого держати ся постановили Епископы рускій чи то въ Збѣраняхъ приготвляющихъ, чи то въ Засѣданяхъ публичныхъ або торжественныхъ, якъ такожъ при розпочатю и закінченю Собора.

II. Чинности маючі предприняти ся дотычно скликаня Синоду.

По одержаню позволеня и благословеня бгѣ св. Апостольского Престола до ôтправленя Собора, уставовлено и одобрено за вспѣльною згодою Епископѣвъ Галицкои Рускои провинціи на засѣданю Епископѣвъ тошже провинціи, ôтбувшихъ ся во Львовъ дня 18-го Лютого року 1891, слѣдующе правило (програму) маюче заховати ся при ôтправленю Собора:

1) Митрополитъ оповѣститъ:

Одозву заповѣдаючу Соборъ провинціальный, а то: До Преосвященныхъ и Всечестивѣйшихъ Братей Епископѣвъ — Всевѣтлѣйшихъ и Высокопреподобныхъ Каинтулъ: Митрополитои и Епископскихъ Перемыскои и Станиславвскои — Архімандритѣвъ и Настоятелѣвъ Монастырѣвъ Чина св. Василя В. и до прочихъ особъ духовныхъ, котріи чи то пося права чи то звычайу довгий бути присутніи и такожъ до Свѣтлого Сепіора славного Института церковно-свѣтского Ставропигійского. Въ тѣй одозвѣ оповѣститъ ся день розпочатя Синоду и означитъ ся мѣстце, де Синодъ ôтправитъ ся — завѣзе ся духовенство и вѣрныхъ до призваня помочи Божои — оголосять ся

отпусты, милостивѣйше удѣленій Его Святостию и подасть ся до вѣдомости порядокъ и програма, яка має заховати ся на Соборѣ. А именно:

2) Передъ отвореніємъ Собору отбуде ся предвесѣмъ загальне Збране приготавлиюче; (що до приготвлення загального, то повинно оя наступити передъ Соборомъ на чотырнацять або по крайній мѣрѣ на осмь днѣвъ, на котрѣмъ Митрополитъ съ Епископами провинціи и декотрыми мужами духовными досвѣдчеными, уложать при испѣльній нарадѣ всѣ рѣшенія и постановленія, якѣ мають ся на Синодѣ предложити и обговорити, якъ такожь порядокъ и правило дѣйствъ на тѣмже Синодѣ) --- на тѣмъ збраню буде предѣдати самъ Митрополитъ въ сали Митрополичои палаты, щобы належито приготувити все потрібне такъ до отворенія Собору, якъ и до отправления першого публичного засѣданя.

А то слѣдующимъ способомъ и пбсля слѣдующои програмы:

Въ каплиці палаты Митрополичои передъ Престоломъ, на котрѣмъ має находити ся знамя Креста посередъ шести свѣчокъ и книга св. Евангелія, приготувити ся стѣлъ накрытый зеленымъ сукномъ для засѣданя членѣвъ покликаныхъ на Соборъ. Въ означенѣмъ часѣ зберуть ся тамъ всѣ до Собору провинціального належачі а то: Преосвященный Митрополитъ въ мантии, омофорѣ, съ нагруднымъ, крестомъ поверхъ омофора, въ митрѣ и съ жезломъ, Преосвященні Епископы въ мантияхъ и митрахъ, Крилошане капитульній въ тогахъ крилошаньскихъ, прочіи же Священники такъ свѣтскіи якъ и Монахи въ одеждахъ своихъ, т. е. въ реверендахъ и поясахъ, приналежныхъ ихъ достоинству, всепочтенный Предѣдатель и Сеніоръ славетного Института Ставропигійскаго въ одежи чорній, яка уживае ся звычайно при публичныхъ торжествахъ.

Скоро всѣ належачі до Собору зйдуть ся, приступитъ Митрополитъ до престола съ обома Епископами, за котрыми слѣдують Крилошане и прочіи, и зачне се приготавлиюче збране слѣдующими молитвами, въ языцѣ литургичнымъ славянськомъ:

„Благословенъ Богъ нашъ всегда нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.“ — Хоръ або пристоячій клиръ отповѣдае: „Аминь.“

Клиръ: „Слава Тебѣ Боже нашъ, слава Тебѣ.“ А потѣмъ всѣ приклонявши колѣна заспѣвають слѣдуючу пѣснь до св. Духа: „Царю небесный Утѣшителю, Душе истины, вездѣ сый и вся исполняй, сокровище благихъ и жизни подателю: прійди и всели ся въ ны, и очисти ны отъ всякія скверни, и спаси Блаже души паша.“

Потѣмъ вставши ѣтъ колѣнопреклоненія, всѣ ѣтмавляють дальше слѣдуючій молитвы: „Святый Боже, святый крѣпкій, святый безсмертный помилуй насъ.“ 3 разы: „Слава: и нынѣ: Отче нашъ“ и пр.

Митрополитъ возглашае: „Яко твое єсть царство“ и пр. Клиръ; „Аминь.“

Потѣмъ: „Господи помилуй:“ 12 разы. „Слава Отцу“ и пр. — „Прійдѣте поклонимъ ся“ и пр. 3 разы. И тропари: „Помилуй насъ Господи помилуй насъ“ и пр. „Слава: Господи помилуй насъ“ и пр. „И нынѣ: Милосердія двери“ и пр. Потѣмъ: „Господу помолимся.“ Клиръ: „Господи помилуй.“

М о л и т в а.

„Господи Ісусе Хрісте, Сыне Единородный, безначальный, безначального твоего Отца, рекій пречистыми усты Твоими: яко безъ мене не можете творити ничесоже, Господи, Господи нашъ! вѣрою обѣмше въ души нашей и въ сердцѣ Тобою реченная, припадаемъ Твоей благодати, помози намъ грѣшнымъ, сіе дѣло нами починающее ся, о Тебѣ самомъ совершити, во имя Отца и Сына и святаго Духа. Аминь.“

А въ концѣ ѣтмавляють всѣ одинъ разъ привѣтъ Ангельскій: „Богородице Дѣво радуйся“ и пр.

По скѣнченю сихъ молитвъ Митрополитъ звернувшись до зѣбранихъ, повитае ихъ короткою промовою и выложитъ цѣль и потребу Синода.

По промовѣ завѣзвє Преосв. Митрополита за взаимнымъ порозумѣнемъ и згодою Епископѣвъ, всѣхъ присутныхъ священникѣвъ и мірскаго Сеніора Института Савропигійскаго до зложеня ѣбѣтницѣ, що будуть заховувати тайну о всѣмъ, о чѣмъ буде розправляти ся на Соборѣ, и то бѣльше меньше пѣсля слѣдуючої формулы:

„Приѣбѣцяють всѣ тутъ присутній на совѣсть священничу (а мірянинъ пѣдѣ словомъ чести) що рѣшеня и все инше, що имъ къ испытаню предложитъ ся, якъ такожъ розправы и мнѣнія каждого поодинокого, не выскажутъ ани нѣкому по за зборомъ Синода не выявлять¹⁾, ажъ доки рѣшеня св. Апостольскимъ Престоломъ не будутъ провѣрені и оголошені²⁾).

¹⁾ Соб. Ват. гл. 27.

²⁾ См. Соб. di Orvieto 23.

На се завбзване приступлять всѣ послѣ достоинства своего стану и чина до Митрополита и приобѣщаютъ подѣ честію своею держати тайну слѣдующими словами:

„Прирѣкаю се на совѣсть священничу (а мірянинъ: подѣ словомъ чести.)“

На тѣмъ приготавлиючѣмъ зѣбранію Митрополитъ прикаже Канцлерови консисторскому оповѣстити рѣшенія о выборѣ и именованію урядующихъ на Соборѣ, котрыхъ то за згодою Епископѣвъ вже передѣ тымъ назначивъ. А то:

- 1) Судѣ извиненій и жалобъ: складаючій ся зъ одного Епископа и 4 членѣвъ.
- 2) Промоторѣвъ Собору: зъ трехъ членѣвъ, по одному членови зъ каждой зъ трехъ Епархій.
- 3) Секретарѣвъ Собору чотырохъ.
- 4) Нотарѣвъ Собору чотырохъ.
- 5) Управители обрядѣвъ и трохъ помѣчникѣвъ.
- 6) Богословѣвъ и Канонистѣвъ десять, именно 6 изъ Архіепископїи Львѣвской, а по двохъ изъ обохъ прочихъ Епархій.

Инструкция

для урядующихъ на Синодѣ провинціальнѣмъ, выдана Преосв. Митрополитомъ Львѣвскимъ 1891 р.

а) Обязанки Судіѣвъ синодальныхъ.

Обязанки Судіѣвъ синодальныхъ въ нынѣшнихъ часахъ мѣняться ся въ слѣдующихъ точкахъ:

1) До Судіѣвъ синодальныхъ буде належати розсмотрѣти попомощю бнпоручникѣвъ и зажадати бѣть участникѣвъ Собора грамотъ, на подетавѣ котрыхъ они завбзваніи суть яко богословы до теперѣшного Синода.

2) Они будуть провѣрювати оправданія такъ тыхъ, котрѣ до Синода належито завбзваніи, но справедливою перешкодою вздержаніи, не явили ся, якъ и тыхъ, котрѣ задля непередвидженого якого выпадку внесуть поданѣ до Предсѣдателя сего Суду на писемѣ съ прошенемъ, щобы передѣ укѣнченемъ Синода о Господѣ ихъ бѣпустить. — Получивши позволене бѣдѣти, мають начеркъ предметѣвъ Собора собѣ врученный, Предсѣдателю Суду звернути.

3) Тоже сумнѣвы о правѣ присутности або першенства и иншіи повставшіи трудности межи членами Собору полагодити и то якъ говорить Венедиктъ XIV.: „въ короткѣй дорожѣ.“

4) Судіи мають чувати надъ захованємъ тайны и зъ оглядно-стію наказувати недодержавшихъ тоиждь.

5) Обязкомъ Предсѣдателя буде старати ся, щобы дѣйства Судіѣвъ въ особнѣй книзѣ, котра звычайно zove ся „Протоколъ“ були списані, и щобы по скѣнченю Синода дане було Митрополитови справоздане о дѣйствахъ.

б) Обязки Промоторѣвъ Собора.

1) Обязкомъ Промоторѣвъ буде, въ належтый способъ на-ставати, щобы предметъ для Зѣбранъ загальныхъ и почастныхъ Засѣданъ въ своѣмъ часѣ бувъ выготовлений и добре упорядкований.

2) До нихъ належить смотрѣти на тоє, щобы то, що ѣноситъ ся до формы дѣйствъ синодальныхъ, особенно же при публичныхъ Засѣданяхъ унотребляемо, все переведено було съ задержанємъ такъ поридку святои Литургіи, якъ и звычайу церковного переданя.

3) Мають по черзѣ сповнити довжности церемоніальны на Зѣбраняхъ и Засѣданяхъ и будуть ѣчитувати такожъ по черзѣ съ Секретарями Собору содержане Декретѣвъ, маючихъ ся на Засѣданяхъ оповѣстити.

4) Ихъ обязкомъ буде такожъ позбрати такъ списані по-одинокими Секретарями протоколы дѣйствъ синодальныхъ, якъ и ті примѣрники декретѣвъ, котрі яко автентичны содержать предметъ Собора оповѣщений.

5) Наконецъ мають они по скѣнченю Синода всѣ списы дѣйствъ разомъ съ ѣвѣтнымъ справозданємъ предложити Митрополитови.

в) Обязки Секретарѣвъ Собора.

1) Обязкомъ Секретарѣвъ буде: старати ся, щобы по крайнѣй мѣрѣ на день передъ публичными Засѣданями оголошене маючого ся ѣбути Засѣданя було прибите на дверехъ такъ церкви Митрополитои, якъ и городскои подъ тит. Успенія Пр. Д. Маріи.

2) Декреты, належачі до програмы Собора мають они по черзѣ обнародовляти предметы, маючі ся оповѣстити на Зѣбраняхъ и Засѣданяхъ ѣчитувати по черзѣ съ Промоторами и другими, котрі зъ числа Нотарѣвъ, або въ иншій способъ до обязку такого читаня будуть назначені.

г) Обязанности Нотариуса Собора.

1) Обязанностью Нотариуса будет составлять протоколы действий, как на поодиноких заседаниях частных Збраний будут залагоджені. Ті же протоколы, котрі бѣчитаютъ ся, если се зарядитъ Предсѣдатель Збранія, мають они предложити Предсѣдателю въ бѣтнѣмъ часѣ до подпису и перехованя.

2) То, що зарядитъ Предсѣдатель Збранія, дотично способу переведеня действий, мають они прочимъ членамъ того Збранія подати до вѣдомости.

3) Предложити Предсѣдателеви извиненя тыхъ, котрі разъ або другій разъ задля справедливои перешкоды не могли бути на почастнѣмъ Засѣданю.

4) По укѣнченю действий, котрі мають залагодити ся въ частныхъ Збраніяхъ, позбирають они литографовані рукописы предмету Синода, котрыхъ то примѣрники роздадутъ ся на першѣмъ частнѣмъ Засѣданю поодинокимъ членамъ; и по скѣнченю Синода предложать Промоторамъ.

5) Тойже зъ Нотариусъ, котрый буде кромѣ того занимати урядъ Нотаря актовъ синодальныхъ, составить такожъ протоколъ действий, какъ на Збраніяхъ общихъ и Засѣданіяхъ публичныхъ будутъ переведені, и содержане тыхъ протоколѣвъ обнародовитъ при кѣнци Збраний и Засѣданъ. Протоколы ті предложитъ Митрополиту до подпису, а подписані доручитъ Промоторамъ до перехованя.

д) Обязанности Церемоніаруса и ихъ Управителя.

Обязанностью Церемоніаруса будетъ наглядати: щобы на збраніяхъ загальныхъ и торжествахъ публичныхъ все дѣяло ся по правиламъ, маючихъ заховати ся при бѣправленю Собору.

Дано во Львовѣ дня якъ въ оповѣщеню Синода 1891 р.

Сильвестеръ Сембратовичъ в. р.

Архієпископъ-Митрополитъ.

Коли збстануть оповѣщеній Урядуючій на Соборѣ, першій Секретарь завбзве ѡтпоручникѡвъ Капитуль, щобы Преосв. Митрополиту предложили повномочія. Коли то по черезъ здѣлають, будуть за згодою провинціальныхъ Епископѡвъ одобреній и до Собору припущеній.

Потѣмъ запытає Митрополитъ участникѡвъ, чи не знають кого, кто бы на тѣмъ Соборѣ не бувъ присутній, що пѣсля права або звичаю довженъ бути присутній.

По сѣмъ прикаже Митрополитъ ѡтчитати декреты для першого Засѣданія, выготовленій передъ тымъ за згодою Епископѡвъ, именно:

І. Декретъ о отвореніи Синода.

Во имя Святоѡ единодушномъ, животворящомъ и нераздѣльномъ Троицы, Отца и Сына и святаго Духа.

Мы Сильвестеръ Сембратовичъ, Божію и Апостольскаго Престола милостію Митрополитъ Галицкій, Архієпископъ Львѡвскій, Епископъ Каменецкій; во хвалу и славу Бога Всемогучаго, въ честь Преблагословенной и Пренепорочноѡ Присно Дѣвы Богородицѣ Маріи, Св. Іосифа тоиже Царицѣ Небесной Обручника — Св. Михаила Архангела — Святыхъ нашихъ Апостолѡвъ Кирила и Методія — Св. Священномученика Іосафата, Святыхъ и славныхъ Боговѣчаныхъ князей рускихъ Володимира и Ольги — св. Великомученика Георгія и всѣхъ Святыхъ, якъ такожъ въ славу св. Матери Церкви католицкою и врѡстѣ св. Соединенія и общенія съ св. Апостольскимъ Престоломъ, за совѣтомъ и згодою Всечестнѣйшихъ и Преосвященныхъ Епископѡвъ провинціальныхъ — постановляемъ и рѣшаемъ, що дня 15-го (27-го н. с.) вересня, въ недѣлю по Воздвиженію Честнаго Креста начне ся Синодъ провинціальный, котрый нашою Митрополичою властію Мы заповѣли, оповѣстили и обнародовили.

Отець же Господа нашего Іисуса Христа, Отець щедротъ и Богъ всякаго утѣшенія¹⁾ да внемлетъ въ помощь нашу и да чувствуемъ тогоже Іисуса Христа Сына Ёго Единороднаго въ Ёгоже пресвятоѡ Имя собрахомъ ся, посреди насъ быти, и Духъ св. отъ Отца и Сына исходящій да просвѣтитъ свѣтомъ благодати своея умъ нашъ и воспламенить сердца. Аминь.

¹⁾ 2 Кор. 1, 3.

2. Декретъ о зложеніи исповѣданія вѣры.

Во имя Святой единокупной животворящей и пр.

Мы Сильвестеръ Сембратовичъ, Божію... и пр. (якъ выше.)

Понеже вѣра, безъ котрой никто не може угодити Богу, есть початкомъ и основою спасенія; а такожь есть одною изъ первыхъ и головнѣйшихъ доужностей Нашей Епископской печаливости, неусыпно старати ся, щобы вѣра католика, котру держитъ св. Римска Церковь, въ сѣй провинціи неповреждена завсѣгды и цѣла процвѣтала, уважаемъ, що належитъ розпочати сей провинціальный Синодъ бѣтъ однокупного исповѣданія вѣры, котру сердцемъ вѣруемъ. Послѣдуючи въ тѣмъ указаніямъ и розпорядженіямъ св. Апостольского Римского Престола и декретамъ выданнымъ для вѣрныхъ обряду восточного, якъ такожь постановленіямъ нашего послѣднего Синода провинціального руского, бѣтбувшего ся въ мѣстѣ Замостію р. 1720, рѣшаемъ, щобы Мы и Преосвященіи Епископы и прочіи на сѣмъ Соборѣ засѣдающіи явно и всенародно зложили исповѣданіе вѣры пбеля формы Урбаномъ бл. п. Папою VIII. для вѣрныхъ обряду Восточного приписаной и то пбеля тексту славянского тут. Митрополичимъ Ординаріатомъ прилѣжно пересмотренного и исправленого, а св. Зббранемъ о розширеніи вѣры письмомъ зъ дня 21. Юнія 1890 Ч. 846/14 одобреного.

3. Декретъ о способѣ житя въ часѣ Синоду.

Во имя Святой единокупной животворящей и нераздѣльной Троицы... и пр.

Мы Сильвестеръ Сембратовичъ... Митрополитъ... и пр. (я. в.)

Понеже Мы свѣдомъ того, що силы Нашіи суть недостаточніи до такъ превеликого обовязку Митрополита — свѣдомъ дальше, що така есть нембчь людской природы, що всяке довольство, яке бы оно и було, походить бѣтъ Отца свѣтовъ — то Мы бѣтправляючи сей провинціальный Соборъ, а уповаючи не на Нашіи силы, но полагаючи на пособія и помбчь Единого Бога, котрого вьсьмо служами, цѣлымъ сердцемъ умоляемъ Бго въ покорѣ, щобы Намъ пбддержувавъ, Нами управлявъ и умъ Нашъ наклонявъ къ тому, що есть наилучшимъ и вьсьма спасительнымъ для Нашей провинціи. Молимо Преосвященныхъ Епископовъ, Братіи Нашихъ, котріи съ Нами зббрали ся о Господѣ Нашомъ Іисусѣ Христѣ и благодати св. Духа, щобы вьсь засобы побожности и вьсю обильность Своихъ Епископ-

скихъ чеснотъ, якими суть обдарені, обертали безъустанно въ духовный пожитокъ провинціи. Такожъ нехай старають ся особливо спасительными совѣтами и святыми молитвами підпомагати соборне дѣло, котре Мы съ содѣйствомъ св. Духа нынѣшного дня начали. Почтеныхъ Достойниковъ, Кривошею и всѣхъ Священниковъ, котрі съ Нами збрали ся, и всѣхъ прочихъ Церковныхъ мужей упоминаемо и на милосердіе Бога закликаемо, щобы якъ кожного часу мірскимъ людямъ свѣтломъ своихъ чеснотъ присвѣчали, такъ особенно підчасъ бтиправленя сего Собора поступали богоугодно, памятни на свѣй урядъ, и жили свято, якъ пристойть тымъ, котрі суть звані въ службу Господню, такожъ щобы найсвятѣйшою жертвою Літургії дѣлу сего Собора побожно помагали, и Дателя всякихъ благъ Бога непорочными молитвами умоляли, щобы умамъ Нашимъ удѣлявъ свѣтла свои благодати, щобы Мы могли повзяти найлучшій совѣты и рѣшити спасительні постановленя. — Всѣхъ же и кожного зъ особца горожанъ и мешканцівъ мѣста Львова въ Христѣ Намъ возлюбленыхъ, упоминаемъ и о Господѣ завываемъ, щобы якъ завсѣгды, такъ особливо підчасъ сего Собора підносили духа до ревности християнскихъ чеснотъ, щобы зовѣмъ вздержували ся ѿ злого, уклоняли ся ѿ похотей плотскихъ, прикладали ся до молитвы, Христа Сына Божого въ убогихъ кормили, грѣхѣвъ сповѣдали ся, Хлѣбомъ Ангельскимъ себе скрѣпляли и щоденно Бога щедротъ побожными молитвами умоляли, щобы Мы при бтиправлені сего Собора и при кождѣмъ пастырскѣмъ дѣлѣ славѣ Божій и спасенію душъ съ боговѣйною печаливостію служили¹⁾.

4. Декретъ о ненарушимости правъ другихъ.

Во имя Святой Единодушной... и пр. Мы, С. С. Митрополитъ и пр. я. в. постановляемъ и заявляемъ, що если бы припадково случилось ся, що ктось, не маючи права, находивъ бы ся на сѣмъ Синодѣ, або маючи право, не бувъ присутный, або, що ктось не сидѣвъ бы на принадлежномъ ему мѣстци, або, не заховавши порядку, забиравъ бы голосъ, и підчасъ Собору якъ нибудь инші дѣйства совершавъ бы, никто не може зъ того вносити, що нарушають ся тымъ чиі будь права по за Соборомъ набуті, якъ подобно никто изъ тыхъ не набуває нового права и никому не бтимае ся ничего

¹⁾ См. Соб. Вѣденск. 1885.

зъ его правъ або посѣданя, лишь все остав важнымъ и ненарушимымъ въ тѣмъ самомъ станѣ, въ котромъ попередно находилось, поки не распочавъ ся сей провинціальный Соборъ.

5. Декретъ, що не вѣльно ѡтъ Синоду ѡтступати.

Мы, С. С. Митрополитъ и пр. я в. Умоляемъ и упоминаемъ Преосвященныхъ Епископѣвъ, котрѣ засѣдати довжнѣи на сѣмъ провинціальномъ Соборѣ, щобы доки тойже не закончить ся и доки по обычаю не буде ѡтпущеный, зъ мѣста Львова безъ справедливой причины не выдаляли ся. Если бы же котрый Епископъ по провѣренѣи и Намп одобренѣи причинѣ, отримавъ ѡтъ Насъ позволене выдалити ся, есть обовязанный лишити ѡтповѣдного заступника, котрый бы рѣшеня и постановленя Собору принявъ въ имени Его и Его Церкви и тѣмже, якъ есть обычай, подписавъ. Кромѣ того и прочихъ всѣхъ съ Нами разомъ на Соборѣ засѣдающихъ, упоминаемъ и приказуемъ имъ, щобы не ѡтходили передъ законченемъ Собора безъ причины Судіями извиненій узнанои и Нами одобренои¹⁾.

По перечитаню тыхъ декретѣвъ Митрополитъ запытае присутныхъ словами: „Преосвященѣи и Всечестивѣишѣи Отцѣ, чи угоднѣи Вамъ що ино перечитанѣи декреты, а заразомъ чи угодно Вамъ, щобы, такъ якъ ихъ перечитано, були ѡбвѣщенѣи на першѣмъ торжественномъ засѣданю? Отцѣ ѡтповѣдають: угодно. — По чѣмъ Митрополитъ заявляє: Перечитанѣи декреты прѣймають Отцѣ; за Ихъ ѡтже згодою Мы ихъ подтверждаемо, такъ якъ були перечитанѣи, а такожь рѣшаемо, щобы ѡповѣщено ихъ на першѣмъ засѣданю Собора.

По тѣмъ всѣмъ Митрополитъ за згодою Епископѣвъ призначить и прикаже ѡповѣстити друге зъ ряду синодальне засѣдане слѣдующимъ декретомъ:

Декретъ ѡповѣщеня II. Засѣданя.

Во имя Святой единокупной и пр. Мы С. С. Митрополитъ... и пр. я в. За совѣтомъ и згодою Преосвященныхъ Епископѣвъ провинціальныхъ постановляемо, щобы слѣдующе Засѣдане ѡтбулося 22-го вересня (4. жовтня) въ недѣлю 15-ту по Сом. св. Духа

¹⁾ См. Соб. Вѣдень. 1885.

однако такъ, що означеный речинець на Зѣбранію загальнѣмъ може бути свобѣдно скорочений або продовжений, якъ тоє окаже ся ѡтповѣднѣйшимъ для справъ Собору. — По тѣмъ Промоторы попросять Митрополита, щобы приказавъ зладити списъ дѣйствъ сего першого Зѣбраня. Митрополитъ же прикаже.

Закѣнчить ся се приготавлиюче и перше Зѣбранє благодаренємъ Бога, и то слѣдующими молитвами:

„Буди имя Господне благословенно отъ нынѣ и до вѣка“ (3 разы). Потѣмъ: „Достойно есть яко воистиняу“... и пр. Потѣмъ ѡтмолвлять всѣ Молитву Господню: „Отче нашъ“... и пр. а Митрополитъ выголошує: „Яко Твое есть царство“ и пр. Потѣмъ Митрополитъ звернений до Собора удѣляє томужь благословеніє слѣдующими словами:

„Благословеніє Господне па Васъ того благодатию и челоувѣколюбіємъ всегда плниъ и присно и во вѣки вѣковъ.“

Клиръ ѡтповѣдає: „Аминь.“

Потѣмъ Митрополитъ: „Слава Тебѣ Христе Боже, упованіє наше, слава Тебѣ.“

Клиръ: „Слава: и нынѣ: Господи помилуй“ (2 разы) и „Владыко благослови.“

Митрополитъ творить ѡтпущєть словами: „Христосъ истинный Богъ нашъ, молитвами Пречистыя своея Матере, святаго Іосифа вѣя Обручника и святыхъ праведныхъ Богоотецъ Іоакима и Анны и всѣхъ Святыхъ, помилуєтъ и спасєтъ Васъ яко благъ и челоувѣколюбецъ.“

Клиръ: „Аминь.“

По скѣнченю сего всѣ розходятъ ся въ мпрѣ.

Сей порядокъ молитвъ мав заховати ся на всѣхъ Зѣбраняхъ загальныхъ.

Сего вечера ѡтъ години 7-мои до 8-мои буде дзвонити ся во всѣ дзвоны во всѣхъ рускихъ Церквахъ мѣста.

Засѣданє явне и торжественне I.

Въ означенѣмъ дни и години являть ся всѣ до Синоду належачі въ палатѣ Митрополитчѣй; прочіи же всѣ, котріи зъ духовенства и народу будуть могли прибути на торжество, якъ такожь и процесіи чи то мѣстєскихъ чи сусѣдныхъ Церквей парохіяльныхъ, ожидати будуть на площі межі Церквою и палатою, доки Церемоніарѣ Собору не дадутъ знаку, щобы розпочала ся процесія до Церкви Митрополитчѣй.

На данный знакъ Церемоніями и при удареніи во всѣ двоны мѣста, рушить процесіа до Церкви Митрополичои въ слѣдующій порядку:

Крестъ Церкви Архікатедральной нести буде оденъ пзъ першихъ членовъ братства тоіже Церкви.

Пѣвцъ Церкви Архікатедральной.

Процесіи передмѣстекъ съ своими Крестами и хоругвами, котріи прибудуть съ своими парохами.

Процесіи парохій мѣстскихъ, а именно: Св. Апостолѣвъ Петра и Павла, св. Параскевіи, Успенія пресвятой Дѣвы Маріи, а потѣмъ Архікатедральной св. Великомученика Георгія съ брацтвами своими, крестомъ и хоругвами пѣдъ проводомъ своихъ парохѣвъ або сотрудниковъ.

Крестъ Капитулы Митрополичои межи двома свѣщеносцями.

Духовенство Митрополичои Церкви.

Управитель церемоній съ служителями до Архіерейскои Службы Божои.

Крестъ Митрополичій несеный однимъ Крылошаниномъ капитульнымъ межи двома свѣщеносцями,

Священники запрошеніи до Синоду.

Деканы, котріи не занимають ніякого частного уряду въ Соборѣ.

Богословы и Канонисты Собора.

Нотаръ и Секретаръ Собора.

Промоторы синодальніи.

Прокураторы або заступники Капитулъ Епископскихъ и Крылошане тыхже Капитулъ.

Капитула Митрополича.

Епископы провинціальніи съ своими капелянами и асистю.

Митрополитъ и преосв. Делегатъ Апостольскій съ своими асистами.

Увага: Священники, Пристоячіи, Крылошане и Преосв. Епископы съ Митрополитомъ, будутъ одѣти якъ обычно при подббныхъ церковныхъ торжествахъ, коли має ся бѣправляти Литургія Архіерейска. —

Вступивши въ Церковь клирики и прочіи священники, котріи прибули на торжество, займуть мѣстця якъ кому лучитъ ся, прочіи же Сослужитель при Службѣ Божій и Урядуючіи на Синодѣ, займуть назначеніи собѣ мѣстця въ ббльшомъ хорѣ, або пресвитеріи, Преосв. Епископы провинціальніи займуть мѣстце на сѣдалищахъ приготованныхъ насупротивъ трону Митрополичого.

Увага: Той порядокъ має ся задержати при всѣхъ публичныхъ Засѣданяхъ, котрі будуть відбуватися, съ тою лише рѣшницею, що коли буде служити Литургію котрий зъ [провинціальныхъ Епископівъ, сѣдалище для него приготовить ся насупротивъ Митрополитичого трону.

Преосв. Митрополитъ одѣтый во всѣ архіерейскій ризи и въ паліюмъ, зачне торжественну Литургію о призванє помочи св. Духа, якъ то находить ся въ Служебникахъ нашихъ рускихъ. По прочитаню Євангелія, буде мати або самъ Митрополитъ священодѣйствующій, або кто другій назначеный, духовне слово до збранихъ вѣрныхъ.

Єслибы случайно не всѣ священники збравши ся на Синодъ, могли сего дня ѿправити св. Литургію або разомъ съ Митрополитомъ служити, мають по крайній вѣрѣ св. Причастіє зъ рукъ Митрополита прийняти. По укѣнченю св. Литургіи удають ся всѣ, котрі брали участь въ процесіи, до мѣстця въ Церквѣ для засѣданій Собору приготовленого, де ѿправлять моленія и молитвы пѣсля правила указаного выше на приготавлиючѣмъ Збраню загальнѣмъ.

Потѣмъ виходять всѣ неналежачіи и лишаютъ ся лише тѣ, котрі суть на Синодъ вѣзваніи. Дверѣ церковні — если то Отцямъ буде угодно — замкнуть ся и засѣданє начне ся короткою промовою синадальною Митрополита о началѣ, пожитку и важности Синодѣвъ провинціальныхъ.

По промовѣ вносять Промоторы Собора ѿтворене Собора меньше бѣльше тими словами:

„Преосвященный во Христѣ Отче! Понеже видимъ, що всѣ, котрі пѣсля закона и обычаю на сѣмъ Синодѣ бути довжніи, ту о Господѣ збрали ся, я Н. Н. ѿтъ Вашего Преосвященства властію Митрополитію именованный и поставленный Промоторъ сего Собору, вношу и умильно прошу, щобы Ваше Преосвященство зволили выдати приказъ ѿворити сей Соборъ и приказали обнародовати декретъ о его ѿтвореню.“

Митрополитъ ѿповѣдає: „Приказуємо, щобы ѿчитано Декретъ нашъ о ѿтвореню Собора.“ Тогда передаетъ першому Секретареву Декретъ до ѿчитанія зъ амвона, або зъ якого иншого виднѣйшого мѣстця.

Першій Секретарь Собору пріймає Декретъ ѿтъ Митрополита, котрого перстень цѣлує, що такожъ робить, коли лишъ щобудь пріймає зъ руки Митрополита, и ѿчитає тойже голосомъ вырази-

нымъ зъ назначеного мѣстця. — По перечитаню декрету, котораго Епископы сидячи, прочіи же стоячи слушаютъ, другіи Секретарь приступитъ съ однимъ зъ Нотаріевъ особно до каждого зъ Епископовъ провинціальныхъ и запытае о Ихъ мнѣніи говорячи: „Зволятъ Ваше Преосвященство заявити, чи приймають що ино перечитанный декретъ о отвореніи Синода?“ По отвѣди одного и другого: „Приймаю“, Секретарь повертае до Митрополита и предлагаючи Ему отвѣдь Епископовъ скаже: „Преосвященіи Епископы Декретъ приймають.“ По чомъ Митрополитъ оповѣщуе:

„За згодою преосвященныхъ Епископовъ постановляемо и заявляемо снмъ отвореніи Собора, що вже и стало ся.“

По тѣмъ заразъ вноситъ Промоторъ зложене исповѣданя вѣры слѣдующими словами:

„Ваше Преосвященство! Понеже Святѣйшій Соборъ Тридентійскій установивъ, щобы поодинокіи Епископы и Пресвитеры збрании на провинціальныхъ Синодѣ складали всенародне исповѣдане вѣры и Святѣйшому Вселенському Архіерею Папѣ Римскому правдивый послухъ прирекли и исповѣли, я Н. Н. сего Собора провинціального поставлений Промоторъ вношу и умильно прошу, щобы Ваше Преосвященство зволило приказати прочитати и оповѣстити декретъ исповѣданя вѣры.“ —

Митрополитъ отвѣчае: „Се рѣшаемо и приказуемо.“ Першій Секретарь приймае декретъ выше сказаннымъ способомъ и бѣчитуе тойже.

По оповѣщенію декрету о зложеніи исповѣданя вѣры, Митрополитъ знявши митру, звернений до Олтаря приклоняе колѣна и положивши руку на книгу Евангелія, складае пѣднесенымъ голосомъ исповѣдане вѣры приписане Урбаномъ II. VIII. для Восточныхъ, якъ выше сказано, а прочіи повторяють за нимъ разомъ.

По укѣнченіи исповѣданя Митрополитъ встане, возьме митру и усѣвши на приготовленіи для Себе мѣстци, тримае книгу Евангелія на колѣнахъ. Теперъ приступаютъ поодинокіи Епископы безъ митры и складають такожъ, приклонивши колѣна, положивши руку на книгу Евангелія исповѣдане вѣры слѣдующими словами: „Я Н. Епископъ Н. исповѣдаю тую саму вѣру ибѣля формы що ино бѣчитаніи Преосвященнымъ Митрополитомъ и то прирѣкаю, обѣтую и присягаю. Такъ ми Боже поможи и сіе святое Божественне Евангеліе.“

По Епископахъ приступаютъ такожъ прочіи синодалніи по трехъ або чотырохъ и складають каждый зъ нихъ исповѣдане вѣры тими самими словами.

Потѣмъ першій Промоторъ внесе, щоби Декреты, якѣ звичайно мають бути на початку Собора провинціального оповѣщені, були перечитані, словами:

«Ваше Преосвященство! Пѣсля старинного звичаю Церкви, бувъ всегда захований той обычай, щоби на початку Собора провинціального слѣдуючі Декреты видавали ся и оповѣщали ся, а пменно:

Декретъ о способъ жпгя въ часѣ Собору и декретъ о не выдаюваню ся зъ Собору; протое я Н. Н. сего Собора Промоторъ вношу и Ваше Преосвященство умильно прошу, щоби тѣ декреты були перечитані и оповѣщені.»

Митрополитъ прикаже ѳтчитане декретѣвъ словами: „Тое рѣшаємо и приказуємо.“

Секретаръ Собору приймає ѳтъ Митрополита декреты и ѳтчитує ихъ зъ выше сказаного мѣстци. — Другій Секретаръ съ Нотаремъ удає ся до поодинокихъ Епископѣвъ нитаючи о Ихъ згоду словами якъ выше: „Преосвященный Отче! Чи угодній Вамъ ѳтчитані тоті декреты?“ ѳтповѣдь Епископѣвъ: „угодній“ предкладає Митрополитови а Тойже каже: „Декреты угодній суть Преосвященнымъ Отцямъ Епископамъ, за тоє подобаетъ Богу благодареніє.“

Промоторъ внесе потѣмъ оповѣщенє декрету о Судіяхъ жалобъ и извиненій словами:

„Ваше Преосвященство! Понеже для дѣловодства Синоду потреба установити Судіѣвъ, котрі бы мали обовязокъ жалобы, извиненія и непорозумѣня, если бы які зайшли, выслухати и розсуджати и тѣжъ Преосвященнымъ Епископамъ предкладати до рѣшенія, я Н. Н. сего Собору провинціального Промоторъ вношу и прошу, щоби Ваше Преосвященство такихъ Судіѣвъ именовали и декретъ о ихъ именованю оновѣстити приказали.“

Митрополитъ ѳтповѣсть: „Тое постановляємо и приказуємо.“ Першій Секретаръ Собору приймає ѳтъ Митрополита декретъ, котрий въ способъ выше вказанный ѳтчитає.

Въ кѣнци Промоторъ внесе назначене другого Засѣданя словами: „Ваше Преосвященство! На Соборахъ провинціальныхъ всегда бувъ звичай, що на першѣмъ засѣданю означавъ ся день и мѣстце другого засѣданя. Протое вношу, щоби то само такожъ теперь на тѣмъ Соборѣ було захованє.“

Митрополитъ ѳтговѣсть: „Належить поспытати Преосвященныхъ Отцѣвъ Епископѣвъ о ихъ мнѣніє.“ Секретаръ Собору приступивши до Преосвященныхъ Епископѣвъ пытає словами: „Преосвященный Отць Епископы! Чи угодно Вамъ, щоби найблизше засѣданє ѳт-

було ся дня Н. въ Недѣлю Н. мѣсяця Н., однако такъ, чтобы означенный речинець въ загальномъ збранію було можна свободно скоротити, або продовжити, якъ то для справъ Собора пожиточнымъ выдавати ся буде?“ И получивши ѡтповѣдь: „Угодно“ донесе о тѣмъ Митрополиту и получить ѡтъ Него декретъ заповѣдающій друге засѣданє и ѡтчитає тойже всенародно.

Наконецъ Промоторъ Собору внесе, чтобы выготовленіи були акта сего засѣданя словами: „Я Н. Н, сего Собору Промоторъ пригадую и прошу Васъ Всечестныхъ сего Собору поставленныхъ Нотаріевъ, чтобы Вы пѣсля своего обовязку всѣхъ, котрѣи були на тѣмъ першѣмъ Засѣданію, уважно записали и зъ всего, о чѣмъ розпращало ся и що здѣлало ся, выготовили точне и вѣры достойне справозданє.

Першій Нотаръ ѡтповѣдає: „Выготовлю.“

Потѣмъ наступить законѣченє молитвами пѣсля формы и способу выше на попереднѣмъ Збранію установленого.

Збране загальне II.

Въ означенѣмъ дни и годинѣ ѡтбуде ся Збране загальне, по приготавлиющѣмъ перше, — зъ порядку друге, и то, понеже майже всѣ священники въ забудованію Семинаріи генеральной Львовской отримвають помешканє и прощитанє, въ Церкви семинарійской, въ котрѣи такожъ и прочіи загальніи Збранія ѡтбувати ся будутъ.

Порядокъ дѣйствъ сего второго Збранія, якъ такожъ и прочихъ Збранъ загальныхъ, буде майже такіи самыи, якъ выше указано було при збранію приготавлиющѣмъ. А именно:

Всѣ до Синоду правильно завозваніи, въ одежи клирикальнѣй, займутъ назначеніи для себе мѣстця и пѣдъ проводомъ Митрополита, ѡтправлять выше наведеніи молитвы, принсани на початку збранія.

Потѣмъ послѣдує коротка промова Митрополита якъ и. пр.: о прилѣжности, яку належить заховати при роззиравахъ всестороннихъ надъ декретами Собору, якъ и о методѣ переведеня розправъ.

По промовѣ прикаже Митрополитъ пѣсля звичайнои формы, якъ выше сказано, обвѣстити имена выбранныхъ до трехъ секцій або Комисій синодалныхъ, зъ котрыхъ кожда буде мати предсѣдателемъ Епископа, або въ случаю якои перешкоды, одного зъ достойнѣйшихъ Крилошанъ, або достойникѣвъ. Тѣ Комисіи Митрополитъ за згодою Епископѣвъ установитъ и особы означитъ.

Таки Комисіи постановлять ся три, а задачею ихъ буде належито обговорити и приспособити все то, о чѣмъ має ся потѣмъ публично рѣшати. Именно:

Комисія I. складати ся буде изъ предсѣдателя, одного зъ Епископѣвъ, заступника предсѣдателя и зъ 8 або 10 членѣвъ або совѣтниківъ, якъ такожь и зъ одного Нотаря.

Комисія II. котрої предсѣдателемъ буде другій зъ Преосв. Епископѣвъ, а кромѣ того заступникъ предсѣдателя и 8 або 10 членѣвъ або совѣтниківъ и одинъ Нотарь.

Комисія III. котрої предсѣдателемъ буде оденъ зъ достойниківъ Митрополичої Капитулы, а прочі члени, якъ сказано въ двохъ першихъ.

Кождѣй зъ тыхъ выбранихъ Комисій удѣляють ся точки вопросовъ и предметѣвъ до розсѣду. Потѣмъ оповѣстити ся всѣмъ членамъ Комисій, що засѣданя Комисій въ часѣ Синоду будуть ѣбувати ся що дня передъ и по полудни, зъ выимкою тыхъ дней, въ котрыхъ ѣбувати ся будуть Збѣраня загальні и Засѣданя явні торжественні. Вирочѣмъ, буде то рѣчею Епископѣвъ, котрі предсѣдають поодинокимъ Секціямъ або Комисіямъ, означити не тѣлько день и годину на засѣдане, но и цѣлый порядокъ, въ якѣмъ має обговорювати ся предметъ синодальный. Засѣданя Комисій будуть ѣбувати ся въ забудованю Семинаріи генеральной Львѣвскої, де для каждой секціи буде приготована окремишна саля, въ котрій члени той самої секціи займуть ся предметомъ ѣносячимъ ся до Синоду.

Засѣданя мають розпочинати ся слѣдующими молитвами:

Предсѣдатель: Благословенъ Богъ нашъ, всегда, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ: Члены ѣповѣдають: Аминь. Потѣмъ всѣ ѣтмовляють або спѣвають: Царю небесный... якъ выше, Богородице Дѣво радуйся и пр. якъ выше. — Предсѣдатель: Престолѣ Премудрости. Члены: Моли ся за нами; и знакъ креста: Во имя Отца и Сына и святаго Духа. Аминь.

Потѣмъ начне ся розправа надъ точками науки або предмету назначеного пѣсля порядку и способу указаного предсѣдателемъ.

Предметы оговореніи на тыхъ частныхъ Збѣраняхъ, разомъ съ примѣчаннями, якѣ они здѣлали за добре узнають, передадутъ ся Митрополитови, котрый предложитъ тѣже Збѣранямъ загальнымъ якъ бы самъ заповѣсть, и на котрыхъ то засѣдати мають всѣ Синодальный, щобы тамъ пѣддати тѣже розсудженю и добромѣню всѣхъ участниковъ.

Предметы розслѣдженій загальными Зѣбраніями, розважать ще разъ Епископы съ Митрополитомъ, и вкѣнци бѣльшостію своихъ голосѣвъ остаточно рѣшать, що має ся установити и рѣшити; тѣ рѣшенія потѣмъ Митрополитъ на Засѣданіяхъ явныхъ прикаже ѣтчитати и оповѣстити.

Тутъ належить такожь то запримѣтити, що при нарадахъ обохъ тыхъ Зѣбранъ частныхъ якъ и загальныхъ тоє цовинно лежати Синодальнымъ на серци, щобы все прилѣжно и зрѣло розважили, а если-бы имъ выдавало ся, що-нибудь сомнительнымъ, або такимъ, що належало бы змѣнити, додати або опустити, свободно буде кождому пѣсля порядку мнѣніе свое высказати, додавши при тѣмъ причину желанои поправки. Щобы же напевно и докладно довѣдати ся, яке кто мнѣніе высказавъ, має кождый свои предложенія съ поводами тоє попирающими, въ скороченію на письмѣ Предсѣдателю Зѣбраниа або Нотареві выповняючому обовязки Секретаря передати, що потѣмъ має ся долучити до актѣвъ.

По укѣнченію дѣйствъ кождоразового Зѣбраниа належить ѣтчитати протоколъ дѣйствъ выготовленный Нотаремъ синодальнымъ.

Въ кѣнци ѣтправить ся чинъ благодаренія по кождѣмъ Зѣбранію и то по загальнѣмъ, въ способъ выше вказанный по першѣмъ приготавлиющѣмъ загальнѣмъ Зѣбранію -- а по частнѣмъ молитвою: „Подѣ Твою милость“... и пр. якъ выше и ѣтмовленѣмъ разъ: „Отче нашъ“...

Зѣбране зъ порядку III. Загальне II.

Въ заповѣдженѣмъ дни и годинѣ зѣйдуть ся всѣ Синодальніи въ способъ выше приписанный въ Церквѣ Семинаріи генеральной. Початокъ сего Зѣбраниа має послѣдувати, такъ якъ попереднихъ, звичными молитвами, а потѣмъ предложать ся до обговоренія точки науки Титулу I. и пр. Промоторы Синоду будуть ѣтчитувати за порядкомъ одинъ титулъ по другѣмъ и начне ся розправа. Тутъ буде ѣтчитувати ся и то, що въ частныхъ Засѣданіяхъ або Зѣбранияхъ було запримѣчено. По укѣнченію читанія и розиравы, коли на запытаніе Промоторѣвъ, чи заповѣджене вже на найближшій день Засѣданіе явне, торжественное, дѣйстно має ѣтбути ся, наступити ѣтповѣдь потакуюча, закѣнчить ся тоє трете загальне Зѣбране звичайными молитвами. По тѣмъ Зѣбранію наступае:

Засѣданє явне и торжѣственне II.

Въ означенѣмъ дни п годинѣ пѣсля церемоніалу при першѣмъ Засѣданію указанного, Митрополитъ съ Преосвященными Епископами, Капитулою Митрополичою и всѣми, котріи на Засѣданіяхъ Собору довшій бутіи, удадутъ ся процесіонально зъ палаты Митрополичой до Церкви Архікатедраальнои. Торжественну Литургію синодальну ѡтслужить одинъ зъ Епископѣвъ провинціональныхъ. Потѣмъ приходять всѣ до мѣстця Засѣдань и по ѡтправленію молитвъ и совершенію святого обряда пѣсля порядку, выголосить одинъ изъ Преосв. Епископѣвъ коротку проповѣдь. По проповѣди Промоторъ внесе оголошенє Декретѣвъ меньше бѣльше сими словами:

„Ваше Преосвященство! Понеже по поновныхъ нарадахъ Зѣбрань и дозрѣлѣмъ застановленію Преосвященныхъ Епископѣвъ, при помочи Божіей вже дѣйшло до того, що можь було прийняти бѣльше декретѣвъ и уставъ за всепѣльною згодою тыхже Преосвященныхъ Отцѣвъ, я П. Н. именованій Промоторъ сего Собора, умплѣнѣйше вношу, щобы Ваше Пресвященство зволили рѣшити и приказати, реченіи декреты теперъ на тѣмъ Соборѣ ѡновѣстити и обнародовити.“ Преосв. Митрополитъ ѡтповѣсть: „Се рѣшамо и приказуемо.“

Секретарь Собору взявши декреты, выходить на означене мѣстце, зъ которого пѣднесенымъ голосомъ ѡтчитав тѣнжъ. По ихъ ѡтчитанію, Секретарь съ Нотаремъ приступлять до поодинокихъ Преосвящ. Епископѣвъ и запытають ся: „Преосвященный Отче! чи угодній суть всѣ тѣи постановленія Вашому Преосвященству?“ Получивши ѡтповѣдь: „Угодній,“ Секретарь предкладає ѡтповѣдь Митрополитови, котрый говорить: „Постановленія суть угодній всѣмъ Преосвящ. Отцямъ Епископамъ, тому належить Богу зложити благодареніє.“ Всѣ ѡтповѣдають: „Богу благодареніє.“

Потѣмъ другій Промоторъ внесе о пазначенє третого Засѣданя, що такожь стане ся такъ, якъ се сказано на першѣмъ Засѣданію. Наконецъ зажадає Промоторъ, щобы акты сего Засѣданя були списаніи; и все мае ся ѡтбутіи пѣсля того самого способу и обряду такъ, якъ на першѣмъ Засѣданію.

Що до прочихъ Зѣбрань чи то частныхъ чи загальныхъ, якъ такожь дотычно торжественныхъ и явныхъ Засѣдань, то мають всѣ тѣи Зѣбрания и Засѣданія ѡтбутіи ся способомъ, порядкомъ и образомъ выше вказаными, лише съ тою рѣжницею, що торжественній Литургіи въ другѣмъ и третѣмъ Засѣданію по черзѣ будуть ѡтправляти Епископы провинціи, въ присутности Митрополита, такожь и бесѣды синодальній на тыхъ Службахъ Божихъ, будуть держати

Преосвящ. Отцѣ Епископы. На першомъ Засѣданіи буде мати бесѣду самъ Митрополитъ, якъ и концеве благословене по всѣхъ публичныхъ Засѣданяхъ удѣлитъ самъ Митрополитъ.

Послѣдне Засѣданє и заключене Синоду.

Въ означенѣмъ дни и годинѣ, Митрополитъ и Преосвящ. Епископы и всѣ, котріи були присутніи при процесіи першого Засѣданя, удадутъ ся пѣсля того самого уставу и порядку якъ тогды, до Церкви Митрополичої и тамъ бѣтуде ся все вказанымъ вже способомъ. Коли отже окаже ся, що не позбѣтає ничего бѣльше на Соборѣ до дѣланя, Промоторъ Собора внесе выбѣръ Синодальныхъ Свѣдковъ меньше бѣльше тыми словами:

„Ваше Преосвященство! Старинный звычай на Соборахъ провинціальныхъ бережений, wymaga, чтобы по крайней мѣрѣ двоихъ Свѣдковъ Синодальныхъ для каждой Епархіи выбрать и поставить. Протои я Н. Н. поставленный Промоторъ сего Собора вношу и умолю Ваше Преосвященство зволить рѣшити удовлетвореніе декрету о маючихъ ся выбрать и выбранныхъ Свѣдкахъ Синодальныхъ¹⁾ Митрополитъ скаже: „Се рѣшавмо и приказуємо.“

Почѣмъ Секретаръ пріймає декретъ именованя Свѣдковъ и оповѣститъ тойже тыми словами:

„С. С. Митрополитъ... и пр. Понеже звычай при бѣтравленіи Соборѣмъ провинціальныхъ wymaga, чтобы для каждой Епархіи сии Провинціи два Мужъ церковный вѣкомъ и обычаями поважный, благорозумный и любящій житє непорочно и карибсть, були выбраніи и поставленіи яко Свѣдки Синодальніи, котрыхъ обовязкомъ єсть прилѣжно уважати, чтобы уставы и узаконеня выданіи симъ Соборомъ, коли по получению Апостольского одобренія будутъ оповѣщеніи, всюды въ провинціи були введеніи; а кромѣ того належитъ до нихъ, о всѣмъ, що бѣтъ укрѣпленія сего Синода, ажъ до найблизшого Собору провинціального противилобы ся порядку Церкви и належитѣй карности, о всякихъ недостаткахъ або надъужитяхъ такъ жежи духовенствомъ якъ и жежи вѣрными своєю Епархією, о котрыхъ бы дѣзнали ся и котріи черезъ Соборъ належалобы усунути, Митрополиту Провинціи чи то еще передъ будущимъ Соборомъ, еслибы того зажадано, чи потѣмъ на збранимъ Синодѣ щиро и по

¹⁾ См. Соб. Колош. 1859.

правдѣ предложили. Протои придержуючи ся сего звичаю, рѣшили Мы выбрать и поставити по двоухъ Свѣдковъ Синодальныхъ для каждой Дієцезіи ¹⁾). Именуємо отже Свѣдками Синодальными;

1) Для Нашои Архієпархіи а) Н. Н. б) Н. Н.

2) Для Епархіи Перемыскои а) Н. Н. б) Н. Н.

3) Для Епархіи Станиславѣвскои а) Н. Н. б) Н. Н.

Тѣмъ зъ нихъ, котрѣ будутъ присутніи, завѣзвуть ся до Преосв. Митрополита и зложать передъ нимъ на св. Евангеліе присягу слѣдующимъ образомъ:

„Я. Н. Н. Преосв Митрополитомъ поставленный Свѣдокъ Синодальный для Епархіи Н. прирѣкаю, обѣтую и присягаю отъ теперь и на будуче, що все, о чѣмъ якимъ будь способомъ учую и на певно довѣдаю ся, що булобы пожеланнымъ до переведеня Декретѣвъ сего Собора, коли збѣстануть законно обнародованій, якъ и отъ закъбиченя сего Синоду, ажъ до найблизшого Собора провинціального, противилобы ся доброму порядку Церкви и здоровѣй карномъ чи межи людомъ моеи Епархіи, о котрыхъ я довѣдаюбы ся и котрѣ належалобы усунути черезъ Соборъ, Митрополиту еще передъ будучимъ Соборомъ, еслибы того зажадано отъ мене, або потѣмъ на збраніи Синодѣ совѣстно и по правдѣ буду доносити такъ ми Боже поможи и сіе св. Евангеліе.“²⁾).

Що до прочихъ постановленныхъ Свѣдковъ, котрѣбы не були присутніи, Преосв. Митрополитъ прикаже, щобы они ту саму присягу зложили передъ своимъ власнымъ Епископомъ, и щобы потѣмъ Епископы повѣдомили о тѣмъ Митрополита.

Потѣмъ буде просити Промоторъ о підписане Собору тими словами:

„Ваше Преосвященство! Понеже по обнародовленю Декретѣвъ, котрѣ при помочи Божѣи на сѣмъ Соборѣ збѣтали установленіи, и котрѣ то отъ Преосв. Отцѣвъ збѣтали принятіи, еще лишае ся то, щобы Всечестнѣйшій Отцѣ передъ закрытемъ Соборатинже підписали, я тогоже Собора Промоторъ вношу и прошу, щобы Ваше Преосвященство зволили зарядити підписане Декретѣвъ“³⁾).

¹⁾ См. Соб. Колон. 1859.

²⁾ См. Соб. Колон. 1859.

³⁾ См. Соб. Колон. 1859.

Преосв. Митрополитъ заявить: „Се рѣшаемо и повелѣваемо“ По чѣмъ Секретарь приѣмаетъ згаданный Декретъ и бѣчитаетъ, именно: „С. С. Митрополитъ и пр.

Коли Мы при помочи Божѣй дошли до того, що все то, о чѣмъ угодно было на сѣмъ Соборѣ радити, постановляти и рѣшати, теперъ выконало ся и закончило ся, умоляемо и упоминаемо съ братною любовію Всечестивѣйшихъ Отцѣвъ, котріи суть участниками сего Синода, щобы по Намъ каждый зъ особна въ своѣмъ мѣстѣ и порядку, приступали до великого Престола и тоѣ подпи-сали, що на сѣмъ Соборѣ провинціалѣмъ було узаконено и опре-дѣлено.“

По пречитаню Декрету, приступаютъ всѣ Всечестивѣйшіи Отцѣ послѣ порядку до Олтаря, на котораго трапезѣ зъ сѣверной стороны т. е. зъ лѣвой, дивячи ся до Олтаря, буде оденъ або больше при-мѣрниковъ всѣхъ Декретовъ въ одно збранихъ дежати, на ко-рыхъ Митрополитъ першій, а потѣмъ другіи Преосвященніи Епископы и прочіи Синодальніи подпишутъ ся въ способъ указанный въ Синодѣ Замостьскѣмъ т. е. имя, прозвище и титулъ.

Такожь Епископы Провинціи: и якъ се дѣяло ся въ Синодѣ Замостьскѣмъ; подпись именъ и прозвища съ власнымъ титуломъ, больше нѣчого.

По убѣненію подписовъ Промоторъ внесе заповѣджене слѣду-ющего Собору говорячи: „Ваше Преосвященство! На Соборахъ про-винціалѣныхъ бувъ звычай, при концѣ послѣднего Засѣданя, такожь назначати и оповѣщати часть слѣдующого Собору. Протѣе я сего Собору Промоторъ вношу и прошу, щобы Ваше Преосвященство послѣ сего звычайу вже чинѣ зводили опредѣлити и означити часть бѣправленя найблизшого Собору провинціалѣного и приказали Де-кретъ о речинци будучого Собору оголосити. Преосвященный Митро-политъ бѣповѣсть; „Се рѣшаемо и повелѣваемо.“

И Секретарь перечитаетъ Декретъ слѣдующого змѣсту: „С. С. и пр. Послѣдуючи старциному звычайу Соборомъ провинціалѣныхъ, послѣ котораго при концѣ послѣднего Засѣданя означае ся и устанавлие ся часть слѣдующого Собора найблизшого, за згодою Преосвященныхъ Епископовъ Нашихъ провинціалѣныхъ постановляемо и рѣшаемо, що найблизшій слѣдующій Соборъ про-винціалѣный має бѣбути ся р. 1896. однако такъ, що сепар чинѣ можна свободно скоротити або продолжити, якъ тог-дуть обѣтавини въ нашѣй Провинціи для изросту“

Наконецъ Промоторъ внесъ заключеніе Собору

„Ваше Преосвященство! Понеже зъ одной стороны все, що Отпямъ угодно було, на сѣмъ Соборѣ розважити и установити, при помочи Божѣй щасливо збѣтало довершене, а зъ другой стороны пастырска печаливѣсть завзымае Преосвященныхъ Епископѣвъ, котрѣ на сѣмъ Синодѣ перебувають, до повѣреного Имъ стада, я сего собора Промоторъ вношу и умильнѣйше прошу, щобы Ваше Преосвященство зволили сей Соборъ закѣичити и Декретъ о закѣиченю Собора оголосити.“ Митрополитъ скаже: „Се рѣшаемо и повелѣваемо, если такъ Преосв. Отцямъ угодно“¹⁾).

Секретаръ пыгае Преосвященныхъ Отцѣвъ Епископѣвъ: „Преосвященей Отцѣ Архіерей! Чи угодно вамъ вже заключити сей Соборъ въ славу Всемогучого Бога?“ По полученю. ѣтповѣди: „Угодно“ и донесеню еи Митрополиту, скаже той: „Угодно всѣмъ Отцямъ, протое рѣшаемо заключене сего Синода и симъ заключаемъ его“. Секретаръ принявши Декретъ о заключеню Собора ѣтъ Преосв. Митрополита, ѣтчитаетъ его и подасть до вѣдомости якъ слѣдуетъ;

С. С. . . . Митрополитъ и пр.

Понеже все, о чѣмъ сей провинціальный Соборъ мавъ радити, що мавъ постановити и рѣшити, при помочи Божѣй вже здѣлано и до кѣнця допроваджено, и ничего бѣльше не позѣстаетъ, надъ чимъ малобы ся радити, а крѣмъ того пастырска печаливѣсть завзымае Преосвященныхъ ОО. Епископѣвъ, котрѣ на сѣмъ Синодѣ суть присутнѣй, до своего стада, за згодою тыхже Преосв. ОО. Епископѣвъ по-становляемо и рѣшаемо, заключити сей Синодъ, и тымъ самымъ его заключаемо. Богу благодареніе!“²⁾

По оголошеню Декрету завзымае Промоторъ Нотарѣвъ словами: „Я сего Собора Промоторъ упоминаю и прошу Васъ Почтенныхъ Нотарѣвъ сего Собору, щобы Вы всѣхъ, котрѣ на сѣмъ послѣднѣмъ Засѣданю були присутнѣй, прилѣжно списали и составили точне и достовѣрне справоздане изъ всего, о чѣмъ на сѣмъ Соборѣ розправляло ся и що здѣлало ся.“

Нотаръ першій ѣтповѣдае: „Составлю“.

По тѣмъ всѣмъ, буде Преосвященный Митрополитъ держати до Синодальныхъ коротку кѣнцеву бесѣду.

По скѣиченю бесѣды, Преосв. Митрополитъ одѣтый во всѣ священнѣй ризы, Епископы въ мантияхъ и митрахъ, а Кривошапѣ въ ешитрахляхъ и фелонахъ, збѣдутъ на найнижшій степенъ Престола

¹⁾ См. Соб. Колон. 1859.

²⁾ Тамже.

и тутъ всѣ приклонивши колѣна, поклонятыя ся глубокимъ приклоненіемъ головы Найсвятѣйшѣй Тайнѣ Евхаристіи, вынятойъ зъ Кивота Діакономъ и на Престолѣ выставленѣй. По трикратнѣмъ окаджению Найсвятѣйшѣй Тайны Митрополитомъ, ѡтспѣвая тойже Митрополитъ съ пристоячими Священниками пѣснь уживану въ русскихъ Церквахъ; такъ звану умилительную (супликацію) въ языцѣ славянскѣмъ:

1) „Святый Боже, святый крѣпкій, святый безсмертный помилуй насъ“ (3 р.); и три разы повторяе то само спѣваючи нарѣдъ.

2) „Отъ повѣтря, глада, огня и войны, избави насъ Господи“ (3 р.); и 3 р. нарѣдъ.

3) „Отъ наглыя и несподѣванной смерти, сохрани насъ Господи“ (3 р.); и 3 разы нарѣдъ.

4) „Мы грѣшнии Тебе Бога просимъ, услыши насъ Господи.“ И нарѣдъ то само.

5) „Мы грѣшнии Тебе Бога просимъ, прости намъ Господи.“ — И нарѣдъ то само.

6) „Мы грѣшнии Тебе Бога просимъ, помилуй насъ Господи.“ — И нарѣдъ то само.

7) „О Іисусе, о Іисусе, о Іисусе, Сыне Бога живаго, умилосердися надъ нами“. И нарѣдъ то само.

8) „О Маріе, о Маріе, о Маріе, Мати Сына Бога вышняго причини ся за нами“. И нарѣдъ.

По укрѣпленіи сихъ молитвъ и трикратнѣмъ окаджению Найсвятѣйшихъ Дарѣвъ, Митрополитъ возгласитъ пѣснь: „Тебе Бога хвалимъ“ а потѣмъ хоръ и нарѣдъ на перемѣну съ духовенствомъ стоячи, спѣваютьъ прочіи стихи пѣсни до словъ: „Спаси люди Твоя Господи“. Передъ тыми словами Митрополитъ покадивши три разы Найсвятѣйшіи Дары, приступае до Престола и держачи въ рукахъ Даровосицію съ Святѣйшими Дарами, звернувшись до народа возглаголюа: „Спаси люди Твоя Господи!“ оденъ и другій разъ, и тѣи саміи слова спѣваютьъ всѣ пристоячіи съ народомъ — потѣмъ Митрополитъ возглаголюа зновъ: „Спаси люди Твоя Господи! и благослови достоиніе Твое“, и спѣваючи тѣи слова благословитъ на три стороны нарѣдъ, спѣвающій разомъ съ духовенствомъ и хоромъ прочіи стихи пѣсни Амвросіевои до конця.

По чѣмъ покадивши три разы Святѣйшіи Дары, вкладаютъ ся тѣи въ Кивотъ.

Хоръ зачне спѣвати: „Буди имя Господие благословенно, ѡтъ нынѣ и до вѣка.“ (3 разы).

Митрополитъ зверненный до вѣрныхъ въ митрѣ и съ жезломъ, удѣлить народови и присутнымъ звычайне благословеніе, а если узызкае ѳъ Святѣйшого Отця благосклоннѣйше власть ко удѣленю благословенія Папскаго, тогда дастъ благословеніе Папске съ ѳтнустами, и то пѣсля формы приписаной для такого благословенія.

Потѣмъ возглаголае Діаконъ: „Премудрость!“ Хоръ: „Честнѣйшую Херувимъ и славнѣйшую безъ сравненія Серафимъ, безъ истлѣнія Бога Слово рождшую, истинную Богородицу Тя величаемъ.“

Митрополитъ: „Слава Тебѣ Христе Боже, упованіе наше, слава Тебѣ.“ Хоръ: „Слава Отцу и Сыну и святому Духу и нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ. Аминь. Господи помилуй“ 2 разы. „Владыко благослови.“

Митрополитъ стоячи зверненный до народа и держачи св. Крестъ въ правѣй руцѣ, возглаголае Отпустъ: „Христось истинный Богъ нашъ, молитвами Прененорочныи Своєю Матере, силою честнаго и животворящаго Креста, св. Архистратига Миканла, св. Іосифа Обручника, св. славныхъ и всехвалыныхъ Апостолъ Петра и Павла св. Андрея Первозваннаго и прочихъ св. Апостолъ, св. Апостолъ Словенъ Кирила и Методія, св. Священномученика Іосафата, св. славныхъ богоговѣйныхъ Князей рускихъ Владиміра и Ольги, преподобныхъ Отецъ нашихъ Антонія и Ѳеодозія Печерскихъ, св. праведныхъ Богоотецъ Іоакима и Анны и св. Великомученика и Побѣдоносца и Чудотворца Георгія, егоже естъ храмъ сей и всѣхъ Святыхъ помилуетъ † и спасетъ † Васъ † яко благъ и челоувѣколюбецъ.“ —

Хоръ: „Аминь.“

По тыхъ молитвахъ, многолѣтствуе Митрополитъ: „Святѣйшому Вселенскому Архіерею Льву Папѣ Римскому, Многая лѣта!“

Клиръ, хоръ и народъ: „Многая лѣта!“

Митрополитъ: „Благовѣрному и богохранимому Императору нашему Францъ Іосифу: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Першій Епископъ: „Преосвященному Архіепископу и Митрополиту нашему киръ Сильвесгру: „Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Митрополитъ: „Боголюбивымъ Епископамъ: Юліяну Епископу Перемыскому и Юліяну Епископу Станиславѣвскому: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Другій Епископъ: „Всеуму Епископству католическому: Многая лѣта!“

Хоръ: „Многая лѣта!“

Той самъ : „Всечестивѣйшимъ Крылошанамъ всѣхъ трехъ Капитулъ нашихъ : Многая лѣта!“

Хоръ : „Многая лѣта!“

Потѣмъ той самъ : „Всеуму католическому Священству : Многая лѣта!“

Хоръ : „Многая лѣта!“

Той самъ : „Всѣмъ правовѣрнымъ Христіанамъ ; Многая лѣта!“

Хоръ : „Многая лѣта!“

По тѣмъ Митрополитъ зложивши священніи ризы, одѣває ся въ мантию и даючи цѣлованіе мира, цѣлуе въ лѣве рамя Епископа старшого мовячи : „Христось посередъ насъ,“ котрый зновъ цѣлюючи рамя Митрополита, ѡтповѣдає : „Бѣть и будетъ,“ и приступає до другого Епископа и дає въ той самъ спосѣбъ ему цѣлованіе мира, котрый потому приступає до першого Крылошанина и говоритъ ему миръ съ цѣлованіємъ згаданными словами поздоровляючи, и такъ дальше дѣе ся ажъ до послѣднего Священника повторяючи то само поздоровленіе и ѡтповѣдь.

Коли всѣ такимъ чиномъ себе поздоровили, заразъ удадутъ ся процесіонально до палаты митрополичей и попрощавши ся съ Митрополитомъ ѡдѣдуть въ свои въ миръ.

Акты и Декреты Собора не лише въ оригинальнѣмъ текстѣ т. е. въ народнѣмъ языкѣ рускѣмъ списаніи, но такожъ добре и вѣрно на латинскій языкъ переведеніи, мають бути ѡдосланіи якъ найскорше до св. Апостольскаго Престола, посредствомъ Его Еминенціи Кардинала Префекта св. Собранія Пропаганды до розсмотрѣнія и одобренія.

А въ кѣнци, коли будуть одобреніи, мають ся обнародовати и выповняти.

VI.

Письмо Епископату руского, Провинції Галицкои, котрымъ тойже доносить Святому Отцю о довершенію Синода и смиренно просить о одобреніи декретовъ.

СВЯТѢЙШІЙ ОТЧЕ!

Поспѣшаемо Вашбѣй Святоѣ донести, що дѣло, котре мы збраний для пожитку и добра нашої Церкви предприняли, довершило ся щасливо за помочію Всемогучого Бога и Преподобноу Дѣвы Маріи. Вамъ бо Святѣйшій Отче и Вашбѣй благосклонности для нашего руского народа належить завдячити, що сей провинціальный Синодъ отбувъ ся для взросту католицкоу вѣры, для напѣвѣйшоу звязи св. Уніи съ Римскою Церквою, для управильненія обычаївъ Священства, для отновѣднаго уладженія житія священничаго, для належитого установленія нашої кариости. Синодъ сей, памятаючи на тѣ правды, котрѣ Вы, Святѣйшій Отче, въ Вашихъ високоумныхъ Конституціяхъ и Енцикликахъ мовбы свѣдоцтва небесноу науки подали, и котрѣ то всю вселенну мовбы найяснѣйше свѣтло освѣчаютъ, пріймае и почитае тѣже и ихъ до Дѣяній своихъ долучити постановивъ. Визнаємо, що все то, чого желали Архіереѣ и все Священство тои церковноу Провинції, стало ся зъ отцѣвскоу любовію Вашоу Святоѣ ко намъ, понеже уважало ся дуже пожеланнымъ, щобы тому нашому збранію предстоявъ якій мужъ съ помежи Римскоу Іерархіи и котрый бы представляючи особу самого Римского Архіерея, справувавъ урядъ Отноручника Апостольского.

Пріймѣтъ Святѣйшій Отче вдячній чувства нашої душѣ, що быетротою ума одарений, выбрали Вы до того уряду Преосвященного Августина Чяску, Архієпископа Лярисского, мужа такъ свѣтлого и наукою отличающаго ся и въ знанію обрядовъ восточныхъ вельми вправного. Сей своимъ благоразуміємъ, терпеливостію, умѣреностію, сполученою съ рѣшительностію и иными дарованиями до такого уряду такъ дуже потрібными, отзначивъ ся особенно въ збраніяхъ загальныхъ, що не лише рѣзній и розличающій ся мнѣнія до осягненія правды допроваджувавъ, але такожь умы присутныхъ собѣ зъєднавъ и до удивленія себе порывавъ. А вжежь его мудрѣсть заявляла найбільше въ содѣйствію его такъ при выпрацюванію, якъ такожь въ належитомъ уложенію сего всего, що отно-

сити ся до установи Семинаріи меншої, до одновѣдного воспитанія питомцѣвъ въ Семинаріи бѣльшій, до належитого уладженія жити священства нового завѣта, до уставѣвъ, на котрѣ зважати належить при переведеню судѣвъ церковныхъ. Промавлявъ успѣшно за розпросторенемъ почести Богородицѣ Дѣвы, котрої славословія и величанія зачерпнули мы зновъ, Святѣйшій Отче, зъ новѣйшої Енциклики зъ дня 22 минушого. всресня. Не мало такожъ працѣ и труда доложивъ бнѣ разомъ съ Епископами такъ въ испытаню рѣзнихъ комисійныхъ предложень, якъ въ приготуваню предмету Зѣбранъ загальнихъ, якъ такожъ въ зрѣваню тексту латиньского съ рускимъ переводомъ. Задля того выслѣдокъ дѣла бувъ такий, що все поступало въ тѣмъ Синодѣ належито и порядочно, при одноступній и совершенѣй згодѣ Отцѣвъ

Задля тогожъ то мы, припавши до нѣгъ Вашої Святости смиренно просимо, щобъ Вы Святѣйшій Отче отпущене сего Синода приняли яко найсвѣтлѣйшій залогъ нашої почести, послуху, преданости и любви супротивъ Васъ, Отця найлюбезнѣйшого и Намѣстника наймилостивѣйшого, покровителя и защитника Русинѣвъ-католикѣвъ.

Звольте, Святѣйшій Отче приказати акта того Синода, скоро лишъ до Риму перешлють ся, испытати и заосмотрити тѣжже Апостольскимъ подтвержденемъ.

До стѣпъ Вашої Святости покѣрно припавши, просимо о Апостольске благословенѣ.

У Львовѣ дня 8. жовтня 1891.

Сильвестеръ Сембратовичъ

Митрополитъ Галицкій, Архієпископъ Львѣвскій.

Юліянъ Пелешъ

Епископъ Перемыскій.

Юліянъ Куиловскій

Епископъ Станиславѣвскій.

Сильвестрови Сембратовичеві, Архієпископови Львівському, — Юліянови Пелешови, Єпископови Перемиському, — Юліянови Куиловському, Єпископови Станіславському — Русинівъ.

Левъ П. П. XIII.

Почтенный Братя!

Не можемо достаточнo виразити словами особлившої радости, котра Насъ переймила, коли Мы довѣдали ся, що Вы, Почт. Братя для взросту вѣры католицкон, и щобы крѣпшимъ зробити союзъ съ Римскою Церквою, поза котрою нема спасенія, пѣдъ проводомъ нашого Отиоручника, щасливо отправили Синодъ Львѣвскій першій. Зъ него бо Мы пѣзнали, що Вы съ запобѣгливою ревностію старали ся, щобы поставити ѡдвѣтній средства, котрыми бы усунули ся блуды, невзгодинами часу и ѡдступовъ людей нанесеній, щобы священники Вашѡй печаливости повѣреній, оказували святѡсть жити, штомцѣ, покликаній до жеребу служенія Господнього, якъ найлучше въ семинаріяхъ ѡбъучали ся належитого виконувати ѡвѡязковъ, належачихъ до свѡтого чина священства, щобы усталили ся певній и безпечній правила літургій и дисципліны, утвердивъ ся послухъ, довжнній настоятелямъ священнымъ, тревала мѣжь братьями любовъ и згода и щобы нарѡдъ вѣрно прикладавъ ся до ѡвѡязковъ католицкого вѣроисповѣданія и побожности.

Тожъ, зложивши подяку Небесному Начальникови Пастырѣвъ, котрый Васъ спомагавъ своєю помочію, щобы Вы зарадили загальному добру стада свого, уважали Мы за ѡвѡязокъ Нашого верховного Пастырства, удѣлити Вамъ щіру и заслужену похвалу за то, що Вы въ религійнѡй ревности зробили и усилено Васъ упоминаємъ, щобы Вы въ святѡмъ предиринятію крѣико тревали и працювали надъ справою Божою и Церкви.

Се маючи на взглядъ въ будучности, помножите свои заслуги у Бога и причините ся до взросту правдивого щастя цѣлого Народа руского, Намъ наймилѣйшого.

Бога В. В. Подателя всѣхъ ѡлагъ, цѣлымъ серцемъ умоляемо, щобы ласкаво прихиливъ ся до бажанъ Вами выраженихъ и упрошене Апостольске благословене Вамъ Почт. Братя и цѣлому народови Рускому вселюбезно удѣляемо.

Дано въ Римѣ при св. Петрѣ дня 20. Мая, року 1895, Нашого Понтифікату XIII. р.

VII.

Акты зібрань и засѣдань.

Зібране загальне I.

Дня 24. вересня о годинѣ 9. передъ полуднемъ, зійшли ся въ каплиці палаты Митрополичои:

Преосв. О. О. Августинъ Чяска, Архіеп. Лярисскій, Предсѣдатель Собору

„ „ Сильвестеръ Сембратовичъ, Митрополитъ и пр.

„ „ Юліянъ Пелешъ, Епископъ Перемыскій

„ „ Юліянъ Куиловскій, Епископъ Станиславбвскій,

и всѣ прочіи Отцѣ.

Пресвящ. Митрополитъ ѿслуживъ св. Литургію въ церквѣ архикафедральной св. В. муч. Георгія, а по укѣнченію тоижь ѿправивъ въ каплиці свойѣ моленія съ призванемъ св. Духа и поздравивъ короткою промовою зібранихъ и выложивъ дѣль та пожитокъ Синоду.

По скѣнченію промовы, Его Превосход. Предсѣдатель Собору и Делегатъ Апостольскій О. Августинъ Чяска, за совѣтомъ Епископѣвъ, възвавъ Митрополита, Епископѣвъ, всѣхъ присутныхъ Священникѣвъ и Сеніора Института Ставропигіяльнаго, щобы зложили ѿбѣтницю захованя тайны. — Потѣмъ всѣ Священники на совѣсть священнику дали ѿбѣтницю захованя тайны, а Сеніоръ на свое достоинство и честь.

Делегатъ Апостольскій и Предсѣдатель Синодальный приказавъ черезъ Канцлера консисторского оголосити декреты о выборѣ и именованію урядующихъ на Соборъ, а то:

1. Судіѣ извиненій и жалобъ:

Предсѣдатель: Преосв. Епископъ Перемыскій, Дрѣ Юліянъ Пелешъ.

Члены: Высокопреп. Михаилъ Сьнгалевиць, Архипресвитеръ Капитулы Митрополичои.

Впреп. Венедикъ Литыньскій, Архидіаконъ Капитулы Перемыска.

Впр. Іоанъ Литвиновичъ, Кустосъ Капитулы Станиславбвской.

Впр. Андрей Бѣлецкій, Схоластикъ Капитулы Митрополичои.

2. Промоторы Собору: Впр. О. О.: Левъ Туркевиць, Крыдосанинъ соборный Капитулы Митрополичои; Миронъ Подолинскій,

Крылошанинъ соборный Капитулы Перемыской; Келестинъ Костецкій, Крылошанинъ почесный Капитулы Станиславѣвской.

3. Секретарѣ Собору: Першій Секретарь: Конст. Строцкій; дальше Корн. Моицѣвovichъ, Леонтій Лушпинскій, Теофиль Дмуховскій, Анатолій Долинскій, Іосифъ Тыховичъ, Іоанъ Редкевичъ, Алекс. Танчакѣвскій.

4. Нотарѣ: Протонотарѣ Собору: Алексій Тороицкій; дальше Нотарѣ: Евст. Кloseвичъ, Петръ Крипякевичъ, Титъ Мышковскій, Вас. Чериецкій, Вас. Богоносъ, Стефанъ Юрикъ.

5. Церемоніарь: Крылошанинъ собор. Капитулы Митрополи-
чон Мартинъ Пакижъ. Помѣчники: Теодоръ Кордуба, Евгенийъ Гу-
заръ, Дръ Іоанъ Гробельскій, Волод. Петрушевичъ, Александръ
Здерковскій.

6. Богословы и Канонисты: Дръ Климентъ Сарницкій, Дръ Іо-
сифъ Комаринцкій, Дръ Іосифъ Черлючакевичъ, Дръ Іосифъ Ле-
вицкій, Дръ Іосифъ Делькевичъ, Исидоръ Долинцкій, Алексій Кня-
гиницкій, Дръ Теофиль Сембратовичъ, Андрей Бѣлецкій, Іоанъ Ли-
твиновичъ.

Потѣмъ зѣстали именованіи три Комисіи для испытанія Де-
кретѣвъ:

1. Комисія:

Предсѣдатель: Преосв. Епѣ Дръ Юліанъ Пелешъ, Мѣстопред-
сѣдатель: Венедиктъ Литыньскій, Архидіаконъ Перемыскій; Анто-
ній Петрушевичъ, Кустосъ Капитулы Митроп. Члены: Левъ Турке-
вичъ, Ілярій Стеткевичъ, Димитрій Гузаръ, Ігнатій Губчакъ, Васи-
лій Фортуна, Іоанъ Слюзаръ, Евстахій Меруновичъ, Володимиръ
Дорожинскій, Орестъ Чеховичъ, Діонизій Добрянскій, Стефанъ Хи-
лякъ, Касіянъ Куницкій, Іоанъ Коблянскій, Теодоръ Лѣсевичъ,
Григорій Тымякъ, Теодатъ Шанковскій, Онуфрій Лепкій, Михаилъ
Гулла, Петръ Мыцковскій;

2. Комисія.

Предсѣдатель: Преосв. Епѣ Юліанъ Куиловскій. Мѣстопред-
сѣдатель: Андрей Бѣлецкій и Миронъ Подолнскій.

Члены: Теофиль Павликовъ, Михаилъ Кульматицкій, Іосифъ
Заячкѣвскій, Николай Кобрынскій, Іоанъ Юркевичъ, Теодоръ Ступ-
ницкій, Іосифъ Крипякевичъ, Іоанъ Конястиянскій, Тома Шумило,
Іоанъ Яблоновскій, Теодоръ Мельникъ, Кирилъ Начовскій, Антоній
Кобрынскій, Іоанъ Михалевичъ, Николай Малинякъ, Юліанъ Ле-
вицкій.

3. Комисія.

Предсѣдатель : Впрец. О. Михайлъ Свигалевичъ ; Мѣстопредсѣдатель : Іоанъ Литвиновичъ и Іоанъ Войтовичъ, Крыл. собор. Перемыскій. Члены : Михайлъ Карачевскій, Дръ Іосифъ Комарницкій, Емилианъ Билинскій, Алекс. Стефановичъ, Вас. Копытчакъ, Алекс. Чемерынскій, Іоанъ Залудкій, Антоній Давидовичъ, Атанасій Пашковскій, Іоанъ Сохацкій, Григорій Словицкій, Іосифъ Макогонскій, Кирилъ Селецкій, Сильвестеръ Копыстанскій, Николай Роздѣльскій, Плятонъ Паславскій, Вас. Чемарникъ, Рудольфъ Мохъ, Николай Гошовскій, Іоанъ Партыцкій.

Зібраний Отцѣ предкладають Ёго Превосх. Делегатови Апостольскому грамоты своей делегациі, на подставѣ которыхъ по ихъ испытъ и узнаю ихъ автентичности мають участь въ Синодѣ.

Предсѣдатель запытує Отцѣвъ, чи не знаютъ, щобы кто не бувъ присутный зъ тыхъ, котріі після права або звичаю въ соборѣ присутными бути повинні.

По отриманю заперечаючого отвѣта, приказавъ перечитати Декреты, для першого Засѣданя вже передъ тымъ за совѣтомъ и згодою Епповъ уложенъ, а то :

1. Декретъ о отвореню Синода.

2. " о исповѣданю вѣры, зложити ся маючѣмъ.

3. " о способѣ житя въ часѣ Синода.

4. " о ненарушности правъ другихъ.

5. " о томъ, що не вольно бѣти Синода ѳтступати.

По убѣдженю того, Предсѣдатель за згодою Епископѣвъ, заповѣвъ, що перше Засѣдане ѳтбуде ся въ недѣлю д. 27. сего мѣсяця и року, и приказавъ дотычный декретъ оповѣстити. По убѣдженю перечитаня тогожъ и по ѳтмовленю молитвъ закончило ся се перше Зібранє.

Алексій Торонскій
Протоиотаръ Синодальный.

Засѣданє 1.

Въ недѣлю дня 27. мѣсяця вересня о годинѣ 9-ѣй передъ полуднемъ удали ся вѣсь зъ палаты митрополичей, процесіонально поступаючи, до Архикатедральной церкви св. Георгія. Тамже по отправѣ Службы Божою спѣваной Преосв. Митрополитомъ съ обома Преосв. Епископами и по ѳтправленю звычайныхъ молитвъ, державъ Преосв. Делетатъ Апостольскій ольднуючу бесѣду до Синоду.

Преосвященїи и Высокопреподобнїи Отцѣ!

Въ тяжкихъ нещастяхъ нашихъ часѣвъ, котрїи Церковь Іисуса Христа со всѣхъ сторѣнъ притискають, ничь такъ дуже не потѣшае и не пѣдноситъ духа Святѣйшого Отца нашего Льва Папы XIII, якъ союзъ Пастырей въ вѣрѣ и любви съ найвысшимъ Управителемъ Церкви и ихъ намагане дѣяльно промыслиати о непорочности обычаѣвъ и пожитку вѣрныхъ. Тожъ легко порозумѣете Высокопреподобнїи Отцѣ, якъ прїятною була томужь Святѣйшому Начальникови вѣсть о Вашѣмъ бажаню, ѣтправить сей Синодъ въ сѣй славетнѣй Львѣвскѣй Митрополїи, напоеннѣй началами правдивои вѣры ѣтъ святѣйшого учителя и Апостола Славянъ Методїя, и отличеннѣй сѣдалищемъ епископскимъ зъ самого початку. Щобы же утѣхи, котра зъ высше реченои вѣсти въ сердци Ёго повстала, и старанности, котрою о всѣхъ Церквахъ, а найбѣльше о сѣй Вашѣй промыслае, всѣмъ дати доказъ, тойже найвысшїи Архїерей зволивъ припоручити моѣй смиренности, щобы я въ сѣмъ славнѣмъ вашѣмъ Зборѣ не тѣлько Ёго Особу заступаъ для пѣднесеня поваги и блеску сего Синоду, но такожь заявивъ чувства ѣтцѣвскои благосклонности и особлившой любви Ёго къ славнѣй Церквѣ Русинѣвъ и знова посвѣдчивъ, що Церкви Вашїи занимають найбѣльшу и найважнѣйшу часть Ёго старанностей и що нѣчого бѣльше и усиленнѣйше не бажае, якъ того, щобы мѣгъ зарадити, що потрѣбне, для ихъ пожитку и благостоянїя¹⁾.

Вѣднѣи Ёго Святѣсть въ переконаню, що дуже важнїи користи зъ сего Синоду выйдуть, надѣлае Васъ всѣхъ въ Господѣ зѣбранныхъ, и Вашїи змаганя и працѣ и весь Рускїи народъ особлившимъ благословенїемъ зъ сердца а и то благословенїе най буде для Васъ поновнымъ, яснымъ доказомъ Ёго благосклонности къ Вамъ и най Вамъ, що бажаете выдобувати плодоноснѣсть Господнѣи рѣль, принесе обильнѣсть небесныхъ дарѣвъ.

Сей приказъ Найвысшого Архїерея охотно сповняю и съ радостїю Вамъ се заявляю а заразѣмъ прошу и умоляю Вашу Милѣсть, щобы Вы глядѣли на найвысше достоинство Того, котрїи менѣ приказавъ у Васъ Всесвѣтлѣйшїи Свѣщеннїи Настоятелѣ сповнїти послаництво, а не на немѣчь посланика. Менѣ дѣйстно задля того поважаня и приклонности, якими я ѣтъ самои раннѣи молодости мѣи бувъ проникнутый для обряду и Церквей восточныхъ, мѣжи

котрыми такъ числомъ вѣрныхъ якъ и превосходствомъ мужей Руска Церкви означуе ся дуже, есть пріятно бути присутнымъ на сихъ Вашихъ зборахъ, въ котрыхъ при Божій помочи и охоронѣ съ подвбною старанностію до того змагаєте, щобы неповреждено заховати цѣлѣсть сеи Церкви и піддержати єи благостояніє. Дѣйстно величный совѣтъ! И если пбеля початку рѣчей о ихъ кѣнци прорѣкати годить ся, не сумнѣваю ся, що на основѣ уставѣвъ и постановѣвъ сего Синоду, Церковь Ваша съ кождымъ днемъ що-разъ ббльше буде процвитати, розлѣе блескъ вѣры и карности церковной и осягне свою вѣкову славу и первѣстну красу. — Щобы то щасливо пбйшло, призвавши помочи Пресв. Богородицѣ Дѣвы, непорочно зачатой и Святыхъ Михаила Архистратига, небесного покровителя, Кирилла и Методія, Апостолѣвъ Славянського племени, Священномученика Іосафата и Володимира и Ольги, колишнихъ Рускихъ князей, молѣмъ Бога усердными молитвами, щобы милостиво спріявъ нашимъ намѣрамъ, управлявъ совѣтами, помагавъ начатому дѣлу и увѣнчавъ конецъ.

Заразъ потбмъ приказавъ перечитати прилюдно Бреве своєї Делетаціи на Предсѣдателя Синоду, котре було слѣдующого змѣсту:

Почтеному Брату Августину Чяецѣ, Архієпископу Лярискому.

Левъ П. П. XIII.

Почтенный Брате!

Поздоровленє и Апостольске благословеніє.

Довжибсть Апостольства, Богомъ смиренію Нашому поручена, вымагає, щобы Мы съ охочою ревностію старали ся о то, що выйшло бы католицкѣй справѣ въ добро, въ благо и на щастє. Тожъ коли Почтеній Братя Сильвестеръ Сембратовичъ, Митрополитъ Галицкій, Архієпископъ Львѣвскій, Епископъ Каменецкій обряда грецкого руского, и Епископы Суфраганы сегожь обряда усовѣтовали разомъ збйти ся, щобы держати Синодъ провинціальный, Мы спасенне и плодоносне се постановленє зъ душъ похваляючи и якъ наиббльше одобряючи, розсмотрѣвши всѣ обставины sprawy уважно и зрѣло съ Почтеными Братями Нашими С. Р. Ц. Кардиналами, Настоятелями дѣль Розпросторенія Вѣры, щобы реченому Синодови ббльша честь припала, по сихже Братей совѣту постановили, щобы чинъ правленія тымъ Синодомъ поручити Тобѣ, почтенный Брате, въ повной надѣѣ, що Ты съ тою мудростію, повагою,

наукою, побожностію, розвагою, вправностію и ревностію въ поспѣшествованію вѣрѣ католицкѣй - въ чѣмъ Тебе примѣромъ ставити можна — въ сповиюванію дѣлѣ сѣи довжности, въ повнѣй мѣрѣ отвѣтишь Нашому ожиданію. Задля того, оказуючи Тобѣ особливше благоволенє, и бѣтъ всякихъ бѣтлученя и запрещеня таинныхъ церковныхъ засудбѣтъ, цензурѣ и карѣ, якимъ будь способомъ и задля якои будь причины выданныхъ, вели бы Ты припадково такимъ пѣдпавѣтъ, задля сѣи лише sprawy розрѣшаючи и за розрѣшеного Тебе уважаючи, Мы Апостольскою Нашою повагою, силою сего писѣма, выбираемо, постановляемо и оголошуемо Тебе Отпоручничомъ Апостольскимъ для скликаня и бѣтправленя реченого провинціального Львѣвского Синода, и щобы Ты довжнѣсть Предсѣдателя реченого Синода тымъ прилѣжнѣйше и свѣтлѣйше сповнявѣтъ, рѣвножъ Апостольскою повагою вручаемо, удѣляемо и даємо Тобѣ, почтеный Брате, задля того почастей и загальнѣй власти потребнѣй и бѣтвѣтнѣй. Тожъ передовсѣмъ буде Твоею задачею постарати ся, щобы инструкціи, удѣленнѣй Тобѣ Конгрегаціею для бѣдиравленя Синода выше реченыхъ Братей нашихъ и постановы та приписы, выданнѣй иподѣ особливо въ важнѣйшихъ справахъ сѣи св. Святымъ Престоломъ Апостольскимъ або реченою Конгрегаціею, були выкованнѣй, но такожъ помагати, щобы ухвалено карнѣсть маючу заховати ся въ практицѣ таку, котра бы була съ выше речеными декретами згѣдна, и котра бы ввела однообразнѣсть во всѣхъ провинціяхъ и дієцезіяхъ. Дальше хочемъ, щобы Ты старавъ ся о то, щобы чинности и рѣшеня реченого Синоду до сѣи св. Столицѣ Апостольской были пересланнѣй до розсѣдженя и коли се буде узване бѣтповѣднымъ, щобы були потвердженнѣй Нашого або нашихъ наслѣдникѣвъ повагою.

Тому не мають стояти на перенонѣ якѣи нибудь противнѣй прочѣй постановы и зарядження Апостольскѣй.

Дано въ Римѣ у св. Петра пѣдъ перстенемъ Рыбаря дня 4. Вересия 1891. Архипастырства Нашого року чотырнацятого.

За Отця Кардинала Ледоховского
Т. Архієпископъ Селевкійскій Субст.

Мѣстце + Печати Рыбаря.

По скѣдиченію читаня, Ёго Екец. Митрополитъ державѣ бесѣду, въ котрѣй заявивъ вѣру и переданѣсть Епископѣвъ и Клира Руского для св. Католицкой Церкви и св. Апост. Престола, заразомъ ствердивъ любовь и приклоннѣсть ихъ къ Церквѣ и обряду рус-

кому, и що цѣлю сего Синоду єсть посвѣдчити и скрѣпити Соединеніє съ Церквою Римскою и заспокоити потреби Рускои Церкви. Поздоровляє Его Ексц. Апост. Делегата и подає телеграму, котрою Святѣйшій Отець удѣляє Синодови Апостольске благословеніє.

Протопотарь читає телеграму :

„Преосвященному Всечестнѣйшому Отцю Архієпископови греко-рускому во Львовѣ. С. С. бр. Римъ 17, 32, 25, 5, 10 ср. Святѣйшій Отець съ особлившою радостію и пріятностію ѳчитавъ телеграму Вашего Преосвященства, заявляючу чувства того Синода и прошене Апостольске благословеніє съ повною любовію удѣляє. в. р. Кардиналъ Рамполла + “.

По укѳнченію того Промоторы Собора вносять прошене о отвореніи Собора. Его Ексц. Предсѣдатель приказавъ, щобы перечитати Декретъ о отвореніи Синода. Першій Секретарь ѳчитує тойже.

Запытавшисъ о мнѣніє Преосв. Митрополита и Епископѳвъ, Предсѣдатель оголосивъ и заявивъ, що Соборъ сей має розпочатисъ и вже розпочавъ ся.

Промоторы внесли зложене исповѣданія вѣры. Предсѣдатель се рѣшивъ и приказавъ, а Секретарь оголосивъ Декретъ о зложенію исповѣданія вѣры.

По оповѣщенію Декрету, Митрополитъ, зложивши митру, звернувшись до олтаря, приклоняє колѣна, и положивши руку на книгу Евангелія, складає пѳднесеннымъ голосомъ исповѣданіє вѣры; приписане Урбаномъ П. VIII. для Восточныхъ и зложивъ ту-южь въ руки Преосв. Отця Предсѣдателя Синоду :

Форма Исповѣданія Вѣры.

Во Имя Отца и Сына и Святаго Духа. Аминь.

Язъ Гильвѣстеръ Гембратѳвичъ, Митрополитъ Галицкій, Прхтископъ Львовскій, Епископъ Каменецкій и пр, вѣрною крѣпкою вѣрою и исповѣдаю всѧ, и єдинокаждо, ꙗже содержѣтся въ Символѣ Вѣры, єгѳже свѣтаа Римская Церковь оупотребляеть, сирѣчь :

Вѣрѳю въ єдинаго Бога, Отца, вседержителя, творца неба и земли, видимыхъ же всѣхъ и невидимыхъ. И въ єдинаго Господа Исуса Христа, Сына Божіа єдинороднаго, ѿ Отца рожденнаго прѣжде всѣхъ вѣкъ. Бога ѿ Бога, Свѣта ѿ Свѣта, Бога истинна ѿ Бога истинна, рожденна, не сотворенна, єдиносѣчна Огцѳ, ѿже всѧ выша. Насъ дѣла человекъ, и нашего ради спасенія сшедшаго съ небесъ, и воплотившагосѧ ѿ Духа Свѣта, язъ Маріи Дѣвы, и кочеловѣчшасѧ. Распѣтаго же за ны

при Пóнтїи Пїлáтѣ ѿ стрáдáвши ѿ погребѣнна. И воскрѣсшаго въ трѣтїй дѣнь по писáнїемъ. И росшѣдшаго на невестѣ, сѣдáщаго о́деснѣю О́тца. И пáки градѣщаго со слáвою сѣдїти живымъ ѿ мѣртвымъ, ѣгѡже цáрствїю не бѣдетъ концѣ. И въ Дѹхѣ свáтáго, Гóспода ѿ животворáщаго, ѿ О́тца ѿ Сýна псхóдáщаго; съ О́тцémъ ѿ Сýномъ спóклáнáема ѿ сослáвима, глагóлаващаго Прорóки. И въ є́дино, свáтѣю, кадо́лїческѣю ѿ а́пóстольскѣю Цѣрковѣ. Исповѣ́дую є́дино крещѣнїе въ о́ставлѣнїе грѣхѡвъ. И чáю воскресѣнїа мѣртвыхъ. И жїзни вѣдѣщагѡ вѣ́ка. А́минь.

Чтѡ тáкжде, ѿ прїѣмлю вселѣнскїа Говóры, ѿкѡже послѣ́дѣтъ, сїѣ бѣтъ:

Нїкї́йскїй Пѣрвый; ѿ исповѣ́дую, є́же на немъ протївъ Ё́рю, о́свж́дѣннымъ пáмáти, о́предѣ́лено бѣтъ: Гóспода Ё́суса Хрїста бѣти Сýна Бóжїа ѿ О́тца рождѣнна, є́дннорóдна, снóтѣчъ, ѿ свщствá О́тца рождѣнна, не соткорѣнна, є́днносѣ́нна О́тцѣ; ѿ нечестїивыа о́ныа глагóлы прáкѡ на тóмже Говóрѣ о́свж́дѣнны: є́же нѣ́когда тóмъ не бѣти; ѿлї є́же бѣти прѣмѣ́нна, лїбо прѣлóжна Сýна Бóжїа.

Константиноградскїй Пѣрвый Вторый въ рáдѣ, ѿ исповѣ́дую, є́же на немъ протївъ Македонїю, о́свж́дѣннымъ пáмáти, о́предѣ́лено бѣтъ: Дѹхѣ свáтáго не равá бѣти, но Гóспода; не твáрь, но Бóга; ѿ є́дино ѿмѣ́ти со О́тцémъ ѿ Сýномъ Божество́.

Е́фѣ́сскїй Пѣрвый, Трѣтїй въ рáдѣ; ѿ исповѣ́дую, є́же на немъ протївъ Нестóрю, о́свж́дѣннымъ пáмáти, о́предѣ́лено бѣтъ: ѿ Божества ѿ чело́вчества неизречѣ́ннымъ ѿ непостїжимымъ соединѣ́нїемъ въ є́диномъ лицї Сýна Бóжїа, є́динаго нáмъ Ё́суса Хрїста сoстáвленна бѣти, ѿ сѣ́а рáди вїнны Прѣблáженнѣю Дѣ́вѣ ѿстнннѡ бѣти Богорóднцѣ.

Халкедонскїй, Четвертый въ рáдѣ; ѿ исповѣ́дую, є́же на немъ протївъ Евтї́хѡ ѿ Дїоскорѡ, обо́мъ о́свж́дѣннымъ пáмáти, о́предѣ́лено бѣтъ: Є́динаго ѿ тогóжде Сýна Бóжїа, Гóспода нáшего Ё́суса Хрїста, совѣршѣ́нна бѣти въ Божествѣ ѿ совѣршѣ́нна въ чело́вчествѣ, Бóга ѿстннна ѿ чело́вчѣа ѿстннна пѣздышї ѿ тѣ́ла, є́днносѣ́нна О́тцѣ по Божествѣ, ѿ тогóжде є́днносѣ́нна нáмъ по чело́вчествѣ, во всѣмъ нáмъ подóбна, кромѣ́ грѣхá; прѣ́жде вѣ́кѡ о́убо ѿ О́тца рождѣнна по Божествѣ, въ послѣ́днїа же днї тогóже насѣ́ дѣ́ла ѿ нáшегѡ рáди спасѣ́нїа, ѿ Марїи Дѣ́вы Богорóдници по чело́вчествѣ, є́динаго ѿ тогóже Хрїста Сýна є́дннорóднаго, во двою́ є́стество́ неслї́тнѡ, неизмѣ́ннѡ, нераздѣ́льнѡ, неразлѣ́чнѡ, позна́ема; нїкáкѡже о́тхѣ́лемъ разлї́-

чію істѣствъ соединѣнемъ, паче же сохранимъ скѣйствъ обою істѣствъ и во едіно лицѣ и въпостасѣ стеклющдса; не во двѣ лица пресѣченна или раздѣленна, но едінаго и тогожде Сѣна и Единороднаго, Бѣга Слѣва, Гѣспѣда Іисѣса Хрїста. Тѣкжде тогоже Гѣспѣда нашѣго Іисѣса Хрїста Бѣжествѣ, по немѣже едіносѣщннъ ість Отцѣ и Дѣхъ Свѣтѣмъ, безстрастна бѣти и безсмертна; тогожде распѣта и оумѣрша тѣкмъ по плѣти, ѣкжде равнѣ опредѣлено бѣсть на речѣномъ Сѣборѣ, и въ Посланїи свѣтагъ Льва Римскагъ Архїерѣа, егѣже оустѣ влаженнаго Апѣстола Петра возглагѣлава, Отцѣ на тѣмже Сѣборѣ провѣзгласїша; имже опредѣленїемъ ѣсѣждаѣтса нечестїваа іресь тѣхже, ѣже къ Трнсвѣтѣмъ ѣ Ангелѣмъ предѣннѣмъ и на предречѣннѣмъ Сѣборѣ Халкїдонскомъ воспѣтомъ: „Свѣтѣй Бѣже, Свѣтѣй крѣпкїй, Свѣтѣй безсмертнѣй помїлѣй насъ“ прилагѣхъ: распѣйса за нѣ; а тѣкъ бѣжѣственное істѣствѣ трїѣхъ лицъ страстно бѣти прензвѣщахъ и смертно.

Константїноградскїй Вторѣй, Пѣтѣй въ радѣ на немже предречѣннагъ Халкїдонскагъ Сѣбора опредѣленїе ѣновлѣно бѣсть.

Константїноградскїй Трїтїй, Шестѣй въ радѣ; и испѣвѣдѣю іже на немъ прѣтївѣ Едіновѣльцѣмъ опредѣлено бѣсть: Ез едіномъ и тѣмже Гѣспѣдѣ нашѣмъ Іисѣсѣ Хрїстѣ, двѣ бѣти істѣственнѣмъ вѣли и двѣ істѣственнѣмъ дѣтели нераздѣльнѣмъ, не прѣлѣжнѣмъ, неразлѣчнѣмъ, неслѣтнѣмъ, и челѣвѣчѣс егѣ волю не прѣтївнѣмъ, но подчїненѣмъ Бѣжѣственной Егѣ и всемоушнѣй воли.

Нїкїйскїй Вторѣй, Сѣдмѣй въ радѣ; и испѣвѣдѣю іже на немъ прѣтївѣ Іѣновѣрцѣмъ опредѣлено бѣсть: Іѣкнѣ Хрїстовѣ и Бѣгорѣдїцї Дѣвѣ и прѣчїхъ Свѣтѣхъ имѣти и держѣти, и дѣлжнѣю имъ чѣсть и почитанїе воздаѣти.

Константїноградскїй Четвѣртѣй, Осмѣй въ радѣ; и испѣвѣдѣю, на немъ Фѣтїа прѣвѣднѣмъ бѣти ѣсѣжѣнна, и свѣтагѣ Ігнатїа Патрїарха возстановлѣнна.

Почїтаю тѣкжде и прїѣмлю всѣ иныѣ вселѣнскїѣ Сѣборѣ, властїю Римскагъ Архїерѣа законнѣмъ держѣннѣмъ и оутѣвѣржѣннѣмъ. Паче же Флѣрентїйскїй Сѣборѣ, и испѣвѣдѣю ѣже на немъ опредѣлена бѣша, сї ість: Дѣха Свѣтагѣ ѣ Отцѣ и Сѣна вѣчнѣмъ бѣти и істѣствѣ своѣ и своѣ вѣтїѣ въпостасное (сѣбственное) имѣти ѣ Отцѣ кѣпнѣмъ и Сѣна и ѣ обою вѣчнѣмъ, ѣкжде ѣ едінагъ начѣла и едіннѣмъ дѣхѣнїемъ исхѣдїти. Тѣкжде речѣнїю ѣномъ: „И Сѣна“ ізъяснѣнїѣ радї істїннѣ и належѣщѣй нѣждѣ, законнѣмъ и благослѣвнѣмъ къ Сѣмволѣ прїлѣжѣнѣмъ бѣти. Тѣкжде на прѣснѣмъ или квѣснѣмъ хлѣбѣмъ пшенїчнѣмъ, Тѣлѣ Хрїстовѣ

и́стинны соверша́тиса, и́ свѣщенникѣвъ двѣянымы бѣти въ еди́номъ ѿ сѣхъ са́мое Тѣло Господне соверша́ти, сѣрѣчь ко́мѣждо по своѣмъ Цѣрквѣ и́ли Западныя и́ли Восточныя обы́чаю. — Та́кѣже и́же а́ще и́стинны ка́ющиса въ любви́ Божіей прѣставля́ютсѣ, прѣжде да́же досто́йными пока́ніѣмъ пло́ды о́ содѣянныхъ и́ о́ста́вленныхъ не оудовѣлѣи́ша, сѣхъ ду́шамъ чистѣтельными мѣ́ками по сме́рти очища́тиса, и́ да ѿ сице́выхъ мѣ́къ о́слабѣтсѣ, по́лезна ѣмъ бѣти вѣ́рныхъ живѣ́ыхъ хо́датайства, сѣрѣчь слѣ́женныя жѣ́ртвы, моле́ніѣ и́ ми́лостини и́ и́наѣмъ благо́честіѣмъ дѣ́ла, ѣ́же вѣ́рными о́ и́ныхъ вѣ́рныхъ о́бичны́мъ твѣ́рѣтсѣ по оустѣ́вкамъ цѣркѣ́внымъ; ду́ши же сѣхъ, и́же по воспріѣ́тїи кре́щеніѣ ни во еди́нѣже о́тню́дъ грѣ́ховнѣю скѣ́рнѣ впадо́ша, и́ сѣмъ та́кѣже, и́же по о́скверненіи́ грѣ́ховномъ и́ли въ сво́ихъ тѣ́лесѣхъ, и́ли ѣ́зъ нѣхъ ѣ́зше́дше, о́чисти́шасѣ, а́бѣ въ нѣ́бо восприимѣ́тисѣ и́ зрѣ́ти ѣ́снѣ са́мого Го́да въ Тро́ици еди́наго, ѣ́кѣже ѣ́сть, о́баче по ра́зньствѣ́ заслѣ́гъ, еди́номъ соверше́ннѣе дру́гѣмъ. Ду́ши же сѣхъ, и́же въ дѣ́тельномъ грѣ́сѣ́ сме́ртномъ и́ли то́чїю въ перво́родномъ прѣставля́ютсѣ, а́бѣ въ а́дѣ нисхо́діи, о́баче мѣ́ками нера́вными мѣ́читисѣ. Та́кѣже свѣ́тѣйшій апо́стольскій Прѣсто́лъ, и́ Римскаго Прѣ́терѣа на вѣ́сь мі́ръ держа́ти первоначѣ́лѣ, и́ са́маго Прѣ́терѣа Римскаго Пріѣ́мника бѣти блаже́нномъ Петро́мъ Ве́рховникѣ́мъ апо́столовъ, и́ и́стинна Хрѣ́стова Намѣ́стника, всеѣ́же Цѣрквѣ́ Главѣ́, и́ все́хъ Хрѣ́стіа́нъ О́тца́ и́ Оу́чїтеля, и́ ѣ́мѣ въ блаже́нномъ Петро́вѣ па́сти, ра́дїи́ти и́ пра́вити вселе́нскѣю Цѣркѣ́ю ѿ Го́спода на́шего́ Іисѣ́са Хрѣ́ста по́лнѣю вла́сть преда́нъ бѣти. ѣ́кѣже въ дѣ́ланїихъ вселе́нскихъ Собо́ровъ и́ въ свѣ́тыхъ пра́вилахъ соде́ржитсѣ. — Та́кѣже за́коннымъ вѣ́тхѣмъ За́вѣ́та и́ли Мо́исѣва за́кона о́бра́дѣмъ, свѣ́щеннымъ жѣ́ртвамъ и́ та́инамъ, прїше́дшѣ́ Го́сподѣ́ на́шемъ Іисѣ́сѣ́ Хрѣ́стѣ́, оу́странѣ́нымъ бѣти и́ по пропо́кѣданомъ Ѣ́вѣ́нгелїи́, кро́мѣ́ грѣ́хѣ́ не мо́щи храни́тисѣ. Та́кѣже ꙗ́кѣ вѣ́тхѣмъ За́кона вѣ́шенъ чї́стыхъ и́ нечї́стыхъ ра́зньствѣ́ къ ѡ́бра́днымъ причита́тисѣ, ѣ́же наста́вшѣ́ Ѣ́вѣ́нгелїю́ мѣ́мѣдо́ша. — О́но та́кѣже апо́столовъ за́прещеніѣ́ ѿ ѣ́доложѣ́ртвенныхъ, и́ кро́ме́ и́ оудѣ́вленны, о́номъ вре́мени прїслѣ́жати, да въ Іуде́ихъ и́ Іеру́сѣ́лѣ́мъ ра́спри кѣ́ць о́тхѣ́млетсѣ, е́гѡ́же апо́стольскаго́ за́прещеніѣ́ прѣста́вше́й кинѣ́, прѣста́ и́ дѣ́йствиѣ́.

Ра́внѣ́ почита́ю и́ пріѣ́млю Тро́їде́нтскій Собо́ръ; и́ ѣ́сповѣ́дѣю, ѣ́же на нѣ́мъ о́преде́ленна и́ ѣ́зясненна бѣ́ша. Іеру́сѣ́лѣ́мъ же въ Лі́тѣ́ргїи прино́ситсѣ Го́дѣ́ и́стинной, не́ложной и́ оу́мнослѣ́вительной жѣ́ртвѣ́ о́ живѣ́ыхъ и́ оу́мершыхъ; и́ во Свѣ́тѣ́йшій

Таинъ Евхарістіи (по вѣрѣ, ꙗже всегда въ въ Божіей Цѣркви) содѣржатсѣ истинны, вѣрны и свѣдѣтельны Тѣла и Крови кѣпны со душею и Божествомъ Господа нашего Іисуса Христа. А сего ради цѣла Христа; и быти преложенію цѣлаго свѣдѣннѣла въ Тѣло, и цѣлаго свѣдѣннѣла въ Кровь, ꙗже преложеніе католіческаѣ Цѣрковь благоприкладнѣйше пресвѣщеніемъ нарицаетъ, и подъ единымъ кѣмъ видомъ, а кѣмъ же единоглаголюмъ видѣ частями, раздѣленію бывшѣ, цѣла Христа содѣржатсѣ. Такъ же сѣмъ быти Новѣго Закона Таинъ въ Христѣ Господа нашего оустановленыхъ ко спасенію рода человѣческаго, ꙗже и не всѣ единомъ кѣмъ же потребныхъ, сирѣчь: Крещеніе, Миропомазаніе, Евхарістіа, Покаяніе, Елеосвѣщеніе, Свѣщенство, и Свѣрженство; ѡны же благодать подаѣти: и въ сѣхъ Крещенію, Миропомазанію, а Свѣщенствѣ неповторѣемымъ быти. Такъ же Крещенію потребны быти ко спасенію: а сего ради настоѣщей вѣдѣ смертнѣй, дѣе безъ всѣаго Флженіа должны подаѣмъ быти; и въ когъ же, и когдѣ либо подъ должною вѣрною, образомъ и намѣреніемъ поданѣ, быти неложны.

Такъ же Таинъ Брака союзъ неразрѣшимъ быти; ꙗже же и прелюбодѣаніа, ѣреси илѣи иныхъ ради винъ, можетъ междѣ свѣргомъ одра и сожнѣи разлѣченіе быти, оѣче инымъ бракомъ не лѣтъ имъ сочитатсѣ.

Такъ же Апостольскаѣ а Цѣрквеннаѣ преданіа прѣмлемѣ быти и почитѣма. Отпѣствъ такъ же власть въ Христѣ Цѣркви оставленѣ и ихъ оупотребленіе Христіанскимъ людемъ велимъ спасительно быти. Равнѣ, ꙗже о грѣсѣхъ первородномъ, о оправданіи, о свѣщенныхъ книгъ Еѣхъ же и Новѣго Завета ѣсчисленіи, толкованіи, на предреченномъ Трѣдѣнтскомъ Соборѣ опрѣдѣлена быша, прѣмлю и ѣсповѣдѣю.

Такъ же почитѣю и прѣмлю вселѣнскій Соборъ Батіканскій, и всѣ тѣмъ же преданна, опрѣдѣленна, и ѣзжсненна, напѣче же о Римскаго Архѣереѣ первоначальствѣ, и о тогъ же вѣзшнѣомъ оучительствѣ, вселѣннѣйше прѣмлю и ѣсповѣдѣю.

Такъ же всѣ прѣмлю и ѣсповѣдѣю, ꙗже прѣмлетъ и ѣсповѣдѣтъ свѣтаѣ Римскаѣ Цѣрковь, вкѣпѣ же противнаѣ всѣ а расколы и ѣреси въ тоѣ же Цѣрквѣ ѣверженнымъ и ѣнѣдемъ преданнымъ, дѣхъ равнѣ отвергаю и ѣнѣдемъ предаю.

Ктоѣ Римскомъ Архѣерею, влѣжнѣаго Петра Вѣрховника Апостолѣвъ Прѣмникѣ и Іисуса Христа Намѣстникѣ, истинное повинѣніе оѣтъю и присагаю.

Сію Вѣрѣ католическій Цѣрквѣ, іа́же кромѣ́ нікто́же спа-
сѣнѣзъ бѣ́ти мо́жетъ, ю́же въ насто́ащемъ часѣ́ самово́льнѣ́ испо-
вѣ́даю ѿ істиннѣ́хъ держѣ́, тѣ́юже цѣ́лѣ́ ѿ неповре́жденнѣ́хъ да́же до
послѣ́днѣ́хъ ѿздохновѣ́нѣ́хъ живота́ посто́янно́ѣйше, Бо́гѣ́хъ помоще-
ствѣ́ющѣ́хъ, держа́ти ѿ исповѣ́довати ѿ ѿ подчинѣ́ныхъ мѣ́, ѿлѣ́ ѿ
тѣ́хъ, о́ нѣ́хъже попечѣ́нѣ́ мѣ́ въ моѣ́хъ чѣ́нѣ́хъ надле́жати вѣ́детъ,
держа́ймоу, оу́чи́моу ѿ проповѣ́даемоу бѣ́ти, іа́кѣ́ во мнѣ́ вѣ́-
детъ, перѣ́са, іа́зъ тойже́ Сильвѣ́стеръ Се́верѣ́товичъ, Митропо-
лі́тъ Гали́цкій, Архі́еписко́пъ Льво́вскій, Е́писко́пъ Ка́менецкій, ѿвѣ́-
ща́ю, о́бѣ́тѣ́ю ѿ приса́га́ю.

Та́къ мѣ́ Бо́же помози́, ѿ сіѣ́ скато́е божѣ́ственное́ Ева́нгеліѣ́.

Потѣ́мъ зара́зъ присту́пили Еписко́пы безъ митры, Священни́ки
и Се́ніоръ Института́ Ставропѣ́гійскаго и зложи́ли, тако́жь прикло-
ни́вши ко́лѣ́на и положи́вши руку́ на кни́гу Евангелі́я, исповѣ́даніѣ́
вѣ́ры слѣ́дующи́ми слова́ми:

„Я Н. Н. исповѣ́даю ту́ю саму́ вѣ́ру ꙗ́кѣ́ формы, ко́тру Пре-
освящ. Митрополі́тъ ѡ́тчитавъ и тоѣ́ прирѣ́каю, ѡ́бѣ́тую и прися-
гаю. Та́къ мѣ́ Бо́же помози́ и сіѣ́ свято́е божѣ́ственное́ Евангеліѣ́“.

Имена́ тѣ́хъ, ко́трѣ́ того́ дня зложи́ли исповѣ́даніѣ́ вѣ́ры:

Д-ръ Юлі́янъ Пелешъ, Еписко́пъ Пере́мыскій, Самбо́рскій и Ся́нбцкій.
Юлі́янъ Куи́ловскій Еписко́пъ Ста́ниславѣ́вскій.

Михаи́лъ Сѣ́нгалеви́чъ Архі́пресви́теръ Митрополи́чон Ка́питулы.

Левъ Го́теровскій Архі́діако́нъ.

Анто́ній Петро́шеви́чъ Ку́стосъ.

Андре́й Бѣ́лецкій Схо́ліархъ.

Іосифъ Ко́быляньскій Ка́нцлѣ́рь.

Левъ Турке́ви́чъ Кры́лошани́нъ гре́м. и Па́рохъ Ка́тедральнѣ́й.

Михаи́лъ Кара́чевскій Кры́л. гре́м.

Д-ръ Іосифъ Кома́рницкій Кры́л. гре́м. и Проф. Уні́верситету.

Мартинъ Па́кижъ Кры́л. гре́м.

Емили́янъ Бѣ́линскій Кры́л. гре́м.

Вене́диктъ Лѣ́тинскій Архі́діако́нъ Ка́питулы Пере́мыскоу.

Миро́нъ Подо́линскій Кры́л. гре́м. и Па́рохъ Ка́тедр.

Іоанъ Войто́вичъ Кры́л. гре́м. и Ректо́ръ се́минарі́и діѣ́ц.

Васи́лій Фа́цієви́чъ Архі́пресви́теръ Ка́питулы Ста́ниславѣ́вскоу.

Іоанъ Литви́новичъ Ку́стосъ.

Симео́нъ Ткачу́никъ Кры́л. гре́м.

Теофи́лъ Па́вликовъ Кры́л. почѣ́ств. Па́рохъ при Успѣ́ніи Пр. Дѣ́вы
во Льво́вѣ.

Тео́доръ Лѣ́севичъ Кры́л. поч. Па́рохъ въ Ку́тахъ Ста́рыхъ.

Іоанъ Ко́бляньскій Кры́л. поч. Де́канъ и Па́рохъ въ Коло́мынѣ.

- Александръ Бачицьскій Крил. поч. Ректоръ Семинаріи Львівск.
 Дръ Іосифъ Левицьскій Крил. поч. Проф. рел. при гімназії Львівск.
 Мих. Борисъкевичъ Крил. поч. Парохъ въ Зарваниці.
 Василій Фортуна Крил. поч. Парохъ и Деканъ въ Тернополи.
 Дръ Іосифъ Делькевичъ Крил. поч. высл. Проф. Богословія въ Університетъ Львівск.
 Іоанъ Борсукъ Крил. поч. Парохъ въ Краковъ.
 Василій Чемарникъ Крил. поч. Парохъ въ Сяноцъ.
 Платонъ Паславскій Крил. поч. Деканъ и Парохъ Белзскій.
 Николай Роздѣльскій Крил. поч. Деканъ и Парохъ Сокальскій.
 Іоанъ Копыстянскій Крил. поч. и Парохъ въ Криници.
 Теодатъ Щанковскій Крил. поч. и Парохъ въ Стапиславовъ.
 Келестинъ Костецкій Крил. поч. и Парохъ въ Чернівцяхъ.
 Василій Богонось Крил. поч. и Парохъ въ Хоростковъ.
 Дръ Теофилъ Сембратовичъ Ректоръ Семинар. и Парохъ въ Відни
 Дръ Іосифъ Мѣльницькій Вицеректоръ Семинаріи Львівскои.
 Северинъ Тороньскій Вицеректоръ Семинаріи Львівскои.
 Изидоръ Дольницькій Духовникъ Семинаріи Львівскои.
 Іоанъ Чапельскій Префектъ въ Семинаріи Львівскои.
 Дръ Титъ Мышковскій Префектъ наукъ.
 Дръ Ілярій Вацикъ Префектъ наукъ.
 Стефанъ Юрикъ Префектъ наукъ.
 Дръ Іосифъ Черлюнкаевичъ высл. Професоръ Богословія въ Університетъ Краковскѣмъ.
 Дръ Іоанъ Бартошевскій Проф. Богословія въ Університ. Львівск.
 Дръ Емиліянъ Огоновскій Професоръ Університету Львівскои.
 Алексій Тороньскій Совѣтникъ Консисторіи, Проф. рел. въ гімназії академ. во Львовъ.
 Онуфрій Лепкій Совѣтникъ и Рефер. Консисторіи, Проф. рел. въ гімназії Франц. Іосифа во Львовъ.
 Василій Копытчакъ Проф. рел. при гімназії въ Тернополи.
 Александръ Стефановичъ Проф. рел. при учит. Семинаріи.
 Іоанъ Гушалевиць высл. Проф. рел. при гімн. во Львовъ.
 Іоанъ Редкевичъ Сотрудникъ и Проповѣдникъ Архікатедр.
 Петръ Крышякевичъ Сотрудникъ Архікатедр.
 Александръ Здерковскій Сотрудникъ Архікатедр.
 Дръ Гавріилъ Крижановскій Канцляръ Консисторіи Митроп.
 Евгеній Гузаръ пров. Капелянъ Митроп. и Катехитъ шкѣлъ.
 Дръ Іоанъ Гробельскій Проф. Пастырскои Богосл. въ Сем. Пере-
 мыскои.
 Полиевктъ Кмитъ заст. Проф. Права канон. въ Семин. Перемыск.

Кассіянъ Куницкій Капелянъ войсковый.
 Теодоръ Кордуба Деканъ Бережанський.
 Левъ Джулыньскій Парохъ въ Лапшинѣ.
 Александеръ Радзѣкевичъ Парохъ въ Шоломы Деканъ Бобрецькій.
 Григорій Словицкій Деканъ Бусскій.
 Юліянъ Копыстьянскій Деканъ Галицкій.
 Михаилъ Кульматыцкій Деканъ Городецькій.
 Іосифъ Кернякевичъ Деканъ Журавеньскій.
 Корнилій Монцѣбовичъ Деканъ Залозецкій.
 Григорій Чубатый Деканъ Збаражскій.
 Евстахій Кloseвичъ Деканъ Зборівскій.
 Александеръ Чемерыньскій Деканъ Золочівскій.
 Ігнатій Губчакъ Деканъ Калускій.
 Іоанъ Юркевичъ Деканъ Львівскій загородскій.
 Александеръ Таньчаківскій Деканъ Нараївскій.
 Антонинъ Давидовичъ Деканъ Олескій.
 Левъ Левицкій Деканъ Перегінський.
 Николай Кобрыньскій Парохъ въ Цѣневѣ.
 Іларіонъ Стеткевичъ Деканъ Підгаецкій.
 Димитрій Гузаръ Парохъ въ Заваловѣ.
 Константинъ Строцкій Деканъ Роздольскій.
 Іоанъ Слюзаръ Деканъ Скалатскій.
 Климентъ Глинскій Парохъ въ Камѣнкахъ.
 Іоанъ Залуцкій Деканъ Тереховельскій.
 Юліянъ Левицкій Деканъ Унівскій.
 Романъ Концевичъ Парохъ въ Станимирѣ.
 Анатоль Долинскій Парохъ въ Яхторовѣ.
 Теодоръ Ступницкій Деканъ Ходорівскій.
 Іоанъ Сохацкій Деканъ Холодівскій.
 Евстахій Меруновичъ Деканъ Щирецкій.
 Іосифъ Макогоньскій Деканъ Рогатинскій.
 Адольфъ Василевскій Парохъ при св. Параскевін во Львовѣ.
 Яковъ Сырофдовъ Священникъ во Львовѣ.
 Орестъ Чеховичъ Парохъ въ Бобратинѣ.
 Василій Чернецкій Парохъ въ Сѣльцѣ.
 Сильвестеръ Копыстьянскій Парохъ въ Кбнѣскѣмъ.
 Діонизій Добрянскій Деканъ Бѣцкій.
 Володиміръ Хилякъ Парохъ въ Бортинѣмъ.
 Левъ Бачинскій Деканъ Варяжскій.
 Михаилъ Прухницкій Деканъ Высочанскій.
 Михаилъ Матковскій Парохъ въ Горожаннѣ.

Константинъ Гукевичъ Парохъ въ Квашенинѣ,
 Іосифъ Мерена Парохъ въ Грабѣ,
 Алексей Савоцкій Деканъ Жолковскій,
 Теодоръ Борисъ Парохъ въ Хащовѣ,
 Маркиль Мигуловичъ Деканъ Затварницкій,
 Тома Шумило Деканъ Канчужскій,
 Іоанъ Негребедскій Парохъ въ Задѣсю,
 Илія Каламунедскій Деканъ Комарнянскій,
 Іоанъ Яблоновскій Парохъ въ Любачевѣ,
 Левъ Гриневецкій Парохъ въ Быковѣ,
 Іоанъ Парыловичъ Парохъ въ Злоцкомъ,
 Григорій Копыстянскій Деканъ Мушинскій,
 Дръ Николай Малинякъ Парохъ въ Сливници,
 Викторъ Киверовичъ Деканъ Олешницкій,
 Северинъ Турчмаповичъ Парохъ и мѣстодекъ, Ольховецкій,
 Теофилъ Дмоховскій Парохъ въ Яксеманичахъ,
 Анатолъ Свйкевичъ Парохъ въ Стобнбмъ,
 Іоанъ Борысевичъ Парохъ въ Крипчи,
 Іоанъ Гавришкевичъ Деканъ Потелицкій,
 Александръ Несторовичъ Деканъ Самббрскій,
 Іоанъ Решетило Парохъ въ Магеровѣ,
 Юліанъ Левицкій Парохъ въ Середицѣмъ великомъ,
 Юрій Гладилевичъ Парохъ въ Харовѣ,
 Левъ Сембратовичъ Деканъ Сянбцкій,
 Іоанъ Голодинскій Деканъ Судовишнянскій,
 Михаилъ Ладыжинскій Парохъ въ Березцѣ,
 Григорій Секела Парохъ въ Льску,
 Емиліанъ Дѣдицкій Деканъ Угнбвскій,
 Теодоръ Мельникъ Парохъ въ Старявѣ сянбцкій,
 Антоній Федынкевичъ Деканъ Яворбвскій,
 Антоній Матюкъ Деканъ Ярославскій,
 Емиліанъ Левицкій Парохъ въ Тартаковѣ,
 Антоній Бескидъ Парохъ въ Тарнавцѣ,
 Николай Назаревичъ Парохъ въ Сернахъ,
 Іоанъ Скобельскій Деканъ Дрогобыцкій,
 Левъ Щавинскій Деканъ Старосамббрскій,
 Кирилъ Пачовскій Деканъ Богородчанскій,
 Николай Дрогомирецкій Деканъ Бучацкій,
 Юліанъ Левицкій Мѣстодекъ Бучацкій,
 Яковъ Гудыкъ Парохъ въ Трибуховцахъ,
 Володимиръ Козловскій Мѣстодекъ Густинскій

Николай Гошовскій Деканъ Ђзупольскій.
 Рудольфъ Мохъ Парохъ въ Островѣ.
 Илія Мардаровичъ Парохъ въ Камѣнкахъ великихъ.
 Іосифъ Гаванскій Деканъ Залѣщицкій.
 Александеръ Княгиницкій Парохъ въ Залѣщкахъ.
 Максимиліанъ Крушельницкій Парохъ въ Назбѣрнѣй.
 Іоанъ Бѣлоусъ Парохъ въ Бѣлоберезцѣ.
 Михаилъ Гулла Деканъ Кудриницкій.
 Юліанъ Красицкій Парохъ въ Саджавцѣ.
 Григорій Тымякъ Деканъ Пѣстинскій.
 Петръ Гиль Парохъ въ Олексинцяхъ.
 Петръ Мицьковскій Деканъ Скальскій.
 Кирилъ Гаморакъ Сотрудникъ въ Стецевѣй.
 Іоанъ Партыцкій Деканъ Товмацкій.
 Левъ Калинскій Деканъ Тисменицкій.
 Іоанъ Грабовичъ Парохъ Тисменицкій.
 Андрей Стотанчикъ Мѣстодек. Устецкій.
 Іоанъ Михалевичъ Деканъ Чортковскій.
 Леонтій Лушпиньскій Парохъ въ Трибухѣвцяхъ.
 Михаилъ Барусевичъ Мѣстодек. Кудриницкій.
 Дрѣ Клим. Сарницкій Профес. Богословія на Універс. львѣвскѣмъ.
 Протоигуменъ Ч. св. В. В.
 Доротей Федоренчукъ Игуменъ въ Краснопуццѣ.
 Модестъ Буцакъ Игуменъ въ Улашкѣвцяхъ.
 Михаилъ Малиновскій высл. Архідіяковъ Капітулы Митроп.
 Дрѣ Изидоръ Шараневичъ, професоръ всеучилища и Сеніоръ Ин-
 ститута Ставропигійскаго.

Преосв. Делегатъ Апостольскій и Предсѣдатель Синода при-
 казавъ ѡтчитанѣ Декретѣвъ:

О способѣ житія въ Соборѣ,
 О невыдалюваню ся зъ Собору,
 О ненарушимости правъ.

За згодою Еписѣвъ Предсѣдатель припоручивъ, щобы тѣ Де-
 креты до Синодальныхъ актѣвъ прилучити. Потѣмъ тойже предсѣ-
 датель приказавъ, щобы оголосити Декретъ о Судіяхъ жалобъ.

Судіи жалобъ именованіи:

Предсѣдатель: Преосв. Епископъ Перемыскій Дрѣ Юліанъ
 Пелешъ.

Члены: Архипрезвитеръ Михаилъ Сынгалевичъ, Архидіаконъ Венедиктъ Литинскій, Кустось Іоанъ Литвиновичъ, Схоліархъ Андрей Бѣлецкій.

Наконецъ вносять Промоторы о составленіи актѣвъ сего Засѣданія.

Протонотаръ ѡтповѣдає, що составитъ.

Молитвами и моленіями закончило ся се перше Засѣданє.

Алексій Торонскій

Протонотаръ Собора.

Крѣмъ того; испытавши мнѣніе Епископѣвъ, Преосв. Предсѣдатель заповѣвъ Засѣданє друге, маюче ся ѡтбути въ четверть дня 1. Жовтня, выше сказаного року, однакожь такъ, чтобы означеный речинець въ загальномъ Збранію мѣгъ бути свободно скороченый або продовжений, якъ то для справъ Собора позиточнымъ выдавати ся буде.

О зложеніи вѣроисповѣданія.

Въ имя Святои єдиносущной, животворящей и нероздѣльной Троицы Отца и Сына и Св. Духа. Аминь.

Я вѣзше пѣдписаный Нотаръ Синоду Провинціального посвѣдчаю, що слѣдуючій В.Ч. Отцѣ зложили исповѣданіє вѣры нынѣшного дня передъ II. торжественнымъ Засѣданіємъ, въ руки Ёго Ексцелленціи Отця Делегата Апостольского:

Іосифъ Крушанскій
Володиславъ Дорожинскій
Стефанъ Ленкавскій
Теофилъ Дмоховскій
Атанасій Пашковскій
Онуфрій Зацерковный
Володимиръ Петрушевичъ
Теофилъ Сѣнкевичъ
Антоній Кобрынскій

Во Львовѣ дня 1. Жовтня 1891.

Петръ Фр. Крипякевичъ Нотаръ.

О зложенію вѣроисповѣданія.

Въ имя Святой Единосущной и животворящей и нероздѣльной Троицы Отца и Сына и св. Духа. Аминь.

Я низше підписаний Нотарь Синоду Провинціального симъ посвѣдчаю, що слѣдуючій Вч. Отцѣ іеромонахи Чина св. Василя В. зложили дня нынѣшного исповѣданіе вѣры въ руки Его Ексцелленціи Отца Делегата Апостольского?

Лонгинъ Карповичъ

Павелъ Пилиньскій

Мелетій Миханлъ Тыбинка

Іеронъ Островерха

Въ Львовѣ д. 2. Жовтня 1891.

Петръ Фр. Крипякевичъ

Нотарь С. пр.

Такъ есть + Ф. А. Архієпископъ Ляриссы.

О зложенію вѣропсповѣданія.

Въ имя Святой и пр.

Я низше підписаний Нотарь Синоду симъ посвѣдчаю, що Вч. Отцѣ :

Василій Ильницькій и Кирилъ Селедкій зложили исповѣданіе вѣры въ руки Его Ексцелленціи Делегата Апостольского.

Во Львовѣ д. 3. Жовтня 1891.

Петръ Фр. Крипякевичъ

Нотарь С. пр.

Такъ есть + Ф. А. Архієпископъ Ляриссы.

Зібранє загальне II.

отбувше ся въ Церкви Семинаріи д. 29. Вересня 1891.

Дня 29. Вересня 1891. въ Праздникъ св. Михаила Архистратига пѣсля обр. л. по отправленію Преосв. О. Епископомъ Перемыскимъ Службы Б. читанон, збѣшли ся всѣ Отцѣ синодальніи въ

Церкви Семинаріи подъ предѣдательствомъ Его Ексцелленціи Делегата Апостольскаго О. Августина Чяски Архіепископа Лариссы.

По молитвахъ мавъ Его Превосход. Митрополить бесѣду, въ котрѣй выложивъ пожитокъ синодѣвъ для Церкви и способъ поступованія въ нарадахъ и розправахъ синодальныхъ.

Преосвященный Предѣдатель велѣвъ Секретарямъ перечитати предложенія оговоренъ въ Комисіяхъ и то :

Титуль I. О Вѣрѣ.

Гл. 1. О исповѣданію вѣры.

Гл. 2. О вѣрѣ католицкѣй.

Гл. 3. О рѣвнодушности.

Гл. 4. О общенію въ святыхъ рѣчахъ съ еретиками и схисматиками.

Гл. 5. О цензурѣ книгъ.

Гл. 6. О сектѣ Массонѣвъ и иныхъ осужденныхъ и забороненныхъ сектахъ.

Гл. 7. О проповѣданію слова Божого.

Гл. 8. О катехисмѣ.

Тит. II. О Тайнахъ.

Гл. 1. О Крещенію.

Гл. 2. О Миропомазанію.

Гл. 3. О Евхаристіи.

Гл. 4. О Покаянію.

Гл. 5. О Елеопомазанію.

Гл. 6. О Священствѣ.

Гл. 7. О Супружествѣ

Тит. IV. О всенародномъ почитанію Бога.

Гл. 1. О жертвѣ Литургіи.

Гл. 2. О намѣренію и о стипендіяхъ Службъ Б.

Гл. 3. О Часахъ каноничныхъ и иныхъ Чинахъ.

Гл. 4. О отпавѣ надпорядочныхъ Чинѣвъ.

Гл. 5. О спѣвѣ церковномъ.

Гл. 6. О праздникахъ.

Гл. 7. О почитанію Святыхъ

Гл. 8. О св. походахъ (процесіяхъ).

Гл. 9. О домашнемъ почитанію Бога.

Тит. VI. О Церквахъ посвященныхъ почитанію Божому.

Гл. 1. О будовѣ Церквей.

Гл. 2. О внутрѣшнемъ устройствѣ Церквей.

Гл. 3. О сосудахъ и знарядяхъ церковныхъ.

Гл. 4. О барвахъ ризъ церковныхъ.

Тит. VII. О ієрархіи церковній.

Гл. 1. О Папѣ римскѣмъ.

Гл. 2. О Митрополитѣ.

Гл. 3. О Епископахъ.

Гл. 4. О Капитулахъ.

л. 5. О Деканахъ.

Гл. 6. О Парохахъ.

Гл. 7. О Сотрудникахъ.

Що до тыхъ предложень була дана кождому свобода слова, и по належитѣмъ розсмотрѣнню всего, всѣ одноголосно згодили ся на выложену науку.

По тѣмъ Предсѣдатель по испытаню совѣта Епископѣвъ приказавъ, щобы тѣ постановы були оголошені въ другѣмъ Засѣданю. Благодареніємъ и молитвами закѣнчило ся Зѣбрание загальне.

Алексій Торонскій

Протоиотарь Синодальный.

Засѣданіе II.

Въ четверть д. 1. мѣсяця Жовтня 1891. по укѣнченю звывкыхъ процесій, якъ при першѣмъ Засѣданю и по ѡтправленю Службы Божой спѣваною въ Церквѣ Митрополитчѣй Преосв. Епископомъ Перемыскимъ Юліяномъ Целешомъ съ Кривошаанами капитульными и иншими Священниками, зѣбрали ся всѣ Отцѣ Собора въ сѣйже Церквѣ.

По молитвахъ вносили Промоторы обнародовлене уставѣвъ (декретѣвъ).

Его Ексцелленція Делегатъ Апостольскій и Предсѣдатель Синодальный рѣшивъ и приказавъ обнародовлене и оповѣщене уставѣвъ, а Секретарѣ Соборній отримавши уставы, перечитують :

Титуль I. О Вѣрѣ.

Гл. 1. О исповѣданію вѣры.

Гл. 2. О вѣрѣ католицкѣй.

Гл. 3. О рѣвнодушности.

Гл. 4. О общеню въ святыхъ рѣчахъ съ еретиками и схизматиками.

Гл. 5. О цензурѣ книгъ.

Гл. 6. О сектѣ Массонѣвъ и иишихъ осужденыхъ и забороненыхъ сектахъ.

Гл. 7. О проповѣди слова Божого.

Гл. 8. О катихизмѣ.

Тит. II. О Тайнахъ.

Гл. 1. О Крещенію.

Гл. 2. О Миропомазанію.

Гл. 3. О Евхаристіи.

Гл. 4. О Покаянію.

Гл. 5. О Елеопомазанію.

Гл. 6. О Священствѣ.

Гл. 7. О Супружествѣ.

Тит. IV. О публичномъ почитанію Бога.

Гл. 1. О жертвѣ св. Литургіи.

Гл. 2. О намѣренію и стипендіяхъ литургійныхъ.

Гл. 3. О Часахъ каноничныхъ и иишихъ Чинахъ.

Гл. 4. О отправахъ Чинѣвъ назывчайныхъ.

Гл. 5. О спѣвѣ церковномъ.

Гл. 6. О праздникахъ.

Гл. 7. О почитанію Святыхъ.

Гл. 8. О св. походахъ (процесіяхъ).

Гл. 9. О домашномъ почитанію Бога

Тит. VI. О церквахъ чести Божой посвяченыхъ.

Гл. 1. О будовѣ церквей.

Гл. 2. О внутрѣшномъ устройствѣ церквей.

Гл. 3. О снарядахъ и сосудахъ церковныхъ.

Гл. 4. О барвахъ ризъ церковныхъ.

Тит. VII. О Іерархіи церковной.

Гл. 1. О Папѣ римскѣмъ.

Гл. 2. О Митрополитѣ.

Гл. 3. О Епископахъ.

Гл. 4. О Капитулахъ.

Гл. 5. О Деканахъ.

Гл. 6. О Парохахъ.

Гл. 7. О Сѣтрудникахъ.

За згодою Епископѣвъ приказавъ Предсѣдатель, щобы то все було умѣщене межи акты Синоду.

Потѣмъ Промоторы внесли заповѣджене третого Засѣданя. Его Превосходительство Предсѣдатель за згодою Преосв. Митрополита и Епископѣвъ порѣшивъ, що третее засѣдане бѣбути ся мае д. 4.

Жовтня, а Секретарь оповѣстивъ декретъ заповѣдження третого Засѣданя.

Промоторы жадали, щобы акты сего Собора були списані. Першій Нотарь Синоду ѡтповѣвъ, що тїеже спїше. Благодаренїями и молитвами закѡнчило ся се Засѣданє друге.

Алексій Тороньскій
Протопатарь Собора.

Зѡбранє загальне III.

Пѡсля читанои Службы Божои, ѡтправленои Преосв. Юліяномъ Куиловскимъ, Епископомъ Станиславѡвскимъ, зѡбрали ся всѣ Отцѣ Собора, и по молитвахъ и моленяхъ ѡтправленыхъ, розправляно пѡдъ предсѣдательствомъ Его Превосходительства Делегата Апостольского и Предсѣдателя Синодального надъ слѣдующими Титулами:

Тит. III. о Благословенїяхъ и Освященїяхъ (Сакраменталїяхъ).

Тит. IX. о Священникахъ Нового Завѣта.

Тит. X. о Монахахъ.

Тит. XI. о постахъ.

Тит. XII. о моленїяхъ за усопшихъ.

гл. 1. о ѡтправѣ Службы Божои.

гл. 2. о студїяхъ.

Коли всѣ згодили ся, щодо выше реченыхъ Титулѡвъ, Преосв. Предсѣдатель приказавъ, щобы тї рѣшеня були оповѣщенї въ третѡмъ Засѣданю.

Молитвами закѡнчило ся се третє Зѡбранє загальне.

Алексій Тороньскій
Протопатарь Синода

Засѣданє III.

Въ Недѣлю дня 4. Жовтня 1891. по совершенно торжественнои процесїи, якъ при першѡмъ Засѣданю а потѡмъ по ѡтправѣ спѣванои Службы Божои, Преосв. О. Юліяномъ Куиловскимъ, Епископомъ Станиславѡвскимъ, зѡбрали ся Отцѣ Синодальнїи въ Церквѣ Митрополичѡй.

По бѣправѣ молитвъ и моленій внесли Промоторы Синодальніи, щобы були оповѣщені рѣшенія въ III-ѣмъ загальнѣмъ Зббранію перечитаніи. Отримавши приказъ бѣтъ Ёго Превосходительства Делегата Апостольскаго и Предсѣдателя Синоду, Секретарѣ Синодальніи перечитовали:

Тит. III. о Благословеніяхъ и Освященіяхъ (Сакраменталіяхъ).

Тит. IX. о Священникахъ Нового Завѣта.

гл. 1. о достоинствѣ Священникѣвъ Нового Завѣта,

гл. 2. о непорочности житія священничаго,

гл. 3. о наукахъ Священникѣвъ.

Тит. X. о Монахахъ.

Тит. XI. о постахъ.

Тит. XII. о моленіяхъ за усопшихъ.

гл. 1. о Службѣ Б. за усопшихъ и о Парастасѣ

гл. 2. о похоронѣ церковнѣмъ и о кладбищи.

За згодою Епископѣвъ приказавъ Ёго Превосходительство Предсѣдатель, щобы то все вписане було межи акты Синоду.

Заповѣдає ся четверте и послѣдне Засѣданє на день 8. Жовтня 1891.

Промоторы вносять, щобы акты сего Собора були списаніи. Першій Нотарь бѣповѣдає, що списе.

Алексій Тороньскій я. в.

Зббране загальне IV.

По бѣчитанію Службы Божой Впреп. О. Михаиломъ Сынгалевичемъ, Архипрезвитеромъ Капитулы Митрополитчой, збѣшли ся Отцѣ Собору въ Церквѣ Семинаріи дня 6. Жовтня и тамъ пѣдъ предсѣдательствомъ Ёго Превосход. Митрополита въ неприсутности Ёго Превосход. Предсѣдателя Собору и за ёго згодою, по бѣправленію моленій обговорювано титулы: о Семинаріяхъ, о Синодахъ, о скороченію молитвослова. — Молитвами и моленіями закѣнчено се Зббране.

Алексій Тороньскій

Протоцотарь Синода,

Засѣданє IV. и послѣдне.

Дня 8. Жовтня 1891. по совершено процессіи и по отправленію спѣваном Службы Божіи Его Превосх. Митрополитомъ съ Преосв. Епископами, зѣбрали ся Отцѣ Собора въ Церквѣ Митрополитчій и по моленіяхъ. перечитано прочіи уставы Синодальніи, а то :

Тит. VIII. О Семинаріяхъ.

гл. 1. о Семинаріяхъ малыхъ.

гл. 2. о Семинаріяхъ бѣльшихъ.

Тит. XII. о Судахъ церковныхъ.

Тит. XIV. о Синодахъ.

Тит. XV. о Майнѣ церковномъ.

Наступає именованє и оповѣщенє Свѣдковъ Синодальныхъ.

Для Архидієцезіи Львовскои:

1. Андрей Бѣлецкій 2. Исидоръ Дольницькій.

Для Дієцезіи Перемыскои:

1. Николай Роздѣльскій и 2. Іоанъ Коныстинскій.

Для Дієцезіи Станиславовскои:

1. Василій Фацієвичъ и 2. Келестинъ Костецкій.

Реченіи свѣдки зложили на св. Евангеліє слѣдуючу присягу: „Я Н. Н. свѣдокъ Синодальный Преосв. Митрополитомъ поставленный для Епархіи Н. прирѣкаю, обѣтую и присягаю бѣтъ теперь и на будуче, що все, о чѣмъ зкимбудь способомъ учую або на певно довѣдаю ся, що пожеланымъ бы було до переведеня декретовъ сего Собору, наколи тѣи зѣстануть законно обнародовленіи, рѣвно якъ и все тоє, що бѣтъ закѣнченя сего Синоду ажъ до найближшого Собору провинціального, противило бы ся доброму порядку Церкви и здоровій карности, якъ и о вѣсѣхъ недостаткахъ и надъужитяхъ такъ межѣ духовенствомъ якъ и межѣ людомъ мои Епархіи, о котрыхъ бы я довѣдавъ ся и котріи черезъ Соборъ належалобѣ усунути, Митрополитови еще передъ будучимъ Соборомъ, велѣи бы того зажадано бѣтъ мене, або потѣмъ на зѣбраніи Синодѣ, совѣстно и по правдѣ донесу, такъ ми Боже помози и се св. Евангеліє.

Наступає пѣдписанє декретовъ Собора. По перечитаніи декрету о пѣдписаніи, вѣсѣ Всечестивѣйшій Отцѣ за проводомъ Делегата пѣсля порядку приступили до великого престола и пѣдписали декреты.

По укѣнченіи пѣдписовъ, перечитавъ Секретарь декретъ заповѣдаючій, що найближшій Соборъ провинціальный має отпра-
вити ся въ р. 1896.

За згодою Преосв. Митрополита и Преосв. Епископѣвъ, Делегаты Апостольскій и Предсѣдатель Собора Ёго Превосход. Архіепископъ Лярисскій О. Августинъ Чяска рѣшивъ, що Соборъ належить закѣнчити и приказавъ декретъ о закѣнченію Собора перечитати. Промоторы взывають Нотарѣвъ, щобы акты сего Засѣданя були списані. Першій Нотаръ ѡповѣдає, що спише.

По тѣмъ всѣмъ Ёго Превосход. Делегаты Апостольскій въ короткій бесѣдѣ выражає радѡсть, що Синодъ щасливо зѡставъ укѡнченый, пѣдноситъ положеный трудъ Ёго Превосх. Митрополитомъ, Преосв. Епископами и иными Отцями въ составленію рѣшенъ и хвалить ихъ однодушнѡсть и взаимну любовь. Потѣмъ дякувавъ всемогучому Богу, що задля осягненя такъ великои цѣли зволнивъ удѣлити Свою помѡчь. Не сумнѣвавъ ся, що Епископы доложать всеи старанности, щобы тѣ рѣшеня ввѡйшли въ житє, коли зѡстануть св. Престоломъ испытані и одобрені, Вкѡнци прашає ихъ.

На то Ёго Превосход. Митрополитъ такожь въ короткій и уданій бесѣдѣ ѡповѣдає, стверджаючи совершену и щиру подлєглѡсть рускои Церкви св. Престолови Апостольскому и римскому Архієреєви а заразомъ подякувавъ Ёму, що зволнивъ поставити свого Делегата Предсѣдателемъ сего Собора.

Наконецъ ѡправлено якъ звычайно молитвы и многолѣтствами закључено Синодъ.

Алексій Торонскій

Протоиотаръ Синодальный.

Кромѣ того Отцѣ Собора выразили ще слѣдующіе бажаня, а то:

1. Щобы Церковь Митрополича Русинѡвъ була пѣднесена до достоинства Приматского,
2. Щобы Декретъ Конкордін зъ р 1863. бувъ зарѡвно и всѣми Латинянами захованый.
3. Щобы въ Римѣ бувъ Прокураторъ Церкви рускои, ѡтзначеный якимъ достоинствомъ.
4. Щобы Церковь руска на будуче называла ся „руско-католицкою“.

Алексій Торонскій

Протоиотаръ Синодальный.

Я нижше підписаний посвѣдчаю, що все въ загаль и пооди-
ноко, що въ актахъ и рѣшеняхъ сего Синоду находить ся, совер-
шило ся по послѣ правилъ, установленихъ св. канонами и одобреныхъ
звичаями, а особливо посвѣдчаю, що выше наведене Исповѣданіє
вѣры, Преосв. и Всечестнѣйшій Сильвестеръ Сембратовичъ, Митро-
политъ Галицкій, Архієпископъ Львѣвскій и Епископъ Каменецкій,
Епископы: Перемыскій и Станиславѣвскій, а такожъ и прочі, ко-
тихъ имена выше суть записані, въ мои руки зложили.

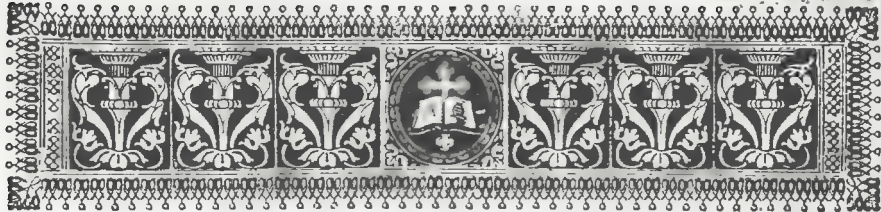
+ Ф. Августинъ

Архієпископъ Лярисскій, Делегатъ

Апостольскій,

Предсѣдатель Синода.

+ Печать.

Рѣшенія руского провинціального Собора,
отбувшого ся во Львовѣ въ роцѣ 1891

ТИТУЛЪ І.

О вѣрѣ католицкій.

ГЛАВА І.

О исповѣданію вѣры католицкою.

І. Постановляемъ, щобы „Исповѣданіе вѣры“ пося тутъ прилученого образца ¹⁾ для Восточныхъ, приписаного Урбаномъ П. VIII. складали:

- а) Члены Собора провинціального и Синода діеце-зального при розпочатю тыхже;
- б) Вознесені на Епископство передъ посвященемъ;
- в) Достойники и Кривошеи катедральні передъ ин-сталляцію;
- г) Генералы и, Провинціалы Чинівъ монашескихъ и Архимандриты, якъ такожъ и Монахи обого пола, коли приймають ся до Чина;
- д) Професоры Богословія и Философіи, котрі мають обучати кандидатівъ стану духовного;
- е) Адъюнкты Богословія;
- ж) Священники и Католическіе;
- з) Деканы;

¹⁾ Додатокъ Ч. І.

- и) Надѣленіи якими будь бенефіціями, сполученими съ душпастирствомъ;
 к) Новопоставленіи Сповѣдники Инокниъ;
 л) Маючіи приняти рукоположене, передъ принятіемъ рукоположенія.

ГЛАВА II.

О католицкѣй науцѣ.

1. Понеже „безъ вѣры невозможно угодили Богу“ ¹⁾, и понеже тая есть основою и коренемъ оправданія, то Синодъ сей розпочинае ътъ неи.

Все отже, що Католицка Церковь чи то черезъ торжественне рѣшене, чи черезъ порядочне и всемірне учительство яко Богомъ объявлене подае до вѣрованія, вѣруемо, торжественнымъ исповѣданіемъ визнаемо и учимо, именно же то, що на Вселенськомъ Соборѣ Ватиканськомъ зѣстало выречене въ постановахъ догматичныхъ о католицкѣй вѣрѣ ²⁾, о Церквѣ и о Папѣ Римськомъ, и о его повнѣй, найвышшѣй, порядочнѣй и безпосереднѣй власти и о правленіи надъ всѣми и надъ кождымъ поодинокѣ пастыремъ и вѣрнымъ и о его непогрѣшимѣй повазѣ въ научаніи, коли говорить изъ Катедрѣ ³⁾.

2. Заявляемъ, що держати належить цѣлою душею и щирымъ духомъ догматичну науку св. пам. Пія IX. выречену о Непорочнѣмъ Зачатіи Богородицѣ, въ Буллѣ: „Неисповѣдимый Богъ“ („Ineffabilis Dom.“), дня 8. Грудня 1854, слѣдующими словами торжественно оголошену: „Рѣшаемъ, що наука, котра удержуе, що Преподобословена Дѣва Марія ътъ першой хвилѣ свого зачатія за особливою ласкою Всемогучого Бога и преимуществомъ, зѣ взгляду на заслуги Іисуса Христа, Спасителя роду людского, ътъ всякого порока первородной вины передъохоронена була, есть ътъ Бога объявлена и тую мають протое всѣ вѣрніи крѣпко и постоянно вѣровати“ ⁴⁾.

¹⁾ Св. Павелъ Евр. XI. 6. ²⁾ Додатокъ Ч. II. ³⁾ Додатокъ Ч. III. III. а. 6. ⁴⁾ Додатокъ IV, и IV. а.

3. Такожъ всѣ и кожде зъ особна ложній мнѣнія и науки, котрі въ нашѣмъ вѣщѣ вимагають ся, котрі-то той-же самъ вселенскій Архіерей Пій IX. въ своихъ Промовахъ консисторіальныхъ и въ Окружныхъ посланіяхъ „Якъ велика печаливѣсть“ („Quanta cura“) ¹⁾ и въ прилученѣмъ Силлябусъ зъ 8. Грудня 1864. ²⁾ повагою апостольскою ѳтвергъ и засудивъ, мы въ-тѣмъ Синодѣ за цѣлкомъ ѳтверженій узнаемо и исповѣдуемо, и вырѣкаемо, що тїже яко ѳтверженій и засудженій пѣдъ утратою спасенія довжній держати ся.

4. Приймаемо католицку науку о довжностяхъ и правахъ князѣвъ и пѣдвластныхъ, о домашній семіи, котре есть основою всякого горожанства и царства, и о правѣ власности и посѣданія, въ Енциклицѣ Святѣйш. Отця нашего Льва П. XIII. зъ 28 Студня 1878. ³⁾ выложеныхъ противъ заблудженій соціалистѣвъ, комунистѣвъ и нигилистѣвъ поставлену, приймаемо и визнаемо, що ю довжній всѣ приняти и туюжъ рѣвножъ въ сѣмъ Синодѣ обнародуємъ.

5. Рѣвножъ приймаемъ и приняти повелѣваемъ се все, що Святѣйшій Отець Левъ П. XIII. о христіянскѣмъ устрою державъ вырѣкъ и предложивъ въ Енциклицѣ: „Безсмертне Бога“ : *Immortale Dei* зъ 1. Листопада 1885. щобы права Церкви и свѣтской суспѣльности природа и граница и еи обовязки взглядомъ религіи були явній, а заразомъ щобы поучили ся католицкій люде, що пѣсля сихъ потребъ часу въ публичныхъ и приватныхъ справахъ творити, а чого уникати довжній ⁴⁾. Такъ само и то, чого Святѣйшій П. Левъ XIII. учивъ о ѳтносинахъ руководѣльникѣвъ въ письмѣ окружнѣмъ „Справъ новыхъ“ („*Regum novarum*“) зъ дня 15. марта 1891. приймаемъ и почитаемъ ⁵⁾.

6. Вѣднці заявляемъ, що все то, що о католицкѣй вѣрѣ на Синодѣ Замойскѣмъ зъ р. 1720. було постановлено, задержати ся довжно ⁶⁾.

¹⁾ Додатокъ V. ²⁾ Додатокъ VI ³⁾ Додатокъ VII, а, 6; —
⁴⁾ Додатокъ VIII. ⁵⁾ Додатокъ IX. ⁶⁾ Додатокъ X.

ГЛАВА III.

О религіійній рівнодушності.

1. Догматомъ вѣры есть, що нѣхто поза правдивою Церквою Христовою не може осягнути вѣчного спасенія. Правдивою же и единою Церквою Христовою есть та, до котрой належить все, що для очевидной вѣродостойности вѣры христіянської въ такомъ множествѣ и такъ чудно Божию допустомъ зостало зложено, позаякь чудесне розширене, изрядиѣша святѣсть, невычерпана во всѣхъ благахъ плодовитѣсть, католицка єднѣсть и непобѣдима стѣйность подають найбільшу и вѣчну поруку вѣродостойности и незбитый доказъ божественного Бг послаництва. Для того то є гидке заблудженє, котре называє ся рівнодушностію религіійною, и котре на рѣвнѣ ставляє вѣрныхъ и тыхъ, котрі до вѣры єдино-правдивой ще не дійшли, осуджаємъ и ѡтвергаємъ.

2. Понеже однакѣжь помимо гибельности сего систему о рівнодушности религіійній въ нашихъ часахъ, будь задля невѣжества въ христіянській науцѣ, будь задля холодности въ вѣрѣ, межі многими навѣть католиками противне мнѣніє змогло ся, прото Синодъ сей, стараючи ся сего рода небезначне заблудженє зъ умѣвъ вѣрныхъ выгоренити, умоляє ихъ о Бозѣ усердно и напминає, чтобы тутъ выложену науку Церкви католицкой съ великою бережливостію задержали, позаякь она подає єдиный способъ осягненія послѣдней цѣли, задля котрой чоловікъ есть сотвореный; душпастирямъ же о Бозѣ приказує, чтобы и сами въ своихъ поученяхъ всенародныхъ туюже въ догодныхъ случаяхъ выкладали, благодать св. соединенія, черезъ котре они въ правдивой Христовой ѡвчарни зостають поставленіи, захваляли, и рѣжницѣ догматовъ, котрі заходять межі Церквою Христовою, а тою, котре осмѣляє ся называти себе „православною“, съ достоинствомъ своему чинowi ѡтповѣднымъ выкладали, чтобы случайно задля ихъ недбалости не случилось ся имъ, що въ день Суда зъ ихъ руки буде взыскана кровь овецъ, ѡкупленныхъ дорогоцѣнною кровію Сына Божого).

ГЛАВА IV.

О общенію въ духовныхъ (святыхъ) съ еретиками
и схисматиками.

1. Хотя съ иновѣрцами, котріи зѣ явной переворотности своей и злобного упору повстають противъ Церкви католицкой и еи науки, вѣрнымъ Христовымъ падежить заходити ся со всякою оглядностію и обережностію, а навѣтъ годить ся уникати всякого съ ними довѣрочного зношеня, якъ то Духъ св. насъ черезъ уста св. Апостоловъ упоминав, коли каже: „Аще кто приходитъ къ вамъ, и сего ученія не приноситъ, не приѣмлите его въ домъ, и радоватися ему не глаголите: глаголай бо ему радоватися, сообщаются дѣломъ его злымъ“ ¹⁾; и зновъ: „Еретика челоука по первомъ и второмъ наказаніи отрицайся, выдый, яко розвратися таковой, и согрѣшаетъ, и есть самоосужденъ“ ²⁾; съ иншими однако, котріи або въ своей религій живють въ доброй вѣрѣ або противъ Церкви католицкой нѣчого вражого не кнують, не взбороняе ся вѣрнымъ Христовымъ мати дружиі зношеня; що бѣльше, нехай старають ся оказовати имъ любовь, ласкавѣсть и доброжелательнѣсть словомъ и дѣломъ, чтобы тымъ способомъ ихъ собѣ приєднавши, ѡтклонити ихъ ѡтъ заблуджень и соединити съ католицкою Церквою.

2. Однако най стерегутъ ся, чтобы нѣколи не мѣли съ ними такихъ зношенъ, котріи зовуть ся „въ рѣчахъ духовныхъ, (святыхъ)“ а то тымъ бѣльше, що черезъ то е некатолики могли бы утвердити ся въ заблудженьяхъ своей доужной религій, мовбы молчаливымъ одобренемъ тыхъже изъ стороны вѣрныхъ, протое таке „въ рѣчахъ духовныхъ (святыхъ)“ сообщене було заборонене въ Церквѣ Христовѣй по всѣ часы такъ канонами соборѣвъ, якъ и рѣшеніями найвысшихъ Архіереѣвъ и св. Конгрегацій Римскихъ, якъ въ концѣ и ученіями святыхъ Отцѣвъ. Въ правѣ бо каноничномъ Грекоѣвъ наводятъ ся дотычно сего предмета, многі каноны, такъ звані „апостольскі“, именное ³⁾: „Еслибы кто съ ѡтлученымъ хотябы въ одномъ домѣ моливъ ся, той най

¹⁾ II Іоанъ 10. ²⁾ Тит. 3. 10. 11. ³⁾ Кан. 10.

буде выключеный" ¹⁾; „Еслибы кто, будучи клирикомъ, помолвивъ ся купно съ такимъ, который есть зложеный, най буде и самъ зложеный" ²⁾; „Епископъ, або пресвитеръ, або дьяконъ, котрыйбы съ еретиками хотя бы лише помолвивъ ся, най буде отлученый. Еслибы же имъ, яко клирикамъ позволивъ священодѣйствовати, най буде зложеный" ³⁾.

3. Тамъ наводять ся такожъ два старинный соборы провинціальный Восточныхъ, именно: Антиохійскій и Лаодикійскій, зъ котрыхъ першій постановивъ такъ: „Не вольно сообщати ся съ отлучеными, ани сходячи ся въ домахъ молити ся съ тими, котры въ Церквѣ не сообщаютъ ся, ани не могутъ бути приняты въ одной Церквѣ тѣ, котры въ другой Церквѣ не мають участи" ⁴⁾; другойже такъ: „Не позволяти еретикамъ, щобы входили въ дѣмъ Господень, коли позѣстають въ ереси. Не належить повалати на то, щобы на кладбища, або на мѣстця, котры зовуть ся „мартирія" (мучеництва) якихъбудь еретикѣвъ, заходили задля молитвы або почитаня тѣ, що належать до Церкви. Но такихъ, если суть вѣрными, позбавити на означеный часъ общенія, каючихъ ся же и визнаючихъ, що согрѣшили, годить ся принять. Що такъ само не належить молити ся съ еретиками або схисматиками" ⁵⁾. Щодо рѣшенъ найвысшихъ Архіереѣвъ и св. Конгрегацій, тѣ явно и нарочно розправляючи о тѣй справѣ, забороняють общеніе въ рѣчахъ святыхъ съ иновѣрными, якъ то видно зъ наставленій Конгрегаціи S. Officii зъ дня 8. Черв. 1859. „Общеня съ еретиками" „Communicatio cum haereticis" такъ само зъ р. 1871. до Архіеп. Коркир. „Приудѣленю Тайны крещенія" („In collatione Sacram. baptismi") рѣвножь зъ р. 1729: „Понеже часто" („Cum saepe") такожъ зъ Четверга дня 10. Мая 1753. „На перше" („Ad primum") и зъ Пятницѣ дня 1. Черв. 1866. до Архіеп. львівского обр. лат: „Терпѣти можна" („Tolerari posse") — и въ концѣ зъ 30. Марта 1885, котры тутъ прилагають ся въ додатку сего Синода ⁶⁾.

¹⁾ Кан. 11. ²⁾ Кан. 44. ³⁾ Гардуинъ том. I. 12 и 21. ⁴⁾ Ан. 2. Гард. I. 593. ⁵⁾ Кан. 6. 9. 33. Гард. I. 781, 785. ⁶⁾ Зри додат. XII и XII а. 6. в. и г.

Дальше наука тая Церкви католицкой о общеніи въ рѣчахъ святыхъ съ некаатоликами буда ясно предложена такожь нашимъ Синодомъ Замостьскимъ котрый такъ рѣшивъ: „Кромѣ того не вѣльно никому якогубудь бувъ бы стану або становиска, котрый визнававъ бы католицку вѣру до посторонныхъ пастырей и ихъ церквей, чи то задля принятя Тайнъ, чи зъ побожности приходити, щобы не здавало ся, що мають дѣйстне общеніе съ тыми, котры суть внѣ; въ противнѣмъ случаю мають Ординаріи поступати противъ нихъ якъ противъ подѣрѣныхъ“ ¹⁾

3. Понеже однако нынѣшній Синодъ не безъ великой болѣзни сердца своего узнавъ, що декотрі міряне отъ тои науки часомъ ѡтступаютъ, такъ, що въ церквѣ схисматикѣвъ при священодѣйствахъ разомъ съ ними, безъ угрызы совѣсти, присутными постереженіи бувають, а часомъ такожь и стипендіи за ѡтправы священій для помочи души якого поэта руского, або политичного якого мужа знатнѣйшого имени, схисматика, священникамъ схисматичкимъ давати не вагаютъ ся, и тое здають ся уважати позволеннымъ, або по крайнѣй мѣрѣ рѣвнодушнымъ; протое строго напминае всѣхъ священникѣвъ, катехитѣвъ публичныхъ шкѣлъ, якъ такожь и другихъ душпастырей, особенно, де до того надае ся случайнѣсть, щобы подчиненныхъ своему старовництву вѣрныхъ о тѣмъ належито поучали, и ѡтъ того звычайу, духови Церкви Христовои противного, ѡтстрашити не залишали, понеже таке общеніе съ иновѣрцами въ рѣчахъ святыхъ безсомнѣнну шкоду зготовилобы ихъ душамъ.

ГЛАВА V.

О цензурѣ книгъ.

1. Самымъ закономъ природы заказуе ся читане тыхъ книгъ, котрыхъ уживане приносить небезпеченство грѣха. Протое ѡтъ самого начала Церкви, Епископы, а передовсѣмъ Папа Римскій мають завсѣгды обовязокъ и имъ

¹⁾ Тит. I. О вѣрѣ кат.

прислуге право забороняти читане злыхъ книгъ и часописей; они бо поставлені суть пастырями стада Божого ¹⁾; обовязкомъ же пастыря єсть ити передъ своими вѣвцами ²⁾ и ихъ вести на добрый пашѣ, ѳтъ злыхъ же и шкодливыхъ вздержувати, чи то они словами, чи письмомъ подають ся. Про тое уже Апостолы старали ся повагою своею злі книги выривати зъ рукъ вѣрныхъ, такъ, якъ по свѣдоцтву св. Луки ³⁾, многі Ефесен, котрі гонили за любопытнымъ, поносили книги и спалили ихъ вѣ очахъ всѣхъ. Послѣдуючи примѣрови Апостоловъ, ихъ наслѣдники, Епископы католицкій, кожного вѣка засуджували злі письма и старали ся ихъ выкоренювати.

Бѳльшой чуйности що до тої рѣчи ужили Епископы, ѳтъ коли черезъ вынайдене печатнѣ зачали ся книги съ превеликою скоростію розширяти. — Щобы же засудження книгъ вѣрныхъ лекше стали ся звѣстными, и читаню забороненыхъ книгъ безпечнѣйше можѣ було запобѣчи, составлено за старанемъ и печаливостію Папѣ Римскихъ выказъ книгъ забороненыхъ, приписано и постановлено на переступникѳвъ заказѳвъ цензуры або кары церковнѣ. Кромѣ того установивъ св. Пій V. окрему „Конгрегацію Выказу“ („Congregatio Indicis“), котра має обовязокъ испытувати книги закаженѣ трутиною ереси, пересякненѣ наукою шкодливою религіи и добрымъ обычаемъ и заборонити ширене, передержуване и читане такихъ книгъ, пѳдвергаючи ѳтлученю противно дѣлающихъ ⁴⁾. Тая ѳтже Конгрегація ѳтъ часу до часу вписує дѣла шкодливѣ вѣрѣ и обычаемъ, вѣ Выказъ книгъ забороненыхъ и ѳтстрашує ѳтъ читаня тыхже. Новѣйшими же часами бл. п. найвысшій Архіерей Пій Папа IX. — знѣсь а вѣлстиво управилливъ давнѣйшій приписы дотычно цензуръ, наложеныхъ Конституцією „Apostolicae Sedis“ (Апостольского престола) зъ 12 Жовт. 1869 вѣ ѳтд. 2. противъ тыхъ, котрібы не перестали читати книгъ забороненыхъ и постановивъ, щобы всѣ и поодинокѣ, свѣдомо читаючи безъ позволеня Апостольского Престола книги ѳтступникѳвъ и еретикѳвъ, ересь обороняючи, якъ такожъ книги якогобудь автора,

¹⁾ 1. Петр. 5. 2. ²⁾ Іоан. 10. 4. ³⁾ Дѣян. 19. 19. ⁴⁾ Зри Mac-pied Compend. Jur. can. de personis l. 2.

письмомъ Апостольскимъ поименно забороненъ, и тіеже книги придержуючі, печатаючі и якимбудь способомъ забороняючі, підпадали ѡтлученю запавшого засуду (*latae sententiae*), особеннымъ способомъ задержаному Папѣ Римскому⁴.

3. На тѣй основѣ нынѣшній Синодъ упоминае парохѡвъ, щобы постоянно и безустанно запобѣгали небезпеченствамъ вѣры и обычаѣвъ vyplывающимъ зъ читаня злыхъ книгъ, брошуръ и часописей. Про тое нехай старають ся взбороняти науки иновѣрцѣвъ, и щобы не розсѣвали ся межі вѣрными книги содержащій ересь або схизму, або ображаючі чистоту обычаѣвъ, або суевѣрній, або якимъ будь способомъ порядкови суспѣльному противній. Суть вправдѣ такі, що уважають за рѣчь несправедливу забороняти людемъ читаня якихъ-нибудь книгъ підъ предлогомъ бажаня знати все, но ті привлекають ся и зводять ся підшептами ветхого змѣя, котрый підъ предлогомъ привести прародителѣвъ до знаня всего, побудивъ ихъ до збраваня забороненого овоча словами: „будете яко бози, вѣдуше доброе и лукавое“¹). Інші уважають то невыносимымъ, не мати книгъ, котрі любопытнѡсть заспокоюють и ненасытному духови щось нового приносять, якъ колибы христіане нічого прикрого не мали зносити; и якъ колибы не мали ніякого значеня слова Спасителя Господа: „Аще око твоє соблазняетъ тя, изми є, и верзи отъ себе“²). Єсть такожь не мало такихъ, котрі удержують себе писаниною и для осягненя зыску трудять ся писанемъ, печатанемъ и продажою переверотныхъ книгъ; но ті, маючи вѣру и добрі обычаѣ для зыску, и изъ смерти душъ збогачаючи свѣй маєтокъ, забувають на слова Спасителя у св. Матѣея: „Кая польза человеку, аще міръ весь приобрящетъ, душу же свою отщетитъ? Или что дастъ человекъ измѣну за душу свою“³). Протои нынѣшній Синодъ, ѡтновляючи рѣшеня и постановленя дотычно забороненыхъ книгъ, выданій Синодомъ Замостьскимъ, якъ то находимъ при кѡнці титула I. „О вѣрѣ католицкѡй“, приказує всѣмъ, щобы для употребленя церковного, лише такі выданя книгъ церковныхъ набували и допу-

¹) Быт. 3. 5. ²) Мат. 18. 9. ³) Мат. 16. 26.

кали, котры суть печатані за призводеиъмъ законного Ординарія (Епископа). Въ память належить привести ту слова, зверненій бл. п. Папою Римскимъ Григоріемъ XII. до Митрополита Михайла Левицкаго, дня 17. липня 1841. Бачнымъ безнастанно духомъ пильнуй, щобы духовенство и народъ сей (рускій) не принимали Служебникѡвъ або Катехисмѡвъ, або иншихъ литургичныхъ та релігійныхъ якихъ будь книгъ, котры вийшли изъ печатень схизматичныхъ. То само ѡтноситъ ся такожь до печатаныхъ молитвениковъ для ужитку мірянъ, щобы именно не употребляти иншихъ книгъ набожныхъ, лише тыхъ, котры зѡстали печатані за позводеиъмъ власти церковной. Кромѣ того приказуе той же Синодъ, щобы въ будуче книги богословскіи и які ни будь инші, прямо ѡ релігії розправляючи, безъ попередного одобренія Епископа, не выдавали ся и не читали ся лицами якогубудь сословія. Библіотека парохіальна, деканальна и епархіальна має бути заосмотрена лише такими дѣлами богословскими, проповѣдничими, гомилетичными и катехитичными, въ котрыхъ выразно находить ся одобрене Настоятелѣвъ Церкви католицкой.

4. Вкѡнци упоминае сей нашъ Синодъ священниковъ, щобы предводили примѣромъ своимъ, мірянамъ, и злыхъ, вѣрѣ и Церкви католицкой ворожихъ, а особливо властію церковною забороненыхъ часописей не читали, и старали ся всѣми силами ѡтъ ихъ читанія ѡтклоняти вѣрныхъ, порученыхъ своему пастырскому старовництву. — Гдѣлибы же котрый священникъ за для справедливои причины потребувавъ читати книги забороненіи, най не дѣлае того безъ вѣдомости и позволенія свого Ординарія, котрый буде мѡгъ удѣлити священникамъ таке позволене послѣ властей отриманыхъ ѡтъ св. Престола.

ГЛАВА VI.

О сектѣ Вѡльномулярѣвъ и иншихъ стоваришеняхъ осужденыхъ або забороненыхъ.

1. Вже ѡтъ початку Церкви за допустомъ Христа Господа, котрый выразно прорѣкъ: *„Нужда есть приѣти*

соблазнамъ" ¹⁾), повстали хитры люде, котры, мѣшаючи рѣчи Божї съ людскими, посягали плевели на рѣли Церкви. Найгѣршїй межи прочими повстали тѣ, котры схлѣбляютъ пристрастїямъ людскимъ и зводятъ непросвѣченныхъ та простыхъ, старають ся всѣми силами пѣдъ видѣмъ чѣстности и добродѣйности перевернути крѣпкї и непоручимї начала католицкой вѣры и откровенїя Божого, якѣ и основы свѣтской суспѣльности. Щобы же тѣ люде свое переворотне постановлене могли лекше осягнути, сполучили ся въ тайнї товариства, котры приходять пѣдъ назвою Вѣль-номулярѣвъ або пѣдъ нишими именами.

2. Противъ сего рода тайныхъ стоваришенъ, Римскї Архїереѣ выдали дуже многї постановы и апостольскї приказы, а найновѣйше Святѣйшїй Отець нашъ Левъ П. XIII. выявивъ ихъ убїйчї науки, супротивнї Христу и его Церквѣ и скрытї цѣли на загладу такѣ свѣтской якѣ и церковной суспѣльности, а заразомъ ѡдвѣтно поучивъ вѣрныхъ, якимъ способомъ остеречи ся могутъ ѡтъ ихъ ошуканства и пѣдступѣвъ.

3. Однакожь Римскї Архїереѣ не тѣлько не вдоволїли ся тымъ, щобы ихъ лише выкляти и публично ѡтлучити, но хотѣли такожь, щобы тѣ, котры въ якѣмъ будь степени до нихъ пристали, або яку будь имъ прихильнѣсть оказали, пѣдпадали ѡтлученю, Папѣ задержаному ²⁾). Задля того всѣ тѣ, котры старають ся уникнути кораблекрушенїя що до вѣры и вѣчного спасенїя, най того рода сектъ уникають, а тѣ, що нещасливо попали ся въ тїеже, най ѡтлучать ся ѡтъ нихъ безъ проволоки.

4. Сего рода сектарѣ а пѣдѣбно и всѣ вѣрнї, свѣдомї рѣчи, суть строго обовязанї донести Церквѣ, с. е. тому, котрый въ наслѣдокъ пастырского чина чувати и стеречи довженъ, щобы ѡвцѣ ему цѣвѣренї не попались иѣжь вовки, участникѣвъ выклятого стоваришеня, а пѣдъ цензурою Римскому Папѣ задержаню, тайныхъ корифейвъ и проводирѣвъ тыхъ сектъ, котра то цензура по донесеню уступае ³⁾).

¹⁾ Мае 18. 7. ²⁾ Констнт. Апост. Престола стр. 2. ³⁾ Конгрег. св. Чина (Officiū) 1. Лют. 1871.

5. Крімъ тыхъ суть ще инші стоваришеня, котрі орудують противъ Церкви, або законнымъ властямъ чи то тайно чи явно, підъ присягою, або безъ присяги що-до захованя тайны, котрі суть заборонені и котрыхъ підъ загрозою тяжкої вини треба уникати; межи тї належить зачислити передовсімъ тї всѣ стоваришеня, котрі ѿъ своихъ приверженцївъ жадають підъ присягою, не виявляти тайны нікому а повинувати ся тайнымъ проводирямъ. Подѣбно находять ся декуды стоваришеня, котрі, хотя здають ся рѣзнити ся ѿъ выше реченихъ, однакомъ суть сумнівї и повні небезпеченства такъ задля наукъ, котрі визнають, якъ и задля способу поступованя, котрого ихъ проводирѣ держать ся. Передъ тими такожъ перестерѣгає св. Синодъ парохѣвъ, ѿтцївъ родини, иншихъ праведнихъ мужївъ, щоби кожного, найбѣльше же молодѣжь ѿстрашували и вздержували, и то тымъ стараннїйше, позаякъ задля захованого ними певного вида чесности а навѣть добродѣйности, небезпеченство збпсутя котре въ нихъ єсть укрите, не такъ легко може бути ѿчутымъ и предохраненымъ ¹⁾.

6. Рѣвножь сей Синодъ постановляє, щоби парохі въ преподаваню катехизму часто выясняли, котрі то суть сего рода стоваришеня и куды прямують. Тї же, що молодѣжь до принятя св. Тайнъ обучають, най ихъ до того приводять, щоби завчасу прирѣкали, що нїколи до жадного стоваришеня не приступлять, не порадивши ся родичївъ, пароха або сповѣдника.

7. Упоминаємо такожъ душпастирѣвъ, щоби перестерѣгали вѣрнихъ собѣ порученихъ зо всѣмъ усиленємъ, такъ ѿъ виконуваня, якъ и ѿъ удаваня ся о порадѣ до того рода чародѣйствъ, котрі знаніє суть підъ именемъ магнетизму, спиритизму, ворожбицтва и чарѣвництва, котрі то вже и такъ були Церквою заборонені.

8. Преосвящені же Епископы най старають ся прилѣжно, щоби въ поодинокихъ парохіяхъ стоваришеня рукодѣльникѣвъ и хлѣборобѣвъ, задля богочестія и взаимнои

¹⁾ Додатокъ XIV. Инструкція св. Чина (Officii) д. 10. Мая 1884 р.

помочи, прибавіши собѣ небесного Покровителя, були за-
сновані и щобы съ кождымъ днемъ щоразъ бѣльше вара-
стали числомъ товаришѣвъ.

ГЛАВА VII.

О проповѣданю слова Божого.

1. Понеже слово Боже есть духовнымъ хлѣбомъ душѣ,
необходимо потребнымъ чловѣкови до осягненія вѣчного
спасенія, длятого есть явнымъ, що той чинѣ апостоль-
скій проповѣданя слова Божого, належить до головныхъ
обовязкѣвъ душпастырей, тому, що они дальше сповняють
то само послаництво, котре самъ Сыиъ Божій вочело-
вѣчившій ся одержавъ ѡтъ Отця свого небесного, якъ каже
самъ пѣсля пророка Исаіи: „Духъ Господень на мнѣ, Его
же ради помаза мя благовѣстити нищимъ, посла мя... пропо-
вьдати люто Господне пріятно и день воздаянія“¹⁾ и котре
Апостоламъ и ихъ наслѣдникамъ въ чинѣ апостольскѣмъ
по славнѣмъ своѣмъ воскресенію наложивъ говорячи:
„Шедше въ міръ весь, проповѣдите Евангеліе всей твари“²⁾.
Повинуючи ся тому приказу, Апостолы не лише самі
сповняли неустрашимо сей чинѣ ажъ до смерти, но и по-
ставленнымъ ѡтъ себе душпастырямъ сильно тоє наложиди,
а межи ними наибѣльше Павелъ говорячи до Тимоѣея:
„Проповѣдуй слово, настой благовременнѣ и безвременнѣ, обличи,
запрѣти, умоли съ всякимъ долготерпѣніемъ и ученіемъ“³⁾.

2. Протое то лежало по всѣ часы якъ наибѣльше Цер-
квѣ на серцю тую заповѣдь душпастырямъ чи то зако-
нами, чи упоминанями наложити; а найторжественнѣйше
Отцѣ Собора Тридентійскаго уважали за добре, сей обо-
вязокъ душпастырямъ знова въ память привести⁴⁾.

3. Почастно же дотычно нашої Церкви приказъ сей
съ натискомъ наложеный зѣставъ на першѣмъ нашѣмъ

¹⁾ Исаі. 61, 1. Лук. 4. 18. ²⁾ Марк. 16. 15. ³⁾ 2 Тім. 4. 2.

⁴⁾ Засѣд. V. гл. 2. о исправл. Засѣд. XXIII. гл. 1. о испр. и Засѣд.
XXIV. гл. 4. о испр. Додатокъ XV.

Синодъ провинціалѣямъ ¹⁾ а потѣмъ въ многихъ пастырскихъ посланіяхъ Рускихъ Епископѣвъ ²⁾.

4. Для того то пинѣшній Синодъ приказуе душпастырямъ, щобы по крайнѣй мѣрѣ каждой недѣлѣ и въ праздничніи дни, они саміи никоди не залишали проповѣдати слово Боже ѡтвѣтно до своего и народа своего понятія, вынявши елибы справедливо перешкодженіи були. Тѣмъ же парохи, котрымъ суть приданіи сотрудники, най уважаютъ, щобы на тѣхъ же не спыхали всего тягару проповѣдничого обовязку, ани щобы ихъ ѡтъ выповненія тогожь обовязку цѣлкомъ не выключали, но щобы на перемѣну разомъ съ ними прикладали ся обовязкови проповѣданія слова Божого. Въ парохіяхъ бѣльшихъ мѣстѣ, де есть бѣльше священникѣвъ, має парохъ постарати ся, щобы вѣрній, котріи лише на ранѣшнѣй Службѣ Божѣй въ дни недѣльній и праздничніи можуть бути присутній, при тѣйже Службѣ Божѣй накормленіи були словомъ Божиимъ въ якѣй короткѣй гомилетичнѣй науцѣ.

5. Понеже цѣлю проповѣданія есть просвѣтити умы вѣрныхъ и порушити сердца ихъ до послѣдованія чеснотамъ и униканія блудѣвъ, най выбираютъ за предметъ своихъ проповѣдей, правды догматичній и моральній, часто такожь и литургичній задля связи обрядѣвъ съ догматами и обычаями, а такожь и историчній, о скѣлько ѡтнрсятъ ся до догматѣвъ и обычайѣвъ; передовсѣмъ же най звернуть свою стараннѣсть до черпанія предмету своей проповѣди зъ Евангелій рядовыхъ недѣль або празникѣвъ, котрыхъ то таинства най ясно выложить и обѣучать, и такожь зъ науки христіянської, содержащои ся въ катехизмѣ.

6. Що до способу своихъ проповѣдей, то передовсѣмъ най проповѣдники уважаютъ, щобы безъ належитого приготовленія, на амвонѣ не выходили и такъ не выгодошували що будь имъ найперше на умъ прійде, безъ всякого порядку и уложенія; и въ загалѣ най стережутъ ся, щобы чогось побаламученого, не надлежащого до предмету проповѣди, ѡтвѣтного днєви, вѣрнымъ не предкладали, понеже

¹⁾ Тит. II. о проп. слова Божого. ²⁾ зр. паст. посл. бл. п. Архієп. Митр. Спир. Литвиневича 9. фєвр. 1865. Ч. 5722. и Еп. Пєпєм. Іоан. Ступницкого 28. Юн. 1873.

зъ такои проповѣди не тѣлько що вѣрнѣи не моглибы ѡтнести ніякои користи, но и самъ проповѣдникъ възавъ бы на себе гнѣвъ Бога говорячого черезъ Пророка: „Проклята творай дѣло Господне съ небреженіемъ“¹⁾. Най же заховують проповѣдники той похвальнѣи и у насъ яко найлучшій узнаный звичай, наводити на чолѣ проповѣди текстъ, содержащій нѣяко въ зародку своѣмъ цѣлу проповѣдь и то въ языцѣ литургичномъ; гдебы однако такій текстъ лучивъ ся за трудный до зрозумленя, най заразъ долучать переводъ его въ народнѣи бесѣдѣ; и то най такожь дѣлають, де тѣлько въ протягу проповѣди тексты св. Писанія мають бути выголошенѣи, тѣи однако належить брати зъ автентичного, Церквою католицкою одобренного виданя славянського; потѣмъ бесѣда проповѣди най буде всегда народна т. е. понятію людей приступна, однако не збезображена тривіальными реченіями. Дальше, най выстерѣгають ся, щобы занадто часто одно и то само народови не повтаряли. Кромѣ того „Священикъ проповѣдающій Христа най буде перенятый справами Христовыми, о своихъ най даже не мыслить, най держитъ ся правила, що о собѣ самѣмъ не належить николи говорити, и най легко въ себе не вмавляє, що має справедливый повѣдъ до вынята. О обидѣ, якои дѣзнавъ або гадає, що еѣ дѣзнавъ, най не жалує ся передъ парохіянами зъ святаго пѣдвышненя (амвона). Онъ сповнить свою довжнѣсть, если докладнѣйше обговорить грѣхи, якѣ частѣйше межѣ своими стрѣчають ся, выступитъ противъ ихъ мерзости, поручитъ нагороды и красоту противнои чесноты, но николи най не описує соблазнѣи поодинокыхъ осѣбъ въ той спѣсѣбѣ, що замовчане имени мало на що придасть ся. Парохъ най завѣзве до себе чоловѣка, черезъ котрого прѣйшла соблазнъ въ нарѣдѣ, и самъ на-самъ съ нимъ най розправляє або най ужіє помочи старшины громадской. Прилюднѣ наказоване грѣшникѣвъ звывкло ихъ пѣсля обставинъ часу, бѣльше огѣрчати, нежели до спасенія наклонити, а навѣтъ можуть зъ того вырасти великѣи споры и затрудненя“²⁾. Протое проповѣдникъ най строго выстерѣгає ся, щобы въ

¹⁾ Іер. 48. 10. ²⁾ Соб. пров. Вѣд. 1858, зас. 4. тит. 4. гл. 4.

своихъ бесѣдахъ до народа не говоривъ або о собѣ, або о своихъ частныхъ справахъ, або о дѣлахъ чисто политическихъ и народныхъ, котрѣ не мають ніякои звязи съ наукою вѣры и съ добрыми обычаями и зарѣвно най не ганьбитъ публично и поименно, най не ганить якѣ будь особы хотьбы приватнѣй, а тымъ менше зверхнѣсть и мужей значающихъ ся публичною повагою.

7. Щобы же до спасительного выповнення того обовязку проповѣданя, проповѣдники належито одушевили ся и побужденѣи були духомъ, най не залишають призывати Учителя правды и Утѣшителя, котрый единъ має ключѣи и отвирає, коли хоче и силенъ есть, щобы своимъ внутреннимъ дѣйствомъ войти въ душѣ вѣрныхъ, и силою своею божественною проникнути сердца слушателѣвъ. Дальше най взбуджають въ собѣ частѣйше чисте и святе постановленіе, що шукають славы самого Бога, а не своей и не иншой нагороды своего труда, якъ лише спасенія душъ.

8. Въ тѣй цѣли, звертаючи безъустанно очи на свою немѣчъ, най усиленно стережуть ся *„да не како инымъ проповѣдающе, сами неключими будутъ“* ¹⁾. Щобы наконецъ змогли тымъ певнѣйше уповати, що выповняючи належито служеніе, заслужать собѣ часть съ тыми, котрѣ словомъ Божиимъ ѡтъ начала добре орудовали; най не устають стадо Господне не лише словомъ но и власнымъ такожь примѣромъ пасти и учить. „Великій бо засудъ укладающему вправдѣ свою бесѣду, но занедбуючому свое житє и свое дѣло“ ²⁾.

ГЛАВА VIII.

О Катехисмѣ.

1. Понеже Катехисмъ стремить особенно ко обученію молодѣжи въ науцѣ спасенія, и понеже вѣкъ сей есть якъ наибѣльше склонный такъ до добраго, якъ до злого, и якъ найдовше задержує першій науки, котрѣ ѡтъ дѣ-

¹⁾ I. Кор. 9, 27. ²⁾ Слова св. Іоана Зл. въ Фарестрѣ Св. Бонавентура кн. 1. гл. 15. Соборъ пров. Праг. гл. 5. о пропов. сл. Б. тит. II.

тиньства принявъ, такъ що наставлена въ тѣмъ вѣщѣ есть основою релігійного способу житя въ вѣщѣ дозрѣлѣмъ, протое Синодъ уважае своимъ обовязкомъ звернути якъ наибѣльше увагу пастырей на той найголовнѣйшій обовязокъ, щобы якъ найточнѣйше прикладали ся до него, яко до дуже могучого средства, котрымъ вѣрнѣй, порученіи ихъ печаливости, найуспѣшнѣйше напроваджують ся до честного житя. Найже прото знаютъ душпастырѣ, що суть въ совѣсти обовязаніи и то пѣдъ тяжкою ѡтвѣчальностію передъ Богомъ, преподавати и выкладати начала науки христіянської не лише въ церквѣ кожного дня недѣльного и праздничного заразъ по Вечернѣ, и въ церквахъ дочерныхъ заразъ по тѣмъ богослуженію, яке въ нѣй совершили, но такожь въ школахъ пѣсля выданныхъ ѡтъ Ординаріату распоряджень и то передовсѣмъ зъ powodu теперѣшного систѣму, принятого въ новочасныхъ школахъ.

2. При выкладаню же Катехисма мають послѣдовати порядкови того пѣдручника, котрый ѡтъ Ординаріату часовесть приписаный, яко правило маюче употребляти ся въ школахъ народныхъ, такъ, щобы въ протягу року укѣнчили цѣлый предметъ Катехисму. До Катехисма най долучають такожь зъ исторіи библійной пѣдѣ головнѣйшій, котрій мають особенну звязъ съ догматами вѣры и обычаевъ. Въ часѣ же великои Чотырдесятницѣ най выбираютъ для своихъ поучень науку о Тайнахъ Покаянія и Найсв. Евхаристіи, щобы молодѣжь, особенно тую, котра по першій разъ мае принимати тіи Тайны, до принятія тыхъ достойно приготовить и най старають ся, щобы таяжь выучила ся того всего, що для осягненія вѣчного спасенія мае ся выразно вѣрити. Най звернуть свою увагу такожь на то, щобы молодѣжь выучила ся привильно щоденныхъ молитвъ, щобы не вмѣшувала непотрѣбного, ани слѣвъ не перекручувала, ани не опускала.

3. Кромѣ того сей Синодъ пригадуе душпастырямъ, що есть ихъ обовязкомъ упоминати ѡтцѣвъ и матерій, щобы свои дѣти и челядь свою въ означеныхъ часахъ посылали до церкви на науку Катехисму и ихъ поучити, що они строго до того суть обовязаніи, понеже не тѣлько довжнѣй старати ся о добро ихъ дочасне, но о много бѣльше о духовне и вѣчне: имѣ довжень самъ пастырь ити примѣромъ своимъ на передъ, высылаючи и своихъ домашнихъ

до церкви на Катехисмъ. А еслибы деякі родичѣ або опѣкуны оказали ся недбалыми въ посыланіи своихъ, най заво́звѣ ихъ до себе, щобы съ ѡтцѣвскою строгостію пригладати имъ на сей такъ святыи обовязокъ ¹⁾).

4. Наконецъ сей Синодъ желаючи, щобы душпастырѣ катехизаціи съ всякою прилѣжностію такъ въ церквѣ якъ и въ школѣ предпринимали и выконували, бо мають, знати, що то есть ихъ першимъ и наибольшимъ обовязкомъ и для того всяка, хотьбы легка, но провинена въ тѣмъ дѣлѣ, недбалѣсть або залишене наносятъ велику шкоду парохіи, зобовязуе ихъ передъ всѣмъ до наибольшой прилѣжности и ревности въ научаніи молодѣжи и въ тѣй цѣли кромѣ выше наведеного, приводить имъ въ память такожъ пресвѣтлы наставленія и распорядженія, котры дотычно сего уряду и обовязку приказаній були пастырскимъ постановіемъ Преосв. Митрополита Іосифа Сембратовича до духовенства Архіепархіального Львівскаго п. д. 15. Дек. 1876. ²⁾)

5. Заховавши бо належито и выповнивши совѣстно выше реченіи распорядженія, можуть надѣяти ся не тѣлько стократного плоду зъ сѣмени слова Божого ними засѣяного, но и саміи стануть ся на певно участниками тои нагороды, котрою увѣнчае Господь труды ними положеніи въ выясненіи Катехисма, въ прочѣмъ же уже на сѣй землі будуть радовати ся тою утѣхою и тымъ вдоводеніемъ, якого досвѣдчивъ Апостолъ Народѣвъ, коли уповаючи на благодѣть Христа Господа, сказавъ: „Подвизомъ добрымъ подвижатъ ся... прочее убо соблюдаетъ ся мнѣ вѣнецъ правды ³⁾“. Особенно же, коли катехизація прилѣжно и въ належитый спѣсѣбъ преподавана здѣлае, що якъ наибольше выобразуе ся сынѣвъ духовныхъ въ славу Бога, потѣху самого пастыря и родичей и въ вѣнецъ будучого колись честного христіянина и въ окрасу парохіи, котрыхъ то стараніемъ религія и побожнѣсть всегда будутъ межи вѣрными парохіи процвитати.

¹⁾ Зри Поуч. Пастыр. Епископ. о обовязк. катех. § 6. ²⁾ Додатокъ XVI. ³⁾ Тим. 4, 7. 8.

Титулъ II.

О Тайнахъ и ихъ удѣлянню.

Задержуючи безъ змѣны и въ своѣй повнѣй силѣ все то, що Замостьскій Синодъ ¹⁾ о достоинствѣ и способѣ удѣляня св. Тайнъ вырѣкъ, якъ и то, що приписуе ся въ Декретъ св. Конгрегаціи о росширенію вѣры, оголошенѣмъ пѣдъ именемъ „Конкордія“ зъ дня 5. жовтня 1863, котрый тутъ въ додатку залучае ся ²⁾ постановляє сей Синодъ:

Понеже до сего часу ще не вдоволено во всѣхъ частяхъ мудрому розпорядженю реченого Замостьского Собору, що до выдання нового Требника, на пѣдставѣ котрого всѣ священники пашого обряду заховували бы однообразнѣсть въ удѣлянню св. Тайнъ, постараетъ ся Преосв. Митрополитъ, щобы таке выдане съ можливою прилѣжностію и докладностію пѣсля образца симъ Синодомъ приписаного, чимъ скорше було выпечатане.

ГЛАВА I.

О св. Тайнѣ Крещенія.

Дотычно удѣляня св. Крещенія постаповляє нынѣшній Синодъ, до того, що Синодъ Замостьскій приписавъ, додати слѣдующе:

1. а) *Щодо часу*: Най старають ся парокси, щобы удѣляло ся такъ скоро, якъ се тѣлько пѣсля обстоятельствъ бути може ³⁾.

б) *Щодо мѣстця*: Щобы тоежь звичайно удѣлювати въ церкви ⁴⁾. Въ нашихъ однакъ сторонахъ, вадля остроты климату, особливо зимовою порою, позволяе Синодъ Замостьскій, що можна тоежь часомъ удѣляти такожъ и въ домахъ приватныхъ Tit. III §. 1. пѣсля же теперь суще-

¹⁾ Тит. III. О Тайнахъ. ²⁾ См. Додатокъ XVII. ³⁾ Bulla Eug. IV. Cantate Domino. ⁴⁾ зри Clem Unica de Bapt.

ствующаго звичаю, въ згаданныхъ випадкахъ звичко приносить ся дитя, маюче ся окрестити, до дому парохіального, который то звичай після мнѣнія нынѣшняго Синода може бути задержаний.

в) *Щодо способу*: Передъ всѣмъ постановляє Синодъ, що належить задержати уже ѿть непамятныхъ часѣвъ прийнятый у насъ звичай, крестити черезъ потрѣбное поливане.

2. Щобы кромѣ крайнои нужды, не ѿдѣляти крещенія ѿть церемоній до тогоже въ Уставѣ прилученыхъ.

3. Щобы парохъ уважавъ на выборъ кумѣвъ, якъ то уже и въ Синодѣ Зам: тит: III. §. 1. приписуе ся, въ частности же, най душпастирь поучить кумѣвъ, що они суть поставлені на мѣстце родичей и властиво до нихъ належить, дѣтямъ, котрі до крещенія тримали, впоити приписы вѣры и добрі обычаѣ, если бы ихъ родичѣ, або залишили тое здѣлати, або смертію заскочені, або въ причинны своєї неприсутности, або якимъ будь способомъ перешкоджені, того самі черезъ себе не могли здѣлати ¹⁾.

Впрочѣмъ для введеня совершенной однообразности въ удѣляню сеи якъ и всѣхъ прочихъ св. Тайнъ, прилучае тутъ Синодъ схематъ такъ тексту, якъ и церемоній, що повинно служити яко образецъ ко выданю нового Трєбника, которого обовязані суть всѣ точно держати ся ²⁾.

ГЛАВА II.

О св. Тайнѣ Мѣропомазанія.

Що до св. Тайны Мѣропомазанія, приказуе Синодъ душпастирямъ, щобы заховали все тое, що Синодъ Замостьскій приписавъ дотычно сеи св. Тайны; въ частности же що до матеріи тої Тайны т. е. св. Мѣра, настае нынѣшній Синодъ на то, щобы тоежъ рѣкрѣчно въ означенѣмъ часѣ ѿтновляло ся. Но понеже въ тѣмъ взглядѣ часомъ зауважуе ся нерадивѣсть парохѣвъ, то Синодъ строго упоминае ихъ, щобы приписъ сей точно заховали;

¹⁾ Syn. Ferrar. pars II. Cap. 2. de Baptis. ex anno 1751. ²⁾ См. Додатокъ XVIII.

и протов мають они заразъ по освященію нового Муро, що звичайно дѣе ся въ Великій Четверть, о тоєжъ поставити ся черезъ взглядный урядъ деканальный и оно має уживати ся лише до освященія нового Муро року слѣдующого, маючого ся совершити въ Великій Четверть, такъ, щобы въ протягу мѣсяця ѿтъ посвященія, мали уже у себе нове муро; а строгій обовязокъ чужаня надъ тымъ, накладає ся самымъ дотычнымъ Деканамъ. Муро же св. довжнй звичайно ѿтбирати самй Деканы, або священники ними ѿтпорученй, ѿтъ Префекта закристіи катедральной и до деканату доставити.

Но понеже Синодъ Замостьскій приписує, щобы старое муро було спалене на чистѣмъ камени, а попелъ его высыпанный въ освящене мѣстце (Sacragium) ¹⁾, прото нынѣшній Синодъ упоминає парохѣвъ всѣхъ и каждого поодинокого, щобы въ церквахъ своихъ мали такй посвященй мѣстця (Sacragia), а де ихъ нема, щобы поспѣшили ся якъ найскорше такй устроити, въ котрій высыповавъ бы ся, не лише сей попелъ, но такожъ такійже зъ другихъ св. рѣчей, де такожъ выдывала бы ся вода, котра служила, чи то до св. Крещенія уже удѣленого, чи до умываня рукъ по муропомазанію и иныхъ св. помазаніяхъ.

Щодо тексту и уставу сеи св. Тайны, примѣнитъ ся нове выдане до начерку, котрый тутъ Синодомъ прилучає ся и одобряє ся ²⁾.

ГЛАВА III.

О пресв. Тайнѣ Евхаристіи.

1. Задержуючи все, що о матеріи и формѣ сеи Тайны, яко необходимо знати и дѣлати, було приписано въ Синодѣ замостьскѣмъ, не залишаємъ особливо на то знова положити натискъ, щобы всѣ священники держали и крѣпко вѣрили, що слова освящающй сеи Тайны не суть иншй, якъ самй лише и одній слова Господній: „*Cіе єсть*

¹⁾ §. 2. о Миропом. ²⁾ См. Додатокъ вып. XVIII.

хлѣбо мое“ и „Сіа есть кровь моя“; а не слова призывающіи св. Духа, що якъ доводимъ ся, декоторі невѣжы утвер- жають въ многихъ катехисмахъ, а въ слѣдъ за тымъ та- кожъ въ новѣйшихъ увагахъ литургиконѣвъ схисматиц- кихъ противъ старинной вѣры Церкви грецкой. О сѣй правдѣ межи иншими такъ учить св. Іоанъ Златоустъ: „Есть присутный и теперь Христосъ украшающій трапезу, понеже не чловѣкъ есть тымъ, котрый дѣлае, що предло- жені дары стають ся Тѣломъ и Кровою Христа. Свяще- никъ стоитъ лише выповняючи образъ и приносить мо- литву: благодать же и сила Божя есть, котра всео совер- шае. „Сіа есть тѣло мое“ ¹⁾ каже ѡнъ. Се слово пресуществляе предложені (дары). И якъ оный годось: „Растите ся и мно- жите ся и наполните землю“ ²⁾ бувъ словомъ и ставъ ся дѣломъ, котре надало природѣ людскѣй силу къ плодженю дѣтей, такъ и сей голосъ выреченый, всегда умножае бла- годать въ тыхъ, котрі достойно причащаются“ ³⁾. И зновъ: „Якъ бо слова, котрі Христосъ сказааъ, суть тѣ самі, котрі говорить днесъ священникъ, такъ и приношене есть то само“ ⁴⁾. Св. Иринеи.: „Коли отже змѣшана чаша и переломаный хлѣбъ почуетъ слово Боже, стае ся Евха- ристією Тѣла и Крови Христовой“ ⁵⁾. Св. Григорій Ниссій- скій: „Сейчасъ словомъ перемѣняе ся въ Тѣло, коли ска- зане було слово: „Сіа есть тѣло мое“ ⁶⁾. Вкѣнци тую прав- диву науку исповѣла вся Церковь торжественно на Со- борѣ Флорентійскѣмъ. Такожъ пастае Синодъ на то, чтобы священники въ произношеню слѣвъ освященія ніякимъ способомъ не ѡтступали ѡтъ принятой формы поодино- кихъ слѣвъ, котрыми тоеже освященіе выражае ся въ на- шихъ теперѣшнихъ Литургиконахъ; що уважали мы по- требнымъ тутъ згадати, для того, понеже вѣдомо намъ, що одинъ священникъ въ тѣй справѣ ѡтступивъ бувъ ѡтъ общої практики.

2. Що же до декрету Синода Замостьского взгля- домъ священныхъ ризъ, якихъ священникъ при несеню сѣи Святѣйшой Тайны до недужныхъ употребляти дов-

¹⁾ Мат. 26. 26 ²⁾ Быт. 1. 28. ³⁾ Гом. въ вел. пят. о предатолу Юдѣ. ⁴⁾ Гом. II. на II. къ кор. ⁵⁾ Кн. V. гл. 2, прот. врет. ⁶⁾ Босъ кат. гл. 37.

жепъ, речений Синодъ позволяе „если есть дѣмъ хорого бѣльше ѡтдаленый ѡтъ мѣсяца где положена есть парохіальна Церковь, нести Святое Причастіе укрыто, а тымъ самымъ безъ ризъ церковныхъ“¹⁾, теперѣшній же Синодъ, згаданный декретъ уважавъ на стѣлько змѣнити, щобы священникъ несучій Св. Напутіе до хорого, въ сѣй нащѣй провинціи, дѣлавъ тое явно и по крайнѣй мѣрѣ пѣсля общаго и порядочнаго звычаю, одѣтый въ епітрахиль и фелонъ, понеже такіи звычаи у насъ уже вѣйшовъ въ жита.

3. Кромѣ того, що до образца молитвъ, якѣ звыкъ свашеникъ проводити повтаряючому за нимъ народови, приступаючому до св. Причастія, упоминае Синодъ, щобы всѣ точно тую проводили такъ, якъ она уложить ся въ правилѣ выше згаданѣмъ симъ Синодомъ, ничего не додаючи, ани не опускаючи.

4. Пѣдчасъ же самого дѣйства удѣлюваня сеи св. Тайны, най до формулы: „причащается рабъ Божій“, не додають: „недостойный“, якъ то декотрі звыкли добавати, и най по удѣленю св. Причастія поодинокимъ причащающимъ ся, не обтирають ручникомъ св. ложочки омоченои въ чаши, безъ важной якои причины.

5. Но, понеже звычайно въ нашѣмъ обрядѣ удѣляе ся св. Причастіе пѣдъ обома видами и то пѣдчасъ св. Литургіи, хотя пѣдъ однимъ и другимъ видомъ е присутный весь и цѣлый Христосъ, то при великѣмъ здвигу народа причащающаго ся, най священникъ передъ роздѣленемъ св. Причастія, до вложеныхъ въ чашу частицъ николи не вливае вина неосвященнаго, задля лекшаго роздѣлення частицъ, вложеныхъ въ великѣмъ числѣ до чашѣ, но най передовсѣмъ передъ Службою Божою вывѣдае ся о числѣ маючихъ ся причащати ся и най влѣе сорозмѣрно потребну скѣлькѣсть вина, а если бы часомъ лучило ся, що неспѣдѣвано надзвычайне число причащающихъ ся приступае до св. Трапезы, тогды най роздѣлюе св. Причастіе съ тою скѣлькѣстію вина освященнаго, яке мае на тогды въ чаши; а въ случаю, если бы не стало уже частицъ до Причастія въ чаши освященнѣй, а лишили ся еще

причащаючій ся, тогда може удѣлѣти имъ св. Причастіе лише способомъ недужныхъ, то есть: беручи частицъ освященій зъ пушки и подаючи тѣмъ приступающимъ; котрый то послѣдній обычай може заховати ся такожъ въ тыхъ случаяхъ, коли причащаючій ся не мають возможности бути присутними на св. Литургіи, якъ то особливо случаетъ ся по мѣстахъ, а такожъ при походахъ до мѣстъ чудотворныхъ, до котрыхъ такожъ неразъ дуже по́вно по полудни приходять вѣрніи зъ далекихъ околицъ натще, съ намѣренемъ принять еще того самого дня св. Причастіе.

6. Наконецъ, подавши св. частицъ причащаючому ся, най оботре уста его ручничкомъ, або самъ або діаконъ, если буде, но най не дозволяе, щобы причащаючій ся самъ, беручи своею рукою ручничокъ, обтиравъ собѣ уста; належить же обтерти доконче, щобы случайно причащаючій ся самъ своею рукою або хусточкою власною, не остеръ собѣ устѣ.

7. Вкѣнци щодо речинця причастія пасхального, хотя не есть невѣдомо Синодови, що пѣсля общого права, заключае ся ѡтъ въ 15. дняхъ, именно въ дняхъ ѡтъ Недѣлѣ Вай (Цвѣтної) ажъ до Недѣлѣ Антипасхи, званої у насъ въ Недѣлею Томиною, — но понеже у насъ уже давно ввѣйшовъ звичай, задля великого числа сповѣдающихъ ся, розпочинати тую заповѣдь съ першимъ днемъ Чотыродесятницѣ и протягати ю о много пѣзнѣйше по за Недѣлю Томину, протое уважае Синодъ задержати звичай що до першого речинця, а яко другій речинець поставляе самъ праздникъ Вознесенія Господня, такъ, що съ тымъ праздникомъ кѣнчить ся другій речинець маючого ся принять пасхального причастія вѣрными и то во своѣй власнѣй парохіи, ѡтъ власного своего пароха, або за его произволенемъ и вѣдомостію, въ иншѣй церкви и ѡтъ иншого священника.

8. Если бы же парохіи довѣдали ся, що кто зъ вѣрныхъ не сповнивъ заповѣди о причастію пасхальномъ, обовязаніи суть по безуспѣшныхъ упѣмненяхъ, имъ обвѣстити, що существуетъ кара ѡтлученя, а въ кѣнци денести такихъ до власного Ординарія, котрый на неповинующихъ ся не залишить выдати кары ѡтлученя, заповѣдженої уже на Синодѣ Замѣстьскѣмъ.

ГЛАВА IV.

О Тайнѣ Покаянія.

1. Що до Тайны Покаянія, душпастырѣ заохотять вѣрныхъ, порученыхъ ихъ печаливости, чтобы туюжь принимали часто, предкладаючи имъ усиленно давный въ той справѣ звычай Восточнои Церкви, наведеный Синодомъ Замостьскимъ, чтобы „по крайнѣй мѣрѣ три разы рѣчно, именно на Воскресеніе Господне (въ котрѣмъ частѣ то дѣлать обовязаніи пѣдѣ карою ѣтлученя), на Успеніе Пресвятои Богородицѣ и на Рождество Христа Господа, до св. Сповѣди и до Причастія Божественного Тѣла приступали ¹⁾. Хотя вправдѣ сей обовязокъ пѣзнѣйшими часами оставъ звѣльненный и обмеженный такъ, чтобы Тайны тѣи принимати по крайнѣй мѣрѣ разъ въ рѣкъ, около Пасхи: однако нынѣшний Синодъ, понимаючи важнѣсть sprawy, накладе парохамъ обовязокъ, упоминати вѣрныхъ, чтобы они заховали той старинный звычай въ цѣлости, сповѣдаючи ся що найменше три разы въ роцѣ.

2. Науку що до приказу рѣчнои Сповѣди и Причастія пасхальнаго, котра въ нашихъ Катехисмахъ выкладае ся такъ, чтобы именно та Сповѣдь и Причастіе ѣтбували ся передъ своимъ власнымъ парохомъ, постановляе нынѣшний Синодъ змѣнити такъ, що Сповѣдь може бути ѣтправлена передъ кождымъ къ слуханю Сповѣди уповажненнымъ священникомъ, Причастіе же передъ своимъ власнымъ парохомъ, або такожь передъ иншимъ, однако лише за вѣдомостію и позволенемъ власнаго пароха. Що до речинцѣвъ Сповѣди рѣчнои, понеже тая звывла попереджати Причастіе пасхальне, то мае ся она заключати въ тыхъ самыхъ речинцяхъ, що и Причастіе.

3. Що до самого удѣлюваня сеи Тайны, понеже въ многихъ мѣстцяхъ вживъ ся звычай, що вѣрнѣй приступаючи до Сповѣди, складають коло сповѣдника одинъ або два центы, и зновъ, що при случайности Сповѣди пасхальнои вымагають самѣи парохы передъ выданемъ вѣрнымъ картки до сповѣди, певныхъ данинъ, маючихъ ся ѣтъ тыхъ же

¹⁾ Тит. III. §. 5. О Покаянію.

зложити зъ рѣжныхъ титулѣвъ, чи то для пароха (якъ проскурне и пр.), чи для пѣвця церковного; а то може дуже часто бути перешкодою до охотного приступованя до Сповѣди, або по крайнѣй мѣрѣ дати кому способнѣсть до злбного толкованя, для того Синодъ приказуе, щобы душпастырѣ народѣви въ публичныхъ наукахъ пояснили, щѣ они за удѣлене сеи Тайны не обовязанѣ до нѣякои заплаты, анѣ до нѣякихъ даткѣвъ. Кромѣ того сей Синодъ забороняе парохамъ, щобы въ будуще при случайности Сповѣди пасхальни нѣ выше наведенихъ, нѣ якихъ будъ иншихъ даткѣвъ не вымагали, но сплачене такихъ ѣткладали на ѣтповѣднѣйшій часъ.

4. Наконецъ що до судовластїя (юрисдикціи) сповѣдникѣвъ, то хотя пѣсля общого права ихъ судовластїе ограничае ся на самыхъ имъ пѣдчиненыхъ, однако задля звичаю въ нашихъ сторонахъ уже ѣтдавна принятого и ѣтъ Архіереѣвъ розличныхъ обрядѣвъ одобренного, могутъ тѣ слухати Сповѣди такожъ иншихъ вѣрныхъ собѣ не пѣдчиненыхъ, чи то они суть того самого чи другого обряда, якъ то такожъ и въ Конкордіи естъ заявлено, чи то свои чи други Епархіи сеи Провинціи, не нарушаючи однакожь права задержованя, прислугуючого поодинокимъ Архіереямъ. Протое мають Сповѣдники у себе мати списанѣ всѣ случаи задержанѣ не тѣлько Папѣ, якъ се зазначено въ Конституціи „Апостольского Престола“ (Apostolicae Sedis)¹⁾ но такожъ и Епископамъ трехъ католическихъ обрядѣвъ, щобы (сповѣдники) черезъ нерадѣне не присвоювали собѣ власти. Но помимо того всего най знаютъ сповѣдники, що ихъ судовластїе не ростягае ся на монастырѣ, особенно же на монастырѣ монахинѣ, тѣлько для слуханя сповѣди монахинѣ треба заосмотрити ся въ особенне одобрене ѣтъ Ординарїѣвъ дотычныхъ монастырей.

5. Наконецъ най старають ся душпастырѣ, щобы для слуханя сповѣди мали въ своихъ церквахъ сповѣдальницѣ такъ, щобы могли сповѣди вѣрныхъ въ нихъ прїимати выгодно и прилично.

¹⁾ Додатокъ Ч. XVIII. 6.

ГЛАВА V.

О Тайнѣ Елеопомазанія.

1. Що до сєи Тайны нынѣшній Синодъ, ѡтновляючи то, що о єи науцѣ и удѣляню мудро высказавъ Синодъ Замостьскій, уважає одно лише необходимымъ заявити, именно, чтобы Чинъ удѣляня сєи Тайны пѣсля образця „Въ кратцѣ“, предложеный згаданнымъ Синодомъ, не лише въ случаю крайнои потребности, но такожъ и въ прочихъ случаяхъ загально употреблять, а то задля звичаю уже давно у насъ введенного, хотя нынѣшній Синодъ не заборонює, но и препоручає удѣляти туюжъ пѣсля Послѣдованія бѣльшого, особенно, коли до строєня тоиже можна мати бѣльше священникѣвъ.

2. Щобы же дотычно примѣненя матеріи и формы була захована священослужителями совершена однообразность, приписує теперѣшній Синодъ, чтобы помазане дѣяло ся при сихъ словахъ формы изъ всѣхъ найсущественѣйшихъ, т. е. при словахъ: *Исцѣли помазаніємъ симъ раба твоего*“, а кѣнчило ся при выречєню слѣвъ: „*оживотвори его благодатию Христа твоего*“.

3. Що до способу помазаня различныхъ частей тѣла, задля установленя цѣлковитои однообразности, доповняє Синодъ тоє, чого въ Уставахъ недостає: 1. Щобы помазане дѣяло ся великимъ пальцемъ, и то стороною его спѣдною, вынявши случаи заразливой хоробы, тогды вѣльно употребити патычка. 2. Щобы оно дѣяло ся крестообразно. 3. Щобы при подвѣйныхъ членахъ змыслѣвъ употреблять подвѣйного помазаня, починаючи ѣтъ правѣго члена. 4. Щобы помазане очей совершало ся на повѣкахъ, ушей на найнижѣй части уха, нѣздрій на верщку кѣнчика носа однимъ помазанємъ, — устѣ на стисненыхъ губахъ, однимъ помазанємъ, рукъ и нѣгъ на спѣднѣй части т. е. на долоняхъ и на пѣдошвахъ. 5. Ритуаль Римскій Павла V. пѣдъ Тит. о Елеопомазанію учить: „Помазане бедръ (то само треба сказати и о грудехъ) у жєнщинѣ, задля приличности, належить залишити, якъ такожъ и у мужчинѣ, коли тѣи задля недуги не можуть легко порушити

помазovati нїякою иншою части тѣла, вмѣсто бедръ. Если бы кому недоставало якого змысла, напр. взроку, або бувъ ѡттытый якій членъ, напр. рука або нога, тогда мавъ помазати ся найблизша часть того змысла або члена, понеже мѡгъ грѣшити, хотя не черезъ зверхній змысли, то черезъ силы имѣ ѡтповѣдающій, або черезъ пожадане чину не позволеного.

4. Що до матерїи або елея, приневоленный есть те-перѣшній Синодъ ѡтновити приказъ Синода Замостьского, щобы именно останки елея, котрїи по помазаню лишать ся, були сналенїи и не уживали ся поновно до другого удѣляня сси Тайны, протое най священники, яко служители сси Тайны св. Елеопомазанїя не благословяють всего елея, который на тую цѣль переходуютъ въ сосудци, но най надѣють зъ него лише малу скѡлькѡсть, яка достаточною уважати ся буде до помазаня одного хорого, въ плиткїи срѣбный або цинковый сосудецъ, якъ приписуе Синодъ Замостьскїи, а по совершенно обряду, най вытруть оставшу часть елея въ сосудцѣ ватою и спалать на огнѣ.

5. Щобы однакожь вѣрныхъ не ѡтстрашати ѡтъ прїнятя сси Тайны, най парохи въ догѡднѡмъ часѣ поучають ихъ въ проповѣдяхъ або катехизаціяхъ, що священникови ничого не належить ся за удѣлене сси Тайны, и протое самїи парохи най выстерегають ся жадати чого ѡтъ вѣрныхъ за удѣлене сси Тайны, що бѡльше, они яко добрый пастырѣ най самїи вывѣдуютъ ся о станѣ здоровья своихъ вѣрныхъ и чи то самїи, чи черезъ ихъ домѡвникѡвъ най приводятъ ихъ до доброохотного прїнятя сси Тайны. А щобы домѡвники самїи, якъ то часомъ дѣе ся, не ѡткладали за-вѡзвати снѣщенника, тогда коли еще свѣтитъ надѣя ѡтзысканя здоровья, най поучають вѣрныхъ, що тая Тайна помагаетъ такожь здоровью тѣла, для ѡтзысканя котрого она дѣйствию може послужити, если то для спасенїя душъ буде пожиточнымъ, якъ говорить тойже Синодъ Замостьскїи¹⁾.

¹⁾. Тит. III. §. 6.

ГЛАВА VI.

О Тайнъ Священства.

1. Крімъ того, що о Тайнъ Священства постановивъ Синодъ Замостьскій, теперѣшній Синодъ уважавъ ѣднимъ постановити слѣдуюче: 1. Що до вѣку рукополагаетыхъ: Хотя давній каноны Церкви до принятія Поддїяконства приписують лѣтъ 20 ¹⁾, до принятія Дїяконства лѣтъ 24 ²⁾, до принятія Пресвитерства лѣтъ 30 ³⁾, то однакъ пѣсля постановленія Собора Тридентійского, котрому послѣдовати поручивъ намъ уже такожъ и Синодъ Замостьскій, вимагае ся до принятія Поддїяконства рѣкъ 21., до Дїяконства 22. до Пресвитерства 24. окѣнченій, котре то поставлене и у насъ дожно точно ѣть теперъ захвати ся.

2. Що до межичасу (ѣтступѣвъ часу): Хотя въ канонахъ Соборѣвъ межі принятѣмъ одного и другого чина приписуе ся ѣтступъ часу одного року ⁴⁾, однакъ Синодъ Тридентійскій полишивъ въ тѣмъ дѣлѣ розсудови Епископѣвъ часъ тыхъ же ѣтступѣвъ скоротити пѣсля того, якъ будуть уважати, що то потребѣ и пожиткови Церкви бѣльше естъ ѣтвѣтне, однакъ нашъ Синодъ Замостьскій, не нарушаючи того права Епископѣвъ, постановивъ крімъ чина Четця и Поддїякона, котрї, якъ утверждае, можуть бути при одній ординаціи и того самого дня удѣленї, межичасъ (ѣтступъ) десяти дней межі принятѣмъ Поддїяконства и Дїяконства, рѣвножъ межі Дїяконствомъ и Пресвитерствомъ. Однакъ той приписъ Синоду, въ нынѣшнихъ часахъ найбѣльше задля подаїя бѣльше вправы новопоставленнымъ въ священѣмъ чинѣ, по принятю Дїяконства и Пресвитерства, звичайно еще бѣльше стѣсняе ся и то на подставѣ властей, якї звичайно Епископы ѣтъ св. Престола одержують такъ, що пѣсля теперѣшного звичаю, межі чиномъ Четця и Поддїякона не захове ся нїякій межичасъ, якъ и Синодъ Замостьскій постано-

¹⁾ Соб. Трул. кан. 15. у Гардуни. III. 1665. ²⁾ Соб. Картиг. III. кан. 4. Гард. Т. I. 961. ³⁾ Соб. Новокес. кан. II. Соб. Трул. кан. 14. Гард. I. 284. и III. 1665. ⁴⁾ Соб. Трид. зас. 23, XI о Рес

вивъ, mezi Пôддіаконствомъ а Діаконствомъ, по бôльшôй части держить ся межичась одного дня, а mezi Діаконствомъ а Пресвитерствомъ (межичась) 8 дней. Нынѣшній Синодъ призволяючи на заховане що лишъ наведеного звичаю, постановляє кромѣ того, щоби чины Діакона и Пресвитера могли буги удѣлені лише въ двоухъ дняхъ и то праздничныхъ нарочитыхъ, однако не слѣдующихъ по собѣ непосредно, чины же Четця и Пôддіакона пôсля давной практики такожь въ дни седмицнôмъ (на будни).

3. Що до приготования рукополагаемыхъ до достойного принятя св. Чинôвъ, то кромѣ того, що пôсля установъ Собора Тридентійского приписуе соборъ Замостьскій, заявляє теперѣшчій Синодъ, именно дотычно вправъ духовныхъ, що потреба бôсьмъ дней безперерывно по собѣ слѣдующихъ, передъ принятємъ низшихъ чинôвъ, то само мае ся заховати при принятю Діаконата и Пресвитерата, наколи въ ихъ удѣленю заходить довшя перерва: колижь сѣ высшій чины удѣляютъ ся въ слѣдующихъ по собѣ безъ перервы праздничныхъ дняхъ, выстарчае для сего послѣднего, одинъ день.

Однако сей Синодъ додае, щоби рукополагаемі передъ принятємъ такъ Пôддіаконату якъ Діаконату и Пресвитерату очистили совѣсть свою черезъ св. Сповѣдъ. Кромѣ того звертае Синодъ увагу Архіереѣвъ (Ординаріѣвъ), щоби заховали приказъ Синоду Замостьского, приписаний що до складання исповѣданія вѣры приступаючими до чинôвъ святыхъ, щоби именно тоє совершало ся пôсля формулы Урбана II. VIII-го, приписаной для Восточныхъ и то точно въ самъ день принятя чина Пресвитера.

4. Наконецъ, понеже въ нашôмъ Архіератиконѣ (Понтифікалѣ) непосредно передъ принятємъ Пресвитерства положена форма присяги вѣрности и послушеньства такъ Святѣйшому Отцю якъ и своему Архіереєви, якъ такожь стереження дôбръ церковныхъ, котрѣ ему будуть ôтдані до управленя, и безъустанного позôставаня при тôй самôй Церкви, — теперѣшній Синодъ похваляючій сю практику, приказуе и надалѣше заховати тую.

5. Що до самого обряду удѣленя Чинôвъ, жадае Синодъ, щоби, если бôльше разомъ приймають чинъ Діакона

або Пресвитера, Святитель клавъ руки на кожного поодинокого рукополагаемого окремо, коли произносить существенну форму св. Чина именно: „Божественная благодать и пр.“

ГЛАВА VII.

О Тайнѣ Супружества.

1. Що до Тайны Супружества, послѣдуючи во вѣсѣмъ правилу и науцѣ св. Собора Тридентійского и Синода Замостьского, якъ такожь приписалъ Конкордін, зъобовязуемъ душпастырей, щобы придержували ся ихъ точно и въ случаяхъ, гдѣбы потребно було якого розрѣшенія, удавали ся о получене тогожь всегда до своего Ординарія, заховуючы впрочѣмъ въ тѣй справѣ почастий поученія, заключаючы ся въ пастырскихъ посланіяхъ, въ тѣй цѣли выданихъ дотычными Ординаріями.

2. Особливо же упоминае Синодъ душпастырѣвъ, щобы чимъ близшій суть степени, ѡтъ котрыхъ о розрѣшеніи просять стороны, тымъ бѣльше объявляли ся имъ неприклонными, совѣтуючи о скѣлько то дасть ся, щобы ѡтъ такого Супружества вздержали ся и лише задля дуже важныхъ поводѣвъ дѣлали кроки до позысканія такого розрѣшенія.

3. Кромѣ того най стерегутъ ся, щобы не благословили супружествъ тыхъ особъ, котрій незаконно перейшли зъ обряду латиньского на грецкій, но най о законности такого переходу докладно передъ тымъ вывѣдають ся, понеже довжний знати, що въ случаю, гдѣбы переходъ такий обохъ сторѣнь бувъ незаконный, супружества такий суть неважний, яко не заключеній въ присутности власного паpоха, якъ то приписуе Соборъ Тридентійскій и Конкордія.

4. Що до мѣшаныхъ супружествъ межи христіянами католиками и некаатоликами (иновѣрцами), душпастырѣ най усердно старають ся, щобы такий супружества не заключали ся, однакожь въ случаяхъ, гдѣбы имъ выдавало ся неможливымъ перешкодити такимъ супружествамъ, най поступаютъ точно пѣсля почастныхъ наставленій для такихъ случаѣвъ, выданныхъ б. п. Григоріемъ Папою XVI.

зъ дня 22. мая. 1841. до Архієпископѣвъ и Епископѣвъ Австрійскихъ, а по́дъ днемъ 16. липня 1842. на область Галичины розтягненихъ и Его Еміненцією Кардиналомъ Митрополитомъ Михаиломъ Левицкимъ п. д. 31. сѣчня 1843. въ Архієпархіа Львѣвскѣй обнародованихъ ¹⁾ и зарѣвно св. Конгрегацією Инквизиціи (Congregatio Inquisitionis) зъ д. 22. Грудня 1888. Архієпарх. Вѣдомости ч. 4; зъ 1889. р. ч. 29. орд. которій тутъ при кѣнци Синоду въ цѣлости наводять ся ²⁾.

5. Що до часу благословенія супружеского, маючого ся удѣлити парохомъ, належить старати ся, чтобы тоеже вагально сказавши, ѣтбувало ся въ годинахъ пораннихъ, по крайпѣй мѣрѣ передъ полуднемъ, чтобы именно женихи и высповѣданіи и запричащаніи, могли осягнути обильнѣйше дѣйство и благодать тои Тайны.

6. Наконецъ, що до обряду, мають парохы держати ся Уставу выданого симъ Синодомъ. Дотычно же супружествъ такъ званихъ цивильныхъ, приказуе нынѣшний Синодъ душпастырямъ во всѣмъ держати ся наставленя, выданого до всего духовенства сеи провинціи нашими Ординаріями. дня 24. червня (6. липня н. ст) 1848. р. котре тутъ при кѣнци Синоду умѣщае ся: „Спиридонъ Литвиновичъ Божією милостію и пр. и пр. Іосифъ Сембратовичъ и пр³⁾).

Титулъ III.

О Освященіяхъ и Благословеніяхъ — (Сакраменталіяхъ).

Хотя Освященія и Благословенія (Сакраменталія) не удѣляютъ тои обильности благодати, що св. Тайны, и не удѣляютъ еи самій собою (ex opere operato), но лише изъ дѣйства дѣйствующого (ex opere operantis) належито успособленнымъ, то помимо того, Благословенія и Освяще-

¹⁾ Зри Дрѣ Пелешъ Пастырскѣ Богословіе. ²⁾ См. Додатокъ XIX. и буква а. ³⁾ Зри Дрѣ Пелешъ Богословіе Пастырск. О супружествахъ цивильныхъ IX. §. 367. стор. 854. (См. Додатокъ XX. при кѣнци актѣвъ),

нія (сакраменталія) звикли въ нашій Церкві бѣльше, нѣжъ въ грецкій, уживати ся и вельми цѣнити ся. И то справедливо: бо, если молитва такожь приватна кожного чоловіка есть Богу пріятна и подає чоловікови дорогі наслѣдки и плоды духовні, о скѣлько бѣльше молитвы благословеній и освященій, котрі приносять ся именемъ Обручницѣ самого Христа Господа, его небесному Отцю. Но понеже благословенія и освященія тымъ обильнѣйші благодати звикли удѣляти, съ чимъ бѣльшимъ розположенемъ душевнымъ такъ вѣрныхъ, якъ и служителейъ совершаютъ ся, про то упоминає Синодъ священослужителейъ, щобы такімъ благословенія и освященія набожно и богоговѣйно и съ чистою совѣстію вѣрнымъ подавали, и такъ само упоминає вѣрныхъ, щобы набожно, богоговѣйно и съ чистою совѣстію тѣмъ же пріймали ¹⁾.

Но якъ одній св. Тайны, кромѣ удѣленія благодати, назначеній до знищенія злого т. е. грѣха, другі же до удѣленія або помноженія дарѣвъ благодати, такъ подѣбно и благословенія и освященія; бо одній зъ нихъ назначеній до прогнанія злого — якъ ексоркизмы и подѣбні заклинанія такожь рѣчей неживотныхъ, другі до удѣленія благословенія або освяченія чи то особамъ, чи рѣчамъ.

1. Що до ексоркизмѣвъ, най старають ся душпастирѣ, при непокоєняхъ злыми духами, передъ всѣмъ докладно выслѣдити, чи дѣйстно наслѣдки ихъ правдоподѣбнѣйше походятъ ѡтъ діавола, чи скорше ѡтъ якої природної хворобы; а еслибы о першѣмъ пересвѣдчили ся, а важнѣсть випадка того вымагала, най не приступають до заклинанія (ексоркизованія) заразъ, особливо всенародно, но попередно най дадуть точне справозданє Ординарієви свому, и ажъ тогды, коли той осудить, що потреба ужити заклинаній, най приступають до нихъ, переглянувши попередно правила, котрі о тѣмъ предметѣ положені суть въ нашихъ Требникахъ (Евхологіонахъ).

2. Що до очищенія женъ по родженю, распоряджає предовсѣмъ Синодъ, щобы чинъ очищенія надъ женою, котра породила дитя незаконне, залишити, щобы такимъ способомъ такъ она, якъ и другі ѡтстрашали ся ѡтъ такого грѣху. О тѣмъ же распорядженю Синоду має парохъ

¹⁾ Зри св. Ёома III. ч. в. 87. арт. 8.

вѣрныхъ своихъ належито поучити и со всякою повагою строго упомнути, щобы уникали сего рода грѣхѡвъ и преступлень, переступающихъ же уважати яко явныхъ грѣшникѡвъ и людей дающихъ соблазнъ такъ довго, доки не покають ся, и протое такой женѣ для ѡтпокутованя грѣха, вмѣсто очищеня, най наложить принятя св. Тайны Покаянія. Загальноже що до всѣхъ женъ, котрѣ по рожденю приходятъ до церкви въ цѣли очищеня, понеже они сейчасъ по принятю сего обряду звывли ѡтдавати ся працѣ домашнѣй и полевѣй, тожъ задля того, щобы до такой працѣ зъ причины немочи еще за неспособныхъ уважали ся, распоряджае Синодъ, щобы до принятя сего обряда приступали звываино не передъ 20 днями ѡт рожденя, а то тымъ бѡльше, що пѡсля приписѡвъ Требника (Евхологіона), властиво сказавши, чинъ сей належитъ приѣмати въ 40. день по рожденю.

3. Що до благословеній: то межѣ иншими торжественнѣйше есть то, котре дѣе ся на Всеночнѡмъ якого нарочитого праздника и приходитъ пѡдъ назвою благословенія хлѣбѡвъ, хотяй кромѣ хлѣбѡвъ кладуть ся до благословенія такожъ пшениця, вино и елей. Хлѣбы тѣи, якъ такожъ вино, пѡсля Устава уживаніи, роздѣлювали ся давнѣйше монахамъ спѣвавшимъ цѣлу нѡчь въ церквѣ, и то межѣ Вечернею и Утренею; понеже однакъ нынѣ чинъ той ѡтправляе ся не лише въ монастыряхъ, но также во всѣхъ церквахъ парохіальныхъ, въ котрыхъ участь мають всѣ вѣрніи при тѡй ѡтправѣ, протое постановляе Синодъ, щобы хлѣбы тѣи, покрайнѣи на частицѣ, роздѣлювали ся кождому зъ народу, приступающему до помазаня благословеннымъ елеемъ, а останки того елея, по помазаню вѣрныхъ, мають выляти ся до лампы церковной, вино же и пшениця най припадають до побожного ужитку священникови такъ, щобы для слѣдующого благословенія все нове предкладало ся.

4. О благословенію основанія и новопостроенои церкви и тонже олтаря, также звѡницѣ и звѡнѡвъ, якъ и кладбищъ, належитъ знати, що благословенія тѣи може совершити кождый священникъ, заосмотреный однако къ тому особенною грамотою ѡт своего Ординаріату, и пѡсля обряду властивого звывлымъ священникамъ, а не Архіереямъ, якъ положено въ Требникахъ.

б. Кромѣ того може священникъ благословити всѣ священныхъ ризы и сосуды, якъ и снаряды святѣ: образы, хоругвы, кресты, медалики и проче, вынявши: антиминсъ, чашу, дарохранильницу дискось, ложницю и монстранцію, котрыхъ всѣхъ благословеніе належить, властиво до Епископа. Но изъ особенного порученія Епископа, въ некоторыхъ случаяхъ може бути дана власть также звывлому священникови, о котру то власть протое всегда Епископа. належить просити, щобы пѣсля обряду, для звывлого священника приписаного, благословеніе ѡтбути ся могло.

6. Що до благословенія нового дому, тоє совершаютъ также священники, а и годить ся, щобы дѡмъ бувъ благословеный. Прото належить упоминати вѣрныхъ, щобы пѣсля побожного звывчаю предкѡвъ своихъ, не залишали домѡвъ, ними побудованыхъ, призываемъ имени Господа и церковнымъ благословеніемъ освяцати, и ажъ тогды, по благословенію священника, начинали тойже замешкувати. По-неже однако обряды, котрѣ употребляютъ ся при благословенію дому, положенѣ въ Требникахъ нашихъ не цѣлкомъ тѣ самы и многѣ обряды, якѣ у насъ звывкли употребляти ся, не поданѣ въ нѣякихъ Требникахъ, но прибирають ся лише изъ звывчаю, котрый такожь, пѣсля розличныхъ мѣсць, есть розличный, то для установленія въ тѡмъ чинѣ однообразности, приказує Синодъ вставити докладнѣйшій уставъ въ маючѡмъ ся выдати Требнику пѣсля правилъ, симъ Синодомъ одобреныхъ ¹⁾.

Кромѣ того хоче Синодъ, щобы въ будуче елей, котрый служивъ до крестообразного помазанія поодинокихъ стѣнъ, не палити свѣчками приближенными до помазаного мѣстця на стѣнѣ, якъ то въ многихъ Требникахъ приписує ся, но щобы мѣстце на стѣнѣ, елеємъ помазане, сей-часъ ватою обтерти а такъ св. елей съ тоюже потѡмъ спадити.

Що до освященій, приказує Синодъ, щобы, для захованія однообразности при однѡмъ и другѡмъ освященію, або, якъ у Латинянъ каже ся, при благословенію воды, именно такъ великѡмъ, котре Богоявленію есть властивымъ, якъ и при малѡмъ, котре, вынявши праздника Бо-

¹⁾ См. Додатокъ XXI.

оявленія, въ теченіи року, по послѣ потребности, звичко отпра-
вляти ся, но при поминаніи своего Цѣсаря, було также,
и то на першомъ мѣстѣ, поминане Найвысшого Архіе-
рея, якъ то уже въ выдачѣхъ почтаѣвскихъ положено, и то
по слѣдующей формы: „И спаси Господи рабовъ Твоихъ
Вселеньского Архіерея Н. Н. и благовѣрного Императора на-
шого Н. Н.“

ТИТУЛЬ IV.

О всенародномъ почитанію Бога.

1. Понеже чловѣкъ, яко складающій ся зъ подвѣйного
существа, повиненъ отдавати честь Богу своему Сотворите-
леви, внутреннему и внѣшнему, то до такого обовязку еще
приневоленный тымъ, що съ другими людьми дучить ся
въ суспѣльность; зъ чого выходитъ для суспѣльности ко-
нечность отдавати Богу честь публичну. Правдо тоиже
честь въ старѣмъ завѣтѣ приписавъ народови своему самъ
Богъ; въ новѣмъ же завѣтѣ, существенній части, опредѣ-
ливъ самъ Сынъ Божій, посланный въ міръ сей для спасе-
нія рода людского; а проче означила самаго Обручница
Церковь, поучена переданемъ Апостольскимъ и ведена св.
Духомъ. Ся отже, въ одежи несшитѣй за для едности вѣры
и облечена рѣжнородностію за для розличности обрядѣвъ,
ѣтдае Богу честь наймилѣйшу въ новѣмъ законѣ. О тѣй
то одежи толковавъ вселеньскій учитель с. Августинъ
слова псалма 44. с. 10: „Предста царица одесную тебе, въ
ризахъ позлащенныхъ одѣяна, преиспещерена“, пишучи. „Та-
иньства науки (подають ся) во всѣхъ рѣжныхъ бесѣдахъ.
Ииша бесѣда афрійска, ииша сирійска, ииша грецка, ииша
еврейска, ииша ся и та, тѣ языки творять рѣжнообраз-
ность одежи (ризы) Царицѣ сей, а якъ вся рѣжнородность
одежи сходитъ ся въ едности, такъ и всѣ языки въ однѣй
вѣрѣ. Въ одежи най. буде рѣжнородность, но най не буде
дѣры. Отсе подъ рѣжнородностію розумѣли мы розлич-
ность языковъ, а подъ одежою розумѣли мы едность ¹⁾“.

¹⁾ Св. Август. до псал. 44. ч. 24.

2. Що тая рожнородність обрядів не тільки не перешкаджає, но до помноження красоти и величія Церкви еще якъ найбільше причиняє ся, заявивъ безсмертної пам'яті Пій Папа ІХ. въ своїй Енциклиці до Восточныхъ говорячи: „Єдності католицької Церкви зовсімъ нічого не противить ся многорака рожнородність святихъ и узаконенихъ обрядів, що більше, якъ найбільше причиняє ся она до збільшення достоїнства, величія, красоти и блиску самої Церкви“ ¹⁾, котру то гадку майже тими самими словами виразивъ и теперішній найвищий Архієрей Левъ П. ХІІІ. передъ нашимъ духовенствомъ, припущенимъ на аудієнцію Свою въ Ватикані при случайности свого священничого ювілея р. 1888.

3. Того же всенародного почитання въ Церкві католицької суть дві часті: першою и найважнішою єсть жертва, въ котрій состоитъ найбільшій и найвищий чинъ релігійний; другою єсть богослуженіє, уложене св. Отцями, якъ также многі инші, въ Церкві католицької употребляемі служенія.

ГЛАВА І.

О Жертві Литургії

(Служба Божья).

1. Спосібъ, въ якій въ нашомъ обряді приносить ся найвища честь Богу, содержитъ ся въ потрібній Литургії, именно: св. Василя Великого, св. Іоана Золотоустого и Пржедєосвященыхъ Дарівъ св. Григорія Богослова (Двоєслова).

2. Що до першої зъ тыхъ трехъ Литургій т. є. св. Василя Вел. душпастырѣ обов'язані ѳтправляти ю десять разъ въ роцѣ, пѣсля приписівъ Устава. Що до другої т. є. Іоана Золотоустого, по крайній мѣрѣ кожного свята и недѣлѣ, вынявши тѣ дни, въ котрыхъ, якъ выше сказано, приписує ся Типиками ѳтправляти Литургію св. Василя Велик.; хотя жєлає собѣ и упоминає Синодъ, щоби свя-

¹⁾ 8 Цвѣт. 1862.

щеники такожъ въ иншій будні ѓтправляли св. Литургію (Службу Божу), хоть и не мали бы ніякои стипендіи; бо „въ кождой Литургіи (Службѣ Божѣй) находитъ ся весь оwoчъ, якій выдѣлавъ Христосъ на крестѣ; якій плоды страсти Господньої, такі плоды сей жертвы ¹⁾“; дальше „кожда Литургія (Служба Божя) значить стѣлько, скѣлько значить смерть Христова на крестѣ ²⁾“, черезъ котру то Литургію стоить вселенна ³⁾. И для того „свщеникъ, котрый не перешкодженный законно, залишае ѓтправляти Литургію, уймае о скѣлько то ѓтъ него зависить, св. Троици славу, Ангеламъ радѣсть, грѣшникамъ прощене, праведнымъ помѣчь, въ чистилищѣ зѣстающимъ охолоду, Церквѣ добродѣйство, а собѣ лѣкь ⁴⁾“.

3. Що до Литургіи Преждеосвященныхъ, то вжежь обрядові книги приписують, щобы тая ѓтправляла ся кождой середи и пятницѣ великои Чотырдесятницѣ, а кромѣ того въ понедѣлокъ, второкъ и середу Страстной седмицѣ. Въ прочій же дни Чотырдесятницѣ ѓтправляє ся въ недѣлѣ Литургія (Служба Божя) св. Василия Вел., въ суботы св. Іоана Золотоустого, въ понедѣлокъ же, второкъ и четверть, въ уставахъ нашего обряда не приписуе ся вправдѣ ніяка Литургія; но понеже ѓтъ непамятныхъ часѣвъ вѣйшовъ у Русинѣвъ католикѣвъ звычайъ въ тѣ три дни ѓтправляти Литургію св. Іоана Золотоустого, для того заявляє сей Синодъ, що той звычайъ належить задержати и на дальше; приписуючи впрочѣмъ парохамъ, щобы въ середи и пятницѣ великои Чотырдесятницѣ и въ першихъ трехъ дняхъ Страстной (великои) седмицѣ ѓтправляли Литургію Преждеосвященныхъ, — а еслибы коли була потреба ѓтправити еще иншу Литургію другими свщениками, то тая не може бути иншою, лише св. Іоана Золотоустого, и читана, а то лише за особеннымъ къ тому позволенемъ свого Ординарія.

4. Дни же, въ котрыхъ не має ся ѓтправляти ніяка Литургія (служба Божя), сугь слѣдующі: 1. Пятокъ передъ Рождествомъ (Христовымъ) и Богоявленіемъ Господ-

¹⁾ св. Том. Акв. до гл. VI. Исаі. чт. 6. ²⁾ Золотоуст. бес. 48. ³⁾ Тим. Іерус. бес. о прор. Симеон. ⁴⁾ Преподоб. Беда о жертвѣ Литургіи.

нимъ, коли царскій часы зъ Навечерія праздника перекладати ся мають на той день. — 2. Пятокъ Страстного (великого) тыждня, если въ той день не случить ся праздникъ Благовѣщенія Пресв. Дѣвы Богородицѣ; тогды бо мае ся ѡтправляти Литургія св. Іоана Золотоустого разомъ съ Вечернею. — 3. Хотя пѡсля Типикѡвъ въ среду и пятокъ Сырного тыждня не приписує ся ніяка Литургія ни совершена, ни Преждеосвященныхъ, нынѣ однако Синодъ оставляє ненарушимымъ звычай нашъ ѡтправляти въ тыхъ дняхъ Литургію св. Іоана Золотоустого.

5. Наконецъ Литургія торжественна, получена съ Вечернею мае ся правити въ Навечеріє Рождества Христоваго и Богоявленія Господнього, если тоє припадає не въ суботу або недѣлю; такожъ въ четверъ и суботу Страстного тыждня (великого) такъ, що въ тыхъ дняхъ мае бути лише одна Литургія и то сѣвана однимъ або многими священниками соборно, выключивши всякій иншій Литургіи.

6. До ѡтправленя же такъ великого дѣйства, котре єсть осередкомъ и ядромъ цѣлои нашої религії, вимагає ся въ ѡтправляючѡмъ ѡповѣдного росположеня, такъ що до тѣла, якъ що до душѣ, по словамъ св. Собора Тридентійского: „Коли мы повинні признати, що ніяке инше дѣло такъ святе и божественне вѣрными Христовыми справоване бути не може, якъ се саме страшне Таинство, то єсть такожъ достаточно явнымъ, що належить доложити на то всякого труда и прилѣжности, чтобы о скѡлько можъ, съ якъ найбѡльшою внутрѣшною чистотою и непорочностію сердця, якъ и зверхнымъ видомъ богоговѣнія и набожности, ѡтправляло ся ¹⁾“.

7. Що до тѣла, священникъ дѣйствующій мае бути одѣтый въ одѣжъ довгу (такъ звану сутанну або реверенду) и въ поставѣ приличнѡй, поважнѡй и скромнѡй ²⁾ ѡтъ пѡвночиже натще, и то пѡдъ тяжкимъ грѣхомъ а не шѣсть годинъ ѡтъ ѣдженя, якъ то декотрі нерозсудно и противъ явного общого церковного закона и звычайу собѣ урокують ³⁾. Для бѡльшой же приличности, довшнои

¹⁾ Зає. 22. de observ. et evitand. in celebr. Missae — о тѡмъ, що мае ся захов. и уникати при ѡправѣ службы Божої. ²⁾ Соб. Зам. тит. 3 §. 4. ³⁾ Зри Син. Зам. тит. 3. §. 4.

такъ великому таинству, и для уникненя соблазни нашему народови, най задержують ненарушенный звычай, доси у насъ существующій, не курити ѳтъ пѳвночи ажъ до св. Литургіи ¹⁾.

8. Що же до душѣ, належить, щобы бувъ чистый ѳтъ смертного грѣха, и о скѳлько бути може, и ѳтъ прости-тельныхъ. „Никто най не маловажить собѣ рѣчей, котрі выдають ся дробными, понеже, якъ то чувъ Петрѣ, если ихъ Христосъ не обмые, не будутъ мали части съ Нимъ“ ²⁾ — Кромѣ того, никто, свѣдомый собѣ смертного грѣха, хотябы ему здавало ся, що есть сокрушенный, най не важить ся, безъ попередной таинственной сповѣди приступити до св. Евхаристіи. Еслижебы вѳнъ на той часъ не мавъ сповѣдника, и такъ зъ конечности священодѣй-ствовавъ безъ попередной сповѣди, возбудивши въ собѣ лише съ наибѳльшою старанностію совершеный жаль, то доужень якъ найскорше, исповѣдати ся ³⁾.

9. Дальше — най приготавливать ся до достойного ѳт-правления такъ великого таинства молитвами канонными т. е. утренею съ первымъ часомъ, и то пѳсля систему скороченныхъ часѳвъ канонныхъ, опредѣленого симъ Си-нодомъ, коли ѳтъ св. Апостольского Престола позыскае одобрене. Най такожь употребляютъ, по можности тыхъ, ѳтъ св. Отцѣвъ Церкви составленыхъ молитвъ, котрі вѣ Часословахъ звычайно передъ св. Причащеніемъ суть по-ложеніи.

10. Въ самѳйже Литургіи най точно заховують при-писы, составленіи Львѳвскою литургичною комисією, а симъ Синодомъ принятіи и ухваленіи, коли позыскають одобрене св. Престоломъ. Жертву же св. Службы Божои най со-вершаютъ съ повагою и статочностію такъ при вмѣнѣ го-лосу, якъ и при рухахъ; не занадто скоро, не занадто по-воли, такъ, щобы, кромѣ Проскомидіи тревала читана Ли-тургія около пѳвъ години, но не переходила трехъ чвер-тій години. Кромѣ того най выголошуютъ всѣ слова на-лежито и докладно, заховуючи наголосы и виды бесѣды

¹⁾ Зри: Пастырск. Богосл. Дра Юл. Пелеша. ²⁾ Св. Бернардъ у св. Альф. *silva mater praedicab.* Pars II. Instr. I de celebr. Missae.

³⁾ Соб. Трид. Зас. 13. гл. 7. О Евх.

священнои, и най не выголошують слѡвъ неповно (не цѣло) або урывочно, або лише въ мысли, но выразно, однакъ заховуючи при тѡмъ розличіе межи молитвами въ тай и въ голосъ, а котрыхъ выголошене най буде умѣрене.

11. Въ Литургіи соборній, т. е. коли многі священники разомъ священодѣйствуютъ, довжній сослужитель произносити съ головнымъ священослужителемъ слова освященія голосомъ вправдѣ тихимъ, однако ни выпереджаючи, ни позѡстаючи за головнымъ священодѣйствующимъ, но рѡвночасно, такожъ най не залишають ѡтмавляти молитвъ въ тай съ священодѣйствующимъ и то въ способъ вказаный въ Уставѣ, коли самъ священникъ ѡтправляе. Если же случить ся, що декотрі зъ нихъ суть лише пристоячими, не дѣйстно сослужачими, то властиво сказавши, не належить до нихъ ничъ бѡльше, якъ лише обовязокъ по порядку спѣвати вовгласы, заховуючи однако всяку скромнѡсть такъ внѣшну, якъ и внутрѣшну, ѡтповѣдну такъ великому релігійному дѣйству; однакоже для совиданя народа и гармонійного согласія, маючого ся заховати при священодѣйствію, годить ся, щобы они и прочі обряды литургійні съ головнымъ священодѣйствующимъ совершали и на самі молитвы уважали, поминувши лише слова освященія котрі тѡлько священодѣйствующими мають бути выголошені.

12. Если то все буде заховано належито, взбудить въ народѣ побожнѡсть. Церковь бо употребляе обрядѡвъ: „щобы пѡднести величество такъ великои жертвы и умы вѣрныхъ черезъ тѣ видимі знаки релігій и побожности побудити до розважаня найвысшихъ рѣчей, котрі въ сѣй жертвѣ суть утаені“ ¹⁾. Если же тѣ залишать ся, тогды ѡтверне ся нарѡдъ ѡтъ богослуженя, нанесе ся якъ найбѡльша зневага Богу, а священникамъ самымъ зготовить ся погибель вѣчна.

13. Щобы же вѣрні могли задосытьучинити своему обовязкови що до слуханя цѣлого богослуженя, постановляе Синодъ, щобы ѡтправа Службы Божои парохіальнои ѡтбувала ся въ певныхъ овначеныхъ годинахъ, ни занадто вчаснѡ, ни занадто пѡзно; загально сказавши, найѡтповѣд-

¹⁾ Соб. Трид. зас. 22. гл. 5.

нѣйшій часъ до отпра́вы есть деся́та година ¹⁾, впро́чѣмъ що до часу отпра́вляня Службы Божой має парохъ узгля́днити обстоя́тельства своихъ парохіянъ. Еслибы коли слу́чилось, щобы Служба Божя по́знѣйше мала бу́ти, нале́жить захова́ти приписъ Сино́да Замо́стьского, щобы тая зачина́ла ся по крайно́й мѣрѣ передъ полудне́мъ, вы́нявши Навече́ріє Ро́ждества Христо́вого и Богоя́вленія (кро́мѣ, если припа́дутъ въ суббо́ту або недѣ́лю), якъ тако́жь въ че́тверъ и суббо́ту стра́стного (вели́кого) ты́ждня ²⁾.

14. Еслибы же коли въ праздни́къ храмовый, або за́дья яко́го особенна́го обстоя́тельства захо́дила потре́ба часъ службы Божой продо́жити, або на по́знѣйше отло́жити, най не дѣ́лають того безъ важно́й причи́ны.

15. Що до годи́ны отпра́вляня Службы Божой Пре́ждеосвяще́нныхъ, нале́жить заде́ржати приня́тый у насъ звы́чай отпра́вляти тую́жь отъ годи́ны око́ло деся́той пе́редъ полудне́мъ, котрый звы́чай осно́вує ся на сла́вяньскихъ Типика́хъ ³⁾.

16. По Литур́гії не повиненъ свяще́никъ зара́зъ по́зложеному ризъ св. зъ церквы утѣ́кати або розго́ворювати, но, совоку́пленный въ яко́мъ спо́койно́мъ мѣ́стци съ нале́житою набо́жностію, най отпра́вить чинъ благода́ренія Хри́сту Госпо́ду, еще въ въ гру́дехъ Ёго пере́буваю́чому, и най долу́чить еще дру́гй побо́жнй мо́литвы такъ, щобы на тако́вій упо́требивъ око́ло чверть годи́ны, щобы съ такъ вели́кимъ госте́мъ, у себе пере́буваю́чимъ, обхо́дячи ся недо́стойно, не ставъ ся ви́ннымъ найтя́жшою знева́ги и не на́вѣвъ на себе, вмѣ́сто благода́ренія, про́кляте.

ГЛАВА II.

О на́мѣренію и стипенді́яхъ Службъ Бо́жихъ (Литур́гій).

1. Поне́же кажды́й Архі́ерей т. е. свяще́никъ приня́тый отъ Бога, щобы приноси́въ да́ры и жертвы о грѣ́хахъ наро́да, Церко́вь же часъ того прино́шенія озна́чила, обме́жаючи

¹⁾ Паст. посл. бл. п. Митр. Льво́вского Спир. Литви́новича зъ дня 9. лю́того 1865. Ч. 5722. ²⁾ Син. За́м. тит. 3. §. 4. ³⁾ Тріо́дь сла́в. поне́д. 1. се́дм. Четы́редеса́тници.

тойже на недѣлѣ и дни праздничній приказаній, протое належить, щобы всѣ душпастирѣ, предовсѣмъ же Епископы, а потѣмъ властивіи парохіи и тѣ священники, котріи мають завѣдательство парохій, приносили жертву Литургіи за частину стада собѣ повѣреного, кождом недѣлѣ и праздника приказаного.

Що до праздникѣвъ давнѣйше приказаныхъ, а теперь знесеныхъ, обвязаніи они такожъ приносяти (ампликовати) Службы Божіи за нарѣдъ, якъ видно зъ заявленія бл. п. Пія Папы IX. въ Енциклицѣ „*Amantissimi Redemptoris*“ зъ дня 3. мая 1856 ¹⁾.

Що до тыхъ праздникѣвъ, котріи зъ будного дня переносять ся на недѣлю, досыть есть робити намѣрене въ самъ день недѣльный, якъ то явно есть такъ зъ згаданой Енциклики Пія Папы IX, якъ, особенно що до насъ, зъ призовленія Его Святости Отця нашого Папы Льва XIII, выданого письмомъ зъ дня 26. червня 1886. до Архіеп. Митроп. руского Львѣвского ²⁾.

Праздники же перенесеніи зъ будного дня на недѣлю суть пѣсля призовленія выше згаданого, слѣдуючі: Зъ подвижныхъ: праздникъ св. Евхаристіи; зъ неподвижныхъ: 1) св. Іоанна Евангелиста 26. вересня; 2) тогожъ Святого 8. мая; 3) Покровъ Пресв. Дѣвы Маріи 1. жовтня; 4) св. Великомученика Георгія 23. цвѣтня; 5) св. Пророка Іліи 20. липня; 6) Усѣкновеніе главы св. Іоанна Крестителя 29. серпня.

Що до сотрудинокѣвъ парохѣвъ, то тѣ властиво не суть обвязаніи приносить Службу Божу (Литургію) за нарѣдъ, понеже тѣмъ обвязокъ есть личнымъ парохомъ, котрый властиво самъ оденъ есть пастыремъ своєї парохіи, и для того безъ ніякого винагородженія (стипендіи) обвязаній есть самъ, въ выше реченыхъ дняхъ приносить за нарѣдъ. Вынятій суть однако случаи, коли парохіи безъусловно саміи священодѣйствовати не могутъ, а сотрудиники даніи суть задля тревалой або довшой ихъ слабости, або неможливости, тогды парохѣвъ заступати суть обвязаніи ихъ сотрудиники.

¹⁾ См. Додат. XXIII. ²⁾ См. Додат. XXIV.

2. Въ Литургіи же соборній, хотя кождый зъ со-
служачихъ доженъ мати и аппликувати свое намѣрене,
то помимо того аппликацію за певну стипендію, собѣ спе-
ціально дану, най зробить иншого дня въ Службѣ Божій
(Литургіи) осѣбній, понеже звичайно таке оказує ся бути
намѣрене даючого; що иншогоже, вслибы даючій на то
згодивъ ся.

3. За Литургію Преждеосвященныхъ, понеже она не
єсть жертвою совершеною, не можна принимати ніякихъ
стипендій, такъ якъ не має бути ту ніякои аппликації въ
тѣснѣмъ змыслѣ. То, що часомъ при спосѣбности Литур-
гії Преждеосвященныхъ священникови приносять, має ся ува-
жати яко датокъ за Чинъ Парастаса або Панихиды, ко-
трый має ся ѡтправити по Литургіи Преждеосвященныхъ

4. Душпастырѣ, котрі Pobирають дотацію зъ фонда.
религійного, обовязані ѡтправити кождого року таке чи-
сло св. Службъ Божихъ (Литургій) фундаційныхъ, яке на-
ложено буде на нихъ ѡтъ дотычного Ординаріята. Що до
Литургій, фондованыхъ почастными легатами, нехай ста-
рають ся пастырѣ, щобы тїиж ѡтправляли и въ своѣмъ
часѣ и пѣсля условій, поставленыхъ въ грамотахъ фунда-
ційныхъ.

Однакъ жаденъ бенефіціятъ най не важить ся самъ
зменьшати якїбудь тягарѣ, ѡтправляти ся маючихъ Ли-
тургій задля доходѣвъ, може уже недостаточныхъ, но за-
для ихъ зменшеня, або управильненя, або замѣны доженъ
ѡтнести ся до свого Ординаріята ¹⁾.

5. Що до Службъ Божихъ свободныхъ або стипендій
ручныхъ не можуть священники вымагати стипендіи, пере-
высшающей стипендію, установлену або закономъ епар-
хіальнымъ, або звичаємъ, ани тожъ выловлювати меншу
задля огидного зыску. Належить бо великои старанности
доложити, „щобы ѡтъ достоинства такъ великои жертвы,
ухилити услѣва всякого рода заплать, умовы и радше
неприличнї та не благороднї екзекуціи, нїжъ требованя
милостинѣ, якъ и все инше того рода, що ѡтъ порока
симонїи або певно ѡтъ огидного зарѣбку ѡтстоитъ не да-

¹⁾ Иннокен. XII. Const. Nuper 23. Дек. 1697 см. Додат. XXV.

леко ¹⁾“. Дальше обовязанный есть священникъ, котрый, получивши стипендію ручну, переносить обовязокъ ѡтправленія Службы Божіею на другого, передати тому цѣлу стипендію ²⁾).

6. Що до Службъ Божіихъ фундаціонныхъ, могутъ священники, коли тіи Службы Б., котрі довжны ѡтправити, яко належачі ся за приходъ т. в. по поводу, або зъ обовязку бенефиціи або прихода, поручають другимъ священникамъ ѡтправити, дати имъ звичайну стипендію, а надвыжку собѣ задержати, понеже надвыжка признавъ ся не за ѡтправу Службы Б. но на удержане ³⁾). Що бѣльше, если милостынѣ литургійній суть дѣйствио надзвычайнѣ т. в. припадковѣ або случайнѣ, именно при случайности вѣнчанія супружеского, похорону и проч. но составляютъ конгруу пароха, або належать до правъ епитрахильныхъ, вѣльно пароху, котрый не може самъ задосытъчинити, поручити другимъ священникамъ ѡтправити. Литургію, подавши ему звыклу милостыню мѣстцеву чи то за читаніи литургіи, чи за спѣваніи ⁴⁾).

Такожь зъ той самои причины може священникъ, котрому поручено ѡтправлене Службы Б. всегдашней, якъ и священникъ, на котрѡмъ тяжить ѡтправлене Службы Б. зъ товстого легату, лишеного для него на житє съ тягаромъ богослужебнымъ, задержати для себе тую часть, котра перевышшае звичайну стипендію ⁵⁾).

7. Нехай однако священники выстерегають ся нагромаджувати стѣлько стипендій, що не моглибы тымъ же задосытъчинити въ протягу одного або другого мѣсяця, хіба, еслибы жертвуючій стипендію выразно на ѡтложеное годивъ ся ⁶⁾). А поза той часъ, най просить о власть ѡтъ св. Престола Апостольского.

8. Еслибы же довжніи були ѡтправляти Службу Божу за яку потребу, котра не терпитъ проволокъ, не вѣльно

¹⁾ Вен. XIV. Constit. «Quanta cura» 30 Ян. 1741 Додат. XXVI. зр. Син. Зам. тит. III. §. 4. ²⁾ Урб VIII. Decr. „Cum saepe“ зъ д. 10. сѣчн. 1625 и Иннок. XII Const. «Nuper» д. 23. Дек. 1697 якъ выше Додат. XXV см. Додат. XXVI. ³⁾ S. Congr. Conc. d. 21 Jun. 1625 et 25 Mar. 1745 см. Додат. XXVII. ⁴⁾ S. Congr. Conc. 25 Юл. 1874. см. Додат. XXVIII. ⁵⁾ Св. Альф. кн. 6. ч. 321. ⁶⁾ S. Cong. Conc. 17. Юл. 1655. см. Додат. XXIX.

имъ откладывать, но, если суть перешкодженъ заразы отпра-
вити, или звернуть милостыню дателя, высказавши при-
чину отказу. Въ случаю же, колибы кто давалъ стипендію
священнику меншу, якъ выносить такса пося права або
звычайу принята, то священодѣйствующій есть обовязанный
апликувати Литургію за жертвуючого, если самъ на то
згодивъ ся; въ противномъ же случаю или зверне сти-
пендію жертвуючому. Своею же властію или не важить
ся стягати столько стипендій меньшихъ, сколько належить
ся за отправленіе одной Службы Божой, но отнести ся
належить до Ординарія мѣстцеваго, якъ то такоже дѣяти
ся звыкло въ мѣстцахъ чудотворныхъ або и отпустовыхъ,
щобы оны самъ силою законной власти означивъ тоя стя-
гнене стипендій¹⁾.

9. Щобы же кого въ жертвуючихъ або фундаторовъ
не покривдiti що до довжности зобовязаня, повинни
(священники) мати до того особній книги, въ которыхъ или
запечатають якъ найточнѣйше получене стипендій и отпра-
влене принятого зобовязаня²⁾.

ГЛАВА III.

О Часахъ канонныхъ (Правилъ церковномъ) и другихъ
всенародныхъ Богослуженяхъ.

1. Частей Правила Церковного въ нашомъ обрядѣ
есть звычайно осьмь: Вечерня, Повечеріе, Полунощница,
Утреня и 4 Часы. Дотычно же чина такъ званого „Изо-
образительни, (Обѣдница)“ той употребляе ся лише въ за-
ступствѣ Литургіи, если коли случить ся, що тая не отпра-
влена³⁾.

2. Въ праздники же приказані, въ которыхъ припи-
сано Всенощное бдѣніе, понеже тоежь звычайно состоитъ
изъ Вечерни сполученои съ Утреною, чинъ Повечерія
и Полунощницъ не має мѣстця, но въ томъ случаю при-
писуе ся подвойна Вечерня, т. е. Вечерня мада, котра

¹⁾ Писокъ XII Const. Nuper 23 дек. 1697. и Син. Зап. тит.
²⁾ Зр. Соб. Праг. тит. III, гл. 8. и власні Роспорядж. епарх.

має ôтправляти ся въ звѣлѣмъ часѣ, и Вечерня велика, сполучити ся маюча, якъ мы сказали выше, съ Утреною.

3. Приписъ Церкви, всенародно ôтправляти всѣ выше наведені Часы каноній (Правило церковне) — бувъ похвально всегда захованый по нашихъ Монастыряхъ, що має ся и надалѣе заховати. Въ Церквахъ же мірскихъ ôтправляня тое пѣдпадо певному обмеженю, понеже теперѣшній звичай допускає, що ôтправляють ся щоденно всенародно въ Церквахъ катедральныхъ: Вечерня, Утреня и Часъ Першій, прочіи же три Часы якъ и Повечеріє (котре однако въ велику Чотырдесятницю ôтправляє ся такожъ въ Церквѣ всенародно) и Полунощниця оставляє ся до приватного ôтчитаня. Въ Церквахъ же парохіальныхъ лише въ недѣлѣ и празники ôтправляють ся по звичаю Утреня або Всенощное бдѣніє съ Часомъ Первымъ, рано и друга Вечерня по полудни. Той отже звичай у насъ принятый ôтъ давна, мають душпастырѣ точно заховати; прочіи же части богослуженя мають ôтчитувати приватно и то пѣсля скороченого образця, составленого двѣовскою комисією литургичною, а одобреного св. Апостольскимъ Престоломъ, Той спосѣбъ ôтчитуваня богослужебныхъ чинѣвъ приватно, заховувати довжній священники такожъ во всѣ будни, въ котрыхъ звичайно не ôтправляє ся ніяке богослуженє въ Церквѣ.

4. Всякуже ôтправу богослуженій въ Церкви най совершають священники точно и то пѣсля образця, пильнѣшимъ Синодомъ приписаного, котрый постарєє ся Преосв. Митрополитъ такожъ выпечатати и прочимъ Пр. Епископамъ заудѣлѣти, щобы въ тѣмъ самѣмъ часѣ бувъ введеный въ уживанє всѣми въ цѣлѣй нашѣй церковнѣй провинціи; щобы имѣнно въ ôтправленю богослуженя всенародного не було ніякои рѣжниці, но якъ упоминає Апостоль: „всяже благообразно и по чину да бывають“) и щобы всею представляло образъ гармоніи небесной.

5. Щоже до самой ôтправы Часѣвъ канонныхъ (Правила церковного) въ особенноти, най добре зрозумѣють священники и діяконы, що се не абыякы молєня, лише

“) 1. Кор. 14. 40.

всенароднѣй и то приношеній священослужителями въ имени Церкви, сповняющими послаництво у Бога за народъ, для того и ихъ залишене, походяче изъ недбалости и лѣнивства, есть тяжкимъ грѣхомъ, и то не лише, коли опустити ся цѣле богослуженю, або яка значна часть, но такожъ котранибудь тогожъ цѣла часть, хотьбы одна изъ осьми выше наведенихъ. Прото якенибудь було доси мнѣнїя що до обовязку ѡтчитываня того Правила, теперъ по ореченю Синода, має устати розличїе мнѣнїй, коли ясно и выразно наложено обовязокъ на клирикѡвъ рукоположеныхъ, особливо по затвердженю св. Престоломъ.

6. Понеже пѡсля науки св. Альфонса „Богослуженемъ почитае ся Бога, ставляе ся ѡтпѡръ нападамъ ворогѡвъ, и умоляє ся для грѣшникѡвъ Боже милосердіе ¹⁾“, а до осягненя тыхъ цѣлей, якъ упоминае дальше сей Святый, потреба ѡтчитувати Правило церковне способомъ належитимъ, протое, щобы се справдило ся, належить щобы священники ѡтчитували тожъ, по словамъ собора Лятераньского V. въ преславнѡмъ канонѣ „*Dolentes*“, старанно и побожно. „Старано“ т. е. вымовляючи именно выразно всѣ слова, а не лише въ мысли перебѣгаючи. „Побожно“ т. е. съ увагою; то має находити ся въ сердцю, що произносить ся устами ²⁾ и якобы съ Господомъ розмовляючи и разомъ съ Ангелами Его хвалячи. Въ противнѡмъ бо разѣ упоминае св. Кипрїанъ: „якъ-же ты жадаєшь бути выслуханимъ, коли не чуєшь себе самого? ³⁾“ Для того — заключае св. Альфонсъ: — „Молитва, совершена съ увагою, есть благовоннымъ дымомъ, который есть Богу вельми милый и приноситъ скарбы благодати, молитва же совершена съ добровѡльнымъ розсѣянємъ, есть дымомъ зловоннымъ, котрымъ Богъ мерзитъ ся и который приноситъ кары ⁴⁾“.

¹⁾ *Silva mat. praedicabilis de orat. ment. et recit Off. Pars II. Instr 2.*

²⁾ Кассіан. Coll. 23. 7.

³⁾ Бес. о мол. Госп.

⁴⁾ якъ выше.

ГЛАВА IV.

Що до ôтправы Чинôвъ надпорядочныхъ, зъ котрыхъ де-
котрѣ суть привязанѣ до празднико́въ неподвижныхъ, де-
которѣ же до подвижныхъ.

Що до Чинôвъ привязанныхъ до празднико́въ, неподвижныхъ:

I.

1. Въ праздникъ Воздвиженія Честного Креста, дня 14. Вересня, обовязанѣ суть душпастырѣ вынести св. Крестъ для поклоненя народови съ всѣми обрядами, приписанными въ Уставѣ того дня, и такъ вынесеный и положеный на Тетраподѣ передъ Иконостасомъ, задержати ажъ до ôтдана Праздника; а еслибы пôдчасъ того ôтбувало ся въ Церккѣ яке богослужене, то по укôнченю того богослуженя мае ся ôтбути поклонене при пѣнїю тропаря: „Кресту твоему покланяемъ ся“.

2. Въ мѣсяцяхъ Грудню и Сѣчню, въ Навечерїе або въ пятокъ передъ Навечерїемъ Рождества Христова и Богоявленія пôсля указанїй Устава мають душпастырѣ въ Церквѣ ôтправити особенїй Часы, звычайно „Царскими“ званї, съ долученемъ Чина „Изобразительныхъ“. Въ частности же що до праздника Богоявленія, мають ôтправити освящене воды, разъ въ Навечерїе праздника по укôнченю Вечернѣ, а потôмъ въ самъ день праздника торжественнѣйше по молитвѣ заамвоннѣй.

II.

3. Дня 1. Серпня, въ праздникъ св. Братей Маккавейскихъ мае ся вынести Крестъ св. для поклоненя народа, и мае лежати на Тетраподѣ черезъ одинъ день, заховуючи всѣ обряды якъ на Воздвиженіе Честного Креста, кромѣ обряда самого воздвиганя на чотыри части свѣта, котрый празднику Воздвиженія есть властивый. Кромѣ того мають такожъ въ той день ôтправити Малое Водо-

святіе, и де естъ такіі звычай, мають благословити зѣле и сѣмена.

Що до Чинівъ, привязанихъ до праздниківъ подвижнихъ обовязані суть тіжже душпастирѣ :

1. Въ половинѣ Великои Чотырдесятици, именно въ третю недѣлю, звану „крестопоклонною“ вынести Крестъ св. для поклоненія народа съ всѣми обрядами, якъ 1. Серпня; тойже Крестъ св. має зѣставати на Тетраподѣ ажъ до послѣдуючої по тѣй недѣлѣ пятиници, тогды бо має зняти ся підчасъ шестого часа, де той ѡтправляе ся, а если нѣ, то передъ Литургією Преждеосвященыхъ.

2. Въ четверѣ по четвертѣй Недѣли поста ѡтправити въ Церквѣ Утреню съ Канонѡмъ великимъ св. Андрея Критского и поклонами до того долучеными, однако такъ, що вмѣсто трехъ поклонѡвъ, котрі приписують ся по кождѡмъ тропари, має бути лишъ одинъ.

3. Чины ѡтправы, котрі починають ся разомъ съ нашою Тріодію такъ званою „Цвѣтною“, ажъ до Недѣлѣ Воскресенія Христоваго, мають душпастирѣ щоденно въ Церквѣ ѡтправляти и то слѣдующимъ способомъ :

а) Въ Суботу передъ Цвѣтною Недѣлею, такъ звану „Лазареву“, нехай ѡтправляють въ Церквѣ спѣвану Службу Богу.

б) Въ Недѣлю Ваіи (Цвѣтну) нехай ѡтправляють все по обычаю, якъ, приписано въ праздникъ „Господскій“ першого степени, додавши кромѣ того, благословеніе Ваіи (вѣтъ) підчасъ Утренѣ.

в) Въ трехъ слѣдующихъ дняхъ Святой (великой) Седмици мають ѡтправляти Литургіи Преждеосвященыхъ.

г) Въ Четверѣ Страстной Седмици мають спѣвати Литургію разомъ съ Вечернею.

д) Того самого четверга по заходѣ сонця мають ѡтспѣвати Послѣдованіе Страстей съ 12. Евангеліями.

е) Въ Пятѡкъ, котрый уважае ся яко нарочитый праздникъ, мають ѡтправити въ Церквѣ рано Часы такъ званіи „Царскіи“, а коло полудня Вечерню, на котрѣй выноситъ ся образъ такъ званый „Плащениця“, котра, разъ вынесена, передъ Иконостасѡмъ кладе ся на мѣстци такъ

званомъ „Гробъ“ и тутъ нехай остае для безперерывного поклоненія народа ажъ до ѡтправы Воскресенія, и то точно пѣсля приписѡвъ Устава, якій сей Синодъ постаравъ ся составити.

ж) Вельми желательнымъ булобы, щобы пастырѣ того самого дня, по положенію „Плащеницѣ“ о якѡй ѡтповѣднѡй годинѣ мали науку до народа о страстехъ и смерти Христовѡй.

з) Поручае ся такожь тымъ же душпастирямъ, щобы ѡтправляли „Утреню надгробну“ въ Церквѣ въ тую Пятницю по заходѣ сонця за для особенности богослуженія сего дня и торжественности обрядѡвъ, ѡтбуваючихъ ся при кѡнцѣ тоиже.

и) Въ самуже Суботу велику мають спѣвати Литургію св. Василя съ Вечернею.

к) Въ Недѣлю Воскресенія мають дуже рано ѡтспѣвати Утреню съ всѣми обрядами такъ сопровождаючими, якъ и выпереджаючими тую, и то пѣсля Устава симъ Синодомъ одобреного. Въ Церквахъ катедральныхъ, якъ такожь въ иншихъ некатедральныхъ звыкла таяже Утреня напередъ брати ся, такъ, що совершае ся въ Суботу вечеромъ, котрый то звычай, якъ Синодъ гадае, може задержати ся.

л) Въ першихъ трехъ дняхъ сєи седмицѣ званої „Свѣтлою“ щоденно мають спѣвати въ Церквѣ Утреню, Литургію и Вечерню.

III.

м) Въ самъ день Пятдесятницѣ мають душпастырѣ ѡтправляти безпосредно по Службѣ Божѡй Вечерню съ Колѣноприклонными Молитвами, пѣсля правила въ уставахъ (типикахъ) вказаного.

н) Що до праздника найсв. Евхаристіи въ частности, хотя память установленія тоиже обходитъ ся рѣкъ рѣчно въ Четверъ (великій) въ Тайнѡй Вечерѣ Господиѣй, а даже кожного дня въ жертвѣ Литургіи, однако задля величія того Таинства, уже Урбанъ Папа IV. въ XIII. сто-

лѣгію ¹⁾ установивъ, щобы тоє воспоминати щорѣчнымъ торжествомъ во всей Церкви въ способъ праздника Господского первого степеня, съ осьмодневнымъ попразденьствомъ, именно въ Четверъ по первѣй Недѣлѣ „Всѣхъ Святыхъ“. Се потѣмъ рѣвножь вселенскій Соборъ Тридентійскій похваляє словами: „Вельми богоговѣно и богочестиво впроваджений зѣставъ въ Церквѣ Божѣй той обычай, щобы кожного року въ певнѣмъ якомъ и торжественѣмъ дни обходила ся, ся превысока и преблагословена Тайна съ особенною почитательностію и торжественностію и щобы она обносила ся въ процесіяхъ съ почестью и величавостію по улицяхъ и публичныхъ мѣстцяхъ ²⁾“. Для того, послѣдуючи сѣй найвышѣй церковнѣй власти, не лише всѣ Церкви Западнѣй, но такожь майже всѣ Церкви Восточнѣй, соединенѣ съ Церквою католицкою обходятъ сей праздникъ торжественно, особенно Церковь наша Руска уже ѣтъ Соудиненя, и то особеннымъ богослуженемъ, розложенымъ черезъ всѣ ѣсьмъ дней; подобно находимъ, що праздникъ сей обходитъ ся у Италійскихъ Грековъ, Греко-Мельхитѣвъ, Арменъ, Маронитѣвъ, Сиріянъ, Халдеѣвъ и Коптѣвъ ³⁾. Дальше, хотя властиво праздникъ сей обходити ся повиненъ въ четверъ, въ сей бо день установлена була ѣтъ Христа Господа св. Евхаристія, однако за для переносеня праздниковъ зъ дней седмицныхъ на слѣдуючу недѣлю, переноситъ ся на недѣлю, въ котрѣмъ однако случаю т. е. въ ту недѣлю, має ѣтирати ся все богослуженя и то саме одно, якъ указує ся въ первый день въ Тріоди, съ Всенощнымъ бѣднѣямъ, въ прочихъ же дняхъ заховуючи правила приписаного богослуженя въ уставѣ (типицѣ) общѣмъ съ попразденьствомъ. Въ саму недѣлю доуженъ бути также пѣсля звычайу, похѣдъ съ Святѣйшими Дарами, по ѣгмовленю заамвонной молитвы, т. е. зъ Церкви до чотырохъ престолѣвъ, устроенныхъ вѣмъ Церкви, рѣвно ѣтъ себе ѣтлеглыхъ. Дебы же тоє зѣдѣлати було немѣжливимъ, то буде достаточно почати похѣдъ ѣтъ Престола Церкви и обѣйшовши трикратно Церковь съ найсвятѣйшими Дарами, чинъ сей святыи за-

¹⁾ 11. авр. 1264. „Transiturus“. ²⁾ Зає. 13. гл. 5. о Евх. ³⁾ Acta et decreta s. s. Conc. Recent. Coll. Lacensis ed. 1876.

кѣнчити на тѣмъ самѣмъ Олтарѣ въ Церкви, благословеніемъ святѣйшими Дарами. Дотычно же чотырохъ Евангелій, зъ котрыхъ спѣвають ся звыкло по одному при кождѣмъ изъ чотырохъ престолѣвъ пѣсля обычаю, принятого тутъ на пѣвночи, роспоряджае Синодъ, щобы выбрали ся тѣ, котрѣ говорятъ о найсвятѣйшѣй Тайнѣ, пѣсля приписѣвъ обрядовыхъ на сей праздникъ.

IV.

Що до прочихъ богослужень надпорядочныхъ, котрѣ при случайности праздникѣвъ довжнѣй ѡтправляти ся, остае ся еще згадати про слѣдующіа а именно: 1. Выставленіе и Благословеніе святѣйшими Дарами; 2. Чинъ Акаѣиста и 3. Чинъ Параклиса.

О выставленію и благословенію святѣйшими Дарами.

Що до выставленія найсвятѣйшою Тайны и удѣлюванія благословенія тоюже, потверджае Синодъ звычай, у насъ уже давнѣйше введеный, щобы тѣже всенародно выставляли ся на высшѣй части Кивота, и то пѣдчасъ Литургіи въ праздникъ Евхаристіи и въ праздникъ храмовый (посвященія або титулу храма), въ котрѣмъ то однако случаю повиннѣй священослужителѣ захвати якъ наибѣльшу осторожнѣсть, щобы пѣдчасъ того выставленія не обертали ся плечами до найсвятѣйшихъ Дарѣвъ, но коли мають обертати ся до народа, довжнѣй то дѣлати бокомъ, залишаючи въ тѣмъ случаю повнѣй обороты; такъ само, если часомъ случить ся имъ переходити попередъ престолъ, николи най не залишать здѣлати „метанію“ або глубокій поклѣнъ рукою ажъ до землѣ сягаючи; такъ само при умываню чашѣ и рукъ, о скѣлько то возможно, мають звертати ся лицемъ просто до престола.

V.

Въ тыхъ дняхъ при случайности сего выставленія мають священники пѣсля звычайу удѣляти благословеніе свя-

тѣйшими Дарами одинъ разъ, а Епископы три разы на три стороны, и то въ праздникъ св. Евхаристіи разъ на початку Литургіи, а потѣмъ при концѣ Литургіи по процесіи.

Въ тѣмъ послѣднѣмъ случаю мають святѣйшій Даръ сейчасъ по Литургіи сховати ся до Кивота ажъ до Вечернѣ (еслибы процесія мала бути еще по Вечерни). Однако чи то дѣе ся по укѣнченію Литургіи чи Вечернѣ, мае ся передъ благословенемъ ѡтспѣвати такъ звана „Супликація“ або — пѣснь умиленная.

VI.

Выше згадане выставлене а заразомъ и похѣдъ съ святѣйшими Дарами могутъ бути такожь при иншихъ торжественнѣйшихъ обстоятельствахъ, якъ: въ праздникъ Пасхи и при случайности миссій, якъ такожь пѣдчасъ такъ званныхъ ѡтпустѣвъ, котрыхъ декотрі Церкви удостоили ся ѡтъ св. Апостольскаго Престола. Впрочемъ же, коли залишае ся процесія, мае бути саме выставлене святѣйшихъ Дарѣвъ съ супликаціею, и то въ дняхъ праздничныхъ, або иншихъ особливыхъ, въ котрыхъ буває бѣльшій здвигъ народа. При выставленію святѣйшихъ Дарѣвъ и процесіи съ тимиже, въ праздникъ Евхаристіи и въ храмовый праздникъ належить употребляти Монстранціи задля величія торжества, при иншихъ же обстоятельствахъ може бути выставлене або въ Монстранціи, або въ самѣй Дарохранильницѣ.

VII.

Вкѣнци мають священники памятати, що николи не належить выставляти найсвятѣйшихъ Дарѣвъ на престолѣ, чи то дѣе ся пѣдчасъ Литургіи, чи на Вечернѣ, чи при иншѣй случайности, если не горить на Престолѣ що найменше шѣсть восковыхъ свѣчѣкъ.

Що до самого Агнца для выставленя, то закймъ освятить ся, мае бути примѣренный до своего сосудця такъ званого „Мелхизедека“, въ той добре вложеный, и старанно обтертый, щобы окрушины зъ него ѡпѣсля не опадали

и такимъ способомъ заложенный до Мелхизедека, мае бути освященный на якôй попереднôй службѣ Божôй, и освященный, въ кивотѣ захованный ажъ до самого выставленя.

VIII.

Въ кôнцѣ мають знати душпастырѣ, що належить заховати обычай, уже давно тутъ на пôвночи введеный и уже довго у насъ употребляемый, т. в. выставляти найсвятѣйшй Дары або въ высшôй части Гроба, або на Престолѣ ôтъ стороны Гроба — въ велику пятницу и субботу страстной седмицѣ и обносити тѣжъ въ обходѣ наоколо Церкви съ Плащеницею въ велику пятницу и такожь передъ утренею Воскресенія Господнього.

О отправѣ чина Акаѣиста.

1. Якъ зъ одной стороны нынѣшній Синодъ усиленно поручае ôтправляти Чинъ Акаѣиста наибôльше для того, що нарôдъ въ пѣнію его велику бере участь, и ôтвѣты легкй и чувствительнй по многократныхъ кондакахъ и икосахъ повтаряя, якъ такожь для того, що въ нѣмъ чувства стрѣлистй короткими реченями могутъ часто взбудити ся, то зъ другой стороны заряджае, щобы священники, котрй тоє моленіе спѣвають разомъ съ народомъ, ôтправляли тоєже правдиво пѣбно и богоговѣнно, а не побѣжно и скорочаючо. Понеже однако побожне и пôсля припису устава выконане ôтправлене такого моленья wymagaє значного напруженя голосу и грудей, якъ такожь и часу близько пôвъ години, а вынагороджене за него въ многихъ мѣстцяхъ есть западто мале, зъ чого походить, що священники звыкли тойже спѣваючи скорочувати, а по крайнôй мѣрѣ значну его часть тихо ôтчитувати, протое постановляе Синодъ, щобы на будуче се молене всегда цѣле и умѣреннымъ голосомъ спѣвати. Въ случаю же, коли дане вынагороджене не есть достаточнымъ, буде мôгъ священникъ мпогй такй стипендіи злучити, а коли сума дôйде до 40 центôвъ, тогды ажъ ôтспѣвати молене. Еслиже декотрй вѣрнй желяють аппликовати речене молене для

себе, то священники мають знати, що въ загалѣ сказавши, можуть жадати за ѡтправлене тогожъ таксу 40 центѡвъ.

2. Забороняе же Синодъ, щобы Акаѡистъ не ѡтправляти посередѣ иншихъ ѡтправъ церковныхъ, особливоже щобы его не употребляти вмѣсто проповѣди и катехизаціи. Впрочемъ могутъ священники спѣвати его межи Утреною и Службою Божою, и то звичайно тѣлько одинъ, або и бѣльше, но се въ храмовый праздникъ и въ иншихъ особенныхъ случаяхъ, въ котрыхъ межи Утреною а Литургією заходить довшій часъ перервы. По ѡтпустѣ Литургіи и Вечернѣ вѣльно тѣ Акаѡисты спѣвати, однако не вмѣсто або съ шкодою для катехизаціи. Передъ Вечернею можна спѣвати Акаѡисты одинъ або бѣльше пѣсля того, якъ сказано выше передъ Литургією¹⁾.

О чинѣ Параклиса.

1. Молене се, звичайно сказавши, єсть молебєнь до пресвятой Дѣвы въ случаю якоись нужды (горя); однажъ у насъ звичайно ѡтправляє ся оно также въ иншихъ случайностяхъ, хотя не дуже часто. Но понеже се молене зъ одной стороны прекрасными своими гадками подносить духа до небєсь, загрѣває до любви преблагословеной Дѣвы Маріи и направляє сердца до упованія на Ню, — зъ другой же стороны єсть оно дуже приятне для нашего народа, для того, що самъ въ ѡтспѣваню, его не малу бере участь, протое судить Синодъ, що бубобы вельми пожаданымъ, щобы священники старали ся тойже частѣйше въ роцѣ набожно ѡтправляти, передовсѣмъ же въ особенныхъ декоторыхъ случайностяхъ, якъ пѡдчасъ миссій, всенародныхъ нещастъ, якъ такожъ въ праздники Пресвятой Дѣвы Маріи.

2. ітправлене же того Чина Параклиса довжнѣй священники совершати правильно и точно, заховуючи именно всегда тую набожнѡсть и повагу, якѣ належать ся богослужєнію; про тоє кожде скорочєне або урыванє въ его

отправѣ сей Синодъ осуждавъ яко безбожне и не позволено и совѣтъ забороню.

3. Еслибы же кто зѣ вѣрныхъ желавъ, щобы чинѣ сей особно за него отправить, то мае ся на то пристати и въ такѣмъ случаю за тогожь отправу можъ принять таксу одобрену симъ Синодомъ, именно 50 центѣвъ на удержане.

ГЛАВА V.

О пѣнію церковнѣмъ.

1. Понеже модуляція чоловічого голосу дана єсть чоловікови бгъ природы, повиненъ чоловікъ тымъже передъ всѣмъ хвалити Творця природы, а чимъ бѣльше той голосъ мае въ собѣ пріятности, тымъ бѣльше єсть способный до возбужденя къ Богу побожныхъ чувствъ духа. Про тоє не тѣлько въ старѣмъ завѣтѣ було то въ уживаню, но такожь и въ новѣмъ звыкло уживати ся по всѣхъ церквахъ Божихъ пѣсля примѣру принятого бгъ самого Господа и Апостолѣвъ, котрый бгходячи до Отця разомъ съ ними по Тайнѣй Вечерѣ бгспѣвавъ пѣснь, якъ каже ся у св. Матеея: „И воспѣвше, изыдоша въ гору Елеонъ ¹⁾).

2. Що уживане священого пѣнія въ нашѣмъ обрядѣ дожно бути бѣлшой ваги, видно уже зъ того, що у насъ не уживає ся музыкальныхъ инструментѣвъ, но тѣлько самъ людскій голосъ, о стѣлько благороднѣйшій бгъ бездушныхъ инструментѣвъ, о скѣлько єсть самъ живымъ орудіємъ Божои хвалы. А якъ способнымъ єсть пѣніє до возбужденя въ души побожныхъ чувствъ къ Богу, ясно выражає велике Свѣтило Церкви католицкои св. Августинъ слѣдующими словами: „Коли згадаю за слезы мои, котрѣ выливъ я при пѣнію Церкви Твоеи въ початкахъ бгзысканой моеи вѣры, то ще и нынѣ самъ взушаю ся не пѣніємъ, но рѣчами, котрѣ спѣвають ся, коли спѣвають ся звучнымъ голосомъ и бдиовѣдною модуляцією, знова узнаю великій пожитокъ тои постанови ²⁾).

¹⁾ XXVI. 30. ²⁾ Испов. кн. X. гл. 33.

3. Щобы же пѣніе осягнуло свою повну цѣль, треба, щобы було виконане ѡдповѣдно такъ высокѡй цѣли т. е. „розумно“, якъ упоминає Царь Пѣвецъ ¹⁾. Передъ всѣмъ же въ пѣнію має бути голосъ такъ модульований, щобы тая модуляція не придавлювала ясности слѡвъ т. е. такъ щобы подобали ся не такъ звуки спѣваючого, якъ щобы радше прилягавъ до душѣ змыслъ слѡвъ св. ²⁾.

4. Гдѣ стіхи мають спѣвати ся на перемѣну двома хорами, тамъ другій хоръ най не зачинає спѣвати свого стіха, доки першій свого не скѡнчить, що належить такожъ заховати при ѡтчитуваню псалмѡвъ. Що до рода самого пѣнія, понеже звичайно у насъ уживає ся пѣніе трояке т. е. зъ слуху, ирмологічне и фігуральне, то треба знати, що першій и другій родъ пѣнія властиво ѡтповѣдає богослуженю нашого обряда, и тѣ протое въ загалѣ мають ся заховати и розширяти; фігуральне же пѣніе, яко пѡзнѣйше введене, має ся уживати лише при Службѣ Божѡй, и то тѡлько при декотрыхъ бѡльшихъ торжествахъ если до того можна мати достаточне число пѣвцѣвъ.

5. Що до пѣнія ирмологічного въ частности, приказує Синодъ: щобы до того особливо прикладали ся питомцѣ Семинарій, хотя впрочемъ не хоче, щобы залишало ся пѣніе фігуральне. Що до пѣнія зѡ слуху, понеже не рѣдко спостерегає ся въ рѡжнихъ мѣстцяхъ рѡжнообразнѡсть въ его виконаню, роспоряджає Синодъ, щобы для докладнѣйшой однообразности тогожъ Преосвященный Митрополитъ, въ порозумѣню съ Епископами, постаравъ ся випечатати пѡдручникъ такихъ пѣсней якій, для звиклѣйшого ужитку нашої провинціи оказавъбы ся ѡтповѣднѣйшимъ.

6. Що до пѣнія изъ слуху, сущствующого вже въ многихъ мѣстцяхъ сеи нашої провинціи церковной, поручає Синодъ тоє якъ найбільше, яко не тѡлько загально похвальне но передъ всѣмъ яко вельми пожиточне и спасительне, особливо для того, що посредствомъ него вѣрнѣй въ самѡмъ священодѣйствію суть бѡльше чинними, и стають ся бѡльше участниками святого богослуженія; щобы не

¹⁾ Псал. 46. 8. ²⁾ Св. Іер. Ком. до посл. къ Ефес. гл. 5. ст. 19.

лише самі пѣвцѣ, но, за ихъ проводомъ въ пѣнію весь народъ спѣвавъ годинні ѡтвѣты и пѣсни, особенно при Службѣ Божій, и щобы тымъ способомъ хвала Бога якъ найширше межи вѣрными гомонѣла, и тѣжъ тымъ раднѣйше, и, якъ мы сказали, съ бѣльшимъ пожиткомъ брали участь въ богослуженіяхъ.

7. Щобы же весь народъ тымъ лучше бувъ вправлений въ устнѣмъ пѣнію, потреба, щобы парохіане уже ѡтъ молодости въ нѣмъ обучали ся, особенно въ школахъ народныхъ. Понеже однакожь правильне обучене въ пѣнію зависитъ майже зовсѣмъ ѡтъ пѣвця церковного, то нехай душпастырѣ старають ся, щобы, до належитого выконуваня того обовязку въ недѣлѣ и свята, яко дни особливо посвященій Богу и нашему спасенію, выбирали собѣ на пѣвцѣвъ, не лише мужей праведныхъ, но также въ пѣнію церковнѣмъ бѣльше вправныхъ предпочитаютъ именно тыхъ, котрі выкажуть ся свѣдоцтвами зложеного испытю, выдаными ѡтъ управленой власти.

Но понеже Церкви по пѣльшій части не мають достаточныхъ фондѣвъ на удержане дяковъ, протое звертае Синодъ особливу увагу, Епископѣвъ и парохѣвъ на то, щобы тымъ часомъ попирали полужене ихъ удержаня.

8. Кромѣ того, понеже въ всенароднѣмъ богослуженію находятъ ся народні священі пѣсни, уложені въ метричныхъ стихахъ, межи котрыми ѡтзначають ся такъ звані „Коляды“ составлені до звелеченя Рождества Христового а котрі то пѣсни звыкли спѣвати вѣрні такъ внутрь, якъ и внѣ церкви, то Синодъ, маючи то пересвѣдчене, що такі пѣсни суть вельми успѣшні до плеканя побожности въ душахъ вѣрныхъ, и то тымъ бѣльше, що суть составлені въ языцѣ для народа зрозумѣлѣмъ, поручае душпастырямъ, щобы народъ пѣдъ проводомъ дяка ѡтспѣвавъ въ церквѣ по крайнѣй мѣрѣ одну пѣснь, особливо же по укѣнченю Вечернѣ и катехизаціи. Щобы же и въ тѣй такъ важнѣй справѣ остережи ся ѡтъ всякого замѣшаня за для рѣжнородности выдав тыхъ пѣсней, які въ гыхъ часахъ почали появляти ся, приказуе Синодъ, щобы въ будучности въ ихъ виданяхъ заховати такъ ритмъ, якъ и языкъ, въ котрѣмъ они давнѣйше були списані, допускаючи лише деякі змѣны, где того wymagaе потреба и то по попереднѣмъ одобренію Ординаріята.

ГЛАВА VI.

О святкованю дней праздничныхъ.

1. Хотя Бога всякою молитвою и добрыми дѣлами належить прославляти, и якъ упоминае св. Іоанъ Золотоустъ: намъ Христіянамъ приказуе ся, щобы мы безъустанно обходили праздникъ, ничего злого не дѣлали, тое бо всть правдиво праздникомъ, но щобы мы звертали увагу на рѣчи духовнѣй, а земнѣй залишали, щобы мы спочивали спочинкомъ духовнымъ, вздержуючи руки ѡтъ лакѡмства, ѡтводячи тѣло ѡтъ лишнихъ и непотребныхъ трудѡвъ ¹⁾; передъ, всѣмъ же суть посвященїи дни недѣльнѣй и праздничнѣй прославленію Бога або богослуженію и освященію христїаньскаго житїя. Для того тїи, духовному добру посвященїи дни, мають вѣрнѣй Христовѣ святковати особеннымъ способомъ, котрый то обовязокъ наложеный на насъ самымъ Богомъ. Самъ бо Богъ по шести дняхъ сотворенїа благословивъ день семей и святивъ его, залишаючи сего дня всяке свое дѣлане ²⁾, а кромѣ того приказавъ своему народови святковане сего дня пѡдъ карою смерти ³⁾. Въ новѣмъ завѣтѣ Церковь Христова на мѣсце дня суботнаго поставила день недѣльный, понеже сего дня совершило ся спасенїе мовѣбы вторе сотворене або ѡтроджене свѣта черезъ Воскресене Іисуса Христа и якобы зѡстало запечатане.

2. Но якъ въ старѡмъ завѣтѣ кромѣ дня суботнаго самъ Богъ установивъ святковане еще иныхъ дней, щобы въ тїи рѡкъ рѡчно памятію обходили ся важнѣйшїи подѣѣ, такъ само такожь въ новѣмъ завѣтѣ установила Церковь Христова, ведена Духомъ св., кромѣ святкованїа недѣльнѣ, празднованїа ще иныхъ дней, щобы въ тїи що року праздновали ся особливѣ тайнства религїи христїаньскои. Но понеже въ тайнствахъ сихъ головнѣйшихъ разомъ съ Христомъ мала участь передъ всѣмъ Пречиста Дѣва Марїя, для того до праздникѡвъ господскихъ долучила Церковь кѡлька праздникѡвъ Пресвятой Дѣвы, а въ кѡнцїи черезъ

¹⁾ Ом. на Мат 39. ²⁾ Быт. 2. 3. ³⁾ Исх. 16. 23. 31. 13. 20.

цѣлый кругъ року праздники Святыхъ, котрѣ разомъ съ Христомъ составляютъ въ Церквѣ торжествующой таинственне тѣло, а зверхъ того примѣрами своего житя за-взываюгъ насъ до участи въ вѣчнѣмъ Городѣ.

Коли отже вѣрнѣи суть обовязаніи Церквою установленіи дни святковати, то до такого святкованя Церковь зъ своей стороны призначила передъ всѣмъ жертву Службы Божой, котра есть найвысшимъ дѣйствомъ нашої религій а потѣмъ инші богослуженія и проповѣдане слова Божого; зъ стороны же вѣрныхъ вымагае обовязку присутности на тыхъ богослуженіяхъ, слухати слова Божого, а кромѣ того занимати ся иншими побожними дѣлами а зовсѣмъ вздержувати ся ѿтъ всякихъ дѣлъ рабскихъ, особливоже злыхъ, пѣсля выше наведеного унѣмненія св. Іоана Золотоустого.

3. Тожъ що до святкованя праздникѣвъ мають душпастирѣ звертати увагу вѣрныхъ особливо на обовязокъ слуханя Службы Божой, поучаючи ихъ, якъ тяжкимъ есть грѣхомъ не лише безъ важной причины опустити слухане цѣлон св. жертвы — Литургіи, но такожъ значной еи части.

4. Що же до прочихъ богослужень и слуханя слова Божого, хотя нема такъ тяжкой ѿтвѣчальности за кожде якебудь опущене, то однакъ мають имъ поручати, о скѣлько можъ, якъ найчастѣйшу присутнѣсть на нихъ. Но понеже що до слуханя Литургіи, богослужебныхъ чинѣвъ и проповѣди въ многихъ мѣстцяхъ зауважано той нестерпимый звичай, що пѣдчасъ ихъ ѿтправы многі изъ вѣрныхъ осмѣляють ся по за церквою проходжувати ся, або стояти и розмовляти, або такожъ еще передъ укѣнченемъ Службы Божой виходити, то приказуе Синодъ, щобы душпастирѣ, гдебы такі надзужитя нашли ся, строго напминали такихъ вѣрныхъ и имъ указали, що они такимъ способомъ зовсѣмъ не вдоволять заповѣди церковной; що бѣльше стягають на себе гпѣвъ Божій, яко обманьчики Его и самыхъ себе, наслѣдуючи примѣръ св. Іоана Золотоустого, котрый своихъ вѣрныхъ за подѣбній надзужитя такъ наказувавъ: „Що робишь, мой чоловіче? Коли Христосъ присутный, ангелы предстоятъ, страшный сей стѣлъ есть предложеный, коли еще доперва брята твои въ таин-

ство впроваджують ся, ты лишивши ихъ, ѡтходишь? Тажъ, колибы ты бувъ запрошений до обѣду, хотѣбы и скорше насытивъ ся, то якъ довго другі засѣдають, таки не смѣ-ешъ выйти передъ пріятелями, — тутъ же, коли свяще-нодѣйствуютъ ся таинства Христові, коли еще ѡтправляе-ся тая свята жертва, все лишаешь на серединѣ и ѡтхо-дишь? Ктожъ то въ кѡнци за прощенья достойне осудить? Ктожъ очиститъ обороною? Чи хочете, щобы я сказавъ, чіе дѣло виконують тѣ, котрі передъ довершенемъ и кѡн-цемъ виходять и не приносять по совершенѡй Вечерѣ пѣ-сній благодарственныхъ? Терпкимъ може буде выдаватись то, що скажу, но таки треба, щобы було высказано задля недбалости многихъ. Коли послѣдной онои ночи Юда за-причащавъ ся послѣдной вечерѣ, и коли ще прочі всѣ сидѣли, онъ самъ вырвавши ся, вийшовъ. Его то наслѣ-дують и тѣ, котрі передъ послѣднимъ дѣйствомъ благо-даренія ѡтходять... Съ великою отже тихостію, съ вели-кою скромностію и приличною почитательностію присту-паймо до сєи святои жертвы, щобы мы выеднали собѣ больше благоволеніе у Бога, очистили душу и узыскали вѣчнй блага¹⁾).

Зверхъ того най, настають на вѣрныхъ, щобы не тѣлько якъ будь були присутні, особливо на жертвѣ Службы Божой але съ великою набожностію и почитательностію, якъ такожъ, щобы часто приступали до принятія св. причастія, котре есть изъ всѣхъ найсильнѣйшимъ сред-ствомъ освятити себе, а слѣдовательно и день святой.

Понеже жертва Литургіи есть осередкомъ и верхомъ богослуженія и сонцемъ всѣхъ духовныхъ вправъ, выли-ваюча на людей обильно дары и благодати Божі, длятого най, не залишають наставати на вѣрныхъ, щобы безъ важ-ной причины не ѡттягали ся ѡтъ єи слуханя не тѣлько въ своѣй власнѡй Церкви, но такожъ въ другихъ церквахъ тои самои парохіи, выказуючи имъ безъосновнѡсть пово-дѡвъ, пѡдъ котрыхъ предлогомъ гдекотрі усилюють ся себе извинити ѡтъ обовязку ходити до Церкви другого села. Однако понеже справедливй причины могутъ заходити и дѣйстно заходять, задля котрыхъ многимъ вѣрнымъ або

¹⁾ Ом. о крещ. Христ.

дуже трудно, або и неможливо есть ити на друге село для слуханя Службы Божої, для того, щоби вѣрні не були позбавлені такъ многихъ и такъ великихъ даровъ Божихъ най знаютъ душпастирѣ, що они обовязані суть въ Церквѣ въ области своєї парохіи, въ котрій не отпращала ся того дня ніяка Служба Божа, отпращати по крайній мѣрѣ Вечерню съ долученемъ катехизаціи. Если же область того рода має бѣльше якъ двѣ церкви, най зарадять, щоби въ третій и иншихъ, самъ дякъ церковный по ударѣ звонѣвъ отчитавъ съ народомъ яку часть катехизму, звичайній або щоденній молитвы, и переспѣвавъ разомъ съ ними яку пѣснь священиу народну, щоби отже вѣрній по крайній мѣрѣ такимъ способомъ Христу Господу въ найсвятѣйшій Тайнѣ Евхаристіи утавному, належити почесъть отдали, и отъ него навзаимъ небесными дарами були надѣлені.

6. Коли же вѣрній були присутній въ Церквѣ на богослуженяхъ, то отпочавши не много духомъ, най послѣдують похвальному звичаєви побожныхъ Христіянъ читати въ домахъ своихъ яку духовну книжку, особенно же житія святыхъ, або біблійну исторію, або най займають ся якимъ побожнымъ розговоромъ.

Хотя въ такіи дни честне яке розвеселене не взбороняе ся, николи однако не позволяе ся яка забава заслугуюча на осуджене потягаюча за собою зѣнсуте обычаївъ якъ то буває, якъ вѣдомо при танцяхъ що деколи звикли отбувати ся въ корчмахъ, съ додаткомъ п'янства и распустныхъ пѣсней. „День бо суботный“, говорить св. Августинъ, „не тѣлесно, не въ роскошахъ жидѣвъ, котрі отпочинку злоупотребляють до распусты; лучше бо щоби цѣлый день копали, нѣжь танцювали або пили“; а св. Іоанъ Золотоустъ говорить: „Молитвъ часъ, не п'янства, есть вправдѣ всегда, но наибѣльше въ день праздничный; бо день праздничный на то есть установленный, щоби мы грѣхи не нагромаджували, но щоби мы ихъ позбули ся“ если якихъ допустили ся¹⁾.

Понеже задля святкованія такихъ праздникѣвъ наложено Церквою рѣвножь и вздержане отъ дѣлъ рабскихъ,

¹⁾ Ом. 28. I. Кор. ври Син. Зам. тит. 16.

най душпастырѣ частѣйше пригадують вѣрнымъ обовязанность той заповѣди, а заразомъ най докладно ихъ поучають, що часъ той задержаня починае ся ѡтъ пѡвночи попередного дня, и кѡнчить ся съ пѡвночю дня слѣдующого по празнику.

Впрочѣмъ, для ѡтстрашеня переступникѡвъ того закона, най выложить имъ шкоды, на якѣ черезъ тое на-ражають ся, бо коли праця невѡльнича (рабска) була чодовѣкови дана за кару грѣха, злагоджена милосердіемъ Божиимъ черезъ ѡтпочинокъ въ дню праздничномъ, то оказуе ся ясно, що тѣ, котрі законъ той роботою переступають, самыхъ себе тяжшимъ проклятіемъ карають, и кромѣ того позбавляютъ себе неоцѣненныхъ скорбѡвъ благодати, задля смертного грѣха и приготавливаютъ вѣчной кары собѣ, непамятні на провидѣніе Боже, котре — заховуючихъ небеснѣй заповѣди, николи не перестаетъ збогачати такъ духовными, якъ и дочесными дарами, назначеными до житя вѣчного.

Понеже, однакожь часомъ пѡдчасъ жнивѣ може случити ся, що рѡльники, чи то задля попередной, чи настигающей слоты безъ тяжкой шкоды, не могутъ залишити работы въ поляхъ, то по укѡнченю богослуженя въ Церквѣ особенно же по жертвѣ Литургіи, могутъ вправдѣ вгаданѣй работы выконувати, но то лише въ крайнѡй потребѣ и всегда пѡсля указаня и суду власного Пастыря. Въ кѡнци най старають ся душпастырѣ поучити народъ що въ дни праздничномъ такожь въ случаю торгу обовязанны слухати богослуженя.

Що до праздника храмового въ частности, най старають ся Пастырѣ, щобы тойже, о скѡлько можъ обходили торжественнѣйшимъ способомъ побуджаючи особенно вѣрныхъ своихъ до принятя св. Тайнѣ Сповѣди и Причастія и въ тѡй цѣли най запрошують душпастырей сусѣднихъ, щобы имъ въ тѡй справѣ допомогли, зъ котрыхъ одного способнѣйшого и ревнѣйшого най не забувають запросити съ проповѣдію.

7. Щобы же вѣрні знали, котрі праздники довжні, они по приказу заховати, упоминае Синодъ душпастырей, щобы они тѣ праздники, и то въ найблизше попереджающую недѣлю або праздникъ кожного разу въ Церквѣ всенародно и выразно оповѣщали. Сутьже тѣ праздники слѣдующі :

I. Праздники неподвижні:

Вересня :

- дня 8. Рождество Пр. Д. Маріи.
 „ 14. Воздвижене Ч. Креста.
 „ 26. Преставлене св. Іоана Еванг. (съ перенесеніємъ на Недѣлю).

Жовтня :

- дня 1. Покровъ Пр. Д. Маріи (переносить ся на Недѣл.)
 „ 26. Праздникъ св. Вмуч. Димитрія.
 „ 31. Праздникъ св. Іосафата свящ. Муч. (переносить ся на Недѣлю).

Листопада :

- дня 8. Праздникъ св. Михаила Архистратига.
 „ 21. Входъ въ храмъ Пр. Д. Маріи.

Грудня :

- дня 6. Праздникъ св. О. Николая.
 „ 9. Непорочное Зачатіе Пр. Дѣвы Маріи.
 „ 25. Рождество Г. Н. І. Христа.
 „ 26. Праздникъ Собора Пр. Д. Маріи и св. Іосифа.
 „ 27. Праздникъ св. первомуч. Стефана.

Сѣчня :

- дня 1. Обрѣзаніе Г. Н. І. Христа и св. Василя Велик.
 „ 6. Богоявленіе Господне.
 „ 30. Трехъ Святителей: СС. Василя вел., Григорія Богослова и Іоана Златоуст.

Лютого :

- дня 2. Стрѣтеніе Господне.

Марта :

- дня 25. Благовѣщеніе Пр. Д. Маріи.

Цвѣтня :

- дня 23. Праздникъ св. Вмуч. Георгія (переносить ся на Недѣлю).

Мая :

- дня 8. Праздникъ св. Апост. и Еванг. Іоана (переносить ся на Недѣлю).

Червня:

- дня 24. Рождество св. Іоана Крестителя.
 " 29. Праздникъ св. Апост. Петра и Павла.

Липня:

- дня 20. Праздникъ св. пророка Іліи (переносить ся на Недѣлю).

Серпня:

- дня 6. Преображеніе Господне.
 " 15. Успеніе Пр. Д. Маріи.
 " 29. Усѣкновеніе ч. главы ст. Іоана Крестителя (переносить ся на Недѣлю).

II. Праздники подвижнѣ.

1. Недѣля Цвѣтоносна (Вай).
2. Велика Пятница.
3. Пасха Господня три дни.
4. Недѣля Ѳомина.
5. Вознесене Господне.
6. Пятьдесятница.
7. Праздникъ св. Троицы.
8. Праздникъ Пресв. Евхаристіи (переносить ся на Недѣлю).

Кромѣ высшенаведеныхъ праздникѣвъ обовязковыхъ, въ котрыхъ мае ся всегда ѳтправляти „Всенощное бдѣніе“ лишае ся еще Праздникъ храмовый, чи то подвижный, чи неподвижный, котрый не тѣлько мае святковати ся съ „Всенощнымъ бдѣніемъ“ або того самого дня, або где та-кій есть звычай, въ слѣдуючу найблизшу Недѣлю; но та-кожь съ Литургією и „Чиномъ о усопшихъ“ дня слѣдуючого, пѣся побожного и загального звычайу нашихъ Церквей.

ГЛАВА VII.

О почитаню Святыхъ, Мощей и Образѣвъ (Иконъ).

1. На таинственнѣмъ небосклонѣ Церкви, кромѣ свѣтила бѣльшого котрымъ есть Христосъ Господь, поставивъ

Богъ такожь свѣтило меньше, котрымъ есть Пречиста Дѣва Марія, и звѣзды т. е. Святыхъ своихъ, чтобы они черезъ цѣлу нѣчь сего вѣка свѣтячи свѣтломъ свои святости розганыли тьму грѣховну. Що до Преподобнословенной Матери Спасителя нашего, хотя почитане Ёи такъ сильно розвинене есть въ нашѣй Церквѣ, що майже на кождѣй сторонѣ въ богослуженю память Ёи приходитъ, помимо того мае Синодъ наибѣльше на сердци, чтобы почитане Ёи всегда бѣльше возрастало такожь у насъ и протое душпастирѣ най николи не устають въ давнѣйшѣй ревности, тое щоденно поѣносити, чи то проповѣдями о нѣй; чи установленемъ побожныхъ брацтвъ засновати ся мающихъ поѣдъ Ёи именемъ чи торжественностію праздникѣвъ Ёи и частымъ приниманемъ св. Тайнъ въ Ёи торжествахъ. Що до почитаня Святыхъ, понеже, якъ мовить Апостолъ, „одна звѣзда ѡтъ другой разиствуеть“, хотя всѣ Святѣ передъ Богомъ суть великими, однако декотрі суть славнѣйшѣ ѡтъ другихъ, а що межи ними особенно ѡтличае ся св. Іосифъ, Обручникъ Пречистой Дѣвы, мы поученѣ найторжественнѣйшою Намѣстника Христоваго на землѣ повагою, держимо; тому, що сей Святѣ декретами такъ бл. п. Пія ІХ, якъ и славного его наслѣдника Льва XIII установленый Патрономъ вселенской Церкви. Для того и Синодъ сей, обѣцуючи собѣ знаменитыхъ благъ духовныхъ ѡтъ покровительства сего Святого бажае собѣ по милости Божѣй прияти Ёго яко особенного Покровителя рускои Церкви ¹⁾).

Ко почитаню св. Іосифа, Обручника пр. Дѣвы Маріи, долучити належить такожь почитане преславныхъ тоиже Пребл. Дѣвы родичей св. Іоакима и Анны, котра зарѣвно декретами найвысшихъ Архіереѣвъ чѣмъ разъ сильнѣйше сіае и котрыхъ память у насъ особеннымъ богослуженемъ разъ и другій разъ обходить ся. Прото най душпастирѣ старають ся такожь почитане сихъ Святыхъ всегда горячѣйше долученемъ проповѣдѣй при дамѣй случайности розвивати, и въ днѣхъ, ихъ памяти посвяченыхъ, Службу Богу ѡтспѣвати.

¹⁾ Паст. посл. Ордин. Львовского зъ д. 3. Сент. 1889 ч. 639 см. Додат. XXXI.

Понеже однако Церковь состоитъ въ всякихъ поклѣнь, языкѣвъ и народностей, и всѣ ея члены, разомъ съ головою своею Христомъ составляютъ велике и славне ея тѣло, котре всегда тымъ самымъ житемъ Духа св. оживотворяе ся, для того то число Святыхъ въ Церквѣ Божѣй ѡтъ самого ея початку ажъ до нынѣ збѣльшало ся, и до кѡнця вѣкѣвъ не перестане збѣльшати ся. Для того якъ передъ схисмою Восточнои Церкви межи обома Церквами Святѣи Церкви Восточнои нашли почитане въ Церкви Западнѣй и на оборотъ, такъ и теперъ по схисмѣ Грекобъ коли наша Церковь, задля Уніи (соединенія) съ Матерію всѣхъ Церквей, составляе одно тѣло съ Церквою католичкою, про тое Синодъ постановляе о Господѣ, щобы такъ для зъеднаня собѣ заступництва передъ Богомъ тыхъ Святыхъ, якъ и для заявленя исповѣданя нашего католичества, наша Церковь руска узнала и приняла такожь всѣхъ тыхъ Святыхъ, котрѣ св. Апостольскою Столицею торжественно канонизованѣ почитаютъ ся особеннымъ богослуженемъ въ Церкви римскѣй.

2. На особливше въ кѡнци почитане Русинѣвъ справедливо мають право тѣ Святѣ, котрѣ въ нашѣмъ навѣренню и въ нашѣмъ литургичнѣмъ языкѣ понесли наибѣльше трудѣвъ именно: св. братья Кирилъ и Меѡдѣй, и такожь тѣ, котрѣ зъ нашего роду небесну славу вже давно осягнули, и службою церковною почитаютъ ся, именно: св. Володимѣръ Великій и его два сыны мученики Борисъ и Глѣбъ Антоній и Ѳеодосій Печерскій, св. Параскева и св. Іосафатъ, новѣйшими часами Апостольскимъ Престоломъ вписаный въ книгу Святыхъ, и всей вселенскѣй Церквѣ католичкѣй до празднованя представленый. Именное що до св. Священномученика Іосафата, котрый кровію своею запечатавъ оборону св. Уніи (соединенія), рѣшивъ Синодъ перенести службу его зъ дня 16 вересня на 31 Жовтня (12 листопада), въ котрѣмъ то дни бувъ вѣнчаныи мучеництвомъ; память же св. Апостолѣвъ нашихъ Кирила и Меѡдѣя зъ дня 23 Червня (5 липня) въ котрѣмъ ихъ память праздновати вселенскою Церквою Ёго Святѣсть Левъ XIII приписавъ особеннымъ посланіемъ до Католикѣвъ цѣлого свѣта данымъ д. 30 вересня 1880, перенести на найблизшу — чи то попереджаючи; чи послѣдуючу Недѣлю, тому, понеже въ самъ день 23 Червня

(5. липня) у насъ уже приходить служба и то поіелейна св. Петра зъ горы Аѳоньскои.

3. Що до Мощей св. се особливо постановляе Синодъ, щобы душпастырѣ, належито розслѣдивши ихъ тожсамѣсть, або автентичнымъ письмомъ до нихъ долученымъ, або по крайнѣй мѣрѣ долученемъ печати якого мужа изъ Скарбця святощей мѣста Рима, або посвѣдченемъ (тожсамѣсти) якого Ординаріята, съ ними, яко цѣняйшими надъ всѣ перлы, съ належитою почетомъ обходили ся и имъ ѡтдавали достойну честь, особливо если походятъ зъ тѣла якого Святого, котре було живымъ храмомъ св. Духа и орудіемъ такъ многихъ славныхъ дѣлъ, се добре маючи на увазѣ, що тѣ моцѣ тыхъ, котрѣ межи душами, до вѣчного житя ѡтъ Бога назначеными, особеннымъ способомъ засіяли честнотами всему свѣту. Протое, если где въ Церквахъ такі моцѣ находятъ ся, пай не дозволятъ парохіи, щобы тѣ зѡставали въ якѡмъ неночеснѣмъ мѣстѣи або въ закутку, тѣлько пай выставлять ихъ въ Церквѣ для загальнаго почитаня народа; выставляючи тѣжъ особливо при декотрыхъ почастныхъ случаяхъ на олтарѣ, або якѡмъ другѡмъ приличнѣмъ мѣстѣи, и то запаливши коло нихъ свѣчѣ и подаючи ихъ до цѣлованя народови, съ почетомъ приступаючому.

4. Если бы же коли въ Церквахъ своихъ знайшли якѣ моцѣ, о котрыхъ правдивости имъ невѣдомо, обовязаніи суть тѣ предложити дотычному Ординаріатови и ожидати суду тогожъ. Впрочемъ пай не позволяютъ ніякому мірянину ихъ дотыкати ся, по они самѣ, по крайнѣй мѣрѣ въ спитрахиль одѣтѣ, мають тѣжъ на олтарь приносити и ѡтносити до власнаго хранилища, опрятнаго и приличнаго. Понеже часомъ случить ся, що въ Церквахъ находятъ ся Антиминсы зъужитѣ давностію, котрѣ въ серединѣ своѣй мовбы на престолѣ мають еще умѣщенѣ Моцѣ св. Мученикѡвъ, тогды если оны уже ѡльше не служатъ для ужитку Церкви, мають ѡтослати ся до Ординаріята, або тѣ старѣ мають заступленѣ бути новыми. Тыхъ же Антиминсѡвъ, не меньше якъ самыхъ мощей св. пай не позволяють дотыкати ся мѣрянамъ, пай не даютъ имъ тыхъ до праня, и пай самѣ не вазать ся ихъ прати, а то тымъ ѡльше, що кромѣ мощей св. тамъ умѣщенныхъ, суть они св. мирѡмъ помазанѣ, котораго такожъ мѣрянамъ не дозво-

лено дотыкати ся, ани не вольно комубудь прати. Колижъ бы потреба заходила для отправленя Литургіи, вложити Антиминсъ межи обрусы олтаря, котрї неразъ потреба змѣняти, має то робити самъ священникъ, а не кто иншїй изъ мірянъ usługуючихъ при олтарѣ.

5. Понеже чоловікъ рѣчами, змысламъ підпадаючими якъ найбільше взурашає ся, и черезъ видимїй возноситъ ся до невидимыхъ, то сему его розположеню ѡтповѣдає, щобы мавъ передъ очами образы тыхъ, котрї своїмъ житємъ и небеснымъ общенїемъ образъ Отця небесного на собѣ выразили. Коли сей звичай почитаня св. иконъ колись декотрї поборювали, були они вселенськимъ Соборомъ VII. яко еретики осудженї, и потѣмъ зъ того почитаня св. иконъ розширило ся дальше, а для посвѣдченя того догмата зѣстали ѡтъ того часу св. Иконы въ Церквахъ грецкихъ на стѣнѣ (деревляної) для всенародного почитаня умѣщенї и доси займають пѣдъ именемъ Иконостаса въ нашихъ Церквахъ мѣстце найважнѣйше. и найвиднѣйше. Образы же тї на Иконостасѣ не повиннї бути якїбудь и въ якѣмьбудь порядку, пѣсля уподобаня умѣщенї; но такъ, щобы на низшѣй частї два головнѣйшї, именно: божественного Спасителя и Преч. Дѣвы Марїи заняли по однѣй и другѣй сторони перше мѣстце; Спаситель по правѣй а Преч. Дѣва по лѣвѣй, а коло нихъ слѣдують пѣсля бѣльшого або меньшого мѣстця, другї инныхъ Святыхъ, особливо храмовыхъ; въ высшѣй же частї мають уставити ся въ 12 передѣлкахъ образы 12 празникѣвъ головныхъ, такъ Господскихъ, якъ и Богородичныхъ а въ серединѣ образъ Тайны Вечери Господньої. Надъ тими, иконы 12 Апостолѣвъ, а посередъ нихъ Христосъ Спаситель, на найвысшѣй же Пророкѣвъ, а въ серединѣ нихъ можна положити образъ Преплагослов. Дѣвы Марїи; на самѣмъ верху Розпятїє межи Пр. Д. Марїєю и св. Іоаномъ Богословомъ. Послѣдуючи отже тому старинному звичаєви Церкви приказуємъ, щобы нигде такихъ Иконостасѣвъ въ Церквахъ нашихъ не браковало, яко великои ваги до докладного отправленя чинѣвъ нашего обряда, а кромѣ того повелѣваємъ, щобы иконы въ нихъ були розмѣщенї не въ якїбудь спосѣбъ и не якїбудь, но пѣсля спосѣбу выше вказаного, и то тї, о якихъ мы выше вспѣмнули. Кромѣ того мають всѣ тї иконы бути выма-

льовані пѣсля стилю нашої Церкви, ѡтповѣдного Восточнымъ. Кромѣ того най захове ся звичай нашихъ Церквей, се єсть, держати на тетраподѣ съ образомъ св. Креста такожъ образъ Храмовый Церкви, и то для цѣлюваня народови приходячому до церкви. Щобы же тая икона частѣйшимъ цѣлюванемъ не затерла ся якъ то декуды дѣе ся, буде ѡтповѣднымъ охоронити ю шкломъ.

6. Що до прочихъ иконъ, умѣщаемыхъ въ церквѣ вѣрными зъ побожности, приказує передъ всѣмъ Синодъ, щобы тѣ, безъ попередного согласія и одобреня дотычного душпастыря не выставляли ся для публичного почитаня; а душпастырей зъобовязуємъ, щобы не принимали якихъ-будь безъ всякого розличія, а вже николи щобы не позволяли впроваджувати безъобразно, або противъ церковного стиля мальованыхъ, и наконецъ най не допускають, щобы тѣ выставлені були въ мѣстцяхъ, меньше ѡдповѣдныхъ для почитаня. Такожъ одобряємъ иконы до ношеня, котрі на вложеныхъ поперечныхъ дручкахъ дѣвчата въ часѣ торжественнѣйшихъ походѡвъ звыкли носити, однакъ же хочемо, щобы пастырѣ уважали, дабы въ украшеню тыхъ иконъ не находило ся щось неѡтвѣтного и не впроваджувало ся чогось такого, що показувало бы свѣтовий або легкій смакъ пѣсля дотепу ума жѣночого, що особливо може мати мѣстце при статуяхъ: а заразомъ щобы и дѣвчата, носячі икону, прилично вправдѣ, но не съ збыткомъ були убрані, а голову мали накриту бѣлою намѣткою.

7. Гдєбы наконецъ находили ся въ Церквахъ які старі иконы, до-ужитку церковного уже бѡльше не служачі, такимъ най не дозволяють душпастырѣ лежати въ поросѣ, но най ѡдошлють ихъ до Ординаріату, тому що случаетъ ся густо часто, що находять ся межи ними декотрі ѡтличаючі ся, чи то старинностію, чи искуствомъ, а въ тѡмъ случаю можуть ихъ Церкви узыскати за то яке вынагороджене; а впрочемъ такі святі памятники можуть заховати ся на памятку якъ и до дальшого образованя церковного стиля. Що до формы св. Креста, котрый звичайно ставитъ ся на публичныхъ мѣстцяхъ, мають парохі и вѣрні примѣнити ся до припису св. Конгрегаціи о розширеню вѣры выданого дня 29. мая 1887. ч. 5. и оголо-

шеного вѣпѣлой нашой провинціи, именно же въ Архіепархіи львівской дня 4 грудня 1887 ч. 358 орд. ¹⁾).

ГЛАВА VIII.

О св. походахъ (процесіяхъ), Паломництвахъ и Миссіяхъ.

Що св. походы (процесіи), котрѣ деколи въ нашихъ церквахъ бувають, понеже они суть лише ознаками и понуками духа побожности и религіи, якъ такожь торжества Христа Господа надъ княземъ міра сего, належить высоко цѣнити, никто не може сумнѣвати ся, наколи лише въ приличный спосбъ предпринимають ся и совершаютъ ся. Найббльше протов най уважае душпастырь, щобы пѣдчасъ процесіи съ святѣйшими Дарами, людемъ, що не идуть за походомъ, лишь ту и тамъ стоять, пѣдчасъ перехода съ святѣйшимъ Дарами приклонили оба колѣна, и съ почительностію припали до землѣ.

Св. Дары належить нести пѣдъ Бальдахиномъ, окружити запалеными свѣчками и безъустанно сопроводжати кажденемъ зъ стороны переднои, або діяконами, если суть, або по крайной мѣрѣ однимъ изъ достойнѣйшихъ служителейъ Церкви, такъ званыхъ провизорѣвъ. Що до самого священника, несучого святѣйші Дары, треба, щобы бувъ одѣтый во всѣ священніи ризы и съ ѳкрытою головою.

2. Що до способу и порядку процесіи, належить заховати слѣдующе: на передѣ най иде крестоносець съ образомъ Розпятія оберненымъ до дороги т. е. на передѣ, що знова выпадє тымъ приличнѣйше, если крестъ буде несеный межи двома свѣщеносцами. Понеже зъображенє креста єсть образомъ звеліченя Христа, котрый нимъ звершивъ спасеніє міра; прото до несеня его не повинні призначати ся люди найпослѣднѣйшіи зъ народа, якъ то часомъ дѣє ся, но тою честію мають бути ѳличеніи якѣ честнѣйшіи и бѣльше знаменитіи. За крестомъ най слѣдуютъ уставленіи въ два ряды несучіи знамена або святі хоругвы, за тыми най наступаютъ дѣвчата съ

¹⁾ Св. Додат. ч. XXXII.

своимъ образомъ, по тыхъ най слѣдуютъ брацтва, потѣмъ пѣвцѣ, за тыми; зарѣвно въ двоухъ рядахъ клирики, если суть, потѣмъ священники въ Епитрахиляхъ, за ними заразъ другі въ Фелонахъ, а въ кѣнцѣ самъ головной священодѣйствующій, окруженный народомъ.

3. Если обхѣдъ дѣе ся около Церкви, тогда, выйшовши изъ неи, звертае ся заразъ праворучъ за сонцемъ къ заходу, и обѣйшовши Церковь, вертае до неи зъ другой стороны.

Щобы осягнути цѣль такихъ процесій, треба, щобы все, особенноже клирики, а передъ всемъ начальствующій, ишли съ духомъ зверненымъ до Бога, и внѣшнымъ уложенемъ тѣла, давали созидающій примѣръ для зрѣтелѣвъ; все же мають ити скромно, спѣваячи разомъ съ народомъ пѣсни бѣльше ѣтвѣтній свойству похода.

4. Що паломництва, котрі ѣтбувають ся до св. мѣстцъ, прославленныхъ чудами и надѣленныхъ ѣтпустами ѣтъ Апостольскаго Престола, если предпринимають ся якъ належить, суть для вѣрныхъ спасительными, каждый знае, такъ що Богъ самъ, знаючи добре успособлене духа людскаго, уже въ старѣмъ завѣтѣ приписавъ тѣжъ своему избраному народови, приказуючи, щобы каждый мущина зъ всеи Израильской землѣ, три разы явивъ ся передъ нимъ въ храмѣ Єрусалимскѣмъ, а наглядный примѣръ заховая такого приказу, лишила всемъ вѣрнымъ такожь сама свята родина, якъ се читаемъ въ Евангелію ¹⁾.

5. Щобы же тѣ паломництва, якъ подобае, принимали ся, належить мати передъ очами перестороги, якѣ въ тѣй цѣли предъ всемъ дотычно парохѣвъ, приписавъ заховати въ Паст. посланію бл. п. Митрополитъ Григорій Яхимовичъ п. д. 24. Дек. 1861. въ котрѣмъ, межи иншими, о слѣдующѣмъ належить спѣмнути: „Въ частности же, що до паломництвъ и посѣщенія церквей, надѣленныхъ ѣтпустами, не маемъ причины имъ противити ся, если предпринимають ся задля потѣшенія душъ, — кобы лише выбрано часъ вѣольный ѣтъ ѣбовязкѣвъ парохіальныхъ, и кобы тѣ не були часті, и неприсутнѣсть пароха въ своей парохіи, не переходила часу трехъ дней, и въ тыхъ нале-

¹⁾ Лук. 2, 41. ст.

жити заховати скромність и приличність, відповідну станові священникову, тутешнимъ обѣжникомъ зъ дня 16. Липня 1825 ч. 2723 всему честному Духовенству поручену; дальше, най не важить ся ніякій священникъ самовольно и безъ вѣдомости, а тымъ меньше противъ волѣ дотычного мѣстцевого душпаствра, мѣшати ся въ ѡтправу священныхъ Чинѡвъ тамже, або удѣляти якубудь помѡчь вѣрнымъ, тамъ же зѡбраннымъ, запрошений же повиненъ радо нести братню помѡчь, однако далекій ѡтъ всякого зарѡбку и подѡврѣня нечистого зыску“.

6. Що до вѣрныхъ, належить слѣдуючій уваги перестерѣгати: 1) щобы самій черезъ ѡтсутстність не занедбували наглячихъ обовязкѡвъ свого стану и званія; 2) щобы паломництва предиринимали ся въ належитымъ намѣренемъ, а не для пустої цѣкавости; 3) щобы часть паломництва тамъ и назадъ не тратили на жарты, пиянство по корчмахъ, крадѣжи, безстыдности и иншій подѡбнй грѣхи; 4) щобы въ самѡмъ мѣстцѣ, до которого паломництво ієдприняте, проливали молитвы, слухали съ всякою увагою проповѣди и принимали достойно Тайны Покаянія и св. Евхаристіи; а въ концѣ, 5) щобы паломництва не ѡтбували ся до святынъ акатоликѡвъ, якими, межи иншими нынѣ суть святынѣ Почаївска и Сучавска, зъ котрыхъ перша именно, колись до Церкви католицкой належача, теперъ же єсть придѣлена до Церкви державы Россійской, ѡтлученої ѡтъ Церкви католицкой ¹⁾.

Єсли такі паломництва дѣють ся громадно народомъ разомъ зѡбраннымъ, добре булобы, щобы ихъ провѡдникомъ бувъ самъ душпаствръ, щобы такъ пѡдъ его провѡдомъ запобѣгло ся надѣужитямъ, якій легко можуть случити ся; єсли бы же то неможливе було парохѡви, тогды най поставити на провѡдника паломництва якого мужа, випробованого поведенія и особенного благородумія, которого має ѡтповѣдно поучити о порученѡмъ ему обовязку.

7. Що до самихъ мѣстцъ паломництва, то настоятелѣ ихъ, або парохіи най постарають ся запросити до своєї Церкви достаточне число священникѡвъ, особенно такихъ, котрыхъ уважають спѡсѡбнѣйшими до слуханя спѡвѣди,

¹⁾ Зри паст. посл. Ордин. Львѡв. зъ дня 3. лютого 1884 ч. 35.

щобы черезъ недостатокъ такихъ, вѣрнѣе не були лишней св. Тайнѣ, котрыхъ принятіе есть головнымъ орудіемъ ихъ освященія; кромѣ того мають запросити одного або другого, палающаго бѣльшою ревностію, до проповѣдей. Однако на то най добре уважають парохі мѣстцѣ святыхъ, щобы доходѣвъ, съ такихъ торжественностей збранихъ, особенно тыхъ, въ котрыхъ есть полученный обовязокъ ѳтправляти Службы Божі, або друге яке богослуженіе, всѣхъ собѣ не задержали, но ихъ участниками най дѣлають такожь тыхъ, котрыхъ участи съ собою въ трудахъ досвѣдчають, наложивши на нихъ обовязокъ задосыть учинити намѣреніямъ жертвующихъ. Такимъ бо способомъ зъ одной стороны и самѣ настоятелѣ мѣстцевостей задержатъ спокѣй власной совѣсти, заявляючи духа цѣлкомъ далекого ѳтъ лакомства матеріального зыску, и причинять ся, пѣсля обовязку и цѣли своего званія, до хвалы Божой и спасенія душъ; зъ другой же стороны тымъ своимъ поступованіемъ побудять и священникѣвъ и вѣрныхъ не лише до бѣльшой ревности въ ѳтправлянію тамже побожныхъ подвиговъ и набоженствъ, но такожь до бѣльшого посѣщанія чудотворныхъ мѣстцѣ, тымъ имену, що будуть подивляти дуже складный порядокъ въ сихъ св. мѣстцяхъ, якъ и повну ревности дѣяльність священослужителѣвъ, особенно, коли найголовнѣйшому ихъ желанію, якимъ есть принятіе св. Тайнѣ, вповнѣе вдоволити ся и они не будуть приневолені, якъ то декуды дѣвѣся, безъ той религійной потѣхи зъ болемъ сердца до дому вертати.

8. Упоминають ся же ту парохі св. мѣстцевостей, щобы зъобовязанія намѣренъ разомъ съ цѣлею ихъ, въ книгахъ, нарочно до того спорядженихъ, або въ притворѣ, або въ якѣмъ мѣстці, близько Церкви сидячи, докладно записовали; еслибы же парохі такъ дуже були въ Церкви заняті, що имъ самымъ той обовязокъ выповнити булобы неможливымъ, то обовязаніи вмѣсто себе, поставити якого другого священника, а въ недостатокъ того, якого клирика, николи же, загально кажучи, якого мірянина, а тымъ меньше, женщину. Коли бы щось подѣбного дѣяло ся, тогды вѣрнѣе ѳтчужали бы ся ѳтъ побожныхъ приносѣвъ, подозрѣваючи, що тѣ приносы може на яку иншу цѣль мають бути обернені.

9. Въ концѣ мають старати ся настоятелѣ св. мѣстцъ, щобы вѣрній, въ великомѣ числѣ приходячій, мали якій мѣстця, гдѣбы могли передъ непогодою укрыти ся, або межі навечеріємъ и праздникомъ переночувати, щобы по корчмахъ и мешканяхъ жидѣвскихъ не були приневолені волочити ся. Впрочѣмъ обтяжаємъ совѣсть настоятелѣвъ, щобы особливо, чи то въ Церкви, чи коло неї не дозволили дѣлати щось такого, що булобы противнымъ твердости або повазѣ вѣры христіянської, або моглобы кому подати случайнѣсть до соблазни, або повѣдъ до осудженя побожныхъ христіянськихъ установъ.

10. Що найсильнѣйшимъ средствомъ для освященя вѣрныхъ суть такожъ мисіи, кождому єсть явнымъ, про тоє св. Альфонсъ выражає ся о тыхъ, котрі не вагали ся высказати, що мисіи приносять бѣльше шкоды, нѣжъ пожитку, такъ: „Тѣ, котрі то говорятъ, говорятъ для того такъ, понеже не мають досвѣдченя въ мисіяхъ и про тоє не понимаютъ того великого позыскованя душъ, яке черезъ нихъ дѣє ся для Бога. Кто того досвѣдчивъ, знає добре, якъ много застарѣлыхъ непріязней усуває ся, якъ много злыхъ звичаївъ викорѣняє ся, якъ много буває ѡтшкодованъ (реституцій), якъ много суперечокъ (котрі потѣмъ стають ся розсадникомъ ненавистей) дагодить ся, а надо все, якъ много злє ѡтправлєныхъ сповѣдей поправляє ся; особенно по селахъ и меньшихъ мѣстцевостяхъ, гдѣ пѣдъ тымъ взглядомъ мисіи не лише суть пожиточні такъ, якъ и въ великихъ мѣстахъ, но навѣть можуть назвати ся необходимыми, понеже въ такихъ мѣстцевостяхъ всѣ мешканьцѣ взаємно себе зпають, зъ чого нерѣдко случает ся, що потѣмъ встыдають ся виявити грѣхи свои сповѣдникамъ села... Правдою єсть такожъ, що многі по мисіяхъ на ново упадають, но давъ бы Богъ, щобы всѣ, котрі разъ навернуть ся, нозѣстали въ благодати ажъ до смерти, николи бѣльше не упадаючи на ново! То єсть нужда людска, що многі позыскують благодать Богу, а потѣмъ зновъ ю тратять. Но, хотябы ничого иншого не узыскало ся, то певнымъ єсть, що пѣдчасъ мисій по крайнѣй мѣрѣ запобѣгає ся множеству грѣхѣвъ. Впрочѣмъ зъ powodu мисій много душъ повертає до Бога и позѣстає въ єго благодати, яжъ до смерти; а многі, хотай на ново упадають, позѣстають (въ нѣй) по крайнѣй мѣрѣ, черезъ

кѣлька мѣсяцѣвъ, а въ каждѣмъ случаю пѣдчасѣ мисіи набирають бѣльшого страха передѣ грѣхомъ и увыскупають бѣльше пѣзнанія Бога и великои важности ихъ вѣчного спасенія ¹⁾).

11. Хотя у насѣ доси употреблялись мисіи для народа особенно въ тѣй цѣли, щобы вѣрнѣй ѡтвернули ся ѡтѣ грѣха пѣяньства, що вправдѣ есть вельми похвальнымъ, однако не можѣ сумнѣвати ся, що вельми полезнымъ есть, ѡтправляти ихъ такожь для выкорененія иншихъ пороковъ пѣсля потребности мѣстцевостей; про тоє въ мисіяхъ не належитѣ святыхъ бесѣдъ всегда обмежати лише на самѣй порокъ пѣяньства, но розтягати ихъ такожь на иншіе пороки.

12. Предметомъ же и розложенемъ тыхъ бесѣдъ мають бути особенно тѣ правды нашої вѣры, котрі означають ся паявою „последнихъ рѣчей“, якѣ такожь мерзѣсть смертного грѣха, котрі мають бути уложенѣ въ формѣ размышленія, и переплѣтанѣ такожь другими бесѣдами и науками катехитичными, особливоже о годовныхъ членахъ вѣры, о сповѣди и св. Причастіи. Тутже особенно уважає Синодъ своимъ обовязкомъ, звернути увагу парохѣвъ на пожитокъ мисій, и въ тѣй цѣли предкладає имъ передѣ всѣмъ то, що було выше наведено св. Альфонсомъ, а потѣмъ примѣчає слѣдующе: Люди далеко меньше побуждаютѣ ся рѣчами звычайными до дѣланія доброго, якѣ надзвычайными, протое належитѣ имъ ѡтѣ часу до часу предлагати рѣчи надзвычайнѣй, щобы до доброго побудили ся; а понеже есть вѣдомо, що загалъно буває, що вѣрнѣй, не смѣючи часомъ гдѣщо своимъ власнымъ пастырямъ выявити при сповѣди, встрясенѣй надзвычайными проповѣдями о страшныхъ правдахъ нашої св. религіи, чужимъ священникамъ съ повною свободою и правдивымъ розкаянемъ звыкли исповѣдати ся, протое выходитѣ зѣ того явно, що устроювати мисіи есть дѣло вельми спасительное.

13. Цѣла ѡтже штука до осягненія спасительного плода зѣ мисій, состоитѣ въ добромъ расположеніи дѣйствѣ

¹⁾ Silva Mater. praedic. pars. 3. de exerc. mission.

и въ выборѣ до того способныхъ священниковъ, про то повиненъ самъ парохъ мѣстцевый, хотящій урядити у себе мисію, за порадою побожныхъ и благорозумныхъ священниковъ, списати передъ всѣмъ плянъ тыхже, и означити години дня, въ котрыхъ що дѣяти ся має, потѣмъ посредствомъ своего уряду деканального той такъ уложеный плянъ, разомъ съ мнѣніемъ священниковъ, запрошенныхъ до дѣла мисійного, переслати до Ординаріату къ тогожъ одобренію, просячи ѳтъ тогожъ заразомъ надпорядочныхъ властей для сповѣдниковъ, якъ и о благословеніи до щасливого успѣху мисіи. Подучивши то все, обвѣстити народови часъ въ котрѣмъ має зачати ся и укрѣпити ся мисія, побуждаючи тойже ѳтповѣдными способами ко ѳтправленію мисіи съ добре розположеннымъ духомъ, при котрѣй то способности выложить имъ такожъ и порядокъ и часъ такъ богослуженія, якъ и проповѣдей и сповѣдей. Коли же мисія уже буде ѳтправляти ся, постаравъ ся, межи иншими, зарядити, щобы пѣдчасъ проповѣдей, сповѣдники слуханія сповѣди заперестали, якъ такожъ, щобы въ участи въ нѣй (мисіи), вѣрній тои парохіи мали перше мѣстце, для того, що мисія особенно для власныхъ парохіанъ зѳстала устроена. Священникамъ же, до переведенія мисіи запрошенымъ, повиненъ головнѣйшій погрѣшности свои парохіи выложить, щобы они цѣлу вагу своихъ бесѣдъ и упѣмненъ такъ внѣ, якъ и внутрь сповѣди съ цѣлою силою противъ нихъ звертали. Понеже однако не можна заперечити, що въ мисіяхъ предпріянутыхъ у насъ противъ піяньства, священники съ щастливымъ успѣхомъ трудили ся, такъ що цѣлї села зачали вовсѣмъ вздержувати ся ѳтъ упояющихъ напѣткѣвъ, и для вытревалости въ своѣмъ постановленію, дуже многї вписали ся въ товариство тверезости, наибѣльше задля духовныхъ ласкъ ѳтпустѣвъ, котрыми, тїжъ бл. п. Піемъ IX надѣленїи були, то помимо того, понеже въ тѣмъ направленію еще много потрудити ся треба, щобы блудъ сей и дальше вынищити, щобы и тверезї въ своѣмъ постановленію скрѣпляли ся, упоминаемъ душпастирей о Господѣ, щобы и надалѣше въ трудахъ своихъ не уставали „честнота бо єсть постояннѣсть въ добрѣмъ“¹⁾.

1) Триг. В. въ Гом.

14. До той ціли дальше, найбільше послужать розпорядженя и наставленя, дані намъ Его Превосходительствомъ Митрополитомъ Іосифомъ Сембратовичемъ, въ пастирськомъ посланію такъ п. д. 3. Цвѣтня 1874 р. підъ титуломъ: „О высокомъ достоинствѣ чоловіка“, якъ такожъ п. д. 6. Цвѣтня 1878 ч. 7628; ті отже наставленя повинні мати душпастирѣ передъ очима.

16. Щобы же въ тѣмъ такъ спасительномъ дѣлѣ зарядити и на будуще сталий якійсь способъ, постановляе Синодъ, щобы замѣсть одного въ соборчикѣвъ, котрі рѣкрѣчно въ кождѣмъ деканатѣ держати ся звикли, ѡтправляла ся въ певнѣй якѣй парохіи кождого деканату, одна мисія, где именно, по взаємномъ нарадженю ся душпастирей того деканату, деканъ ѡтправлене такои мисіи призначить, маючи виглядъ на бѣльшу потребу. По укѣнченю такои мисіи довженъ деканъ рѣкрѣчно подрѣбне справовдане о нѣй переслати Ординаріатови

ГЛАВА IX.

О домашнѣмъ богопочитаню.

1 Кожда родина представляе своимъ способомъ Церковь Христову, котрои головою есть самъ отецъ родини, котрый яко чоловікъ христіянскій, одушевленный живою вѣрою, повиненъ управляти цѣлою родиною, не лише въ справахъ приналежащихъ до житя дочасного, но бѣльше еще въ тыхъ, котрі ѡтносять ся до житя вѣчного, якъ упоминае Апостолъ: „Аще кто о своихъ паче же о пріснихъ не промышляетъ, вѣры отвергся есть, и невѣрнаго горшій есть“ ¹⁾. Хотя се ѡтноситъ ся до всѣхъ ѡтцѣвъ родини, но найбільше до ѡтцѣвъ родини духовныхъ, якими суть въ домахъ своихъ парохіи: „такимъ бо подобаетъ быти управителю Церкви“, — говорить св. Апостолъ — „свой домъ добръ правяшу, чада имущу въ послушаніи съ всякою чистотою. Ащеже кто своего дому не умѣетъ правити, како о Церкви, Божіей прилѣжати можетъ?“ ²⁾.

¹⁾ I. Тим. 5, 8. ²⁾ I. Тим. 3, 4. 5.

2. Понеже, однакъ, ту бесѣда стягавъ ся на богопочитаніе, мають ѡтцѣ родины чувати, щобы не лице ихъ челядѣ, но тымъ бѣльше самѣ ихъ дѣти, за ихъ наставленіемъ и примѣромъ, Богу въ означенныхъ часахъ належити честь ѡтдавали.

3. Въ частности же що до украшеня дому, особливо снѣщеника, то оно повинно дышати святостію и объявомъ вѣры, передъ всѣмъ въ выборѣ святыхъ образѣвъ, котріи аничайпо вѣшаютъ ся на стѣнахъ; зъ межи котрыхъ належитъ усторонити всякі образы представляючі суету; и если часомъ задержують ся деякі образы не святі, то не повинні бути лише самі такі, котрібы украшували комнаты и они най не будутъ такі, щобы якимъ будь способомъ ображали побожність або христіянську стыдливость або чувство религійне. Мы бо цѣлкомъ и постѣнно держати ся довжніи примѣровъ нашихъ предковъ, котріи по прѣхъ своихъ дѣлахъ ѡтличали ся характеромъ религійности, и николи не належитъ намъ ѡтъ нихъ ѡтроджувати ся, щобы мы поволи не лишили ся такъ дорогихъ дарѣвъ св. Духа, и не выдало ся, що наповняемъ ся чистѣмъ свѣтовымъ духомъ. Дѣйсно треба жалѣти надъ тымъ, що ѡнѣ въ тыхъ нашихъ часахъ безкарно вмагавъ ся, усунути все, що тѣлько есть христіянське, такъ ѡтъ цѣлыхъ товариствъ, якъ и родинъ, а такожъ и ѡтъ поодинокихъ лицъ, такъ що належитъ обавляти ся о поступкѣ не лише до рѣвнодушности религійной, но и до збуреня всякого религійного исповѣданя.

4. Кромѣ того має наставати отець родины, щобы подъ его проводомъ всѣ члени родины рано и вечеръ, передъ ѣдженемъ по ѣдженю, молитвы побожно ѡтмавляли. „Домъ твой здѣлай церквою“, каже св. Іоанъ Золотоустъ „понеже маешь ѡтвѣтъ дати такъ за спасеніе твоихъ дѣтей, якъ и твоихъ слугъ, и якъ ѡтъ насъ буде вымагати он ѡтвѣтъ за васъ, такъ жадати ся буде ѡтъ кожного зъ насъ ѡтвѣтъ за слугу, за жену и за дитя“¹⁾.

5. Впрочемъ во всѣхъ своихъ дѣлахъ повиненъ христіянскій отець родины всѣмъ своимъ домашнымъ ока-

¹⁾ Бес. VI. на Быт.

зовати ся яко примѣръ житя небесного, такъ, — щобы за-
дѣ Христа и задѣ вѣчного спасенія всѣхъ своихъ упо-
минавъ, поучавъ, наказувавъ, уживавъ благоволенія, вы-
конувавъ карнѣсть; такъ сповнитъ ѡнъ въ домѣ своихъ
довжнѣсть церковну и якобы епископску, служачи Христу,
щобы вѣчно съ Нимъ бути ¹⁾.

6. Къ тому же щобы почитане Бога въ родинѣ чимъ
разъ бѣльше розширяло ся, довжнѣ уважати передъ всѣмъ
парохи, щобы по своимъ силамъ народови, собѣ повѣре-
ному, въ захованю такого домашнього почитаня, давали
во всѣмъ и постоянно примѣръ достойный наслѣдованя;
если бо залишене такихъ справъ въ домѣ якого мірянина
будить удивлене, то о скѣлько бѣльше, коли се спостере-
гае ся въ домѣ священника, пѣсля науки св. Григорія Вел.:
„О стѣлько новинко поступоване настоятеля перевышати
поступоване народа, о скѣлько звичло ѡтстояти жите па-
стыря ѡтъ стада... пѣсля котрого гадки, народъ стадомъ
називае ся“ ²⁾.

Титулъ V.

О святой Литургіи.

Образецъ тексту, порядку и способу ѡтправленя св. Ли-
тургіи СС. ОО. Василия Великого и Іоанна Золотоустого,
спѣваной и читаной, одобренный Соборомъ Провинціаль-
нымъ Львовскимъ, держанымъ року 1891.

За пѣдставу служитъ славянскій текстъ св. Литур-
гіи, помѣщенный въ Служебнику, печатанѣмъ р. 1866. во
Львовѣ въ Ставропигійскѣмъ Институтѣ. Яко пѣдставу
тексту латиньского зри: *Eucholoyion sive Rituale Graecorum*
etc. поясненный трудомъ Преп. О. Якова Гоара. Выдане
друге въ Венеціи 1730.

Титулъ той самъ що и въ славянскѣмъ текстѣ зъ р.
1866, тѣлько додати належить:

¹⁾ Св. Август. тракт. о Іоан. ²⁾ Пастыр. част. 2. гл. 1.

Св. восточныхъ католическихъ Церкви... И такъ повный титулъ буде слѣдующій: „Антирѣгиконзъ сирѣчь Служевникъ со- держащъ по чинѣ св. Католическїа Восточныхъ Церкви Антир- гинъ св. Отець нашихъ Іоанна Златовстаго, Василїа Великаго и Григорїа Двоеслова, Папы Римскаго, съ всѣми чинами не- дѣльными, ежедневными и овчими Святыхъ“. Дальше на слѣдующей сторонѣ вмѣсто: „За благословенїемъ и проч“. мае стояти; „По повелѣнїю провинціального Синода Львов- ского года 1891. состоявшего съ и за благословенїемъ:

Его Превосходъ Преосв. Сильвестра Сембратовича, Божїю Милостїю и пр. такожде;

Боголюбивыхъ Епископѣвъ Юліана Пелеша, Епископа и проч... и

Юліана Квилюкскаго, Епископа и проч.

На 3. сторонѣ: Оглавленїе и проч. збѣае то само.

Чинъ Божественныхъ Литургїи. — Проекомидїа Литургїямъ.

Примѣчанїе: Іерею хотящему совершити Божественное Тайнодѣйствїе подобаетъ предовсемъ имѣти доброе свидѣ- тельство своей совѣсти и быти примиреннымъ съ Богомъ, испо- вѣданїемъ грѣховъ и съ всѣми любовїю, такожде подобаетъ ему имѣти по силамъ сердце чисто отъ злыхъ помысленїй, а и- менно подобаетъ вздержати ся отъ похоти даже до вре- мени священодѣйствїа всецѣлю отъ всякія снѣди и питїя подъ тяжкимъ грѣхомъ.

Кромѣ сего подобаетъ предварительно приготовить ся къ св. Литургїи чтенїемъ предписанныхъ молитвъ и быти oble- чену въ одежду священническую, по уставамъ каноновъ церков- ныхъ. Времени же священодѣйствїа наставшу, іерей вхопитъ въ храмъ и соединивъ ся съ дїакономъ (аще есть) и ставъ предъ царскими дверми вкупѣ съ дїакономъ творитъ три глубокїя поклоненїя а се сицевымъ образомъ:

Сложивъ три первыя персты десной руки, творитъ на, себѣ знамя св. креста, прикасая ся полегку чела, персїй, дес- наго и лѣваго рамене и обращъ къ олтарю, покланяется досягающе персты десной руки даже къ земли и начинаетъ обычныя молитвы:

Дїаконъ (аще есть) глаголетъ:

Благословїи Владыко.

Іерей же:

Благословенъ Богъ нашъ всегда, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.

Діаконъ: Аминь.

Потомъ глаголютъ: Слава Тебѣ Боже нашъ слава Тебѣ.

Царю небесный, Оутѣшителю, Дѣше истины, иже вездѣ сый, и вса исполняй, сокровище благодѣи и жизни подателю, прійди и вселися къ ны, и очисти ны ѿ всякаѣ скверны, и спаси Блаже дѣши наша.

Святый Боже, святый крѣпкій, святый вездѣсмертный, помилай насъ 3 разы.

Слава Отцу, и Сыну, и святому Духу, и нынѣ, и присно, и во вѣки вѣковъ.

Діаконъ (аще есть): Аминь.

Пресвятая Троице, помилай насъ. Господи, очисти грѣхи наша. Владыко, прости беззаконїа наша. Святый, посети и исцѣли немощи наша, имене твоего ради.

Господи помилай (3 разы).

Слава Отцу, и Сыну, и святому Духу, и нынѣ, и присно, и во вѣки вѣковъ.

Діаконъ (аще есть) Аминь. И Отче нашъ, иже еси на небѣхъ! да святится имя твое; да прїидетъ царствїе твое; да вѣдетъ воля твоя, ꙗко на небеси и на земли. Хлѣвъ нашъ насѣщенный дождь намъ днѣсь; и остави намъ долги наша, ꙗкоже и мы оставляемъ должникоумъ нашимъ; и не введи насъ во искушенїе, но избави насъ ѿ лѣваго.

Іерей: Яко Твое есть царство и сила и слава Отца и Сына и святого Духа, нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ.

Діаконъ: Аминь.

Тропарі: Помилай насъ Господи, помилай насъ, всякаго во отвѣта недоумѣюще, сїю Ти молитву ꙗко Владыцѣ грѣшнїи раби твои приносимъ, помилай насъ. Слава: Господи помилай насъ, на Тя во оупокохоумъ, не прогнѣвайся на ны зѣла, ниже помани беззаконїи нашихъ, но призри и нынѣ ꙗко милосердъ, и избави насъ отъ врагъ нашихъ: Ты во еси Богъ нашъ, и мы людіе твои, вси дѣла рѣкъ твоею и имя твое призываемъ. И нынѣ: Милосердіа двери отверзи намъ, благогоуенная Богородице Дѣво, надѣющїица на тя да не поги-

внемз, но да избавимся товою отъ вѣдз, Ты во вси спасеніе рода хрістіанскаго.

По семъ іерей съ діакономъ (аще есть) обративше ся мало лицемъ и тѣлесемъ въ десную страну къ Иконѣ Спасителя и знаменающе ся знаменемъ св. креста десною рукою, якоже выше речено бысть, творять малое поклоненіе досягающе рукою къ колѣнома и глаголюще:

"Пречистомъ твоємъ овразѣ и пр. Лит. слав. стр. 299 (1) и текстъ лат. Гоаръ стр. 70.

Подобнь же обращше ся въ лѣвую страну къ Иконѣ Богородицы, знаменающе ся св. крестомъ, творять малое поклоненіе глаголюще:

"Милосердіа свѣи источникъ и проч."; тексты оба якъ выше¹⁾.

На стр. 299 и 300 (1 и 2) тексту слав. має бути такъ: Обращше ся къ св. Престолу и приклонше мало главу глаголетъ іерей сію молитву:

"Господи ниспосли и пр."

Всѣ сія молитвы глаголетъ со сложенными руками (персты къ перстамъ).

Отвѣтный рисунокъ зложеня рукъ має бути положенный при боцѣ.

По семъ входятъ въ святилище въ себѣ глаголюще:

"Боже милостивъ вѣди мнѣ грѣшномъ и вмѣсто: „Боже очисти мя“ и пр. якъ есть въ Львовскѣмъ Литургиконѣ,

Дальше передъ словами: "Таже Діаконъ возьметъ благословеніе и проч.": стр. 300 (2) слав. Л. має бути положено: "Совершивше молитвы глаголемы предъ царскими вратами и вшедше въ святилище діаконскими дверми и ставше предъ степеніи св. престола, творять 3 великія поклоненія, востоятъ на степеніи и ставше при св. престолѣ, іерей лобызаетъ св. Евангеліе лежащее на престолѣ, діаконъ же (аще сѣтъ) св. трапезу.

Примч. Псаломъ: "Бнидѣ" хотя въ нѣкоторыхъ Служебникахъ находить ся, однако, понеже въ нашихъ Служ-

¹⁾ Рубрики въ текстѣ слав. на стр. 299 (1): Таже отходятъ къ Иконѣ Христовѣ — и Таже цѣлуютъ Икону Богородицы — мають отпасти.

жебникахъ его нема, священникъ оставляя. По семъ совершивше великов поклоненіе, сходять съ ступеней и поклонься еще предъ св. престоломъ, отходятъ въ предложеніе.

Дальше якъ въ Служебнику слав. стор. 300 (2).

„Таже діаконъ вземлетъ благословеніе и проч.“:

„Благослови Владыко“ и проч. стр. 300 (2).

„Благословенъ Богъ“ и проч. стр. 300 (2).

„По семъ умывають и проч. стр. 300 (2) Гоаръ 57.

„Оумью въ неповинныхъ“ и проч. Гоаръ 57.

Не треба въ рубрицѣ слѣвъ: „единъ по единому оба глаголюще“, но мають ся опустити, бо каждый, такъ священникъ якъ и діаконъ, говорятъ тую молитву, умываючи ся.

Дальше що до облеченя ризъ має ся заховати все, якъ указано на стр. 300 (2) съ слѣдующими примѣчаніями и змінами що до порядку и способу:

Всѣ одежѣ іерейскі, такожъ и Пояс при облеченю цѣлуютъ ся, поблагословивши такови попередно разъ крестообразно +.

Наплечникъ довшенъ такожъ употребляти ся, понеже давнѣйше и Восточий его употребляли, якъ то доказують слова Папы Венедикта XIV: „Марониты и Амврозіяны кладутъ наплечникъ по стихари“¹⁾.

Дальше примѣтити належить, що напередъ має ся вкладати Епитрахиль а потѣмъ поверхъ него Пояс; а що до убираня Фелона, то тойже належить убирати разъ, разомъ съ прочими одежами нередъ Проскомидією.

Для того примѣчане въ реченіи Литургиконѣ слав. стр. 301 (2). „сице по греческому обычаю“ и пр. треба опустити, а слова: „Благословенъ Богъ изливай“ до Епитрахили, мають положити ся передъ словами „Благословенъ Богъ препославъ мѣ силою“ стр. 300 (2) тексту слав. до пояса относячими ся и въ рубрицѣ; „посемъ іерей (по здѣшнему обычаю)“ тѣи слова въ скобкахъ цѣлкомъ выпустити.

¹⁾ De sacrificio Missae Leet. 90.

Облеченіє діаконѣвъ має дѣяти ся такъ: Діаконъ першій и другій по умытїю рукъ одѣвають ся, цѣлующи кожду одежу: напередъ *Наплещникъ*, потѣмъ *Стихарь*, дальше *поясъ*, потѣмъ *Параклицы* и *Дальматику*, а наконецъ *Орарь*. Що до *Орара*, то той ведли звичаю тутъ принятого, має ся убирати такъ: Бере ся одинъ конецъ орара и закладає ся его на лѣве рамя, спускаючи тойже ажъ понизше грудей лѣвого боку — другій конецъ перекладає ся черезъ плечи по пѣдъ паху правої руки и перекладає ся черезъ тоє же саме лѣве рамя пѣдъ орарь висячий зъ переду, на плечи, такъ що цѣлый орарь наложеный єсть якъ вѣнецъ, спочиває на лѣвѣмъ рамени, окружає плечи и груди, переходячи по пѣдъ праву паху, маючи звѣшеній кѣнцѣ або краѣ, оденъ зъ переду другій зъ заду лѣвого рамени.

Слѣдує дальше на стр. 301 (3) слав. Лит. „*Тако оболченъ іерей* и проч.“ стр. 301 (3) Лит. слав.

Дальше молитва: „*Искѣниъ ны еси*“... Гоаръ 5, котру належить ѣмвляти съ зложенными руками.

Дальше *Проскомидія* якъ на стор. 301 (3) Л. слав. съ слѣдующими примѣчаніями и змѣнами: Уживає *Копія* має задержати ся. Що до *Просфоры*, то рѣшено, щоби вложити въ *Служебникъ*, въ дотычнѣмъ мѣстци т. е. до слѣвъ „*Таже прїемлетъ лѣвою убо*“... ст. 301 (3) слав. тексту слѣдующе примѣчаніє: *Прїемлетъ пять просфоръ, или три, или одну. Аще нѣсть, лѣтъ вѣтъ взяти агницъ засушєны*. Агницъ довжнѣй кождого тыждня выкраювати ся изъ свѣжої просфоры, церковнымъ лицемъ, а если невозможно кождого тыждня, то и рѣдше, ѣднако не вѣльно употребляти агницѣвъ, котрѣ довше, якъ одинъ мѣсяць переховують ся. — *Просфора* сама довжна бути округла, съ вытисненымъ приписанымъ знаменемъ, *Агнецъ* же повиненъ бути четвероугольный. Составнѣй части просфоры суть: мука чиста пшенична, природна вода и квасокъ, и має бути печена на способъ хлѣба звичайного. Що до положєня частицъ, рѣшено додати до слѣвъ *Служебника*: „*По семъ вземлетъ Богородичну часть глаголя и пр.*“ ст. 301 (3) слав. текст. „*аще нѣсть частицъ, то можєтъ іерей літургисати на самомъ агницѣ*“. Коли отже нема цѣлої просфоры, лише самъ агнецъ, тогды всѣ „*знаменанія*“ копїємъ, якъ такожъ и „*водруженія*“ копїя, дѣють ся на самѣмъ агницѣ.

Слѣдуе вляте вина и немного воды до чашѣ т. е. кѣлька капель воды, а разумѣе ся вина природного и воды чистои природной.

Слѣдуютъ слова, всѣ якъ въ Лигургиконѣ: „Въ честь и памать Превлагословенныхъ Владычицъ нашихъ и проч.“ стр. 301 и 302 (3 и 4) въ текстѣ слав. порѣв. текстъ Гоаря стр. 58. Дальше слова: „Силою честнаго и животворящаго креста и честныхъ небесныхъ силъ везплотныхъ“ мають выпустити ся изъ Служебника, понеже въ давнѣйшихъ примѣрикахъ нема тыхъ слѣвъ, а именно въ Евхологіонѣ Венедикта Папы XIV., и кромѣ того Честному Кресту и Ангеламъ частицѣ не кладутъ ся, бо частицѣ на дискосѣ положенѣ, представляютъ Церковь торжествующу (Святыхъ), страждучу (душѣ въ чистилищи) и воуючу (живыхъ вѣрныхъ); Агнецъ же Іисуса Христа. — Огже мае ся молитва та починати заравъ словами: „Честнаго славнаго Пророка Предтечи“ и проч. ѡтъ стр. 302 (4) текст. слав. Литург. Гоаръ 58. Рѣшено еще кромѣ того передъ словами: „Священномученика Іосафата перемѣнити слово „влаженнаго“ на „скага“, що разумѣе ся само собою по канонизаціи оголошеній — и вставити поминаніе святыхъ славянскихъ Апостолѣвъ: Кирила и Методіа передъ св. Священномученикомъ Іосафатомъ.

Дальше рубрика стр. 302 (4) текст. слав. „*Иноци же и се прилагаютъ: О всечестномъ и проч.*“ Що до сей рубрики, то тоє примѣчаніе дотычить цѣлого уступа ажъ до слѣвъ: „За твое влаговъствовіе всевагій Владыко“. Прото тую молитву читають лише иноки, мірскі же священники опускають ю.

Слѣдуе въ Служебнику стор. 302 и 303 (4 и 5) текст. слав. молитва: „Гдѣ Ісусе Хѣ прїими жертвѣ сїю и проч.“, тая молитва вставлена повѣйшими часами черезъ злоупотреблене и змѣнена, протое вмѣсто неї належить умѣстити тутъ слѣдующе поминане: „Помани Господи равы (имярекѣ).“

Дальше все пѣсля порядку на стор. 303 (5) текст. слав. Вкладае ся такожъ виміямъ въ кадильницю съ молитвою: „Кадило Тевѣ приносимъ“ и проч. зри стр. 303 (5) текст. слав. и Гоаръ 58. Слѣдуе на стр. 303 (5) текст. слав. и Гоаръ 58. Потѣмъ „*покровцемъ малымъ*“ и проч.

Рѣшено щодо покровцѣвъ: що всѣ покровцѣ задержують ся, кромѣ верхного твердого, котрый якъ заразъ скаже ся, замѣнить ся на мягкій. Покровецъ на чашу має бути четвероугольный и твердый, якъ у насъ въ Галичинѣ уживае ся, а не мягкій и подовговатий якъ у Грековъ, понеже непрактичный и недогѣдний, покровецъ бѣльшій котрымъ покрывати належить дискосъ, має бути мягкій, якъ у Грековъ.

Кромѣ того належить задержати *Илитона* чистый льняный, по нашому рускому галицкому звичаю, а не мѣсто илитона самъ лише Антиминсъ, якъ нынѣшній Греки употребляютъ, а котрый то Антиминсъ доужень бути розпростертий межи обрусами, межи першимъ верхнимъ и двома спѣдними (обрусами).

Слѣдують слова: „*Таже прїемъ кадильницю*“ и проч. стр. 303 (5). Л. слав. Тое каджене не повинно опускати ся, якъ декотрі дѣлають, но на слова: „*Благословенъ Богъ нашъ*“ и проч. стор. 303 (5) текст. слав. Гоаръ 51 доужень іерей кадити честні дары крестообразно т. е. трема метами, въ середину, на право и на лѣво разъ, — розумѣе ся при спѣваній Службѣ Божій, при читаній опускае ся каджене и прочі церемоніи, що мають совершати ся передъ Царскими вратами и въ Олтари передъ Проскомидією и все робить ся въ Предложенію приватно т. е. не торжественно.

Проча часть Проскомидіи, якъ въ Служебнику указано стор. 203 и 304 (5 и 6) Лит. слав. Гоаръ 51 (59) и пр). Если Литургія спѣвана, то оставляе ся все въ Предложенію на проскомидійномъ столѣ, прикрыте бѣльшимъ покровцемъ, названнымъ „воздухомъ“, якъ приписуе ся въ Служебнику. Тѣлько початокъ рубрики, где каже ся стор. 304 (6) лит. слав. „*По здѣшнему обычаю здѣ Іерей вземлетъ на ся Фелонъ*“ належить выпустити.

Если же буде читана Литургія, патовды складае Іерей на чашу лептіонъ (ручничокъ), на тойже дискосъ, на дискосъ зложену звѣзду, на звѣздѣ твердый покровецъ, на покровци воздухъ въ трое зложеный, на тойже илитонъ (если не лежитъ вже на престолѣ, що на великомъ Олтари завсѣгды доужень находить ся пѣдъ Евангеліємъ) на то мягкій покровецъ и ложцію, если кто буде до при-

частія и если ложниця не лежить вже на престолѣ. Такъ зложено все несе Іерей, взявши лѣвою рукою чашу, а придержуючи правою рукою покровецъ на верху чашѣ, ѡтходитъ до Олтаря, где має бути Литургія, передъ котрымъ поклоняе ся и тутъ поставивши на нѣмъ чашу троха зъ боку, розкладае Илтонѣ, поставляє на его серединѣ чашу, бере дискось, поставляє на тойже розложеноу звѣзду и кладе зъ лѣвой стороны свои и чашѣ на Илтонѣ, а такъ поставленіи покрывае розпростертымъ Воздухомъ, — якъ то указано въ Предложенію на (проскомидійномъ столѣ), при спѣваній Службѣ Божій.

Що до молитвы на стор. 304 (6) текст. слав. Гоаръ 51 (59) „Въ гробѣ плотски“ и проч. то тая молитва опускае ся.

Если литургизуе ѡблыне священникѡвъ разомъ, то оденъ тѣлько ѡтправляє Проскомидію.

Що до самои св. Литургіи.

По ѡтправленію Проскомидіи, если есть Литургія спѣвана, выходитъ Іерей съ Діаконами (если суть), стають передъ св. жертѡвникомъ и тутъ зробивши, всѣ разомъ, поклѡнъ глубокій рукою ажъ до землѣ (розумѣе ся, если Литургія есть передъ жертѡвникомъ съ св. Тайнами, если же нема св. Тайнъ, то рукою до колѣнъ), отворяють Царскій врата и заразъ вкладае Іерей, поблагословивши, кадило до кадилъницѣ и мовлячи потиху псаломъ: „Помни мѣ Боже“, кадить, або, если суть Діаконы, кадятъ они.

Каждене ѡтбуває ся въ слѣдуючій спосѣбъ: Если Іерей самъ священодѣйствуе, то кадить самъ напередъ Престолъ зъ переду, потѣмъ зъ лѣвого боку Олтаря т. е. зъ своего правого боку и ѡтъ востока, затымъ Образъ запрестольный, на стѣнѣ находячій ся, дальше Престолъ зъ лѣвого боку (свого а правого Олтаря) и поклонивши ся передъ св. Трапезою, выходитъ на Церковь и кадить на мѣстній образы: Спасителя, потѣмъ Богородицѣ, и иншіи образы, если суть, и поклонивши ся зновъ передъ св. Трапезою, обертае ся къ людемъ и кадить *Лици* и людей, и поклонивши ся мало, вертае въ св. Олтарь и ѡтдае кадилъницю.

Если же суть Діаконы, то кадятъ Діаконы св. Престолъ зъ переду оба, потѣмъ поодинокъ, зъ обохъ боковъ, и зновъ разомъ ѣтъ востока такожъ образъ запрестольный, выходятъ діаконскими дверми на церковь и зробивши зновъ поклѣнъ передъ св. трапезою, кадятъ кождый св. образы намѣстныи и другіи образы зъ свои стороны, и поклонивши ся зновъ передъ св. Трапезою, обертאותъ ся къ людамъ и кождый кадитъ свѣй *Ликъ*, а потѣмъ разомъ народъ, и поклонивши ся мало, звертають къ Олтарю и поклонивши ся, вертають діаконскими дверми въ Олтарь и ѣдають кадильницѣ.

Если есть лишь одинъ Діаконъ, то кадитъ въ той способъ, якъ выше о Іерееу сказано.

Ставши передъ св. Трапезою Іерей съ Діаконами (если суть), покланяе ся глубоко, знаменае ся св. крестомъ, якъ указано на стор. 305 (7) Лит. слав. и мовить: „Благословенъ Богъ нашъ“ стр. 305 (7). Гоаръ 52.

Слѣдую: „Совокупивше руки“... додати: „пальцы ко пальцамъ“ — якъ то на рисунку выobraжено и проче стор. 305 (7) текст слав.

„Царю небесный“ и проч. Гоаръ 52.

Потѣмъ: „Слава во вышнихъ Богъ“ и проч: 305 (7) текст. слав. Тутъ треба примѣтити, що по кождѣмъ „Слава во вышнихъ Богъ и проч.“ належить поклонити ся мало, разъ, и по: „Господи оустныи мои отверзеши“ такожъ одно поклонене мале. Надто додати належить, що то все мае ѣтмовляти ся втай и не сходячи зъ степеней, якъ то дотеперь — було въ уживаню, но то все дѣе ся передъ самою св. Трапезою. По словахъ: „Господи оустныи мои отверзеши“, цѣлуе Іерей св. Евангеліе, а Діаконы св. трапезу. Отже належить пѣсля того исправили рубрику Служебника на стр. 305 (7) текст. слав. „и Іерей цѣлуе св. и проч:“ Слѣдую взаимне моленіе. або діалогъ Священника съ Діаконами (если будутъ), котре мае робити ся на початку Службы Божой словами, „Крѣма еже сотвори Господи Владыко благослови“ и проч. стр. 306 (8) текст. слав. Гоаръ 52.

Опѣсля Діаконы поклонивши ся глубоко передъ св. Жертвенникомъ, выходятъ, кождый своими дверми, держачи трема першими пальцами правои руки оларъ, а лѣву зложену на грудехъ, передъ Царскіи врата, и тутъ поклонивши

ся низко ко св. Олтарю, ѡтходять обертаючи ся (ко собѣ) боками до середины на мѣстце назначене для Діаконѡвъ т. е. противъ Царскихъ вратъ на середину, кѡлька крокѡвъ низше ѡтъ Царскихъ вратъ, тутъ коли всѣ уставлять ся, выголошуе первый Діаконъ, пѡдносячи правою рукою конецъ Орара до высоты рамени; „Благослови Блaddyка“ (Гоаръ 52). Іерей же стоячи на серединѣ при Трапезѣ, знаменае ся рукою, а не св. Евангеліемъ, выголошуючи: „Благословенно Царство и пр.“ стор. 306 (8) Гоаръ стр. 52.

Слѣдуе Ектенія: „Миромъ Господь помолѣмса“ Гоаръ тамже, первымъ Діакономъ. Іерей же и всѣ прочіи Іереи солитургизуючи ѡтмавляютъ Ектеніи и молитвы втай, неопускаючи ничего; а то не тѣлько въ мысли, но такожь при совокупленіи Духа, устами wyraіно выговоряючи, якъ то звывло дѣятись при читаніи Литургии, коли служитель мае ѡтповѣдати.

Що до Ектеніи: „Миромъ Господь помолѣмса“ и пр. повинно всюды употребляти ся слово славянське: „Помолѣмса“ съ голосоудареніемъ на послѣднѡмъ „и“, а не на „о“ — и не писати ся „к“, понеже тутъ слово „помолѣмса“ ѡтповѣдае приказующему грецкому; и протое всюды, где ѡтповѣдае приказующему грецкому, въ языцѣ старославянськѡмъ акцентъ класти належитъ на и. „Помѡлѣмса“ съ акцентомъ на „ѡ“, бувъ бы высказуючий, а „помѡлѣмъ са“ съ „ѣ“ бувъ бы приказуючий малорускій або рускій. Такъ само и „Преддѣмъ“ акцентъ на „и“ а не „ѣ“.

Слѣдуе по Ектеніи возгласъ, котрый мае спѣвати Іерей первенствующій; „Ико твоѡ естъ царство и пр.“ Стор. 308 (10) Гоаръ стр. 53.

Пѣвцѣ спѣвають Антифоны; въ недѣлю, воскресный; „Воскликните Господеву“... на будни: „Благо естъ“ и проч. на Праздники — праздничны. Рѣшено, чтобы употребляти Антифонѡвъ а не Изобразительныхъ въ Церквахъ мірскихъ и въ Церквахъ монастырскихъ парохіальныхъ; а въ Церквахъ монастырскихъ непарохіальныхъ, Изобразительныхъ.

Іерей читае молитву першого Антифона: „Господи Боже нашъ“ и пр. стр. 308 (10) Лит. слав. Гоаръ 53. Молитвы мае Іерей, если ихъ бѡльше, Іереи литургизуючи.

всѣ, читати выразно втай, и то по, а не передъ возгласами, якъ то въ декотрыхъ служебникахъ поставлено. — Діаконы въ часѣ пѣнія Антифонѣвъ, остають на своихъ мѣстцахъ выжидаячи.

Слѣдую Ектенія друга стор. 308 (10) Гоаръ стр. 53., котру спѣває другій Діаконъ, если есть. Потѣмъ возгласъ другій: „Ико твоа держива“ и проч. стр. 308 (10) литур. слав. Гоаръ стр. 53., котру має спѣвати второй Іерей, если есть бѣльше разомъ служащихъ.

Слѣдую молитва другого Антифона и Антифонъ другій а по сѣмъ: „Слава Отцѣ“ и пр. и „Єдинородный Сыне“ и пр. стор. 309 (11) Лит. слав. Гоаръ стор. 86 (при кѣнци).

Діаконы на „Єдинородный Сыне“... не входятъ во святилище къ Іерее, но стоячи на своихъ мѣстцѣ, покланяють ся разомъ съ Священникомъ, стоячимъ при престолѣ, на слова: „Слава Отцѣ: и Сыну:“ и на „воплотити сѧ“ стр. 309 (11) текст. Лит. слав.

Слѣдую Ектенія 3, першимъ Діакономъ, понеже Діаконы спѣвають Ектенію на перемѣну стр. 309. (11) Лит. слав. Гоаръ стр. 53. Потѣмъ возгласъ: „Ико влагъ и человекѣлювецъ Богъ“ и пр. стр. 310 (12) и Гоаръ 54.

Дальше: молитва 3-го антифона: „Иже овцѣа сѧ...“ стр. 310 (12) и Гоаръ стр. 54, Антифонъ 3-ій и молитва: „Бладыко Господи Боже нашъ“ стр. 310. (12) Лит. слав. Гоаръ стр. 54. Іереи держатъ всегда пѣдчасъ молитвъ руки разомъ зложенъ коло груди, якъ указано въ служебникахъ и представлено въ выображенію на боцѣ.

Но 3-ій Ектеніи входятъ Діаконы своими дверми до Олтаря, покланяють ся глубоко, по сѣмъ Іерей дае Євангеліе Діакону первому, а другій бере кадильницу и робятъ разомъ съ попереджающими свѣщеносцами *малый входъ*, обходячи наоколо зъ правого боку Олтаря и выходячи сѣверными дверми и прійшовши передъ Царскій врата, Діаконъ дае цѣловати св. Євангеліе Коляторови (если есть), потѣмъ людемъ близше стоячимъ, потѣмъ приходитъ ко Іерею, и наклонивши голову, говоритъ тихо: Благослови Бладыко св. входъ. Гоаръ стр. 54.

Іерей благословитъ рукою къ востоку говорячи: „Благословенъ входъ“ и пр. стр. 311 (13), Гоаръ стр. 54. Коли есть Архіерей, то бнѣ самъ благословитъ входъ и цѣлуе

св. Євангеліє. Потѣмъ Діаконъ стаючи деѣщо выше т. в. передъ Іереемъ а передъ Діакономъ першимъ, Діаконъ другій, если есть, и Діаконъ держачій св. Євангеліє подносить тоє мало до горы и выголошує: „Премѣдрость прости” Гоаръ стр. 54. и вѣйшовши въ Олтарь, кладе Євангеліє на св. трапезѣ, — а пѣвцѣ спѣвають: „Прійдѣте поклонимъ сѧ” и пр. стр. 311 (13) Гоаръ стр. 91.

На читанѣй Службѣ Божѣй Іерей выражає *входъ* такъ, що робить стоячи при Олтари крестъ передъ собою правою рукою, мовячій: „Благословенъ *кходъ* и пр”.

Слѣдують *тропарѣ и кондаки, а Іерей читавъ втай молитву Трисвятаго: руки имѣя совокуплены при персѣхъ: „Боже свѣтлый и проч.”* стор. 311 (13) Лит. слав. Гоаръ стр. 55. Слѣдує возгласъ: „Ико свѣтъ еси...” стр. 312 (14) Лит. слав. Гоаръ стр. 55.

На той Возгласъ по тутошному дотеперѣшному звичаю Іерей має на слова: „И *нынѣ* и *присно*” обернути сѧ ко людемъ распростераючи руки, такъ само и Діаконъ, пѣдносячи мало трема пальцями правої руки коонецъ Орара, обернений ко людемъ выголошувати слова кѣнця возгласа: „И *ко вѣки вѣковъ*”.

Если нема Діакона, то самъ Іерей мѣсто него выголошує другу часть возгласа ѳтѣ слѣвъ: „И *нынѣ* и *присно* и *ко вѣки вѣковъ*” благословляючи рукою людей.

По *Трисвятомъ* сходятъ Іерей съ Діаконами передъ степені св. Олтаря, робять глубоке поклоненіє, якъ выше сказано, и тутъ перемѣniająть *Діаконы* свое становиско (мѣстце), т. в. той зъ правої стороны Священника переходитъ на лѣвый бѣкъ его, а той зъ лѣвої па правый и идуть за Олтарь.

Тамъ переходитъ Діаконъ молодшій або Пѣддіаконъ, обходячи Олтарь зъ правої стороны, на лѣву сторону Олтаря и выходитъ сѣверными дверми діаконьскими па церковь и стає передъ Царскими вратами — другій же т. в. старшій Діаконъ зѣстає по правѣй руцѣ Іерея ажъ до окѣнченя Апостола.

Увага: Іерей-же выходитъ зъ передъ Олтаря за Діакономъ правою стороною за Олтарь, говорячи молитву: „Благословенъ *градый*...” и стає на *горнѣмъ сѣдалищѣ* (т. в. одинъ діаконъ по правѣй, другій по лѣвѣй сторонѣ Олтаря

и Священникъ за Діакономъ по правій сторонѣ Олтаря, говорячи тайно: „Благословенъ градъ...“, зостає на *горнімъ сѣдалищи*, маючи по правій своїй першого Діакона, коли тымчасомъ другій, вийшовши черезъ сѣвернїй двери на Церковь и одойшовши на мѣстце читаня, зробивши поклѣнъ, читає тамъ Апостолъ).

Если есть Служба Божя соборна, т. е. въ котрій бѣльше Священникѣвъ разомъ служатъ, тогды въ подѣбный способъ Священники творячи праве крыло, переходять на лѣве а творячи лѣве крыло, на праве, стають на *горнімъ мѣстцѣ*, и по Апостолѣ такъ само мѣняють мѣстця за престоломъ и вертають на свои мѣстця передъ престолѣ.

Потѣмъ Діаконовъ первый возглашає, держачи трема першими пальцами правої руки Орарь поднесенный мало до горы: „Вѣнчимъ“ Гоаръ стр. 55. Іерей: „Миръ всѣмъ“. Гоаръ 55, звертаючи ся зъ правого боку до народа и роблячи надъ нимъ знамя креста, а другій Діаконовъ, если есть, если же нема, то той самъ: „Премѣдрость вѣнчимъ“. Гоаръ стр. 55. Ликъ: Прѣкименъ.

Потѣмъ: Премѣдрость *первымъ Діакономъ*, коли тымчасомъ другій находить ся вже передъ Иконостасомъ на звывклѣмъ мѣстцѣ, ожидаючи часу читаня Апостола и на „Премѣдрость“ першого Діакона, выголошує заглавіє Апостола и зновъ *первый діаконовъ*: „Вѣнчимъ“, а *другій* починає чтеніє Апостола; коли есть тѣлько одень Діаконовъ, то чтець або пѣвець читає Апостолъ, а Діаконовъ выголошує: „Премѣдрость“, и потѣмъ: „Вѣнчимъ“ стр. 313 (15).

Іерей пѣдчасъ Апостола сидить на *горнімъ сѣдалищи*.

По читаню Апостола Іерей говорить: „Миръ ти“ Гоаръ 55, и сходятъ ся Діаконы съ Іереемъ передъ степенями Олтаря, творять глубокий поклѣнъ и Іерей вкладає еиміамъ до кадильницѣ, коли Діаконы высказали: „Благослови Владыко кадило сіє“ Гоаръ 55, съ короткою молитвою: „Кадило Твѣе приносимъ“ Гоаръ стр. 55 и пр. и кадять наоколо зъ всѣхъ сторѣнъ Олтарь, Иконы и людей, якъ указано на початку. Хоръ: „Аллилуа“.

Іерей же, коли Діаконы, або Діаконовъ, если есть одинъ, окадили передну часть Олтаря, всходитъ на степени трапезы, робить глубокий поклѣнъ и читає молитву Евангелія: „Возсіай въ сердцахъ нашихъ“ и пр. Гоаръ стр. 74

стр. 313 (15) Лит. слав. маючи руки совокуплені, якъ выше сказано, на кожду молитву, при персехъ. Коли суть Діаконы, Священикъ тутъ не кадить. — По покаженю приступають Діаконы къ Олтарю, покланяють ся низко и по скѣнченю пѣсни „аааааа“ первый Діаконъ выголошує при трапезѣ стоячи, звернений мало ко Іерею, другій же придержуючи ѡтъ лѣвой стороны Служебникъ ко Іерееви нахилений, котрый тамже уже ѡтъ початку находити ся довжень: „Благослови Благдыко“ и пр: Гоаръ стр. 55, сказавши имя *Евангелиста* въ другѡмъ падежѣ, отже: *Матдѣа, Марка, Лѣки, Іоанна*.

Іерей же благословлячи Діакона рукою крестообразно, выголошує: „Богъ молитвами“ и проч. стор. 314 (16) Гоаръ 55.

На слова „Премудрость прости“ передає Іерей св. Евангеліє Діакопу, котрый бере его обома руками и здѣлавши разомъ съ другимъ Діакономъ поклѡнъ передъ св. Олтаремъ, ѡтходятъ съ попереджающими ихъ свѣщеносцями на мѣстце читая св. Евангелія; Діаконъ несучій Евангеліє виходить черезъ царскій ворота, Діаконъ же другій и свѣщеносцѣ виходять черезъ сѣвернѣи двери и пріймають Діакона несучого Евангеліє передъ Царскими дверми; тое же мѣстце єсть передъ (царскими вратами) иконостасомъ ѡтъ сѣверной стороны т. е. ѡтъ Иконы Пр. Богородицы, лицемъ оберневый на югъ (полудне). Если суть два Діаконы, тогды Священикъ выголошує: „Премудрость прости“ и пр. зри стр. 314 (16) Лит. слав. Тутъ примѣчає ся, що Діаконъ виходить на читанє св. Евангелія середними т. е. *Царскими вратами* и вертає въ Олтарь тыми самими вратами, понеже Діаконъ держить въ рукахъ св. Евангеліє, котре представляє самого Христа. Если нема Діакона, то самъ Священикъ спѣває Евангеліє зъ Царскихъ вратъ, обернений къ народу и тамъ читає св. Евангеліє положєне на аналогіи або пѡддержанє якимъ зъ служачихъ при Олтари. По перечитаню Евангелія дають Діаконы тоежъ Іерееви, стоячому въ святыхъ вратахъ ѡтъ стороны Олтаря, въ самѡй серединѣ вратъ, до цѣлованя, на початку чтенія т. е. на сторонѣ, где зачинає ся Евангеліє, а если єсть бѡльше Евангелій, то на початку першого.

При читаньѣ Службъ Божьей читаетъ Іерей Евангеліе всегда обернувшись лицомъ отъ Олтаря до народа и где есть обычай, що люди подкладываютъ голову подъ Евангеліе, тогда читаетъ ся Евангеліе изъ Царскихъ вратъ; — лучше въ обохъ случаяхъ читати зъ вратъ, коли суть слушатели, понеже входити мирянамъ во святилище Царскими вратами, не есть дозволено послѣ обычая Грековъ.

Іерей маючи цѣлувати св. Евангеліе, говоритъ Діакону: „Миръ ти (благословящему)“ Гоаръ стр. 56 (помылена 64): коли есть Архіерей, тогда Онъ першій цѣлуе Евангеліе. Потомъ отбираетъ Іерей, св. Евангеліе отъ Діакона и кладетъ тоже на Илтонъ на престолѣ. Діаконы верстають своими дверми на спѣване ектеній: „Рцѣмъ вси“, Гоаръ стр. 56. Тутъ належитъ примѣтити, що якъ всюды, долженъ стояти Оптативъ грецкій, котрый то Оптативъ отдае ся въ бесѣдѣ славянскій черезъ приказующій (лучше услѣвный грецкій): „Господи помолѣмся“ а не „помолѣмся“ або „помолѣмъ са“ — такъ само тутъ: „Рцѣмъ вси“ а не „Рцѣмъ вси“.

Дальше Ектенія: Помилуй насъ Боже... Гоаръ стр. 56 а по тыхъ словахъ заразъ молитва „Господи Боже нашъ“ Гоаръ стр. 56 а не нижше по словахъ: „Еще молимъ о святѣйшемъ“ Гоаръ стр. 56, понеже въ найдавніишихъ и найлѣпшихъ примѣрникахъ тая молитва кладетъ ся передъ частнымъ поминанемъ особъ и понеже и змысль сей молитвы то само указуетъ. Дальше все по порядку якъ стор. 315 (17) и пр. Гоаръ стр. 56. Слѣдуетъ Ектенія: „Помолитесь оглашеніи Господни“ стор. 316 (18) Гоаръ стр. 56 на слова же: „открыть имъ Евангеліе правды“ Гоаръ стр. 56, подноситъ Іерей Евангеліе и поцѣлувавши, ставляетъ то по правѣй сторонѣ отъ себе зъ боку (лучше на серединѣ, если есть достаточное мѣсто близъ кивота); проче на стр. 316 и 317 (18 и 19) Лит. слав. Гоаръ стр. 56 и 57.

Дальше Ектенія: „Елиці оглашеніи изыдите“ Гоаръ стр. 57. Другій продолжаетъ дальше: „Оглашеніи изыдите“, и зновъ первый: „Елиці оглашеніи изыдите“, и заключаетъ другій: „Да никто отъ оглашенныхъ“ и пр. стр. 317 (19) Гоаръ стр. 57.

Іерей въ часъ той Ектеніи: „Елиці“ раскладаетъ при спѣванъ Службъ Б. илтонъ на престолѣ, котрый до теперь лежавъ зложеный подъ Евангеліемъ. Слѣдуетъ моли-

литва: „Благодаримъ Тя Господи Боже“ и проч. стр. 317 и 318 (19 и 20) Гоаръ стр. 57. На возгласъ: „Ико да подѣ державою Твоею“... стр. 319 (21) Гоаръ стр. 58. Іерей не обертае ся на: нынѣ и присно и пр. якъ то у насъ було въ уживаню, однакѣ безъ причины, и противъ рубрикъ давнихъ Литургикопѣвъ но цѣлый возгласъ кѣнчить зверненый ко Олтарю. Ажъ по возгласѣ, коли збѣдуть ся Діаконы, сходить Іерей передъ степенѣ, вкладае съ благословеніемъ кадило до кадилицѣ; коли сказали Діаконы: „Благослови Благдыко кадило сіе“, каже Іерей: „Кадило Твое приносимъ“ и пр. стр. якъ выше було сказано и кадятъ, пѣсля звычайу. Если же нема Діакопѣвъ, то самъ Іерей по молитвѣ: „Никтоже“ и пр. стр. 319 и 320 (21 и 22) Гоаръ стр. 58 сходить передъ степенѣ и поблагословивши кадило, кадить. Если кадятъ Діаконы, то по обкадженю Олтаря, кадятъ Іерей, якъ приписують Евхологіоны грецкыи.

Що до пѣсни Херувимской, то тая має бути зъ грецкого: Иже Херувимы тайно образующе... Гоаръ стр. 92 до кѣпця, переведена такъ: Иже Херувимы тайно образующе и животворящей Троицѣ трисвѣтлю пѣснь припевающе; всѣхъ нынѣ житийскую огложимъ печаль: Ико Царя всѣхъ подземлающе. ангельскими невидимо доносима чини. Аллилуя. А хотя въ послѣднѣмъ выданю Евхологіона Венедиктиньского, печатаного въ Римѣ, стоять: „Ико Царя всѣхъ-поднимаемъ“ и пр., когду то змѣну позволили собѣ выдавцѣ сего Евхологіона пѣсля звычайу деякихъ новаторѣвъ, однакѣ въ першѣмъ выданю не находить ся та пѣснь въ цѣлости, тѣлько наводятъ ся першій слова: „Οἱ γὰρ Χερουβὶμ“ однакѣ пѣсля тексту выше згаданого належить справити славянскій перевѣдъ той пѣсни стр. 321 (23).

По кадженю вертають Діаконы своими дверми въ святилище, и поклонивши ся глубоко передъ степенями Олтаря, выходятъ къ Священнику по бокахъ его, а взявши кадилицѣ, закладають тѣ же на великѣмъ пальци лѣвой руки и пѣднесши руки, ѣтмавливають разомъ съ Іереемъ пѣснь Херувимску 3 разы, знаменуячи ся крестомъ при кождѣмъ „Аллилуя“ стр. 320. 321 (22. 23).

По ѣтмовленю пѣсни Херувимской не цѣлуютъ св. трапезы, якъ то приписуе рубрика на стр. 321 (23), но по-

клонивши ся глубоко передъ св. Дарами въ кивотѣ, сходятъ передъ св. Трапезу и тутъ бере Іерей ѿъ первого Діакона кадильницу, кадитъ передъ ѿходомъ своимъ св. Олтарь тѣлько зъ переду; отходятъ всѣ: напередъ Діаконы, за ними Іерей въ Предложеніе ко Олтарю проскомидійному; тутъ прійшовши, покланяются мало, Іерей же покадивши предложеніи дары, передаетъ кадильницу Пѣддіакону (другому Діаконову), котрый вкладаетъ ю на перстенный палець т. е. другій палець зъ меншихъ, а самъ священникъ мовить: „Боже милостивъ вѣди мнѣ грѣшномъ“, Гоаръ стр. 58, ударяючи ся въ груди, потѣмъ взявши Воздухъ говорить: „Въ мирѣ въздѣжите“ и пр. Гоаръ стр. 58 Лит. стар. 321 (23), передаетъ тойже другому Діаконову (Пѣддіакону), котрый бере тойже двома первыми пальцами обохъ рукъ за оба рога т. е. краѣ лѣвою стороною къ собѣ, а правую на выѣ; потѣмъ бере (Іерей) дискось съ звѣздою розложеною на пѣмъ и дае съ пѣдложенымъ ручничкомъ, зложенымъ во двое або трое, если есть широкій, Діаконову, такъ щобы тойже тримавъ дискось пѣднесеный до горы коло чола обома руками черезъ ручничокъ, зъ обохъ сторѣнъ придержуючи заразомъ и копецъ орара лѣвою рукою. Самъ же (Іерей) бере чашу накрыту покрѣвцемъ и выходятъ сѣверными вратами оденъ за другимъ, попередженіи свѣщеносцами, и то напередъ Пѣддіаконъ, потѣмъ Діаконъ, Священники; если суть сослужачіи и на кѣнцѣ начальствующій съ чашою; коли Діаконъ приходитъ ко сѣвернымъ вратамъ, то выголошуетъ до народа: „Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ да поманеть Господъ Богъ“ и пр. Гоаръ стр. 59 стр. 321 (23), такъ само, если суть два Діаконы, тогда и другій и прочіи сослужачіи при соборной Службѣ выголошуютъ то само поминане, а наконецъ Іерей начальствующій выголошуетъ: „Святѣйшаго вселенскаго Іерхїереа и проч.“ стр. 321 (23) идучи поволи, ажъ доки не скѣнчитъ цѣлого поминаня; входячи въ Олтарь середними (царскими) вратами, Діаконы ожидаютъ Іерея стоячи, оденъ съ воздухомъ а другій съ дискосомъ, внутрь царскихъ вратъ передъ степенями, лицомъ къ лицу до себе а бокомъ до Олтаря, а потѣмъ злучивши ся съ Іереємъ, входятъ разомъ къ Олтарю, тутъ ставляетъ Іерей св. Чашу на Илитонѣ зъ правой стороны, потѣмъ пріимаетъ ѿъ первого Діакона дискось и ставляетъ тойже съ розло-

женою звѣздою по своѣй лѣвѣй сторонѣ, потѣмъ бере воздухъ ѿ другого Діакона або Пѣддіакона и зробивши нимъ крестъ надъ кадильницею якобы го обкаджуючи, покрывае нимъ св. Дары, покрыті своїми покровцями, т. е. покровцемъ твердшимъ чашу, а мягкимъ дискосъ съ звѣздою, говорячи: „Благообразный Іосифъ“ Гоаръ 57. Лит. стар. 322 (24) и потѣмъ пріавши кадильницю ѿ другого Діакона або Пѣддіакона, кадить покрыті св. Дары три разы крестообразно, говорячи: „Оувлажи Господи“ и пр. Гоаръ стр. 59 Лит. стр. 322 (24) тексту слав. Литург.

Примѣч: Если нема двоухъ Діаконѣвъ по лише оденъ Діаконъ, тогды кладе Іерей Діакопови на лѣве рамя воздухъ зложеный во трое и кадильницю, а потѣмъ дае дискосъ съ звѣздою розложеною до рукъ, якъ було выше сказано. Если нема жадного Діакона, тогды самъ Іерей бере воздухъ зложеный во трое на лѣве рамя, а покровецъ въ чашѣ пѣдкладае пѣдъ чашу и ставляе дискосъ съ звѣздою розложеною на чаши и такъ робить Великій входъ пѣсля выше сказаного, попередженный свѣщеносцями, однимъ або двома если суть, зъ котрыхъ одинъ несе и кадильницю.

При читаннѣ Службѣ Б. на слова: „Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ“ Священникъ не сходитъ, но обертае ся повнымъ кругомъ при Олтарі, начинаючи зъ лѣвой стороны, щобы хоть по части выразивъ входъ. Потѣмъ Іерей наклоняе ся мало къ Діакону и каже голосомъ тихимъ: „Помани ма вратѣ и сосѣдителю“ и пр. стр. 322 (24); часть сего поминаня находить ся въ Гоарѣ стр. 81 и 59. По укѣнченію поминаній ѿходятъ Діаконы, якъ указано выше, на свое мѣстце и оденъ зъ нихъ спѣвае Ектенію: „Исполнимъ молитвъ нашихъ“ и пр. Гоаръ стр. 59. Лит. стр. 323 (25).

Тутъ примѣтити треба, що въ Службѣ св. Василія В. въ молитвѣ по „исполнимъ“ „Господи Боже нашъ“ Лит. стр. 361 мѣсто слова слав. „виждь“ мае бути „прискти“.

По возгласѣ Іерея: „Щедротами Единороднаго Сына Твоего“ и проч. Гоар. стр. 60 Лит. 324 (26) обертае ся Іерей ко людемъ и благословить разъ словами: „Миръ всѣмъ“, и обертае ся назадъ пѣвкругомъ, лицемъ зверне-нымъ къ Олтарю. Діаконъ же выголошуе: „Возлюбимъ

Другъ друга“ Гоаръ стр. 60. Діаконы цѣлуютъ ся взаимно въ лѣвыя рамена. Іерей же цѣлуе св. Дары покрытіи воздухомъ, напередъ верхъ дискоса, потѣмъ верхъ чашѣ, а наконецъ край трапезы передъ собою, зъ правой стороны чашѣ, мовлячи при кождѣмъ цѣлованіи: „Возлюблю Тебѣ Господи, крѣпости“ и пр. Гоаръ стр. 60 Лит. стр. 324 (26). Если есть Служба Соборна, тогда первенствующій Іерей цѣлуе въ рамя лѣве первого Священника стоячого по правѣй сторонѣ, и потѣмъ первого зъ лѣвой, котрій тѣмъ самымъ способомъ ѡтдають цѣлованіе прочимъ Священникамъ по обоимъ сторонамъ пристоячимъ. Дальше выголошуе Діаконъ: „Двери двери“ и пр. Гоаръ стр. 60 Лит. стр. 324 (26), на котрій слова подноситъ Священникъ воздухъ въ гору, взявши за оба высшія краѣ и держитъ его надъ Дарами, властиво не надъ Дарами, лишь передъ Дарами, деѣщо повыше очей своихъ, бѣльше меньше рѣвно съ высотой своего чола мовлячи: „Вѣрю..“ при словахъ: „и воплотившаго сѧ“ покланяе ся спущаючи немногѣ воздухъ надъ Олтаремъ. По укѣпченіи Символа дѣлае Іерей воздухомъ крестъ 3 разы передъ собою мовлячи: „Святый Боже“ и пр. стр. 325 (27), потѣмъ складае тойже во трое и поцѣловавши его, ѡткладае зъ-правой стороны чашѣ при краю Илитона.

Діаконъ выголошуе: „Станимъ доврѣ“ и пр. Гоаръ стр. 67 Лит. 326 (28), почѣмъ Діаконы входятъ звичайнымъ способомъ въ Олтарь, Іерей же выголошуе: „Благодать Господа нашего Іисуса Христа“ и пр. Гоаръ стр. 60. Лит. стр. 326 (28), тутъ же обертае ся священникъ и разъ благословитъ народъ; въ случаю же, коли есть Архіерей, тогда той три- и двусвѣчникомъ благословитъ людей на три стороны.

Дальше: „Горѣ имѣемъ сердца“ (маймо) а не „имѣемъ“; тутъ подноситъ Іерей руки до горы не много выше надъ голову, а на „Благодаримъ Господа“ спускае руки на долину, складаючи ихъ до купы; Діаконы и прочіи содѣйствующій то само творять. Належитъ говориги *благодаримъ* (дякуймо) а не *благодарѣмъ*. Слѣдуе роспростерте рукъ и молитва: „Достойно и праведно есть“ и проч. стр. 326. (25) Гоаръ 60. Дальше выголошуе Іерей: „Повѣднѣю пѣснь“ и пр. Гоаръ 61 стр. 327 (29). На „повѣдную пѣснь“ бере Діаконъ въ праву руку, правый бѣкъ звѣзды и дотыкае

ся нею дискоса въ горѣ, долині, зѣ лѣвого и правого боку, все коли выголошуютъ ся слова Іереемъ: „поюще, вопіюще, взывающе и галголюще“ (Гоаръ 61).

При тыхъ дѣйствіяхъ Діакона, якъ такожь пѣдчасъ посвященія св. Дарѣвъ можна для выгоды и ухиленія неревверненія св. чашѣ положить дискосъ не много передъ чашею, впрочѣмъ дискосъ лежить на лѣвѣмъ боцѣ чашѣ.

Слѣдуе: „сватъ“ и пр. Гоаръ 61 стр. 327 (29) при словахъ: „Благословенъ градъ“ Гоаръ 61. знаменуе ся Священникъ крестообразно звѣздою, цѣлуе тую и дае ю цѣловати сослужачимъ Іереямъ и Діаконамъ, если суть.

Слѣдуе рубрика: „Здѣ Іерей и проч.“ стор. 227. (29) тутъ належитъ въ сѣй рубрицѣ еще пригадати ѡтправляючому св. Литургію, ѡтновлене намѣренія и жалю або сокрушенія. Потѣмъ молитва съ роспростертыми руками: „Съ сими и ми“ и проч, стр. 327 (29) Гоаръ 61.

Тутъ примѣчае ся, що въ молитвѣ сей: „Съ сими и ми влаженными силами“ и пр. въ Литургіи св. Василія Великого стр. 366 и стр. 367 мѣсто: „и откратилъ еси“ мае стояти „и возкратилъ еси“ дальше въ тойже самѣй молитвѣ въ Литургіи на стр. 368 мѣсто слѣвъ „Ѣже изъ мертвыхъ воскресеніемъ въ греч. текстѣ: *ὁδοποιήσας τὴν Ἀναστασίαν*“ вмѣсто слова славянскаго „Пѣтесотворивый воскресеніе“ що не есть достаточно зрозумѣле, мае стояти: „Къ еже изъ мертвыхъ воскресенію“ такъ мае ся розумѣти: „и воскресши въ третій день и путь сотворивши всякой плоти къ воскресенію зъ мертвыхъ“.

Дальше на слова: „Пріемъ хлѣбъ“ и проч, 329 (31) Гоаръ 61., бере Іерей въ лѣву руку дискосъ съ предложенымъ хлѣбомъ, такъ мае бути справлена рубрика стр. 329 (31) пѣдноситъ тойже мало до горы и приклонивши голову, коли вымавляе: „благодаривъ“, Гоаръ 61, потѣмъ благословитъ 3 разы Агнца на дискосѣ правою рукою, говорячи: „и благословивъ + освятивъ + преломивъ + даде... и пр. стр. 329 (31) Гоаръ 61, кладе дискосъ па своѣмъ мѣстѣ и „абіе преклонься зря на предуготованный хлѣбъ“ и пр. стр. 320 (31). По словахъ: „Пріимите“ Гоаръ 61 покланяе ся Іерей съ Діаконами глубоко, сягаючи рукою ажъ до землѣ, такъ само и потѣмъ при освященію чашѣ стр. 329 (31). Въ часѣ благословенія мае ся звонити въ звѣнки, якъ

и выше при пѣсни (Святѣ), и потѣмъ всѣ, кромѣ священодѣйствующаго (чихъ) и Діаконѣвъ, приклоняють колѣна безъ розличія.

Тутъ примѣтити належить, що слова пресуществленія св. Дарѣвъ: „Сіе есть“... и „сіа есть“..., довжній выразно вымавлияти ся и безъ змѣны. Слѣдуе молитва втай зъ розложенными руками: „Поминающе оубо“ и проч. стр. 330 (32) Гоаръ стр. 61, а по укѣнченію тои, если Іерей самъ одинъ священодѣйствуетъ, то онъ самъ подноситъ правою рукою дискосъ, а лѣвою чашу, передоживши руки *навкрестъ*, праву на лѣву, подноситъ обое мало до горы выголошующи: „Твоа отъ Твоихъ“ и проч. стор. 330. (32) Гоаръ стр. 72. Если есть одинъ только Діаконъ, тогда сей подноситъ крестообразно св. Дары, якъ було выше сказано о Іерею, а Іерей стоячи на своемъ мѣстци, выголошуетъ: „Твоа отъ Твоихъ“... Если суть оба Діаконы то оба подносятъ крестообразно; лѣвый взявши чашу правою рукою, а правый дискосъ правою рукою такъ, що права рука правого Діакона, почиваетъ на правѣй руцѣ лѣвого Діакона, потѣмъ положивши св. Дары на престолѣ на своемъ мѣстци, покланяють ся низко ажъ до землѣ; потѣмъ, коли Діаконъ першій накрывъ чашу покровцемъ своимъ, самъ зновъ покланяетъ ся глубоко, що має ся заховати такожь, кѣлько разѣвъ Діаконъ накрываетъ або ѡткрываетъ св. Дары, выручаючи въ тѣмъ дѣлѣ Іерея (розумѣе ся, що Діаконъ, коли стоитъ при Іерею, всегда покрываетъ и ѡткрываетъ покровцами св. Дары).

Слѣдуе молитва: „Еще приносимъ“ и пр. 330 (32) Гоаръ 62. Дальше тропарь: „Господи иже трѣсватаго Твоего Духа“ и пр. стр. 330, 331 (32, 33) Гоаръ 62, котрый ѡтмавляетъ Іерей съ розложенными, троха до горы поднесенными руками, разомъ съ Діакономъ, покланяючи ся по каждѣмъ укѣнченію тогожь при стихахъ: „Сердце чисто“ Гоаръ 62, дальше на „Не отвержи мене отъ лица твоего и духа твоего сватаго не отними отъ мене“, Гоаръ 76. другій поклонъ, а третій по трикратнѣмъ укѣнченію того тропаря. Отцѣ рѣшили опустити примѣтку що до того призванія и лишити все послѣ теперѣшняго звычайу и рубрикъ Литургій.

Слѣдуе дальше продовжене молитвы попередной: „Еще приносимъ“ и проч. 331 (33). Молитва: „Икоже

быти причащающимъся“ и пр. стор. 331 (33) и друга моли-
тва: „Еще приносимъ ти“ якъ стр. 331 (33). По пѣй Іерей
бере кадило, вкладае съ благословенемъ въ кадильницу
и кадитъ св. Дары три разы крестообразно и ѡтдае ка-
дильницу Діакону, котрый разомъ съ другимъ, если есть,
кадитъ „отступившетоу Іерею мало на лѣвый бокъ“ св. жер-
тѡвникъ зъ переду, а потѡмъ такъ само св. Олтарь зъ чо-
тырохъ бокѡвъ его и ничъ бѡльше, потѡмъ приступаютъ
къ Олтарю на свои стороны. Іерей же читаетъ молитву:
„О сватѣмъ Іоаннѣ пророцѣ Предтечѣ“ (Святого Іоанна)
и пр. Гоаръ 63. Лит, стр. 332 (34), котру то молитву на-
лежитъ справити що до тексту славянскаго, понеже тутъ
есть неправильный переводъ зъ грецкаго въ пѡзнѣйшихъ
выданяхъ и вмѣсто: „Скатаго Іоанна“ и проч. мае бути
въ Службѣ св. Іоанна Золотоустото: „О сватѣмъ Іоаннѣ“
и проч. (о); въ службѣ св. Василия Вел. мае бути: „Съ ска-
тымъ Іоанномъ“, а не „Скатаго Іоанна“ и пр. стор. 372.
хотя бо въ текстѣ грецкомъ того падежа требуетъ предлогъ
πέρ а въ службѣ св. Іоана Золот., а *μετά* (съ) въ служ-
бѣ св. Василия Вел. котрѣ предлоги рядятъ вторымъ па-
дежемъ, но въ славянскѡмъ текстѣ рядить „о“ се-
мымъ (*localis*) а „съ“ рядить падежемъ 6-мъ (*instrumen-*
talis) якъ и въ бесѣдѣ латинскѡй (*pro* и *cum*). Се та-
кожь тутъ примѣтити належитъ, що лучше есть писати
„о сватѣмъ“ не „о сватомъ“. Подѡбно въ приложникахъ
въ третѡмъ падежи числа единич. всѣхъ родѡвъ на кѡнцѣ
мае класти ся „ѣ“ не „о“: „О Прескатѣй“ а не: „О Пр-
скатой“. Примѣчае ся тутъ, що если нема Діакона або
Діаконовъ, то на „Израдикъ“, Гоаръ 62 кадитъ Іерей тѡль-
ко св. Дары и ничъ бѡльше.

Слѣдуе дальше речена молитва: „О сватѣмъ Іоаннѣ“
и проч. стор. 332 (34) Гоаръ 63.

Потѡмъ выголошуе Іерей: „Во первыхъ помани Го-
споди“ и проч. стор. 333 (35) Гоаръ 63. Дальше слѣдуе
молитва поминаній живыхъ: „Помани Господи градъ сей“
и проч. стр. 333 (35) Гоаръ 63. Слѣдуе возгласъ: „И даждь
намъ“ и пр. стр. 333 (35) Гоаръ 63, по котрѡмъ Діаконы
поклонивши ся глубоко, ѡтходятъ на свои мѣстця на Ек-
стенію; „Вса сватыа поманувше“ Гоаръ 64, котру спѣва-
ють по выголошеню Іерея: „И да вѣдѣтъ милости“ и проч.
стр. 334 (36) Гоаръ 64, на котрый то выголосъ Іерей

священодѣйствующій обертає ся лишь зъ боку и благословить людей. Іерей потѣмъ склонивши мало голову, ѡтчитує молитву: „Гѣвѣ предлаглемъ“ и проч. стр. 334 (36) Гоаръ 64 и возгласъ по ектеіи: „И сподови насъ Блгдыко“ на стр. 335 (37) Гоаръ 64. Тутъ на „Отче нашъ“ Гоаръ 61. Іерей розпростирає руки, пѣдносить тѣже мало, бѣльше мепьше до высоты головы, ѡтмовляє молитву Господню; Діаконы же уже тутъ на „Отче нашъ“ перекладають крестообразно орарь такъ, щобы перепоясанный орарь творивъ крестъ на плечахъ и на грудехъ, оба кѣнцѣ вкладаютъ ся пѣдъ перепоясане зъ переду середины орара и тое дѣє ся такъ: Діаконъ при помочи другого Діакона або служителя, бере конецъ орара звисающого зъ лѣвого рамени, придержує тойже низше грудей на передѣ, а потѣмъ перепоясує другу часть ораря ко правому боку пѣдъ паху праву ко переду якъ поясъ и перекладає его черезъ плечи на праве рамя, потѣмъ бере оба концѣ орара спадающіи зъ переду на груди, закладає тѣже крестообразно и пѣдкладає пѣдъ орарь низше грудей опоясанный такъ, щобы крестъ бувъ на передѣ и на плечахъ. Слѣдує возгласъ: „Шко твое єсть царство“ стр. 336 (38) Гоаръ 64 и заразъ по „аминь“ слѣдує „Миръ всѣмъ“; тутъ на „Миръ всѣмъ“ обертає ся Іерей ко людямъ, однакѣмъ не плечима до св. Дарѣвъ, но ѡтступивши дещо на лѣву сторону Олтаря, обертає ся бѣольшою частію тѣла ко людямъ и благословить ихъ разъ рукою крестообразно и тымъ самымъ пѣвкругомъ обертає ся къ св. Дарамъ лицемъ ко Олтарю, и коли Діаконъ рече: „Главы ваша“ и пр. Гоаръ 64. Іерей приклонивши голову, ѡтмовляє молитву: „Благодаримъ Те Царю“ и пр. 336. (38) Гоаръ 65 а потѣмъ поклонивши ся низко св. Дарамъ, выголошує: „Благодатію и щедротами“ и проч. стор. 336 (38). Гоаръ 65, и ѡтступивши мало на право, звертає ся не много на бѣкъ и умыває два першіи пальцѣ обохъ рукъ и обтерши тѣи, обертає ся зновъ ко св. Дарамъ, котрымъ глубоко покланяє ся (прочіи сослужачіи умывають долонѣ правой руки) и вознесши мало руки и очн до горы, — молятъ ся: „Вѣньми Господи Іисусе Христе“ и пр. стр. 337 (39) Гоаръ 65. и по молитвѣ ударяє ся три разы въ груди свои, за каждымъ разомъ выголошуючи: „Боже милостивъ вѣди мнѣ грѣшного“ Гоаръ 65 и ѡткрывши св. чашу, покланяє ся глубоко и заразъ

бере двома першими пальцями обохъ рукъ, Агнця и коли діяконъ изъ своего мѣстця (въ церкви) выголосить: „Вонь-мимъ“, Гоаръ 65, підносить Іерей Агнця мало до горы надъ дискомъ а не надъ чашою и не чертаючи нимъ креста, выголошує: „Свѣтла свѣтлымъ“ Гоаръ 65 (тутъ служацій дзвонить дзвѣнкомъ) и потѣмъ розламує Агнця на врѣзахъ зроблєныхъ серединою его конїємъ крестообразно, вже на проскомидїи, на двѣ части повздовжь, мовлячи: „Раздѣлається и раздѣлается“ и проч. Гоаръ 65 Лит. стор. 337 (39). Потѣмъ кладе праву сторону половини на праву сторону дискаса, а лѣву половину переломлює знову на двѣ части поперекъ и кладе горню его часть на верхнѣй части дискаса, дольну половину тойже лѣвои стороны, на лѣвѣмъ боцѣ дискаса, потѣмъ бере праву половину цѣлого Агнця и розломлює ю знова на серединѣ поперекъ и кладе горню часть на долѣшнѣй сторонѣ дискаса, а дольну часть на правѣмъ боцѣ дискаса; потѣмъ бере верхню часть зъ горѣшней стороны дискаса, підносить обома руками надъ чашу, робить нею знакъ креста, мовлячи: „Исполненїе вѣры“ и проч. стор. 338 (40) Гоаръ 65 и впускає туюже легко до чашѣ, а накрывши чашу покрывцемъ ей, взявши тойже межи пальцѣ 3-й и два скупленїи, поклоняє ся глубоко, не ѣтворяючи тыхъ двохъ пальцѣвъ обохъ рукъ, котрыми вкладає Агнця въ чашу и не дотыкаючи ся ними ничего ажъ до обмытия рукъ, зъ вынятемъ св. Хлѣба въ самѣмъ чинѣ причастїа и почастї такожь при обтираню чашѣ, коли именно великимъ пальцемъ спускає частицѣ въ чашу. По впущеню верхней части Агнця въ чашу, если суть содѣйствующїи священники, тогда они приступаютъ по порядку пѣсля достоинства, до принятїа причастїа и начальствующїй Іерей роздає каждому на долонь правой руки частицю говорячи: „Христосъ посреда насъ“, а ѣнъ ѣтновѣдає: „ѣсть и ѣдетъ“, — потѣмъ роспростирає Іерей руки и склонивши мало голову и зрячи на св. Дары, ѣтмавляє молитву: „Вѣрую Господи и исповѣдаю“ и проч. стор. 338. (40), при словахъ: „Помани ма Господи“ и проч., котрї повторяє 3 разы, бѣе ся за каждымъ разомъ въ груди, — прочї же Іереи говорятъ тѣлько молитву. Наконецъ ѣсть побожный звычай тыхъ, що до той молитвы долучаютъ еще и другу молитву слѣдуючу: „Вѣрую Господи и исповѣ-“

дѣю, яко сѣв, еже прїемаю“ и пр. стор. 338 и 339 (40—41) Гоаръ 65 и въ кѣнци молитовку мытареву: „Боже милостивъ вѣди мнѣ грѣшномъ, — Боже очисти грѣхи мои и помилуй мя, — вѣзъ числа согрѣшиха прости ми“ и бѣе ся за кождымъ разомъ въ груди. Потѣмъ священникъ поклонивши ся глубоко, бере першими двома пальцами правой руки всѣ три частицѣ разомъ, о скѣлько се возможно, складаючи одну частицю на другу въ опредѣленѣмъ порядку: въ части долѣшней, въ лѣвого боку и въ правого боку дискоса и говорить: „Честнаго и прескатаго“ и проч. стор. 339. (41). Гоаръ стр. 82 и поживае тѣже съ благоговѣніемъ, размышляючи дещо о сѣй св. Тайнѣ. Причастивши ся св. Хлѣба, ѣтерывае самъ (або діаконъ, если естъ) чашу, покланяе ся глубоко, згортае до чашѣ уважно и набожно великимъ пальцемъ (уживаючи такожь, если бы треба було, другого пальца) правой руки, держащи въ лѣвѣй руцѣ дискосъ надъ чашою такъ, щобы анѣ найменша частиця не лишида ся на дискосѣ. Потѣмъ поклонивши ся глубоко, бере чашу въ праву руку а дискосъ въ лѣву и пѣдкладаючи тойже пѣдъ бороду, причащае ся набожно мѣвлячи: „Честнаго, прескатаго“ и проч. стор. 339. (41) Гоаръ 82. піючи въ чашѣ лише разъ т. е. однимъ лыкомъ. Потѣмъ поставивши чашу по правѣй а дискосъ по лѣвѣй своей сторонѣ на трапезѣ, бере межи третій и другій палець лентіонъ, утирае нимъ свои уста съ словами ангельскими, сказаными ко Ісаіи пророку: „Се прикоснѣса оустнама“ и пр. стор. 339 (41) Гоаръ 66. потѣмъ притримуючи лѣвою рукою спѣдну часть чашѣ,тирае лентіемъ тов мѣстце чашѣ, котрымъ пивъ, и то лише зверху и изъ внѣ, а не внутрь чашѣ. Потѣмъ приступають и прочіе сослужачіи и причащаются ся зъ чашѣ такъ само якъ и первенствующій Іерей. Потѣмъ покрывае Іерей або Діаконъ чашу ви покровцемъ, ѣтложивши на правый бѣкъ лентіи и поклонивши ся глубоко ажъ до землѣ, бере чашу лѣвою рукою за ви пѣдставу, а правою за спѣдъ ви и обернувши ся ко народу выголошувъ: „Со страхомъ Божїимъ“ и проч. стор. 340 (42) Гоаръ 67. Если естъ Діаконъ, тогды дае ему Іерей чашу, обертаючи ся до него зъ правого боку, котрый поклонивши ся глубоко, бере такъ само якъ Іерей чашу ѣтъ Іерея, и ѣтъ олтаря, а не зъ царскихъ вратъ, обернувши ся лѣвою стороною ко людемъ, выголошувъ: „Со страхомъ Божїимъ“

и проч., потѣмъ обертає ся тымъ самымъ бокомъ до Іерея и передає ему, поклонивши ся, чашу. Тутъ, если суть міряне до Причастія, має Іерей проводити имъ молитву: „Вѣрую Господи и исповѣдаю“ и проч. Гоаръ 66. зачинаючи ѡтъ знаку креста: „Во имя Отца и Сына и св. Духа Аминь“; и по скѣнченю молитвы додати: „Боже милостивъ вѣди“ и проч. якъ выше сказано, и додає: „Во имя Отца и Сына и Св. Духа А.“ разз, и роздає Причастіє мірянамъ приклякнувшимъ. Тутъ принято звичаємъ, щоби передъ причастіємъ давати и крестъ цѣловати, и щоби оденъ або два свѣщеносцѣ були при Іерею, коли причащає нарѣдъ, повздовжъ церкви и въ порядку приклякнувшій; причащати же довженъ такъ осторожно, щоби децю въ ложницѣ не сплыло; если суть Діаконы, тогды першій зъ нихъ бере дискось и иде зъ правої стороны нанередъ, підкладаючи дискось підъ бороду причащающо҃го ся, а другій обтирає уста ихъ лентіономъ, мовлячи: „Се прикоснѣ са оустномъ твоимъ“ и проч. а священникъ роздає св. Причастіє съ словами: „Честнаго и пресвѣтаго и пречистаго Тѣла и Крове Господа и Бога“ и проч. стр. якъ выше. Если нема Діаконѣвъ, тогды самъ Іерей бере въ лѣву руку чашу бѣльше менше послѣдними пальцами меншими туюже придержуючи, а двома совокупленими и третимъ т. є. середнимъ придержуючи дискось, підкладаючи тойже підъ бороду причащающо҃го ся, правою же рукою держачи завѣшений на 4. и 5. пальци лентіонъ, бере межи два совокупленій и слѣдуючій третій палець ложницю, и причащає людей, мовлячи при кождѣмъ: „Честнаго и пресвѣтаго“ и проч., а утираючи: „Се прикоснѣса“ и пр.

По причащеню входять въ святилище и поставивши чашу и дискось съ лентіономъ на престолѣ и поклонивши ся глубоко, виймає Священникъ ложницю зъ чашѣ, споживає останки св. Тайнъ ложичкою, если буде потреба, котру потѣмъ устами обтирає и кладе на лентіонъ, а накрывши зновъ чашу покрывцемъ, обертає ся ко людямъ (если не причащає, то заразъ взявши ѡтъ Діакона чашу), благословить чашою накрытою покрывцемъ крестообразно людей словами: „Спаси Боже люди Твоя“ и пр. Гоаръ стр. 67. Лит. стр. 340, (42) и обернувши ся ко Олтарю такимъ самымъ пѣвкругомъ, знімає покрывецъ зъ чашѣ и поклонивши ся глубоко, говорить: „Вознеси са на неведѣ

Боже“ Гоаръ 67 Лит. стр 340 (42), бере обома руками чашу и стоячи при Олтарю, говорить втай: „Благословенъ Богъ нашъ“, а знаменаючи нею (чашею) крестъ, обертаеся правою своею стороною къ людямъ и не благословячи нею а возглашаючи: „Всегда нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ“; Гоаръ 67 доповняе цѣлый округъ ажъ до лѣвой стороны ко Олтарю и тутъ поставивши чашу, робить глубокий поклѣнъ и споживае набожно и уважно, покло- живши, дискось поѣдъ бороду лѣвою рукою. Ложицю же по причастію (если буда уживана), кладе на илтонѣ, або на лентіонѣ и при обмываню рукъ вкладае ю до чашѣ а по влитю въ ню вина и воды, вертае къ серединѣ ол- таря, и споживши то, обтирае лентіономъ и ѡткладае на свое мѣстце и т. д. якъ сказано въ рубрицѣ стр. 340 (42): „Іерей оже“...

На слова: „Со страхомъ Божіимъ“ и проч., дальше по словахъ: „Спаси Боже люди Твоя“ и „Всегда и нынѣ“ на знакъ двѣйка всѣ вѣрніи клякають. Пѣсля тутъ высказа- ного належить и рубрики въ Служебнику справити.

Тутъ, если суть Діяконы, вливае той, що есть ѡтъ правой стороны, Іерееви наставляющему чашу, вино при першѣмъ оподоканю, а вино и воду при другѣмъ а по- тѣмъ Діяконы, распустивши ораръ, приладжуютъ его на собѣ такъ, якъ зъ початку Литургіи и ѡтходятъ на свои мѣстця въ церкви и поклонивши ся глубоко къ олтарю, спѣвае оденъ зъ нихъ Ектенік: „Прости пріимше“ и проч. Гоаръ 67 Лит. стор. 340 — 341. (42 — 43).

Тутъ примѣняе ся, що, если въ церкви суть при- сутніи: Архіерей, крылошане, коляторъ (патронъ), або инші знатнѣйшіи особы чи то духовніи чи свѣтскіи, якъ нпр. на- чальники власти политичнои, тогды Іерей, обтерши дискось, поѣкладае поѣдъ него покровецъ, дае Діяконови, котрый за- носить тойже до поѣфлованя реченымъ особамъ.

Дальше Іерей по обтертю чашѣ и прочихъ сосудовъ; складае тіиже такимъ самымъ способомъ, якъ на Проско- мидіи, цѣлующи кожде зъ осѣбна, напередъ обтерши чашу а потѣмъ дискось, на дискось звѣзду, на звѣзду покро- вецъ малый твердый, потѣмъ зложенъ во трое воздухъ и илтонѣ а на то покровецъ мягкій, если Служба Б. ѡт- правляе ся на якѣмъ олтари меншѣмъ (бо на великѣмъ

Олтари повиненъ илитоу завсѣгды зѣставати пѣдъ Евангеліемъ) и ложицю, если ю забирае до ризницѣ, такъ на-крыту чашу ѡткладае мало на бѣкъ и зложивши илитоу, кладе на него св. Евангеліе, котре повинно всегда на великомъ Олтари оставати.

Потѣмъ Іерей читаетъ молитву: „Благодаримъ Тебѣ Владыко“ и пр. Гоаръ 67 Лит. стр. 341 (43) а потѣмъ выголошув: „Иже Ты вси осквщеніе“ и пр. Гоаръ 67. Лит. 341 (43). По укѣнченію сего молитвы и возгласа, коли Діаконъ (если есть, если нема то самъ Іерей) выголошув: „Со миромъ изыдемъ“ Гоаръ стр. 68, сходитъ Іерей передъ стѣпенъ и поклонивши ся глубоко передъ Олтаремъ, выходитъ черезъ царскіе врата на церковь, а Діаконы приближаютъ ся къ царскимъ вратамъ и тутъ ставши разомъ, немного ѡтдаленіи ѡтъ царскихъ вратъ, по возгласѣ Діакона: „Господи помилуй“ Гоаръ стр. 68, тримають Служебникъ Іерееви, котрый спѣваетъ молитву: „Благословаяй благословаяща Тебѣ Господи“ Гоаръ стр. 68. Лит. стр. 241 (43). По укѣнченію молитвы входятъ: Іерей царскими вратами, Діаконы же діаконскими вратами ко Олтарю и тутъ ѡтмовивши молитву: „Исполненіе закона“ и пр. Гоаръ 68. Лит. стр. 342 (44) сходятъ все три передъ стѣпенъ олтаря ко царскимъ вратамъ и поклонивши ся передъ св. Олтаремъ, ставъ Іерей въ царскихъ вратахъ: благословить народъ разъ словами: „Благословеніе Господне на васъ всегда и нынѣ и присно и во вѣки вѣковъ“ и пр. Гоаръ стр. 89 Лит. стр. 342 (44) потѣмъ Діаконъ зверненый ко людямъ и пѣносячи мало въ руку конецъ орабравою рукою, выголошув: „Премудрость“ Лит. стр. 342 (44). На слова: „Слава Тебѣ Христе Боже нашъ“ и пр. Гоаръ 68., котрей выголошувъ Іерей, обертאותъ ся до Престола, творячи глубоке поклонене и знову обертאותъ ся ко людямъ и Іерей спѣваетъ *Отпустъ*, не благословячи, но стоячи со зложенными руками.

При читаніи службъ Божіи не сходитъ Іерей ѡтъ Олтаря, ни тутъ на отпустъ, ни на „Благословеніе Господне“, ни на входъ малый або великій, но на входъ великомъ на слова: „Всѣхъ васъ православныхъ Христіанъ“ обертאותъ ся съ предложенными Дарами до людей, творячи повный округъ, такъ само и на благословеніе и на отпустъ людей.

Потѣмъ слѣдує многолѣтствіє „На многая лѣта“ явѣ на стр. 343 (45), маюче уживати ся пѣснѣю обставинъ и водѣ, и то при щоденныхъ Службахъ Б. лише втай и при Олтари, при торжественнѣйшихъ, надзвычайныхъ, выголошує Іерей многолѣтствіє голосно, обернений къ людемъ: „Святѣйшомъ вселенскомъ Прѣіерей“ и пр. Многая лѣта! Ликъ повтаряє: „Благовѣрномъ Императорѣ и пр. Преосвященномъ Прѣіер. Митрополитѣ и пр. Боголюбивомъ Єпископѣ и пр.“

По тѣмъ бере Іерей зложеніи сосуды, сходитъ передъ степенѣ Олтара, ѣтмовляючи пѣснѣю св. Симеона: „Нынѣ отпущаєши раба твоего“ Лит. стр. 343 (45), Діаконы, асли суютъ а асли нѣтъ, то самъ Іерей, замыкають Царскіи врата и поклонивши ся ѣтходятъ до ризницѣ. Тамъ пріишовши, ставляє Іерей чашу на свое мѣстце и знимаяє зъ себе священный ризы, такъ само и Діаконы и Іерей умывши руки, ѣтмавляє молитвы по Причастіи богоговѣнно и задержуючи ся якійсь часъ въ церкви, дякує Господу Богу за благодѣяніє Тайны Евхаристіи, а потѣмъ ѣтходитъ до дому¹⁾.

ТИТУЛЬ VI.

О храмахъ посвященныхъ Службѣ Божіей.

„Аще небо и небо небесе не довлѣютъ Богу“²⁾, тымъ меньше могутъ се храмы поставленіи людьми; за дѣля людеи однако подобало ся Богу, щобы Ему ѣтдавали честь на якѣмъ мѣстци освященѣмъ; и то въ старѣмъ завѣтѣ бувъ ковчегъ, котрого Богъ самъ бувъ строителемъ, де и всѣ святошѣ религіи переходували ся и весь нарѣдъ збиравъ ся въ означенныхъ часахъ на Богѣслужене. Но въ пѣзнѣйшихъ вѣкахъ подобало ся Богу мешкати съ людьми, уже не въ наметахъ но въ храмѣ,

¹⁾ О Литургіи Пржедосвященныхъ ари въ додатку 33, та-кожь текстъ славянскій Литургіи св. Іоанна Златоуст. и св. Василія Вел. мѣжь додатками рускими 33, а. и 33, б.

²⁾ II. Параліп. VI. 18.

котрый по побужденію Божому, бувъ Давидомъ пригото-
 ванный а въ кѣнці Соломономъ якъ найвеличавѣйше по-
 строенный; а по збуренію его бувъ другій посвященный,
 Зоровавелемъ котрый хотя бувъ меньше величавый ѣтъ
 першого, однако задля присутности Мессіи, мавъ стати
 ся далеко знатнѣйшимъ тамтого по предреченію Аггея¹⁾.
 Но коли той за грѣхи Юдеѣвъ бувъ оберненьный въ
 попелъ, вѣстали взнесеній новій храмы всюды по землі,
 новыми почитателями Бога — Христіанами, въ котрыхъ,
 ѣтъ востока до запада сонця приносить ся Богу жертва
 чиста²⁾ котрі хотя часто суть малі, но о много
 величнѣйшій ѣтъ першого и другого храма Юдейского,
 и страшнѣйшій ѣтъ мѣстця, въ котромъ подорожуючі
 Патріархъ Яковъ стоячи, видѣвъ въ видѣнію небо отверте
 и драбину, кѣнцями своими дотыкаючу небо и землю,
 и Ангелѣвъ Божихъ, всходячихъ по нѣй, а Господа са-
 мого утвержденного на ея вершкѣ³⁾. Наші бо храмы
 святость свою одержують наибѣльше изъ присут-
 ности воплощенного Бога, котрый въ ихъ ковчегахъ
 безъустанно-позѣстает, убогородней не лише зходженамъ
 Ангелѣвъ, но самого Царя Ангелѣвъ, котрого они въ зхо-
 дженію и всходженію до насъ, въ Жертвѣ и Тайнѣ найсв.
 Евхаристіи самі нерозлучно и зъ почетомъ супроводжають.
 Коли се такъ есть, то довжпй наші храмы, яко обители
 живого Бога и пристанища Ангелѣвъ такъ будовати ся
 и украшати ся, якъ пристойть для такого Гостя т. е. стро-
 ити ся въ всякую, о скѣлько можъ, якъ наибѣольшою вели-
 чавостію, украшати ся приборами внѣшними и внутренними,
 заосмотряти ся въ святі сосуды и знаряды, и забезпе-
 чати ся въ достаточні доходы для удержаня того.

ГЛАВА І.

О будовѣ храма.

1. Передъ всѣмъ охотно заявляемъ радѣсть всему на-
 роду и духовенству нашему, що въ послѣднихъ сихъ
 часахъ, хотя несчастныхъ, побудовали якъ наибѣльше хр -

¹⁾ Гл. II., 10. ²⁾ Малах. I., 11. ³⁾ Быт. 28. 12. 13.

мѣвъ новыхъ, обширнѣйшихъ и тревалѣйшихъ ѡтъ старыхъ при грошевѣй помочи всепобожнѣйшого Цѣсаря нашего Францъ Іосифа І., которого Богъ най хоронить благополучно для добра Церкви свѣси на многі лѣта.

Маючи взглядъ на саму будову нашихъ храмѣвъ въ частности, мають тѣи въ взгляду на чотыри части свѣта такъ ставляти ся, якъ Уставъ нашего обряда предполагае и до выконаня обрядѣвъ естъ потребно; именно такъ, щобы народъ въ церквѣ Божѣй стоячій и молячій ся, звернений-бувъ лицемъ къ востоку; двери же церкви бѣльшій були обернений на западъ, бѣкъ правый церкви на полудне а лѣвый на пѣвнѣчь. Причина сего розкладу естъ та, щобы народъ а съ нимъ и священникъ въ церкви молячи ся, були обернений до востока именно до самого Христа, котрый въ св. писъмѣ Востокъ и Свѣтъ, называе ся, тому що прійшовши на сей свѣтъ, свѣтломъ правды своєї ро-вѣгнавъ тьмы ночи вѣка сего; якъ такожь и для того, щобы мы звернений къ востоку, пригадували собѣ, що мы выгнаніи изъ раю земного, засаженного на востоцѣ, знова до него вздыхати повинні. Такъ бо дѣлати межи иншими учить св. Іоанъ Дамаскинъ ¹⁾: „Понеже отже Богъ естъ духовне свѣтло, а Христось естъ сонце правды и называе ся Востокъ въ св. Писъмѣ, протое часть та, въ котрой сонце прозирае, мае бути призначена Ему на поклонене“. Зновъ: „Щобы мы съ желанемъ. старого раю поклоняли ся Богу звернеными къ нему очима“. А св. Василиій В. въ кн. о Дусѣ св. гл. 27 говорить: „Зъ той причины всѣ споглядаемо на востокъ, коли молимо ся, однако не многіи зъ насъ знають, що тоє творячи, глядаемъ старои ѡтчины т. е. раю, котрый засадивъ Богъ въ Едемѣ на востоцѣ“. Такожь: „Коли Господь висячи на крестѣ бувъ обернений лицемъ ко западу, то и мы по тѣй причинѣ такъ поклоняемъ ся, щобы мы на Него очами взирали“. И зновъ: „Коли возносивъ ся (Господь) на небо, возносивъ ся къ востоку, и такъ прійде, якъ бачили его возносячого ся на небеса... протое, понеже выжидаемъ его приходу, поклоняемъ ся къ востоку. Се же естъ передане Апостольске въ св. Писъмѣ выразно не записане“.

¹⁾ О вѣрѣ правосл. книг. 4. гл. 12.

2. При будовапю же храма належить заховати стиль и розкладъ частей ѳтповѣднй нашому обрядуви, именно, щобы храмъ бувъ тричастный, содержащй святилище, ѳтдѣлене ѳтъ прочого храма стѣною Иконостаса, а храмъ самъ, ѳтдѣленный ѳтъ притвора.

3. Щодо сосудохранильницѣ, або закристіи, лучше естъ, щобы були двѣ, одна по правѣй а друга по лѣвѣй сторонѣ святилища, и въ тѣй зѣ лѣвѣи або пѣвнѣчной стороны має находити ся жертѳвникъ проскомидійный, нота закрѣстїя якъ и жертѳвникъ мають бути примѣненї къ стѣнамъ святилища а не храма, такъ щобы входъ священника на Вечерни и Литургїи приписанный, мѳгъ ѳбѳувати ся пѣвнѣчными дверми изъ святилища. До будынку церкви належать такожъ дзвѳницѣ, котрї мають ся рѳвножь прилично будовати, щобы безѳобразностїю своєю не разили при величавости храма.

ГЛАВА II.

О внутренѳмъ украшеню храма.

Въ святилищи и то въ серединѣ его має находити ся передъ всѣмъ Олтарь такъ пострѳвный, щобы можна его выгѳдно ѳбѳйти, на серединѣ же олтаря належить умѣстити Ковчегъ якъ найприличѣйше украшенный и всегда съ великою печаливостїю чисто такъ внутрь, якъ внѣ удержуваный для перехованя Святѣйшихъ Тайнъ. Ковчегъ же нехай буде такожъ и внутрь покрытый якою металевою плытою. Межи 6 бѳльшими свѣчниками, розставленными по обохъ сторонахъ Ковчега, повиненъ вносити ся Крестъ и то съ изображенемъ Розпятого, низше чотыри свѣчники меншй, по два по обохъ бокахъ; въ серединѣ Олтаря передъ Ковчегомъ положена книга св. Евангелїя красно и хорошо переплетена, представляюча Христа Господа; за Олтаремъ при стѣнѣ, має бути пѳдвысшене сѣдалище выше, до сидженя для священника пѳдчасъ Апостола и чтенїй. Въ самѳмъ храмѣ, особенно передъ иконою Спасителя и Пресвятои Богородицѣ, най стоять два бѳльшй свѣчники въ такѳмъ ѳтдаленю ѳтъ Иконостаса умѣщенї, щобы було передѳохоренне всяке небезпечень-

ство огня. Передъ Найсвятѣйшими Тайнами, чи то внутрь чи внѣ Иконостаса, най висить свѣтяча лампа, або безъ-устанно, або по крайнѣй мѣрѣ въ часѣ священодѣйствій. Кромѣ того изъ стелѣ самого храма мае висѣти много-свѣчникъ, на по́длозѣ посередѣ храма мае находити ся Тетраподъ, на котрѣмъ мають лежати св. образы до цѣ-лованя народомъ входячимъ до церкви, именно по пра-вѣй образъ Креста, а по лѣвѣй образъ храмового Святого або Праздника и то съ Крестомъ стоячимъ межи чотырма або по крайнѣй мѣрѣ двома свѣчниками. По обохъ сто-ронахъ храма при стѣнахъ, близько Иконостаса мають находити ся лавки съ ѳтдѣльными перегородками або маліи Крилосы (клиросы) для пѣвцѣвъ. Въ обширнѣйшихъ цер-квахъ мае находити ся такожъ Амвонъ для проповѣдей и то, если може выгѣдно стати ся, по лѣвѣй сторонѣ т. в. ѳтѣ иконы Преч. Дѣвы Маріи. Въ кѣнці належить поста-рати ся, щобы були сповѣдальницѣ кратами заосмотреній. Въ части якѣй близшѣй къ иконостасови, мають находити ся, такожъ сѣдалища або лавки для коляторѣвъ або па-тронѣвъ церкви; а по сихъ и для иншихъ поважнѣйшихъ особъ. Похваляе ся побожный звычай, принятый въ зна-менитшихъ церквахъ, въ притворѣ або внутрѣнѣмъ дворѣ церковнѣмъ, удержувати сосудъ съ священою водою, ко-трою вѣрній, вступаючи до церкви, себе знаменуютъ ¹⁾.

ГЛАВА III.

О священныхъ сосудахъ и снарядахъ церковныхъ.

Передъ всѣмъ упоминая сей Синодъ, щобы парохі старали ся Церковь свою заосмотриги во всѣ священіи сосуды, передовсѣмъ же, що найменше въ двѣ чашѣ, а если бы одна зъ нихъ уже такъ була вытерта, що въ серединѣ кубка позолочене стерло ся, сейчасъ най стара-ють ся ю наново позолотити и поблагословити. Въ обще же

¹⁾ Зр. Сян. Зам. О церкви и въ вопр. о изслѣд. визит. — Та-кожъ постанов. и кан. сян. греко-мелхит. (Маронитѣвъ) на горѣ Лив. р. 1736, часть IV гл. I въ колекціи Ляцено.

всѣ тѣ сосуды св. котрі безпосередно дотыкають ся Пречистого Тѣла и Крови Господа, мають передати ко посвященію Ординарієви; або ѡть Него особливою властію заосмотреному, протов кромѣ чашѣ, дискаса або патены и пушки, мають ѡтдавати ся до освященія священій дожицѣ, дароносиця для несенія святѣйшихъ Тайнъ и сосудецъ монстранційный до закладанія Агнца, такъ званный Мелхизедекъ, служачій до умѣщенія Найсвятѣйшого Тѣла въ монстранцію; прочіи же можуть благословити ся звывлымъ священникомъ. Най же старають ся, щобы св. сосудовъ не куповано або не паправлявано у жидѡвъ, що розумѣти ся мае о всѣхъ священныхъ снарядахъ. Що до снарядовъ св. най такожъ старають ся, щобы не лише було ихъ по достаткомъ, но щобы були такожъ приличніи и чистіи, и най що до нихъ все то докладно заховують, що уже було приписано Синодомъ Замостьскимъ¹⁾.

ГЛАВА IV.

О барвахъ церковныхъ ризъ.

1. Хотя въ уставахъ церковныхъ лише о двохъ барвахъ приходитъ згадка, нынѣ же употребляютъ ся часто ризы якои будь, такожъ и мѣшаной барвы; все таки нынѣшний Синодъ, бажаючи такожъ и въ тѣй точцѣ запровадити однообразнѡсть, судить за ѡтповѣдне, предложити Священникамъ слѣдующе правило:

2. а) Щобы барва свѣтла т. е. бѣла и до неї наибѡльше зближенъ, якъ золота, срібна або бѣлоцвѣтиста, однако такъ, щобы бѣла переважала, употребляла ся въ дни недѣльный, въ праздники Господскіи, Препоблагослов. Дѣвы и Святыхъ подиелейныхъ не мучениковъ, вынявши однако праздникъ Состраданія Преч. Дѣвы Маріи, Честного Креста и Усѣкновенія св. Іоана Крестителя, въ котрі належить употребляти барвы фіолетовой (фіялковой).

¹⁾ Тит: III. О Тайнахъ и ихъ строенію § 4. О служенію Литургіи и вопр. о Найсвятѣйшѡй Евхаристіи.

3. б) Ризы червонои барвы належить употребляти въ праздники св. Мучениковъ, кромѣ если припадуть въ день недѣльный, тогда бо задля переважающей службы воскресной, належить употребляти барвы свѣтлой.

4. в) Ризы фіолетовой барвы въ навечеріе Рождества и Богоявленія Господняго, если припадаютъ въ дни постныи, въ дни великой Чотырдесятици, такожъ и Страстной седмици, ажъ до чтенія Евангелія на Литургіи великой Суботы, передъ котрымъ мають отложить ся ся фіолетовы и ваяти свѣтлы, разумѣе ся кромѣ недѣльныхъ дней (вынявши недѣлю 3-ю крестопоклонну и субботу, въ котрой має ся употребляти барва свѣтла, кромѣ если бы припавъ чинъ дневный о усопшихъ якъ въ Суботу 2-ю, 3-ю, 4-ю Чотырдесятици).

5. д) Ризы черной барвы належить употребляти при Чинахъ и Литургіяхъ о усопшихъ задля перемагающего нынѣшного звычаю такъ Грековъ якъ и всѣхъ исповѣдниковъ сего обряду, вынявши дни цѣлой свѣтлой седмици, тогда бо належить употребляти барвы бѣлой.

6. е) Подчасъ службъ дневныхъ або седмичныхъ належить употребляти барвы мѣшаной, задля службы по двѣйной Октоиха и Миней, вынявши Середы и Пятницы, въ котрой задля службы Кресту и поста, належить употребляти фіолетовой.

Що до дней прочихъ постовъ, кромѣ великой Чотырдесятици, вже не есть въ употребленю отправа характеру постного, протое дни тиі що до употребленія ризъ, належить уважати яко непостныи.

Таке отже опредѣлене барвъ, хотя червона барва була колись властива днямъ постнымъ и о усопшихъ, задля перемагающего нынѣшного звычаю такъ Грековъ якъ и всѣхъ католицкихъ Церквей всякого обряду, Синодъ судивъ отповѣднымъ узаконити для будучей практики. Понеже однако що до розрѣженія барвы червонои отъ фіолетовой ризы той послѣдней барвы нынѣ дуже рѣдко употребляютъ ся, протое, гдѣбы такихъ не було, можна буде тимчасово употребляти такожъ червонои.

7. При погребеніяхъ дѣтей, котры передъ употребленіемъ розуму переселили ся зъ житія сего до Господа, на-

лежить принять той разумный обычай, нѣкоторыхъ мѣсцевостей щобы пѣдчасъ тыхъ употребляли ся свѣтлы ризы для указаня незинности и радости небесной славы, котрой стали ся участниками.

ТИТУЛЬ VII.

О Іерархіи церковной.

Церковь Христова воиясвующа иде черезъ пустыню вѣка сего до вѣчной щасливости, — до приобѣщанной землѣ — не въ неладѣ и несвѣдомо, но въ порядку — и съ величавостію, страшна ворогамъ своимъ; „ужасъ яко вчиненны“ ¹⁾. — Той то похѣдъ народу Божого до вѣчного спокою и суботства небесного ²⁾, предъуготовивъ самъ собою и розпочавъ ѡтъ себе Единородный Сынъ Божій ставши ся чоловікомъ.

Маючи же ѡдѣйти и самъ черезъ завѣсу плоти своєї ³⁾ во святая нерукотворенна, Архіерей во вѣки ⁴⁾, щобы ходатайствовати за нами у Отця небесного, и предтеча нашего вѣхода до неба, оставивъ мѣсто себе тутъ на землѣ товариство учаще, и то такъ крѣпко звязане и устроене, щобы складало ся и зъ головы видимой и зъ прочихъ видимыхъ членѣвъ на подобу тѣла чоловічого. Оставивъ имѣино: найвысшу Голову Церкви, Римского Архіерея Папу и Епископѣвъ, потѣмъ Презвитерѣвъ и Діаконѣвъ, такъ отже, щобы каждый низшій степень бувъ пѣдчиненый высшимъ.

Но, понеже съ бѣгомъ часу, громада вѣрныхъ ровширила ся по цѣлѣй вселенной, Церковь Христова, ведена Духомъ Ёго, для лучшого завѣдованя святымъ урядомъ, кромѣ тыхъ степеней, котры назначивъ самъ Господь, установила такожъ другіи такъ высшій, якъ и низшій степени; а то высшій такъ, щобы межи Епископами деякіи въ провинціяхъ передовали передъ другими такъ честію, якъ и властію, якими по перше суть: Патріархи, потѣмъ Митрополиты и наконецъ Архіепископы. Понеже, якъ каже

¹⁾ Пѣснь пѣсней 6. 3. 9. — ²⁾ Евр. 4. 9. — ³⁾ Евр. 10. 20.

⁴⁾ Евр. 7. 25.

св. Левъ Вел., и межи всеблаженными Апостолами, при подобности чести була певна рѣжница во власти, и коли рѣжний бувъ выбѣръ всѣхъ, одному однако дано, щобы прочимъ верховодивъ. Зъ того образця повстало такожь розличіє мѣжъ Епископами, и высокимъ роспорядженемъ устанавлено, щобы не всѣ присврювали собѣ всего, но щобы въ шоодинокыхъ провинціяхъ були шоодинокѣ, котрі малибы першій голосъ межи братьями¹⁾. Яко низшій же поставлений сущъ такожь Пѣддіяконы, Пѣвцѣ и Четцѣ въ нашѣй Церкви.

ГЛАВА I.

О Папѣ Римскѣмъ.

Хотя Господь всѣмъ Апостоламъ удѣливъ власть управляти видимымъ царствомъ Божиимъ, то однако задля вбереженія єдности надавъ, непосредну, порядочну найвысшу власть одному Петрови. Колибо Спаситель, посылаючи Апостолѣвъ въ весь міръ, заосмотривъ ихъ тою савомъ властію, яку Онъ самъ ѡтъ Отця своего отримавъ: „Дадѣся ми всяка власть на небеси и на земли“²⁾... и имѣ пріѡбѣщавъ, що буде съ ними ажъ до кѡнца вѣкѡвъ³⁾: „се азъ съ вами есмь по вся дни до скончанія вѣка“; но, понеже задля смерти не дозволено було Апостоламъ оставати ажъ до скончанія вѣка, то — слѣдує зъ того, що Христосъ ажъ до кѡнца вѣкѡвъ повѣстаетъ зорѣвно съ ихъ наслѣдниками, котрыхъ слухати, такожь зобовязавъ всѣхъ вѣрныхъ: „Слушай всѣхъ, мене слушаєтъ“⁴⁾.

Мѣсто отже княвля Апостолѣвъ Петра, держать найвысшу власть управы церковной пѡсля права Вожого, ихъ законній наслѣдники. Но понеже Петро тому, що державъ въ Римѣ Епископство, тамъ померъ, а по нѣмѣ тамже слѣдовали Римскіи Архієреи Папы; то тымъ самимъ, некто иншій, тѣлько они уважають ся наслѣдниками Петра въ Церквѣ Божій. Належить протѡе, щобы всяка душа, до громады Господньої належача, пѡдлягала тѡй найвысшѣй власти, и то такъ въ тѡмъ, що належить до вѣры

¹⁾ Посл. 84. ²⁾ Мат. 28. 18. ³⁾ Мат. 28, 20. ⁴⁾ Лук. 10. 16.

и добрыхъ обычаѣвъ, якъ и во всѣмъ другомъ, що относитъ ся до внѣшней управы Церкви, и хотя въ Церквѣ католицкѣй процвѣтае розличнѣсть такъ обрядѣвъ якъ и дисциплины, то не иначе се дѣе ся, якъ пѣдъ тымъ найвысшимъ управителемъ. Цѣлковита отже самоуправа Церквей, котрѣ рѣжняютъ ся чи то обрядомъ, чи бесѣдою, чи народностію, мусить бути зовсѣмъ выключена ѡтъ сей формы управы церковной. Протое уважав сей Синодъ своимъ обовязкомъ наставати, щобы то, що о найвысшѣй власти и правахъ Римского Архіерея выложивъ въ Тит. I, всѣ мали передъ очами и старанно заховували такъ, якъ о тѣмъ самѣмъ и свѣдоцтва церковнѣ, особливо зъ книгъ нашихъ литургичныхъ, ѡносячѣ ся до той справы, а зѣбранѣ бл. п. Его Еминенцією кардиналомъ Мих. Левицкимъ, Митрополитомъ Галицкимъ, въ Его пастыр. посл. зъ д. 10. марта 1841 насъ ясно поучають¹⁾.

ГЛАВА II.

О Митрополитѣ.

1. Пѣсля старинного звичаю Церкви, помѣщали ся священѣ Настоятелѣ виднѣйшѣ помежи другими, въ городахъ виднѣйшихъ, такъ що уже за часѣвъ Апостольскихъ въ центрѣ державы вселеньской самъ Петро и Его наслѣдники заложили свое сѣдалище, по нѣмъ въ Александріи, городѣ другѣмъ по Римѣ, патріархъ Александрійскій; въ Антиохіи, третѣмъ городѣ — патріархъ Антиохійскій; въ Іерусалимѣ, четвѣртѣмъ городѣ по Римѣ — патріархъ Іерусалимскій, — Коли же Константинъ Вел. перенѣсь осередокъ своего панованя политичного зъ мѣста Риму до Константинополя, зачала задля вышности осередку политичного, возрастати такожь Церковь Константинопольская, и зѣѣтси Епископъ Константинопольскій намагавъ ся присвоювати собѣ титулъ Патріарха. Но хотя зъ початку задля поваги Настоятеля старого Риму, той титулъ загально не бувъ узнанный, то съ бѣгомъ часу, а особливо

¹⁾ См. Додатокъ III, 1. 6.

за згодою римского Архієрея, достоинство патріарше и титулъ патріарха. бувъ признанъ Епископамъ Константинопольскимъ, однако подъ тымъ условіемъ, чтобы заховали общеніе съ престоломъ Петра, и узнавали первенство Архієреѣвъ Римскихъ.

Но не лише сей патріархатъ, але и прочіи три, выше реченіи були установленіи не иначе, якъ лише властію найвысшого Архієрея т. е. за его згодою и одобреніемъ, після свѣдоцтва Венедикта XI, котрый такъ о томъ учить: „Свята Римска Церковь, котра після устанovy Господа, надъ всѣми прочими держитъ начальство власти порядной отъ Бога, яко матери всѣхъ вѣрныхъ Христовыхъ и учителька, установила чотыри патріархальніи сѣдалища, межіи котрыми хотѣла, чтобы по самѣйже Римскѣй Церквѣ, Константинопольска перше, Александрійска друге, Антиохійска трете, а Іерусалимска четверте мѣстце держала, и приукрасила тѣмъ многими преимуществами, почестями и привилеями“).

2. Правило то, поставляти виднѣйшихъ священныхъ Насоятелѣвъ по городахъ значнѣйшихъ подъ взглядомъ политичнымъ, було заховане такожъ въ нашихъ рускихъ земляхъ, такъ що въ головнѣмъ городѣ всеи Руси, заразъ отъ наверненія Русинѣвъ до вѣры Христіаньской, въ X. столѣтію и потѣмъ, коли еще тревало соединеніе съ св. Апостольскимъ Римскимъ престоломъ, начальный Епископъ цѣлои Руси поставленъ бувъ въ Кіевѣ, подъ титуломъ Митрополота всеи Руси. Хотя, задля змѣнъ политичныхъ и махинацій Константинопольскихъ патріархѣвъ, престолъ той, утративъ свѣй первѣстный титулъ и свои права, то Церковь Руска, соединена съ осередкомъ единства церковного, Папою римскимъ, отыскали зновъ достоинство Митрополите зъ провидѣнія Божого и милостію самыхъ же Римскихъ Архієреѣвъ, при змѣненѣмъ мѣстцѣ резиденціи а тѣмъ самымъ такожъ и титуломъ Кіевскаго на Галицкій. Коли бо области рускихъ, володѣтелѣвъ черевъ напады Татаръ зѣстали роздѣленіи и отлученіи Кіева отъ княжества Галицкаго довершило ся, за причиною Галиц-

1) Extrav. de elect. при соборъ Лат. IV подъ Иннок. II. III гл. „Antiqua“.

кихъ князѣвъ збоставъ головный городъ ихъ политичного пацованя — Галичъ — пѣднесеный до достоинства Митрополіи и тую зновъ потвердивъ Апостольскій Престоль разомъ съ святымъ Соединеніемъ, и привернувъ вѣ всѣ давнѣйшій права, якѣ мавъ Митрополитъ Кіевскій. Въ Буллѣ бо Пія П. VII. „In universalis“ зъ дня 22. лютого¹⁾ 1807 такъ читаемъ: „Мы томужь Франціскови Цѣсареви и Королеви и Ёго наслѣдникамъ въ королевствѣ Галицкѣмъ удѣляемъ изъ особенного дару ласки власть, въ кождѣмъ случаѣ опорѣженя, именовати на выше згаданѣ Львѣвску и Галицку вспѣльно злученѣ Архіепископскій Церкви, и на Холмску и Перемыску Церкви Епископскій въ частѣ, означенѣмъ правомъ, особы церковнѣ, спѣсѣбнѣ, такими свойствами заосмотренѣ, якѣ пѣсля приписѣвъ св. Канонѣвъ и пѣсля постановленіѣ... Синоду Замостьского вымагають ся, съ тымъ однако розпорядженемъ, що кождый, для митрополитальной Церкви именованый, о потвержденѣ своего именованя, пвѣденя и обнятія Церкви тоиже, якъ такожь и о позволенѣ чина посвященя, ѣтъ Насъ и ѣтъ Римского Архіерея тогочасного, просити и получитьи, и письма Апостольскій въ звыклѣй формѣ тайною дорогою, ѣтъ Куріи всказаною, споводовати естъ обовязаный.. Тому... Митрополиту, маючи взглядъ на особеннѣ обстоятельство, и изъ особенной благосклонности признаемо власть именованыхъ до своихъ суфраганьскихъ Епископскихъ Церквей Холмской и Перемыской, если лише заосмотренѣ суть тыми свойствами, котрѣ, якъ выше сказано, требуютъ ся, властію и именемъ Апостольского Престола потверджати и вводити и посвященя тымъ же удѣляти, спѣсѣбомъ и образомъ, якими тая власть надана збстала Митрополиту Кіевскому ѣтъ вышеназваного Климентія Папы VIII, тогожь Апостольскимъ посланіемъ: „Decet Rom. Pontificem“²⁾).

3. Дальше, хотя давнѣй права митрополичѣй, выше наведенѣй, Климентіемъ П. VIII. наданѣй, а Піемъ VII. потверженѣй збстали, то таки, понеже теперѣшна управа Церквей такожь и нашихъ, майже примѣнена збстала до припису

¹⁾ Ист. изслѣд. Петрушевича ставитъ 15. Апр. ²⁾ D. 7. Kal. Martii 1595.

Собору Тридентійского, для того то и права Митрополита Галицкаго суть меньше бѣльше такі самі, які пѣсля общаго права принадлежать всѣмъ Митрополитамъ, вынявши то одно, що по нынѣ Митрополитъ Галицкій мае власть именемъ Апостольскаго Престола подтверждати и институовати и чинъ посвященія удѣляти Епископови Перемыскому¹⁾ а пѣсля найновѣйшого збѣволенія св. Апостольскаго Престола, такожь и щодо Епископа Станиславѣвскаго.

4. Зъ привилеѣвъ же почестныхъ, кромѣ тыхъ, котрѣ пѣсля общаго права Митрополитамъ прислугують, придержуе Митрополитъ Галицкій то именно, що передъ нимъ несе ся крестъ съ двома поперечными раменами; дальше мае уживане Паліума и Сакоса и право поминанія своего имени при богослуженію во всѣхъ Церквахъ провинцій, якъ такожь на верху митры, жезла и дикиріона, носити двораменный крестъ.

5. Впрочемъ, оставляючи въ ненарушимости постановленія Синоду Замостьскаго дотычно обовязкѣвъ Митрополитѣвъ, дожна тутъ зроблена бути змѣна що до завѣдованія Діецезій, коли престолъ опорожнить ся въ тыхъ капитулахъ, котрѣ узыскали свое затверженіе и одобреніе своихъ статутѣвъ ѡтъ св. Престола, дотычно двоухъ Викаріѣвъ, котрыхъ про тоѣ Капитулы заразъ по смерти Епископа обовязаніи суть vybrати, одного до управы духовной Епархіею, а другого до управы темпоралій т. е. дѣбрѣ столовыхъ Епископскихъ. Однакожь о подтвержденіи тыхъ Викаріѣвъ належить просити Митрополита.

ГЛАВА III.

О Епископахъ.

1. Якъ Римскій Архіерей поставленный на найвысшій сторожницѣ, збѣтки наглядая бы виноградъ Господа воинствъ, роспростороненный по цѣлѣй вселеннѣ, такъ Епископъ поставленный есть Духомъ св. яко надзиратель своего частнаго винограда, котрый, по приказу Господа, ему пѣдѣ

¹⁾ зри Бул. Пія VII. „In universalis“ 22. лютого 1807“.

сторожу зоставъ отданий. Яко надзиратель отже повиненъ день и нѣчь чувати, щобы якій чужинець не ушкодивъ винограду, що бѣльше, — повиненъ кожного ворога винограда уже зъ далека повдержувати своєю чуйностію, щобы въ своїмъ часѣ отдати плоды винограда, Господу винограда. Крімъ того єсть Епископъ пастиремъ тої частї сѣда Господнього, котра єго особливої печаливостї отъ Господа зостала повѣрена. Яко такій отже най по примѣру самого Христа Господа, не отказує ся и душу свою положить за ови своя, если бы потреба було; днемъ и нѣчю, якъ выше уже сказано було, чуваючи, най охороняє тїже отъ вовкѣвъ, най провадить ихъ на найздоровѣйше пасовиско а отвертає отъ шкодливого. Онъ самъ обов'язаний *„изнемогшаго подвѣсти, и болящаго уврачевати и сокрушеннаго обязати, и заблуждающаго обратити и погибшаго разыскати и властію наказати я безъ наруганія¹⁾“*. Єсть крімъ того Епископъ Ангеломъ своєї Церкви, якъ називає ся въ книзѣ Откровенія. Яко такій повиненъ про то держати якъ найточнѣйшу сторожу именемъ Бога около своєї Церкви, и отъ пѣдступѣвъ сатаны и єго ангелѣвъ хоронити ю єъ найпрозорливѣйшою обачностію и то не недбало або млаво, щобы случайно не пѣдпавъ тымъ самымъ грозьбамъ, якї Господь такимъ ангеламъ. черезъ слугу свого пророка нового завѣта св. Іоана Евангелиста обвѣстивъ²⁾.

2. Що до правъ и обов'язкѣвъ Епископѣвъ, тї права досыть обширно вычисливъ Синодъ Замостьскій Тит. VI. о Епископахъ, котрї про то належить заховати, крімъ змѣнъ, якї изъ взгляду на обставини часу, теперѣшний сей Синодъ въ нихъ зробити за ѣтповѣдне узнає; и то:

1) що до свойствъ тыхъ, що мають двигати бремя епископске.

Хотя пѣсля закона Грекѣвъ прислугує се право лише лицамъ, wybranымъ изъ монахѣвъ, то задля змѣны обставинъ клира такъ иночого, якъ и свѣтского, заявляє Синодъ на основѣ розрѣшеня, по крайнѣй мѣрѣ мовчаливого, отъ того права такъ Митрополитови Спиридону Литвиновичеви, якъ и єго наслѣдникамъ удѣленого б. п. Піємъ

¹⁾ Іезек. 34. 4. ²⁾ Апок. III и IV.

П. IX. ажъ до нынѣшняго дня, що ѡтъ теперъ могутъ бути на Епископство внесеніи такожъ избраніи изъ духовенства мірскаго, зѡстаючи въ станѣ безженнѡмъ, безъ, упрощенія якого нибудь бѡльше розрѣшенія. 2) Що до каноничнаго осмотру епархіи: То, що Синодъ Замостьскій приказуе, щобы той ѡтбувавъ ся кожного року, або задля розляглости епархіи, по крайнѡй мѣрѣ що два роки, або самымъ Епископомъ, або визитаторами, ѡтъ него спеціально назначити ся маючими, сей Синодъ уважае въ той способъ змѣнити, щобы, задля надто великои розляглости нашихъ епархій, осмотръ каноничный ѡтбувавъ ся що пять лѣтъ, або черезъ Епископа, або черезъ иныхъ. Се Синодъ дозволяе тымъ бѡльше, що уважае ся, що Епископы уже черезъ деканѡвъ мовбы черезъ своихъ заступникѡвъ звиджують цѣлу епархію, именно черезъ осмотра деканальнѡй, котрѡй, що найменше, разъ въ рѡкъ въ кождѡй парохіи ѡтбувають ся. Справоздана же такихъ осмотровъ деканальныхъ черезъ деканѡвъ, най прикажутъ сейчасъ собѣ пересылати и най старають ся безъ прѣволоки запобѣчи всякимъ надъужитямъ, если бы якѡ случили ся.

3. Що до дѡбрѣ помершого Епископа, вмѣсто того распорядженія, котре Синодъ Замостьскій приписуе, належитъ припятѡи приписъ новѣйшаго закона, якъ то въ попереднѡй главѣ о Митрополитѣ було выложено, и то само въ статутахъ Капитулъ выразно есть опредѣлено¹⁾.

Въ кѡнцѣ же уважае Синодъ препоручити Епископамъ, щобы, понеже теперѣшний вѣкъ гѡрше потомство выдавъ и вкрадають ся зѡпеутѡи обычаѣвъ и переворотнѡй засады, старали ся молодшій клиръ уже ѡтъ молодости наставляти въ побожности и науцѣ умѣтностей, щобы выхѡване питомцѣвъ, ѡтдающихъ ся уже наукамъ богословскимъ, не ставало ся занадто труднымъ, и щобы задля того, съ якъ наибѡльшимъ усилованемъ, заводили семинаріи такъ званѡи для хлопцѣвъ, а запроваджений, щобы заосмотрѡили добрымъ зарядомъ.

¹⁾ См. въ Гл. IV. о Капитулахъ.

ГЛАВА IV.

О Капитулахъ катедральныхъ.

1. Головнымъ священнымъ соборомъ, котрымъ кождый дієцезальный Епископъ вѣнчае ся, якъ Господь самъ соборомъ Апостолѣвъ, есть безъ сумнѣву Капитула катедральна, зложена у насъ звичайно изъ Каноникѣвъ (Крилошанѣвъ), котра, якъ зъ одной стороны ѡтдае ся публичной хвалѣ Бога, такъ зъ другой стороны подае свою помѣчь Епископови въ управляню дуже розлеглыхъ дієцезій, котрыми за-вѣдовати иначе Епископамъ самымъ було бы майже невозможно. Що отже на таке стаповище палезить выбирати лише мужей, побожностію и наукою надъ иншими ѡтличающихъ ся, есть яснымъ, щобы такимъ способомъ вѣнецъ епископскій сіявъ якобы найдорогоцѣннѣйшими якими камѣнями.

2. Що до першого установленя такого рода Капитулъ въ нашѣй Церквѣ, належить знати, що они позаякъ составляли презвитерію Епископа, въ Церквѣ руской существовали уже ѡтъ давныхъ часѣвъ, пѣдъ именемъ „крилось“ (клизось), зъ ѡтки и назва руска „крилошанинъ“ мае початокъ. А позаякъ тымже Капитуламъ доданный бувъ чинъ и имя Каноникѣвъ якъ и Референтѣвъ консисторскихъ, пѣсля правила Капитулъ обр. лат. находячихъ ся въ сихъ нашихъ нѣвнѣчныхъ сторонахъ, то першу ихъ докладну організацію — именно Капитулы львѣвской, довершивъ Епископъ Іосифъ Шумляньскій р. 1700, а що до Капитулы перемыской, Иннокентій Виницькій р. 1687. Тѣ двѣ Капитулы, мало помалу пѣдупадаючи, зѣстали поновно зѣорганизовани, и то перша р. 1771. п. д. 11. Марта, Епископомъ Львомъ Шептицкимъ, котра то нова організація зѣстала затверджена правительствомъ Австрійскимъ силою надворного декрету п. д. 15 липня 1774 за Цѣсаревои Маріи Тересіи, що до своей формы, однако не такъ, щобы то затвердженое узыскало було выконане. Се бо стало ся наконецъ р. 1813 п. д. 25. лютого дипломомъ Цѣсарскимъ Его В. Цѣсаря б. п. Франца I; друга же, або Перемыска, пѣдъ тымъ самымъ Цѣсаремъ, дипломомъ цѣсарскимъ зъ дня 20. цвѣтня 1816, на вставлене ся Михаила Левицкого

тогдашнего Епископа Перемыского. Капитула Станиславѣвска основана въ тѣмъ самѣмъ роцѣ, коли установлено Епископство т. е. 1885, властію, наданою самому першому Епископу О. Юліянови Пелешови, въ Буллѣ основанія.

3. Всѣ тѣ Капитулы одержали въ нашихъ часахъ затверджене свое ѿ св. Престола, и то: Капитула львѣвска и Перемыска черезъ брове, выдаче св. О. Н. Піемъ Н. ІХ. въ Римѣ при св. Петрѣ пѣдъ печатію рыбака дня 12 липня 1864. — Потѣмъ львѣвска Капитула получила такожъ затверджене своихъ статутѣвъ ѿ тогоже св. Апостольскаго Престола, декретомъ, выданнымъ ѿ св. Зѣбрана о розширенію вѣры для справъ Обрядѣвъ Восточныхъ п. д. 4. вересня 1875, въ тѣй формѣ: „Коли Пр. О. Іосифъ Сембратовичъ Архіепископъ Львѣвскій обряду греко-рускаго, пѣсля припису Апостольскаго посланія зъ дня 12. липня 1864, котрымъ св. О. Н. Пій П. ІХ. установивъ Капитулы при Церквѣ митрополитальнѣй Львѣвскѣй и катедральнѣй Перемыскѣй, предложивъ уставы згаданой митрополитальной Капитулы, задля пѣдданія ихъ испытанію и одобренію св. Зѣбрана, Ихъ Еминенціи Отцѣ того св. Сѣвѣту о розширенію христіянської имени для справъ Церквей Обряду Восточнаго, на загальнѣмъ зѣбранію, держанѣмъ дня 21. серпня що инѣ минувашого року 1875, розслѣдивши все докладнѣ, рѣшили, що тѣ, пѣсля формы, въ якѣй находятъ ся въ долученѣмъ примѣрнику, мають бути затверджені. Се то рѣшеніе Ихъ Еминенцій Отцѣвъ, Ёго Святѣсть, на предложѣне Секретаря низше пѣдписаного, на аудіенціи дня 31. тогожъ мѣсяця и року, благосклонно одобривъ и зволивъ ихъ узнати важными. Дано въ Римѣ въ палатѣ св. Зѣбрана о розширенію вѣры для справъ Обряду Восточнаго дня 4. вересня 1875. Александръ Кард. Франки, префектъ. — Кастанъ, Альфонзіи Маселля — Секретарь¹⁾. — Перемыска же Капитула, для того, що до сего часу не предложила ко затвердженію св. Престолу своихъ статутѣвъ, не тѣшитъ ся до теперъ послѣдствами затвердженія свого, понеже ви установлене стало ся съ тымъ выразнымъ застереженемъ, если — до

¹⁾ Додатокъ 34. Статуты Капитулы Львѣвскои.

шести мѣсяцѣвъ предложеній зѣстануть св. Престолу статуы капиульнѣ ко затвердженію.

Щобы проте тая Капиула не була лишена своихъ правъ, розпоряджае Синодъ, щобы речена Капиула въ протягу одного року ѣтъ ѣтпавленія Синоду, статуы свои до затвердженія св. Престолави переслала¹⁾. Станиславѣвска же Капиула узыскала виравдѣ затвердженія своихъ и своихъ статутѣвъ ѣтъ св. Престола властію, уѣѣленою до того самому Епископови Станиславѣвскому, самую Буллею основанія, однакъожь и ту Капиулу упоминае Синодъ, щобы чимскорше постарала ся предложити свои Статуы до затвердженія²⁾.

4. Що до правъ, обовязкѣвъ и привилеѣвъ Капиуль, то тѣ докладно уѣѣѣленіи находитъ ся въ статутахъ капиульных, котріи такожь тутъ при кѣнцѣ Синоду долучають ся³⁾. При тѣмъ Синодъ взывае о Господѣ поодинокихъ членѣвъ Капиуль, щобы они, якъ достоинствомъ и почестями превосходятъ весь Клиръ, такъ само и примѣрами честнотъ прочіи Клиръ перевыспали, пѣсля слѣвъ Господа: „Емуже будетъ дано много, много взыщется отъ него“⁴⁾.

5. Найбѣльше же поручае имъ реченый Синодъ пѣдчиненія власному Епископови, якъ своему Владыцѣ, щобы межи Епископомъ и членами Капиулы заходила та згода, яка заходить межи рѣжними струпами того самого инструмента, якъ въ посланію своємъ до Еѣсеевъ упоминае св. священомученикъ Игнатій говорячи: „Кого будъ пѣшле Отець родины ко управленію своєї родины, того повинний мы такъ приняти, якъ того самого, котрый посылаетъ. Явнымъ отже есть, що належить Епископа уважати якъ самого Господа“; щобы такимъ способомъ могла и Каноникамъ нашихъ Капиуль бути уѣѣлена та похвала; котру уѣѣливъ колись тойже богоносный Мученикъ Презвитеріи Церкви Еѣеской мовячи: „Достойна, гѣдна згадки бо есть ваша Презвитерія, Богуугодна, такъ согласна съ Епископомъ, якъ струны цитры. Про то въ согласію ва-

¹⁾ Що и стало ся вже р. 1894. ²⁾ Се такожь вже стало ся 1894 р. Статуы обохъ еписк. Капиуль потвердженіи. ³⁾ ари статуы Капиулы Церкви Митроп Львѣвской Додат. 34. ⁴⁾ Лука XII. 48.

шомъ и въ згодной любви Іисусъ Христосъ нѣспословить ся“. Щобы же тоє осягнуло ся, най Каноники (Крилошаны) своего Епископа своими совѣтами и дѣломъ совѣстно вспоминають, приказы его точно заховують и всегда готовыми оказываютъ ся до предпринятія всѣхъ справъ и до допровода ихъ до кѣнця.

ГЛАВА V.

О замѣстцевыхъ заступникахъ або о Деканахъ.

1. Хотя управлять Церквою Божою належить властиво до Епископѣвъ, котрыхъ на то поставивъ самъ Духъ св., однакожь, понеже задля розляглости церковныхъ областей, Епископъ не ясть въ станѣ самъ непосредно сповняти сей свѣй небесный урядъ, для того потреба ему прибрати собѣ до участи въ сихъ трудахъ декотрыхъ изряднѣйшихъ изъ своего клира, котри для того, що представляють самого Епарха своей дієцезіи въ урядованю, довжний такожь саміи въ собѣ представляти его свойства и честноты; а зѣоставши настоятелями всего духовенства своего деканату, довжний стати ся примѣромъ всѣхъ церковныхъ приписѣвъ, до котрыхъ захованя духовенство направляти суть выбраніи. Задержуючи се въ памяти, що якъ стали ся разомъ съ Епископомъ участниками трудѣвъ въ виноградѣ Господнѣмъ маючихъ ся поносити, — такъ такожь стане ся, що колись передъ прочими, стануть ся участниками плодѣвъ изъ трудѣвъ своихъ, по словамъ Апостола: „Достойнъ дѣлатель мзды своея“¹⁾.

Обовязки же Деканѣвъ суть слѣдующіи:

1. Чуване надъ наукою вѣры, обычаями, и святою карністю, особливо же, що до ѡтправы богослужень, строеня св. Тайнъ, посѣщєня хорыхъ, проповѣданя слова Божого, посѣщєня шкѣлъ и обѣучаня науки христіянської въ тыхже, передовѣмъ розумѣе ся що до духовенства, а потѣмъ що до народа своего деканату, такъ що, если бы дѣзнали ся, що дещо противить ся правилу святыхъ канѣвъ и рѣспорядженямъ Епископа, най сейчасъ старають

¹⁾ І. Тимѣе. 5. 18.

ся самі́ ѿ себе зарадити тому, а если бы имъ то труднымъ выдавало ся, пай цѣлу справу безъ проволоки донесуть своему Ординарієви.

2. Надзѣръ надъ управою дѣбрь и фундацій поодинокихъ Церквей деканату, перестерѣгаючи, щобы зъ нихъ нѣчого не убуло, або не погѣршило ся, або не змѣнило ся, и въ тѣй цѣли буде важкимъ обовязкомъ Деканѣвъ рѣчний рахунки тыхъ дѣбрь и фундацій переглядати.

3. Введена въ каноничне посѣданє душпастырѣвъ и ѿдана имъ въ имени и заступствѣ Ординарієвъ Церквей, дѣбрь, легатѣвъ, фундацій, всѣхъ актѣвъ и книгъ, якъ такожъ всѣхъ посѣлостей Церквей, до котрыхъ управы пріймають ся.

4. Справозданє до Епископа о важнѣйшихъ справахъ и ѿвѣотно повѣдомленє клира о приказахъ Епископа и пересыланє писемъ о бѣжучихъ справахъ, маючихъ ся взаимно сообщати, долучивши такожъ свое мнѣнє о заходячѣй справѣ.

5. Ѳтправлянє кожного року соборчикѣвъ деканальныхъ съ духовенствомъ свого деканату, пѣсля правила, дієцезальнымъ Ординаріємъ приписаного, и справозданє о справахъ на нихъ оговорюваныхъ до Епископа чимъ скорше по ѿправленю кожного соборчика.

6. Осмотръ всѣхъ парохій свого деканату кожного року и точне справозданє о ихъ станѣ.

7. Зарядженє що до душпастыря, ѿходячого до Бога, именно щобы удѣливъ ему св. Тайны и иишій духовній помочи, або щобы постаравъ ся, щобы тїи другимъ кымъ удѣленій зѣстали, щобы его по смерти съ обрядами, властивыми евященникамъ, разомъ съ кондеканальными священниками, похоронивъ, а потѣмъ всѣ документы парохіальній перенявъ, завѣдателя тимчасово поставивъ, и о тѣмъ всѣмъ не задишивъ завѣдомити Ординарія.

8. Позволенє парохамъ ѿдалити ся изъ своихъ парохій до осьми дней задля якої важной причины.

2. Що до правъ почестныхъ Деканѣвъ, то они суть слѣдующі:

Деканъ собирае зъ фонду религіійного за выполненіе своего уряду и на выдатки канцелярійніи наименьше 100 гудьденѣвъ рѣчно. Мае привилей носити реверенду съ такъ званою пелеринкою и съ подвойными рукавами и чорнымъ поясомъ съ золотыми френзлями. При вѣздѣ на осмотръ деканальный урядовый, мае пріймати его въ Церквѣ парохіальнѣй душпастырѣ мѣстцевый и брацтво той Церкви, при ѣзюосѣ дзвонѣвъ. — Деканы почитаютъ ся титуломъ : „Всечестнѣйшій Отець“. Для того, ~~и~~ сповняють чинъ въ имени своего Епископа, належитъ ся имъ честь, почитане и послухъ ѣтъ духовенства, ѣтповѣдне ихъ чинови и першенство, такъ въ Церквѣ, якъ и внѣ, коли суть въ своѣмъ урядованю.

ГЛАВА VI.

О Парохахъ.

1. Парохѣвъ прибирають собѣ Епископы до участи въ старанности околѣ спасенія душъ діецезіи собѣ повѣренныхъ, однакожь они мають управляти повѣреною имъ парохією въ зависимости ѣтъ Епископа. А понеже они непосредно сполучають ся съ своимъ народомъ, и задля того успѣшнѣйше могутъ дѣйствовати для ихъ спасенія — довжніи они знати, яке бремя имъ вложено и який ѣтвѣтъ мусять здати Богу. Съ тымъ отже ѣтличнымъ ихъ чиномъ и достоинствомъ довжніи сполучити ся и ѣтповѣдніи честноты духа, котріи мають являти своему народови не лише словомъ, но и примѣромъ, такъ, щобы тото, чого учать народъ словомъ, впередъ дѣломъ сповняли, пѣсля того, що о Господѣ св. Евангелистъ Лука пише; *Начахъ Іисусъ творити же и учити*“¹⁾).

2. Дальше, чинъ пароха заключае ся въ трехъ главахъ: именно, щобы бувъ учителемъ, служителемъ и пастиремъ.

Яко учитель прикладати ся повинень до проповѣданія слова Божого и научанія науки христіянської (катехиза-

ціи), щоби тими учивъ стадо своє дороги до вѣчного спасенія. Яко проповѣдникъ и учитель христіянської науки, най захує докладно приписи св. Канонѣвъ, именно, щоби кождої недѣлѣ и празника державъ всегда проповѣдь по́дчасъ Литургіи, а по Вечерни удѣлявъ науку христіянську; а такожъ при іншихъ способностяхъ догідныхъ най старає ся виконувати той обов'язокъ, и такожъ приватно и *благовременнѣ и безвременнѣ* най старає ся вводити добрі обычаї мѣжъ вѣрными¹⁾.

Яко служитель, дѣйствующій въ заступствѣ Христа, доуженъ передовсѣмъ приносити и привмѣняти за овцѣ свои жертву св. Литургіи въ дни недѣльнїи и празники приказанїи, а кромѣ того по́сля звичаю и припису, у насъ ѿ давна сущствующого, кождої недѣлѣ и празника приказаного ѡтспѣвати Утреню и Часъ первый, а пополудни, Вечерню, кромѣ іншихъ надпорядочныхъ священнодѣйствій, по́сля приписѣвъ Тирика и по́сля потреби вѣрныхъ, чи то въ церкви, чи внѣ церкви ѡтправляемыхъ.

3. Яко строителѣ Тайнъ Божихъ обов'язанїи сущъ па-рохи удѣляти св. Тайни вѣрнымъ, коли лише того жажа-дають, або коли они самї спостережуть того потребу, и то съ тою повагою, вѣрою и набожностію, яка пристойть рѣ-чамъ такъ святымъ: и съ такимъ внѣшнимъ выголоше-немъ слѣвъ и супроводомъ обрядовыхъ дѣйствъ, щоби вѣрніи получили плоды св. Тайнъ, походячіи не лише изъ самого дѣйства, но такожъ изъ дѣйства дѣйствующого, и щоби совершенно переняли ся Таинствами небесныхъ рѣчей. — Особенно же що до Тайны Покаянія и пресв. Евхаристіи мають заявляти себе печаливыми и охотными тїмъжъ вѣрнымъ якъ найчастѣйше удѣляти, не щадячи ні-якихъ трудѣвъ, ни прилѣжности, ни терпеливости, въ св. Судилицу Покаянія, особливо же въ часъ пасхальномъ, въ котрѣмъ, по́сля права каноничного, обов'язаний єсть па-рохъ удѣляти своему народови св. Евхаристію. — Тую свою печаливѣсть такожъ обявляти доуженъ около тяжко-хорыхъ по домахъ, щоби случайно въ послѣднѣмъ подвижѣ

¹⁾ II. Тим. 4. 2.

изъ всѣхъ найстрашнѣйшомъ, не лишили ся безъ помочи и покрѣпленія сихъ Тайнъ.

4. Яко пастырь або управитель стада, долженъ всесторонно чувати надъ карністю обычаѣвъ своего стада, и про то, если бы довѣдавъ ся, о чѣмъ моральности противномъ, повиненъ спѣшити сейчасъ тому зарадити, — стараючи ся особенно, чтобы не було незаконныхъ або подозрѣвныхъ сожитій, чтобы не ширили ся пѣтики и танцѣ по корчмахъ, чтобы задля своей недбалости въ выкорененіи тыхъ блудовъ не стягнули каръ на себе, угрожаемыхъ Ангелови Пергамскому¹⁾, чтобы крадежи и сварны и инші споры не вмагали ся, а если бы коли дучили ся, най старая ся мирно и со всякою терпеливостію ихъ полагодити, унікаючи суперечокъ и най усилюе ся съ повагою, отвѣдною своему чинowi, ихъ покѣичити. Въ случаяхъ же труднѣйшихъ, котры бы не мѣгъ самъ полагодити, належить ѣтиести ся до своего Ординарія.

5. Впрочемъ parroхи повинны мати печаливѣсть о всѣмъ, що провадитъ до спасенія народа, ставши ся всѣмъ для всѣхъ, учителями молодежи, ѣтцями убогихъ, порадниками нещасливыхъ и хорыхъ, покровителями сирѣтъ и вдовъ, оборонителями утисненыхъ, поспѣшниками побожныхъ товариствъ и защитниками религійныхъ звываѣвъ.

6. Чтобы же всѣмъ тымъ своимъ обовязкамъ могли вдоводити, належить parroхамъ въ parroхіяхъ своихъ майже всегда перебувати, а если бы задля якои важной причины приневолѣнъ були ѣтдалити ся, не повинны того дѣлати безъ позволенія ового декана, предложивши ему повѣдъ и цѣль своей подорожи, такъ, чтобы деканъ тымчасово повѣривъ parroхію тую котрому изъ сусѣдныхъ parroховъ, котре однако позволенъ деканъ лише на ѣсьмъ дней удѣлити може, а если повѣдъ неприсутности вымагавъ бы довшого протягу часу, въ тѣмъ случаю повиненъ посредствомъ своего декана удати ся до своего Ординарія.

7. Кроме того повиненъ parroхъ въ домѣ своемъ мати шафу, заосмотрену належитымъ замкомъ, въ котрой обе-

¹⁾ Апок. II. 14—16.

режно мають ся переховувати всѣ акты парохійальні; насампередъ чотыри книги, о котрыхъ споминає Синодъ заможський¹⁾, а кромѣ того всѣ приказы и распорядженя власти такъ церковной, якъ и свѣтской, относячія ся до справъ церковныхъ.

8. Понеже отже такі и такъ великі суть обовязки пароха, безперечно потреба ему до належитого ихъ выполнения особливої помочи и высшой силы, котру прото парохъ най усилює ся отримати неутомимыми молитвами, чуванамъ и постами, употребляючи найбільше молитвы до своихъ проповѣдей, памятаючи, що ни одной душі не мѣгъ бы уловити въ таинственну сѣть Христову, *аще не по благому Господа*²⁾. Въ особенности же получить тую помѣчь зъ выше, отправляючи достойно и богоговѣйно Божественну жертву, асли не щоденно, то по крайнѣй мѣрѣ якъ найчастѣйше, ѳчитуючи щоденно и побожно часы каноничні, сповѣдаючи ся часто, привыкаючи щоденно до розмышлень о рѣчахъ небесныхъ и читаня духовного, особливо св. Письма, котре св. Амврозій называє „книгою священничою“, а св. Атанасій „раємъ, въ котрѣмъ находятъ ся всѣ дерева...“ Уникаючи збѣговискъ публичныхъ свѣтовыхъ, якъ такожъ уникаючи танцѣвъ галасливыхъ въ домѣ своїхъ, хотя бы и въ часахъ праздникѣвъ.

9. По силамъ повинні такожъ парохі заводити брацтва, особливо тверезости, допускаючи однако до присяги, досвѣдченыхъ передъ тымъ и чуваючи надъ кружками, назначеными до литературного читаня (читальнями) въ парохіи, щобы случайно не принимали ся тамъ книжки и часописи, ворожі набожности и Церкви католицкѣй або добрымъ обычаямъ; и самі повинні въ рукахъ своихъ держати якобы ключъ такихъ товариствъ, такъ щобы стали ся орудіємъ Церкви до пѣднесеня добра религій и суродѣльности.

¹⁾ Тит. X. о парохахъ ²⁾ Лук. V. 5.

ГЛАВА VII.

О помѣчникахъ парохѣвъ.

1. Надъ таинственною ловитвою ночи сего вѣку словомъ Господнимъ поставляе ся одинъ Петро, ему додають ся помѣчники Апостолы, а тымъ другіи сотрудики. По смерти Петра и Апостолѣвъ и ученикѣвъ Христовыхъ пѣсля тойже волѣ Христа и распорядженемъ Его продолжають ту таинственну ловитву ихъ законній наслѣдники, именно князь всѣхъ и управитель корабля церковного Архіерей Римскій, его помѣчники — Епископы, Епископѣвъ — парохіи, парохѣвъ — сотрудики; тѣ всѣ яко служителѣ Христовѣ зъ своей стороны причиняють ся до труда ловленія душъ, що мають ся перевезти до берегу вѣчности. Гдѣ отже Парохъ самъ не есть въ силѣ управлять своею парохією, довженъ ему надати Епископъ помѣчникѣвъ, котріи, хотя не мають порядочнои власти въ парохіи, лише пѣдчиненіи суть парохови, однако задля вѣспѣльности чина годить ся, чтобы они являлись подобными свойствами якъ парохіи. Чтобы же межи Парохомъ а Сотрудникомъ заходила якъ наибѣльша згѣдливѣсть, въ недостатку котрои повстае въ парохіи мерзке заупустѣнне, чуетъ ся Синодъ о Господѣ обовязанымъ, приписати взаимне правило обовязкѣвъ для обохъ. А то: парохови, чтобы обходясь съ сотрудникомъ своимъ, якъ съ товаришемъ своимъ въ Христѣ, съ добротою, лагѣдностію и благоволеніемъ, хоронячи ся ѣтъ гордого старшования надъ нимъ, що бѣльше, стараючи ся, чтобы такъ домашній его, якъ и всѣ парохіане обходили ся съ нимъ, со всякимъ поважаніемъ; самого же сотрудика, чтобы яко молодшого служителя, при нагодѣ своими совѣтами до веденія душъ и завѣдованія парохією повели наставлявъ.

2. Кромѣ того має Парохъ уважати на житє и поведене свого сотрудика такъ дома якъ и по за домомъ, однако не повиненъ сейчасъ противъ блудѣвъ его строго, а тымъ меньше, прилюдно выступати, но лише приватно въ чотыри очи по ѣтцѣвски упѣмнути, а лише о непоправномъ до декана або Ординарія донести.

3. Въ кѣнцѣ, понеже викарій пароха не есть властиво дѣлателемъ, но сотрудникомъ его, и участникомъ въ тру-

дахъ въ виноградѣ Господнѣмъ, про то не повиненъ парохъ весь тягаръ труда складати на его плечи, лише подѣлити справедливымъ роздѣломъ межи собою и нимъ такъ, щобы ярмо Господне спільно оба носили, щобы однако подъ предлогомъ труда, для получения большаго званску, не задержавъ собѣ парохъ всѣхъ майже служень, заосмотреныхъ стипендіями, а сотрудника лишеніи були своїхъ плодѣвъ.

4. Въ концѣ, щобы задля матеріальныхъ доходѣвъ межи Парохомъ и Сотрудникомъ не було суперечокъ, то приказуя Синодъ Парохамъ, щобы такъ для добра взаимного спокою и парохіянъ, якъ такожь для доброго примѣру и для оказанія справедливости, заховували звичай тыхъ побожныхъ парохѣвъ, котрі зъ всѣхъ доходѣвъ, вспільно збранихъ, дають сотрудникамъ своимъ третью часть тыхъ же. Именно же що до Службъ Божихъ, то ихъ стипендіи най належать виключно и въ цѣлости до тыхъ, котрымъ вѣрній, безъ застереженія приносять и котрі отпращають Службы Божі, однако такъ, щобы ани Парохъ не перешкаджавъ, а тымъ меньше, взборонявъ стипендіи литургійній приносити Сотрудникамъ, ни Сотрудники не перешкаджали такі стипендіи приносити Парохови.

5. Сотрудникамъ же приписуя сей Синодъ, щобы они добре памятали, що суть низшими въ урядѣ, звичайно такожь вѣкомъ и досвѣдченемъ отъ Парохѣвъ, прото мають имъ отдавати почесъ привязанія сынѣвского зъ сердца, и своимъ способомъ поступованія старати ся такожь другихъ поважане, любовь и довѣріе для парохѣвъ зъеднати¹⁾.

6. Сотрудникъ мае Парохови своему заявляти послушность и бути всегда готовымъ къ заступленію мѣсто Пароха; кромѣ того най памятають Сотрудники, що порядочна власть въ завѣдованію парохією не належить до нихъ, но до Парохѣвъ, и прото най не присвоюють собѣ ніякои власти распоряджати пѣсля уподобанія справами парохіи, и най не вжаты ся що нового запроваджувати въ парохіи безъ ихъ згоды.

7. Но если бы имъ здавало ся, що для добра и спасенія вѣрныхъ що лучшего або пожиточнѣйшого треба бы здѣлати, то мають тое со всякою скромностію и подчиненіемъ Парохви предложити, и старати ся его до згоды на то наклонити.

8. Наконецъ, най не важать ся ѳтдаляти зъ мѣстця безъ позволенія Пароха, но лише за его вѣдомостію и позволеніемъ, и то за кождымъ разомъ; Парохъ буде мѳгъ самъ дати позволене на три дни, щобы такимъ способомъ ни Парохъ, ни парохіане не були лишени помочи Сотрудника въ справѣ вѣчнаго спасенія.

ТИТУЛЬ VIII.

О Семинаріяхъ духовныхъ.

Если завсѣгды наибѳльшой чуйности и особлившой старанности треба було ужити, щобы тѣ всѣ, котрі въ таборѣ Господнѣмъ воинствовати бажають, побожно и свято виховывали ся, и въ наилучшихъ наукахъ были обученіи, то певно нѣкому не есть тайно, якъ дуже Христовой и свѣтской державѣ на тѣмъ залежить, щобы такъ спасенне дѣло всюды подвожною ревностію вспирати, особливо въ тыхъ дуже прикрыхъ часахъ, въ котрыхъ добро Церкви конечно жадав, щобы съ кождымъ днемъ число наилучшихъ священникѳвъ росло, котрі окрасою всѣхъ чеснотъ свѣтяти, и здоровою та основною наукою владѣючи, змогли бы обовязки своего чина, побожно и во знаменѣ сповняти, христіанскій нарѳдъ прилѣжно поучати, ѳ спасеніе душъ докладно старати ся, заблуджающихъ на ддрогу правды и праведности наводити, та Богу и церковну справу бодро и искусно боронити; и подступныхъ людей ошуканства вѳдкрывати, блуды опровергати, нерозумъ и нерозвагу збивати и напасти ломити¹⁾.

¹⁾ Посл. Апост. Пія IX. установ. Семинаріи Пія IV, д. 1. Юлія 1873.

Щобы мы тымъ певнѣйше а заразомъ и успѣшнѣйше се осягнули, щобы по мысли С. Столицѣ Апостольской Церкви Божя въ сѣй Провинціи церковной руской за-всѣгды мала достаточне число мужей церковныхъ, котрѣ сильнѣ въ дѣлѣ и бесѣдѣ бодро и старанно бороли бы борбу Господню, и щобы всѣ свого обовязку части такъ различнѣ и тяжкѣ побожно и искусно сповняли, уважали Отцѣ сего Собора за найдучшу рѣчь, установити якъ найточнѣйшій правила о выхованіи клирикѣвъ; позаяк ѣтъ правого выхованя клирикѣвъ зависить праве выхованя христіянського люду.

ГЛАВА I.

О семинаріяхъ хлопцѣвъ.

1. Позаякъ священникъ по пайбѣльшой части такій мавъ конецъ въ житю, якій мавъ початокъ ѣтъ дѣтиньства, и: „Суть путіе предѣ мужемъ, и не любитъ возвратити ся отъ нихъ“¹⁾), або пѣсля Вульгаты: „Молодець ѣтъ дороги своєї, хотя зѣстарѣвъ ся, не ѣтступитъ ѣтъ неї“²⁾), прото безперечно много на тѣмъ залежить, щобы будучій служитель Церкви ѣтъ дѣтинныхъ лѣтъ особлившою старанно-стію накланяли ся до побожности и науки. Для того сей Синодъ постановляє, щобы въ сѣй нашѣй Провинціи церковной що найменше одна семинарія хлопцѣвъ була основана, до котрой приступъ мати можуть молодцѣ зъ діеце-зіи Митрополичои и зъ діецезій другихъ Суфраганѣвъ.

2. А щобы же, якъ того звычай и потреба часу wymagaє, Семинарія хлопцѣвъ до докладнѣйшого правила була примѣнена и прото бѣльшій пожитокъ Церкви могла принести, узнає сей Синодъ за добре, доложити то, що ѣтносить ся до управы и заряду такого заведенія, якъ и до способу наукъ и религійного наставленя житя.

3. Понеже Семинарія хлопцѣвъ, якобы розсадникъ плекати ся маючої побожности и виробити ся маючого характеру священничого, въ тѣй цѣли єсть заложена, щобы хлопцѣ до невинности житя, богочестія, скромности и цер-

¹⁾ Притч. 22, 15. ²⁾ Притч. 22, 6.

ковного духа заправляли ся, а заразомъ учили ся умѣтностей и высихъ наукъ, — то Епископы най доложить передовсѣмъ всякои старанности и уваги, щобы въ семинаріи приготавливаючѣй були поставленіи управителѣ и учителѣ ѡтзначаючи ся чеснотою и обычаями, ревностію и мудростію не меньше якъ и здѣбностями и наукою¹⁾.

4. Управителѣ же и учителѣ най старають ся съ всею усильностію и всѣмъ трудомъ, щобы питомцѣ зѣ дня на день возрастали въ правдивѣй и докладнѣй науцѣ, въ вѣрѣ и побожности, най старають ся взбуджати въ ученикахъ любовь до науки, а заразомъ плекати духа крѣпости и працѣ. Надто, най съ всею старанностію до того прямують, щобы молодцѣ ѡтъ першого дѣтинства, вызываючи ся що разъ бѣльше зѣ духа свѣтового, переймали ся духомъ церковнымъ; най ихъ духови вбивають належите поважана, любовь и почесть стану духовного, най прилѣжно докладають працѣ, щобы не меньше примѣромъ, якъ и наставленіями выробити и утвердити въ нихъ правдиву и крѣпку здѣбнѣсть молитвы, любви, покоры, послушенства, правости и непорочности; ѡтъ самого порога духовного теченія най имъ будуть провѣдниками въ всѣхъ дѣлахъ своихъ, зѣ любви Бога свовнявати ся маючихъ такъ, щобы стараннѣсть о крѣпѣсть, була любовію, а любовь сторожемъ законѣвъ²⁾, най ихъ выучать до св. Тайнъ побожно приступати, Пресв. Тайнамъ поклѣнѣ ѡтдавати, Преплаг. Дѣву побожно чтити, при жертвѣ Евхаристійнѣй уважно и побожно присутными бути, съ пожиткомъ розмышляти и духовнѣй книжки читати. Прилѣжно най старають ся, щобы правила для упрѣвы Семинаріи, ѡтъ сего Синоду установити ся маючѣ, були всѣми докладно захованіи; черезъ що стане ся, що въ питомцяхъ выобразуе ся такожь змыслъ порядку, и они вчасно призывають ся заховати порядокъ во всѣхъ рѣчахъ якъ найпильнѣйше. — Прилѣжно най надзирають ученикѣвъ собѣ повѣренныхъ, чи то, коли занимають ся наукою чи, коли ѡтдають ся забавамъ, бо ѡтъ неусыпной

¹⁾ Соб. Балтимор. III, ²⁾ Прем. VI, 19.

чуйности найбільше зависить захованє моральности, поправа. успособленя и поступъ въ наукахъ¹⁾.

5. Управителѣ Семинаріи най также въ тѣмъ доложать старанности, щобы хлопцѣ научили ся правилъ приличности и вправляли ся въ всякій вѣчливости. Если бы про то въ ихъ обычаяхъ дещо негладкого и грубого, неприличного и незгѣдного зауважали, то най старакть ся на лучше поправити и усунути. Дѣйстно христїанська приличнѣсть и лагѣднѣсть обычайвѣ, котрї въ любви и покори походятъ, суть для клирикѣвъ окрасою и достойностїю и не мало блеску приносять ихъ науцѣ и побожности, а въ кѣнци то справляють, що служителѣ Бога стають ся милї людемъ и ихъ тѣмъ лекше для Христа змогутъ позыскати.

6. Если бы найшли ся деякї, не маючі вдѣбностей або духа, згѣдныхъ во станомъ священничимъ, набожности, чеснотѣ не ѣднанї — не знѣаючі карности, оказуючі зарозумѣле або упѣрне успособлене або даючі другимъ соблазнъ чи то словами, чи дѣлами, — а частѣйше напѣмненї, не поправляли ся на лучше, най будутъ зъ Семинаріи выдаленї²⁾.

7. Щобы уже ѣтъ молодости привычали ся до священничихъ обычайвѣ и въ обрядахъ, котрї мають ся строго и докладно заховати, вправляли ся, питомцѣ най служатъ при св. чинахъ въ хорѣ каплицѣ, а кромѣ того най вправляютъ ся въ спѣвѣ литургичнѣмъ черезъ цѣлый пробѣгъ выхованя.

8. Впрочѣмъ Епископы, коли схотять Семинарію хлопцѣвъ заложити, най старають ся съ всякимъ усиленїемъ о средства потребнї до выконаня сего дуже спасенного дѣла. Понеже однакожь дуже вѣсть трудно, щобы выдатки на то потребнї власными силами змогли понести, то най живять крѣпку надѣю, що св. Зѣбрание розпр. вѣры котрому дѣло выше сказане дуже лежить на серци, прїйде имъ въ помѣчь.

¹⁾ Зрѣвн. Соб. Пров. Колѣн. Турон. Бальтимор. ²⁾ Тамже.

ГЛАВА II.

О Семинаріяхъ бѣльшихъ.

1. Въ малѣй Семинаріи питомцѣ пошѣкуда починають жите клирикальне, въ бѣльшихъ же якобы до совершенства приводятъ ся. Въ сихъ бо найблизше приготавлиють ся тѣ, що мають бути свѣтломъ свѣта и солию землѣ, та вождами народѣвъ, котрѣ мовъ подвѣйнымъ мечемъ побожности и науки, бороли бы ся за правду крѣпко и заблужденя побороваали бы непобѣдимо, котрѣ, сильнѣ дѣломъ и словомъ, змогли бы виноградъ Господень управляти и стеречи. Передовсѣмъ прото Епископы най на серцѣ мають стараннѣсть о бѣльшѣй Семинаріи, пай ихъ ѡдзначують ѡтцѣвскою печаливостію и пай хоронять ихъ мовъ ока.

2. Но понеже въ сѣй пашѣй провинціи церковнѣй естъ одна бѣльша Семинарія для всѣхъ Діецезій, про то Преосв. Митрополитъ разомъ съ Епископами Суфраганами, потрудитъ ся съ всякою стараннѣстію, чтобы все, що належить до ви управы и карности, пѣсля вымогѣвъ часу и въ духу всед. Собора Тридентійского точно и скоро було заряджене.

3. Задля того Епископы най прилѣжно чуввають, чтобы управа обохъ Семинарій була повѣрена мужамъ, котрѣ бы ѡтзначали ся непорочнѣстію обычаѣвъ, повагою, досвѣдомъ и мудрѣстію и ѡгличали ся побожнѣстію, ревнѣстію и всѣми чеснотами священничими, котрѣ бы крѣпость духа въ удержанію карности сполучали съ лагѣднѣстію и любезнѣстію, котрѣ бы докладали всеи старанности и чуйности, чтобы всѣ настоятелѣ и слуги Семинаріи, свои обовязки спѣвняли належито.

4. Чтобы же то все особенно Ректоръ Семинаріи належито мѣгъ сповнити, най не пріймавъ жадныхъ иншихъ обовязкѣвъ, чи то церковныхъ, чи свѣтскихъ, лише най буде цѣлый переданный управѣ Семинаріи, жаднымъ иннымъ занятѣмъ не розѣрванный. Рѣвножь Епископы най

прилѣжно старають ся о то, щобы управитель духовный або Духовникъ бувъ якъ найздѣбнѣйшій до правленя совѣстію и обычаями питомцѣвъ. Его обовязкомъ буде обучати питомцѣвъ о обовязкахъ, належачихъ до стану священничаго, о святости житя, о ревности душъ, о ѣтверженю власной волѣ, о правдивѣмъ послушенствѣ, довжнѣмъ настоятелямъ, о любви къ ближньому, а наибѣльше къ товаришамъ, о любви къ Богу, пресв. Дѣвѣ Маріи и Святымъ, и о обовязкахъ побожности взглядомъ нихъ. Кромѣ того Духовникъ най учить питомцѣвъ, щобы не убѣгали ся за достоинствами и почестями, и що рѣчи свѣтовѣ суть марні. Передовсѣмъ довженъ ѣти собѣ душѣ питомцѣвъ такъ привязати, щобы самѣ ѣтверто вму свои внутрѣшній мысли виявляли, и щобы, коли тѣлько суть притисненій несупокоемъ духа, знали, що мають вселюбезнѣйшого ѣтця, котрый подати може правдиву потѣху.

Кромѣ того най преосв. Митрополитъ разомъ съ преосв. Епископами постаравъ ся, щобы въ обохъ семинаріяхъ бувъ прилѣжный завѣдатель дому, котрый бы старавъ ся ѣтповѣдно о належитѣмъ утриманѣ питомцѣвъ и другихъ въ Семинаріи живучихъ, якъ такожь о иншій потребности дочасній сего заведеня. Довжнѣсть свою нехай такъ управить, щобы коли о особахъ ѣтвѣтно промышляе, доходы Семинаріи обертавъ въ еи пожитокъ.

5. Зъ причины своѣхъ довжностей, Ректоръ Семинаріи, Духовникъ и иншій Настоятель суть обовязані до мешканя въ Семинаріи, ѣтъ которого удержанемъ и инными до житя потребными рѣчами заосмотрені, жаднымъ иннымъ занятіямъ ѣтдавати ся не могутъ, виявивши, накопи бы задля дуже важныхъ причинъ Преосв. Митрополитъ иначе розсудивъ.

6. До довжности научаня, най Епископы выберуть учителѣвъ наукъ (Професорѣвъ богословія), котрі ѣтзначають ся талантомъ, наукою, побожностію и статочностію обычайвъ, котрі бы постѣйно наукамъ ѣтданы, ярмо правила и бремя трудящего житя веселымъ духомъ переносили и въ точнѣмъ захованю порядку, провѣдъ давали питомцямъ, котрі бы молодыхъ питомцѣвъ учили такъ примѣромъ, якъ и словомъ, покоры, униканя свѣта, любви до працѣ и до самоты, прилѣжной вправы въ молитвѣ, котрі бы наибѣльше здѣбными оказали ся не тѣлько до препо-

даваня науки, вольной отъ всякого поблудженя, але также до запаленя духа учениковъ ревностію о славу Божу и спасене душъ.

7. Щоже до управительвъ низшой Семинаріи або Вицеректоровъ и Префектовъ карности, тыхъ най выберуть и поставлять Преос. Епископы, засягнувши рады Ректора. Вицеректоровъ обовязкомъ буде, Ректорови во всѣмъ помагати и въ его неприсутности его особу заступати. Обовязкомъ же Префектовъ есть, въ тѣмъ самѣмъ помещеню разомъ съ питомцами день и нѣчь пробувати. А щобы ихъ чуйность була корыстна, то поодинокі отдѣлы (комнаты) не повинні болѣе, нѣжъ около 15 питомцевъ мѣстити. Ихъ довжностію есть чувати надъ захованемъ правилъ, стеречи подѣлу годинъ, назначеного для поодинокихъ занятій, а щобы тойже якъ найточнѣйше бувъ захований, нікому не дозволяти виходити зъ комнаты безъ важной потреби. Префекты най чуввають, щобы въ часѣ назначеномъ для науки и супокою, питомцѣ заховали мовчане, и щобы въ часѣ рекреациі не провадили бесѣдъ непотребныхъ, або нечесныхъ або политичныхъ, лише такі, які годять ся побожности и житю клириковъ, и щобы не занимали ся забавами, котрі особамъ, Богу посвященымъ, не суть приличні. Но, если бы въ отдѣлѣ (комнатѣ) вкрали ся які надбужитя, най старають ся тѣ чимъ скорше усунути, а если бы то стало ся неможливымъ, най донесуть Ректорови, котрый пѣсля своей довжности повиненъ тому зарадити. Въ тѣмъ всѣмъ заступае Префекта, въ его неприсутности, за призвономъ Ректора, такъ званый Цензоръ.

8. Коли тѣлько питомцѣ зъ семинаріи на публичне мѣстце входить мусять, чи то задля взятя участи въ хорѣ катедральной церкви, чи то задля проходу, въ розкладѣ годинъ означеного, чи то на посвѣщеня лекцій на университетѣ для кѣтрогобудь отдѣлу, най поступають въ парахъ по два, въ супроводѣ Префекта.

9. Належить конечно старати ся, щобы питомцѣ въ часѣ ферій зѣставляли въ Семинаріи съ настоятелями такъ, якъ то въ початкахъ заховувало ся. Але, якъ довго сего осягнути не можно, то щобы питомцѣ въ часѣ ваканцій не втратили оногo пожитку правого наставленя, ко-

трый въ Семинаріи осягнули, най Настоятелѣ при зближающѣмъ ся часѣ ферій обучать ихъ старанно, въ якій способъ, въ всякій скромности и святости мають межи сродниками и сожителями пробувати, якихъ небезпеченьствъ уникати, щобы заховали ся непорочными ѡтъ сего свѣта; якимъ занятѣмъ духа въ часѣ свободнѣмъ отдавати ся мають, щобы не ныдѣли въ бездѣльности, въ чого такъ много блудѣвъ виростае, якими въ кѡнцѣ вправами побожности що дня займати ся довжнѣи, щобы не выставляли ся на небезпеченьство переворотности. Парохѣвъ наминаемъ, щобы въ часѣ ферій питомцѣвъ надзирали и ихъ уживали до преподаваня началъ вѣры христіянської дѣтемъ, въ хоральныхъ чинахъ и инныхъ того рода службахъ, належачихъ до хвалы Божон. По скѡнченю ферій Парохъ въ совѣсти обовязанъ донести въ запечатанѣмъ письмѣ Преосв. Митрополитови о обычаяхъ питомцѣвъ, котрі въ его парохіи перебували, и о ихъ способѣ житя, о приступованю до св. Тайнъ и о прилѣжности въ инныхъ святыхъ чинахъ, и чи носили одежу, яка клирикамъ есть ѡтповѣдна. А щобы то все вѣрно и точно заховувало ся, Епископы въ сѣмъ Синодѣ збраний приказують, щобы ѡтъ Митрополичого Ординаріята уложеніи и въ сѣмъ Синодѣ предложеніи, на загальнѣй нарадѣ испытаніи и повагою сего Синоду заосмотреніи правила були захованіи всѣми и поодинокими, котрі Семинарією завѣдують. Задля вѣрного виконываня всѣхъ правилъ, особливо задля усуненя надъужитъ, если бы такі вкрали ся, задля крѣпкого и боговѣйного захованя карности въ Семинаріяхъ, Митрополитъ зволить часто въ роцѣ Семинарію посѣтити¹⁾.

11. Но понеже никто не повиненъ собѣ приѣмати чести, если ѡтъ Бога не зѡставъ званій, якъ Ааронъ²⁾, що бѣльше, якъ самъ Христосъ Господь, прото при припущеню молодежи до Семинарій духовныхъ, належить передовсѣмъ мати пересвѣдченє о ихъ званію до стану духовного, до узисканя котрого, Епископы зажадають ѡтъ Катехитѣвъ гімназіяльныхъ якъ найдокладнѣйшого доне-

¹⁾ Статутъ або Правила Семинаріи предкладають ся въ приложѣ Ч. XXXV. ²⁾ Евр. V, 4.

сенія о моральности, здѣбности и всестороннѣмъ ихъ захованю, якъ и о овнакахъ, свѣдчачихъ о ихъ склонности и напрямъ до стану духовного. Крімъ того парохі мѣстцеві най прилѣжно слѣдять и справляють жите, здѣбности и обычаѣ тыхъ молодцѣвъ, котрі въ часѣ ферій въ ихъ парохіи перебувають, а въ случаю, коли тѣ мають бути приняті до стану клирикального, а они бы ихъ узнали за неспособныхъ до такого званія, довжні Ординаріятъ черезъ свѣдоцтва повѣдомити.

12. Впрочѣмъ, щоби о такѣмъ покликаню тымъ докладнѣйше переконати ся, управителѣ Семинарій будуть дувати надъ поодинокими молодцями, а такожъ надъ ихъ жителямъ, щоби було ѡтповѣдне и согласне со званямъ, за для чого такожъ управителѣ довжні знати, що суть въ совѣсти обтяжені що до докладного знаня жита питомцѣвъ, и въ тѣй цѣли мають въ означеныхъ часахъ вдати справовдане о каждѣмъ зъ нихъ на вспѣльныхъ нарадахъ ректорату и споряджати о поведенію кожного поодинокого письменній табелѣ, котрі що року Ординарієви предклати ся мають; если бы жѣ пересвѣдчено ся, що котрый зъ питомцѣвъ не заявляє ознакъ званія священнического, або оскверняе тоеже дѣлами сему званію противными, то такі, если бы показали ся непоправными, най будуть выдалені завчасу зъ семинаріи.

13. Синодъ сей вправдѣ крѣпко визнає, що стапъ безженный есть совершеннѣйшій ѡтъ стану супружеского, посли словъ Апостола: „не оженивый ся печется о Господствѣхъ како угодити Господеві: а оженивый ся печется о мірствѣхъ, како угодити жєнѣ, раздѣлися”¹⁾. Понеже однакожь Церковь католицка зъ важныхъ причинъ дозволяла и дозвляє, щоби клирики нашего обряда передъ рукоположеніемъ, або поставлені въ низшихъ чинахъ, мали свободу, посли благодати данои имъ Богомъ, або въ безженствѣ завсѣгды перебувати, що будобы найлучше, або женити ся зъ дѣвицею, Синодъ, привнаючи сю свободу и полишаючи ю ненарушеною, всетаки въ вгладу на пожитокъ и потребу нашої Церкви, упоминає настоятелѣвъ Семинарій, щоби питомцѣвъ добре розположенныхъ до принятя

безженства, благосклонною и разумною радю въ тѣмъ постановленю удержували и утверждали.

14. Тѣ же зъ питомцѣвъ, котрѣ хотять приняти станъ супружескѣй, най не ѡтвѣжують ся сего скорше здѣлати, ажъ по належито укѡнченныхъ всѣхъ наукахъ богословскихъ, и уже ѡтпущенѣи зо Семинаріи; що также и о самыхъ заручинахъ мае ся разумѣти, и то пѡдъ карѡю ѡтверженя ѡтъ принята св. чинѡвъ. Двохъ бо рѣчей зъ тако-го предвчаснаго заключеня супружества обавляти ся належитъ, именно ѡтверженя умѡвъ ѡтъ прилѣжнаго ѡтдаваня ся наукамъ, и отчуженя ѡтъ належитого пле-каня побожности, бо духъ, розвлеченный похотьми, тымъ прилѣжно ѡтдати ся не може. Дальше, западто сильне бажане оженити ся передъ принятемъ св. чинѡвъ, творить посвящене ся станови безженства що найменше неѡтпо-вѣднымъ, а може также ненавистнымъ.

15. Що до захованя карности, се точно выложено въ самыхъ правилахъ, котрыми прото мовъ сильною махиною правити ся мае до повнаго и совершеннаго наставленя питомцѣвъ; въ особенноти же управителѣ Семинаріи будуть чувати, щобы питомцѣ часто, и, если буде можли-вымъ, кожного тыжня, якъ то въ Семинаріяхъ загальнѡ дѣе ся, або по крайнѣй мѣрѣ два разы въ мѣсяцю приступали до Тайны Покаяня и пресвят. Евхаристіи, щобы щоденно ѡтправляли розмышленя по крайнѣй мѣрѣ черезъ пѡвъ го-дины, читане духовне и испытъ совѣсти, и въ своѣмъ часѣ ѡтбували вправы духовнѣй, а въ кѡнцѣ щодня набо-жно були присутнѣи на Службѣ Божѡй и не залишали по-сѣщати Святѣйшихъ Дарѡвъ, що все вспѡльно дѣяти ся мае. Но понеже всего добра повноту Господь положивъ въ Маріи¹⁾ и понеже стѡлько ѣй удѣливъ благодати, скѡлько для спасенія всѣхъ выстарчить²⁾, для того усиленно бажае сей Синодъ, щобы питомцѣ до правдивои набожно-сти до тоижь преславнои Матери Господа нашего загрѣ-вали ся; и поручае управителеви духовному якъ най-бѡльше, щобы ихъ до тои дороговѣннои набожности часто ѡтповѣдными бесѣдами наставлявъ, и старавъ ся на все

¹⁾ Св. Берн. Бесѣда о водоводѣ „de Aquaeductu“. ²⁾ Св. Тома дѣло 8.

удержувати и въ своѣй силѣ утримувати Стоваришене въ Львівско́й Семинарі́и недавно засноване підъ титуломъ: „Входа въ храмъ Пр. Дѣвы“, — котре ѿтъ Святѣйшого Отця Папы Льва XIII. надѣлене зѣстало многими ѿтпущами и олтаремъ привилеюванымъ, въ тѣй цѣли, щобы підъ покровомъ Пресв. Дѣвы, колись въ храмъ вихованои, питомцѣ подѣбнымъ духомъ набожности въ Семинарі́и напавали ся, а потѣмъ вийшовши въ неѣ, змогли примѣромъ, словомъ и дѣломъ производити въ сердцахъ людей Христа Господа.

16. Що до занятій науковихъ, то кромѣ тыхъ, котрі въ школахъ публично професоры преподають, будуть старати ся тѣжъ управителѣ, щобы питомцѣ по порядку вправлявали ся въ вироблюваню и выголошуваню проповѣдей, а кромѣ того въ частѣмъ читаню св. Письма въ бесѣдѣ церковно-славянскѣй, также въ граматичѣ тои бесѣды, а не меньше въ науцѣ и ѿправѣ обрядѣвъ и спѣву церковного нашої Церкви совершено ѿбучені зѣстали.

Попеже ѿтъ докладного захованя карности Семинарі́и зависить правѣ цѣлый плѣдъ и успѣхъ вѣрныхъ и цѣлого народа, для того такъ Епископы якъ и прочіи управителѣ Семинарі́й весь трудъ своѣй и усиліе до того най звернуть, щобы каряѣсть та належито була захована, и саміи и словомъ и дѣломъ питомцѣвъ до тоиже най побуджають, всѣ то въ духу розважаючи, що нема ничего Богу милѣйшого, Церкви и суспѣльности пожиточнѣйшого, якъ належита печаливѣсть о Семинарі́и и зручне та належити выобразование клирикѣвъ во всѣхъ чеснотахъ, умѣтностяхъ и христіянскѣй огладѣ.

ТИТУЛЬ ІХ.

ГЛАВА І.

О достоинствѣ священника нового завѣта.

1. Що о высотѣ и славѣ першого Архіерея законѣ, въ книжѣ Премудрости пише Божовдохновений Сірахъ, се ѿносить ся до каждого священника закона Еван-

гельского — какъ твердятъ св. Отцѣ Августинъ¹⁾ и Григорій Вел.²⁾. Такъ бо пише о Аронѣ братѣ Мойсея Сіраховъ³⁾: „Аарона возвыси свята, подобна ему брата его... даде ему іерейство людей, ублажи его благоукрашеніемъ“. А потѣмъ, коли описавъ чудесну дорогоцѣннѣсть и красоту святыхъ ризъ, такъ дальше продолжая: „жертвы ихъ приноси ми бяху по вся дни непрестанно дважды.. избра его ѡтъ всѣхъ живыхъ, принести жертву Господеву, ѡміамъ и благоуханіе на память на очищеніе людямъ своимъ. Даде ему заповѣди своя, власть въ заветныхъ судебахъ, научити Іакова свидѣніямъ, и въ законѣ Его просвѣтити Израиль“⁴⁾. Що бѣльше, каждый священникъ новаго заветъа о стѣлько есть вышій и славнѣйшій ѡтъ Арона, о скѣлько дѣйствнѣсть перевышае тѣнь. Зѣ общаго бо загалу рода людскаго выбранный есть ѡтъ Бога, щобы приносилъ Ему жертвы и то не телцѣвъ, або козлѣвъ, або благовоонного кадила вещественнаго, мающихъ ся сожечи, вправдѣ огнемъ зѣ неба сходячимъ, але вещественнымъ; по жертву непорочнаго Тѣла и найдорогоцѣннѣйшон Крови самого Единороднаго Сына Божого во воню благоуханія, проникающаго облаки и вносящаго ся ажъ до престола Божого, маючу ся сожечи огнемъ о много чудеснѣйшимъ; якъ мовятъ св. Христомъ⁵⁾ т. е. Духомъ святымъ, перетворяющимъ предложенъ дары Отвергаючи бо Господь жертвы старова заветъа разомъ съ его священниками, о сѣмъ лише славить ся, у Малахій⁶⁾, мовячи: *Нысть воля моя въ васъ, глаголетъ Господь Вседержитель, и жертвы не-прійму ѡтъ рукъ вашихъ; зане ѡтъ востока солнца и до запада имя мое прослави ся въ языцехъ, и на всякомъ мѣстѣ ѡміамъ приносится имени моему, и жертва чиста: зане веліе имя мое въ языцехъ, глаголетъ Господь Вседержитель*. Такожъ и при перемѣненю хлѣба и вина въ пречестіе Тѣло и Кровь Господа, священникъ оказуе ся далеко бѣльшимъ и частнѣйшимъ чудотворцемъ, нежели Мойсей при перемѣненю рѣкъ египетскихъ въ кровь, а палицѣ въ змію. Се подивляючи, славный Учитель Африки св. Августинъ вскрикуе: „О по-

¹⁾ IX. 119. ²⁾ кн. I. Регист. пос. 24. ³⁾ Сір. 45. с. 7, 8. 17. 20. 21. ⁴⁾ ст. 70 зѣ код. Ватик. ⁵⁾ Гом, 10 до посл. къ Евр. ⁶⁾ I. 10—11.

чести гідне достоинство священникѣвъ, въ рукахъ котрыхъ Сынъ Божій, мовъ въ утробѣ Дѣвы воплощае ся“. И зновъ: „О почтена святѣсть рукъ! о щастливе дѣйствоване! Той, що сотворивъ мене, если годить ся сказати, давъ менѣ, сотворяти Себе; и Той, що сотворивъ мене безъ мене, сотворивъ Себе посредствомъ мене“¹⁾. Но щожь о власти священника до Тѣла таинственнаго Христоваго, або до Церкви? Коли оправдане нечестивого, якъ поучае св. Тома, есть наибѣльшимъ дѣломъ Бога, то священникъ, розрѣшаючій чоловіка ѣтъ грѣхѣвъ, бѣльше творить дѣло, нѣжь сотворяти небо и землю, якъ то такожь передъ тымъ учивъ св. Августинъ мовячи: „Есть бѣльшимъ дѣломъ зъ нечестивого здѣлати праведного, якъ сотворити небо и землю“²⁾.

2. То все зѣбравши, Кирилъ III. Митрополитъ Кіевскій въ половинѣ 13. вѣка на; своимъ Синодѣ такъ за-вѣывае священникѣвъ: „Слухай святый, соборе священникѣвъ, до Васъ бо слова звертаю; Вы названіи земскими Ангелами и небесными чоловіками, Вы разомъ съ Ангелами стоите при олтарю Господнему, Вы съ Серафимами носите Господа, Вы спроваджуєте Духа св. зъ неба, и перемѣняєте хлѣбъ въ Тѣло Христове, а вино въ Кровь Христову!... Вы вяжете на земли, а Богъ не розрѣшае въ небѣ, Вы розрѣшаете на земли, а Богъ не вяже въ небѣ. Черезъ Васъ довершае Богъ таинство спасенія роду людского; Васъ Онъ самъ поставивъ сторожами и пастырями своихъ овецъ, за котрыхъ пролявъ свою найдорогоцѣннѣйшу кровь“³⁾.

3. Но, хотя священникъ новаго завѣта не одѣвае ся такъ красными одежами матеріяльными, якъ Аронъ, то одѣвае ся въ одѣжь далеко дорожшу нематеріялну, котрой творцемъ не есть чоловікъ, но самъ Духъ св., и котрого то одежою одѣтымъ, исповѣдуе себе священникъ въ молитвѣ пѣсни Херувимской молячи ся: „И удовли мѣ еилою св. Духа, облеченна длагодатію священства“; а передъ св. Литургією, при убираніи стихаря, въ особѣ Церкви, обручницѣ Христовой и въ особѣ Христа, Обручника

¹⁾ До пс. 27. ²⁾ У св. Альфонса Sylv. cap. 1. n. 15. ³⁾ Kulczyński Specimen Eccl. Ruth. Nazianz Msc. Exercit. p. 210.

Церкви¹⁾ мовячи: „*возрадується душа моя о Господь, облече бо мя въ ризу спасенія и одеждою веселія одяе мя, яко жениху, возложи на мя вѣнецъ, и яко невесту украси мя красотою*“).

4. Но достоинству такъ высокой превосходности повинна ѡтповѣдати превосходнѣсть житя т. в. збѣръ чеснотъ и сокровище священной науки, котрыми, мовѣ бы двома крылами, заосмотренный священникъ, въ выповненю своего чина, вносить ся, и котрѣ въ самыхъ ризахъ Арона були прообразованѣ.

ГЛАВА II.

О праведности житя священника.

1. Збѣръ чеснотъ, котрыми доужепъ сіяти священникъ, выводитъ св. Ѳома зъ осьми св. одежий Арона, такъ, що *надраги* (штаны) означаютъ цѣломудріе, *хитонъ лѣняный*, чистоту житя, *поясъ* — выбѣръ зъ умѣреностію; *тіара* або *митра* — правѣсть намѣреня; *таблички золотѣ* на чолѣ — безустанну память на Бога въ розважаню; *нараменникъ* — двиғане на собѣ немочей народа; *нагрудникъ* — печаливѣсть о любви, котрою мають мати въ сердцѣ и въ утробѣ народѣ. *Хитонъ якинтовый* (синій) — общеніе небесне черезъ дѣла совершенства. Потѣмъ додае мовячи: задля того и причѣпляють ся на кѣнцѣ хитона якинтового *дзвѣночки золотѣ*, черезъ котрѣ означае ся наука Божественныхъ рѣчей, котра доужпа сполучити ся съ небеснымъ общенемъ. Архіерея; долучують ся такожъ *яблока гранатовѣ*, черезъ котрѣ выражае ся еднѣсть вѣры и згѣднѣсть въ добрыхъ обычаяхъ, понеже такъ доужпа бути сполучена его наука, щобы черезъ ню не збрвала ся еднѣсть вѣры и мира²⁾. Такожъ вселенскій учитель св. Кирилъ Александрійскій подѣбно поясняе значене дзвѣночкѣвъ и яблокъ гранатовыхъ (въ книзѣ: *de adorat. in spir. et verit.*) пишучи: „Суть же цѣлкомъ не темною загадкою и то проповѣданя спасительного онѣ зъ золота вдѣланѣ дзвѣночки, а городѣвъ яблока гранатнѣ. Якъ бо онѣ

¹⁾ Авг. до пс. 30 и Ис. 40. 10. ²⁾ LXX пбсла кодексу Ватиканьского. ³⁾ Sum Theol. p. 1, 2. qu. 102. a. 5, ad 10 in fine.

городъ въправдѣ однимъ муромъ зъ внѣ есть обведенный, но далеко бѣльше мѣститъ въ собѣ домѣвъ, такимъ самымъ способомъ. яблоко гранатне есть обведена одною лише зверхною дупиною, но внутрь зернята суть, отдѣленій межи собою тонкими болонками, якобы мурами, а майже сказавъ бы я скупляють ся домиками. Дзвѣночокъ отже есть долученый до кожного яблока гранатного, бо и кождый городъ мае свого Учителя, котрый бы звукомъ и гармонійностію божественныхъ наукъ звѣщає вѣсѣмъ вхѣдъ Спасителя нашого во Святая Святыхъ. Грозивъ бо страхъ смерти тымъ, котрымъ поручено було сповняти чинъ священничій въ ковчезѣ, именно Аронови, если бы дзвѣночки не ѡдзывали ся якъ наибѣльше. Есть бо мовчане для Учителѣвъ особенно небезпечнымъ; а се очевидно есть то, о чѣмъ говорить св. Павелъ: „Горе бо мнѣ, аще не благовѣстую“. А св. Іеронимъ додає: „Такъ повинні бути науки и вѣдомости Архіерея Божего, щѣбы и хѣдъ его и рухи и все було проповѣдію. Правду найумомъ понимає, а цѣлою поставою и строемъ тую найголосить, щѣбы все, щѣнибудь дѣлає, щѣнибудь говорить, було наукою для народѣвъ: безъ дзвѣночкѣвъ бо и рѣжно-родныхъ барвѣ, и дорогихъ каменей и цвѣтѣвъ честнотъ, не може входить во Святая, ни имя Настоятеля посѣдати¹⁾).

Въ частности же щѣ до праведности житя, предкладає Синодъ священникамъ до захованя слѣдуючій сказѣвки: по перше въ домѣ Божѣмъ, потѣмъ въ своѣмъ домѣ, а въ кѣнцѣ по за домомъ, щѣбы знали, чого имъ наибѣльше уникати треба, и щѣ виконувати.

2. „Всѣхъ священникѣвъ“, говорить св. Левъ В., „есть выбѣръ такъ превосходный, щѣ то, щѣ у другихъ членѣвъ Церкви есть вѣльнымъ ѡтъ вины, у нихъ однако уважає ся непозволеннымъ“²⁾). Прото справедливо св. Соборъ Тридентійскій³⁾ о житю священникѣвъ такъ мудро высказує: „Нема ничего, щѣбы другихъ бѣзнастанно бѣльше успособляло до набожности и богослуженя, якъ жите и примѣръ тыхъ, котрі посвятили ся служеню Богу. Колибо видить ся ихъ ѡтъ справъ вѣка сего вынесеными на выше мѣ-

¹⁾ Посл. 128 до Фабіол. ²⁾ Cap. Omnium I. de distinc. 32.

³⁾ Sess. XXII de Ref. cap. 1.

стце, то прочі, мовъ бы въ зеркало, звертають на нихъ очи, и ѿтъ нихъ пріймають то, що наслѣдовати мають. Прото належить клирикамъ, званымъ въ *жребій службы Господа*, жите и обычаѣ свои всѣ уложити такъ, щобы одержую, рухомъ, ходомъ, бесѣдою и всѣми прочими рѣчами оказували лише то, що есть поважне, умѣрковане и повне религій, даже легкихъ погрѣшностей, котрі у нихъ були бы дуже великими, най уникають, щобы ихъ дѣйства будиди у всѣхъ почитанѣ. А щобы зачати ѿтъ того, чого священникъ мае уникати, то — по перше: въ домѣ Божомъ и Церквѣ, або пѣдчасъ священодѣйствъ, щобы не розмавляли, на вѣрнихъ цѣкаво не споглядали; поверховно, розсѣяно, поспѣшно и съ духомъ непритомнымъ, розвлеченымъ, священодѣйствъ, особливоже страшноя Жертвы, щобы не ѿправляли; самі же святі обряды, щобы однообразно совершали, и выконували точно пѣсля образцѣ, якій сей Синодъ до захованя представляе, въ особенномъ на то выготовленомъ правилѣ. Дальше, щобы пѣдчасъ священодѣйствъ на никого не сварили, щобы не забували такожъ ѿдавати почести, або поклоненя (метаніи) передъ Святѣйшими Дарами, не якѣбудь, но глубока, щобы безъ приготоуленя и розсѣяннѣ до служеня св. Литургіи не приступали, або безъ реверенды и безъ обойчика, або съ ровчухранимъ волосемъ, або съ бородою ѿтъ кѣлькохъ дней не голеною, або въ подертыхъ одеждахъ и брудныхъ ризахъ, и на нечистыхъ сосудахъ не важили ся совершати священодѣйства, а въ кѣнцѣ, щобы въ домѣ Божомъ, где самъ Бго Единородный Сынъ съ численнымъ присутствомъ Ангелѣвъ обитае, не заховували ся мовъ въ мешканяхъ людскихъ.

3. Дома най не занедбують ѿтчитуваня Часѣвъ каноничныхъ и до стола най не приступають безъ молитвы и не ѿходятъ ѿтъ него не подяковавши; и най священники не залишають чувати, щобы всѣ члены родины и челядь, безъ щоденныхъ вправъ побожности житя не провадили, щобы въ дни святочні не залишали бути на богослуженю и въ установленныхъ часахъ прииниали св. Тайны, най старають ся миръ и агоду въ своѣмъ домѣ межи всѣми членами заховати, памятаючи на слова св.

Апоетода гозорячого¹⁾): „Аще кто своего дому не умѣетъ правити, како о церкви Божіей прилѣжати возможетъ?“ Надто якъ найстрожше приказує настоящій Синодъ, щобы въ днѣ постній, особенно же въ днѣ праздничній и храмовій, въ котрій приписує ся пѣсть, якъ; въ день Воздвиженія честного Креста, Усѣкновенія главы св. Іоана Крестителя и иншій, мяса, чи то явно, чи тайно, ни саміи священники не ѣли, ни не терпѣли, щобы другіи ѣли и щобы въ такихъ дняхъ въ своѣмъ домѣ, або у вѣрныхъ танцѣ и музыки справляти не позволяли. Злый въ тѣй рѣчи примѣръ, поданный душпастиремъ, вѣрныхъ чрезмѣрно соблазнає и допроваджує ихъ до маловаженія религіи и поваги самого священника; также най не забувають саміи священники, при способності забавы пѣдчасъ якого празднику, що опіи будуть слѣдующого дня ѡтправляти Службу Божу, и що надежити имъ ѡт пѣвночи натищѣ бути; такожъ мають уникати игрѣ въ карты газардовыхъ, полученныхъ съ превеликою ставкою и для осягненія зыску, такожъ най не вдають ся въ польованя, такое бо занятіє вдраджує мірскаго духа и легкодушнѣсть, незгодній съ достоинствомъ тыхъ, котрій при кожидѣй случайности, довжній бути ловцями душъ, непорочностію житя, по примѣру св. Іосафата и Каэтана, котрій у народа заслужили собѣ на имя душеловцѣвъ и душехватоѣвъ. Театральныхъ представлень, танцѣвъ и иншихъ зрѣлищъ публичныхъ, котрій нерѣдко не дадутъ ся погодити съ святостію житя священничаго и безъ соблазна для народа не могутъ посѣщати ся — треба священникамъ уникати. Выступаючи публично, мають заховати такъ въ одѣню, якъ и въ ходѣ, таку скромнѣсть и статочнѣсть, яка ѡтповѣдає ихъ станови; въ частности же, що до одежи, най носять священники одѣжъ довгу т. е. реверенду съ обойчикомъ, не лише пѣдчасъ священодѣйствъ, но такожъ и поза таковыми, коли сходять ся на чинности публичній, чи то духовній, чи мірскій; выступаючи же при иншихъ случайностяхъ публично, могутъ носити одѣжъ коротшу вправдѣ, но не пѣсля крою мірскаго, але пѣсля припису, указаного клирови ѡт Ординаріатѣвъ сеи нашої провинціи, котрой то одежи барва

¹⁾ Къ Тим. I. 3, 5.

має бути чорна, або темнава, що також належить заховати и що до накрятя головы; и въ тій рѣчи якъ зъ одной стороны належить уникати безмѣрної, збыточной елеганціи, такъ зъ другою, всякого занедбаня; но до такої одежи приналежать має обойчикъ священничій, а не що инного посля звичаю мірянъ. Крімъ того най не вважати ся священники носити бороду або бокобороди. Идучи публичними дорогами, особливоже въ мѣстахъ, най не pozwalяють собѣ остентаційно такихъ чинѣвъ творити, котрихъ бы, чи то посередъ стѣнъ домовыхъ — въ хатѣ, чи въ обрубѣ селѣ, безъ соблазну другихъ, не могли дѣлати, на пр. курити, галасливо розмавлати, надмѣрній и неприличній гестикуляціи робити.

4. Дома у себе най не виконують такихъ робѣтъ, котрі властиві суть найнижшимъ слугамъ, и най не вдають ся занадто въ справи чисто свѣтскі, хотя бы впрочѣмъ честній, якими суть штука лѣкарська або хирургична и проч., и най не завзываютъ вѣрнихъ, безъ дуже важної причини и позволеня Ординаріату, до публичныхъ свѣтскихъ судѣвъ; на публичныхъ торгахъ мають такъ заховати ся, щоби нічого такого передъ народомъ не орудували, або такимъ способомъ справъ, при продажѣ або купнѣ, не переводили, що видавали бы ся бути купцями дочасныхъ рѣчей; но въ того рода потребахъ най приберуть собѣ якого честного чоловѣка, котрий бы мѣсто нихъ тѣ справи полагодивъ, памятній на слова Апостола до Тимофея¹⁾: „Никтоже бо, воинъ бывая, обязуется куплями житейскими, да воеводѣ угоденъ будетъ“.

5. А хотя єсть справѣдливимъ, щоби тѣ, що служать Олтареві такожъ зъ Олтаря жили, а и Синодъ такожъ не противить ся, щоби того, що правнимъ титуломъ священникамъ належить ся, они прилично требовали, строго однако забороняє, щоби належитости права епитрахиля не підносили по надъ то, що єсть слухне и звичайне, або своє лакомство и найогиднѣйшій торгъ о святій рѣчи не покрывали якимъ на позѣръ краснимъ титуломъ.

6. Священники най розважують, що имъ, якъ мовить св. Амврозій, повѣрений чинъ позыскуваня не грошій,

а душъ¹⁾ и най мають передъ очима выречене св. Апостола, упоминаючого: „*Имѣюще же пищу и одѣяніе, сими довольніи будемъ*“²⁾. Кромѣ того най священники стерегутъ ся якихъ будь лихвъ, и най не марнують своихъ дѣбръ, а тымъ меньше церковныхъ, на збытокъ въ одѣню для себе або свои родины, и най не затягають довгѣвъ, котрыхъ съ шкодою вѣрителѣвъ не були бы въ станѣ сплатити.

7. Що до честнотъ, передовсѣмъ щодо себе самыхъ, необходимое есть для священникѣвъ цѣломудріе, чи они суть жонаті, чи вдѣвцѣ, чи безженні; для того упоминае Синодъ тыхъ же священникѣвъ, щобы вздержностію, постомъ и иншими побожными дѣлами вооружали себе, мовъ оружіемъ противъ покусъ плотскихъ похотей, послѣдуючи примѣрови св. Апостола, который говоритъ: „*умерщвляю тѣло мое и порабощаю, да не како, цнымъ проповѣдую, самъ неключимъ буду*“³⁾. Передовсѣмъ же най уникають фамилярнаго пожитя съ чужими женщинами, котре, якъ до-свѣдчене учить, до вѣдсутя обычаѣвъ якъ наибольше приводить, якъ о тѣмъ каждый поучити ся може. зъ упом-неня, данога Паладію, Епископови, св. Исидоромъ Пелюзіотскимъ: „Зборѣвъ женщинъ, о добрый мужу, о! скѣлько можъ уникай... если же тебе принево-лить яка необходимѣсть, щобы ты съ ними зѣшовъ ся, май очи спущені къ земли... а коли ты высказавъ коротко то, що може душѣ ихъ покрѣпити и просвѣтити, сейчасъ утѣкай, щобы случайно дошедше сообщене ся не ослаби-ло и не скрушило твоихъ силъ... но, якъ нибудь тая рѣчь мае ся, то не май ніякихъ зносинъ съ женщинами, а тогды позыскаешь у нихъ почитане... а колибы ты менѣ сказавъ, що часто съ ними зносишь ся, а таки зъ того жадной николи не потерпѣвъ шкоды, то вправдѣ може бы я по-зволить дати ся переконати, але и хотѣвъ бы, щобы всѣ дали тому вѣру: кажутъ що каменѣ водою розмягчуютъ ся, а скала падающими безнастанно каплями выжолоблюе-ся“⁴⁾. Часте повторюване покону: природу. Если отже природа, котра не радо дае ся усунути, усуває ся и стер-

¹⁾ Гом. до гл. I. Ис. ²⁾ I. Тим. 6. 8. ³⁾ I. Кор. 9. 27. ⁴⁾ Iов. 14. 19.

пить то, що найменше довжна, якимъ же наконець чуждомъ и способомъ воля, котра такъ легко дае ся порушити, не дала бы ся привычкою перемочи и змѣнити¹⁾.

8. Священникамъ безженнымъ и вдовцямъ въ особенности накладе Синодъ, щобы старалися до провадження домового господарства мати таку, женщину котора бы або належала до близшой родини, або, еслибы такой мати не могли, чужу вправдѣ, но вѣкомъ старшу, и отличающуюся честностію обычаевъ. Такожъ служницѣ, помѣщницѣ той же въ работахъ, най пріймають рѣвно побожній и норовственный и най безперестанно чують надъ захованемъ ихъ моральности и побожности, а подозрѣвныхъ и зле провадячихъ ся най сейчасъ зъ дому свого ѳтдаляють.

9. Въ ѳтносинахъ до другихъ, передовсѣмъ повиненъ священникъ заховати лагѳднѳсть, особенно взглядомъ своихъ домашнихъ и парохіянцъ; частіѣ бо надають ся случайности до выконаня той честноты, то въ переносенію вадъ людскихъ, то въ справлянію ихъ блудѳвъ и усмирянію пристрастей, неразъ острыхъ и упѳрнихъ. Священникъ прото повиненъ сердце свое якобы въ рукахъ мати, щобы змѳгъ безъ гнѣву, въ духу кротости съ ближнимъ поступати. Лагѳднѳсть бо не лише передъ иншими честнотами творить насъ Богу сообразными²⁾, но кромѣ того найбѳльше причиняе ся до помирення сердець людскихъ. Зъ того однакожь не слѣдуе, що наказаня не належить николи употребляти, понеже и самъ Христосъ Господъ деколи строжше промовлявъ до своихъ ученикѳвъ. Но запаль той не повиненъ походити зъ гнѣву або зъ пристрасти, лише зъ той любви, котра веѳхъ просвѣчае и огрѣвае, якъ мовить св. Ѳома: „пѳсля здорового розуму гнѣвати ся єсть похвальнымъ“³⁾, а св. Григорій В: „Най буде любовь, но не знѣжаючи, най буде милосердіе, но не бѳльше якъ належить, поблажающе“⁴⁾.

10. Щодо настоятелѳвъ церковныхъ, першимъ такъ парохѳвъ якъ и прочихъ священникѳвъ обовязкомъ, котрый прирекли уже при своѳмъ рукоположенію и обнятію своєї довжности, єсть правдиве и щире почитане и послушенъ-

¹⁾ Кн. II. пос. 284. ²⁾ Іоан. Золотоуст. гом. 19, на посл. къ Римл. ³⁾ Quaest. 158. art. I ad III. ⁴⁾ Mor. L. 20. с. 8.

ство для нихъ. И передовсімъ най оказываютъ наибольшее почитане и послушенство Римскому Архієреєви, Намѣстникови Христа на землѣ и Головѣ всеи Церкви, молячи ся за него, защищаючи и боронячи Его достоинство и принимаючи и заховуючи распорядженія Апостольскаго Престола въ покорѣ. Такимъ самымъ сорозмѣрно чувствомъ мають бути одушевлені къ своему Епископови, не забываячи на слова св. Кипріяна; „Дієцезія єсть: нарѣдъ, соединенный коло свого Священника, и стадо привязане до свого Пастыря; прото маєшь знати, що Епископъ єсть въ Церквѣ, а Церковь въ Епископѣ, и если кто не стоитъ съ Епископомъ, не єсть въ Церквѣ“. Епископъ бо, якъ мовить Апостолъ, поставленный єсть Духомъ св. управлять Церквою Божою. Прото пѣсля упомнення св. Іеронима: „Настоятеля боячи ся, яко Господа, и любячи яко бѣтця“. Всѣ священники повинни уникати якогобудь обьяву, упору а въ первыхъ будуть старати ся: 1) щобы всѣ приказы Епископа або заступникѣвъ его були вѣрно выконані; 2) щобы задля совѣсти такъ въ приватномъ житію, якъ и при справованію своихъ обовязкѣвъ, приписы (права) дієцезальні, а особливо уставы щиро и цѣлковито заховували; 3) щобы вздержували ся ѳтъ всякаго осуджуваня дѣйствъ и постановлень настоятелѣвъ; 4) щобы во всѣхъ сумнѣвахъ або рѣчахъ, въ котрыхъ чують ся обтяженными, со всякимъ сынѣвскимъ довѣріємъ и уягlostію удавали ся до свого Епископа; 5) щобы николи не наставляли ани самі, ани черезъ другихъ, щобы, противъ ореченя и рѣшеня настоятелѣвъ, получили-яке мѣстце, або прихѣдъ, або щобы зъ власной волѣ, неправными заходами, тайными умовами, непокоєнемъ вельможъ, узбираными просьбами, або инными того рода способами, несхѣдными съ св. канонами, не єднали собѣ успѣха. Однакожь зовсімъ не взбороняємъ, трудности и замѣты, если бы які по обстоятельствомъ существовали, пѣсля приказу совѣсти, настоятелямъ выложити; но гдебы выложені причины не были узнані за достаточні, задля котрыхъ малобы ся ѳтъ рѣшеня ѳтступити, тогды певно буде мѣстце св. Писанію: „*Мужъ послушливъ сохраняемъ* (т. є побѣды) *возглаголетъ*“¹⁾).

¹⁾ Прит. 21, 28 зри Instr. Past. Eppi Eystetti Tit. XIII. cap. 1. §§ 6. de Obedientia et reverentia.

11. Но понеже всяка власть есть ѿ Бога, повинні Святии оказувати послушеньство и почитане также найвысшому Володѣтелю, ѿдаючи Цѣсаревѣ, що есть Цѣсаря, и молитвами, особенно публичными, именно же въ день имянинъ и уродинъ, разомъ съ цѣлымъ народомъ Его особу поручати Богу. Областній власти, судѣвъ, зверхнѣсть и передовыхъ мешканцѣвъ повинні старати ся для себе позыскати, щобы ихъ власна повага пѣднесена буда тыхъ же повагою, по крайнѣй мѣрѣ, щобы зъ поводу ихъ образы не вытворили собѣ безчисленыхъ трудностей въ урядованяхъ парохіальныхъ. Заходити же въ такъ велику зажилѣсть, що выдавало бы ся, якобы хотѣвъ приподобати ся лише славетнымъ и о ихъ ласку убѣгати ся, ѿтвергаючи низшихъ и убогихъ своихъ парохіянъ, оскорбляе папѣрскѣ достоинство и любовь, и въ ніякій способъ не може бути вѣльнымъ ѿ небезпеченства. — Если бы же случайно не мѣгъ здѣлати собѣ приклонными сердце реченыхъ настоятелѣвъ, то однакъ такъ має ся къ нимъ заховати, щобы не прійшло до явної незгоды и щобы не подавъ имъ поводу до справедливои жалобы, вздержуючись такожъ такъ приватно, як и публично ѿ всякого ображающою слова. Если бы коли совѣсть зневоляла ѿповѣсти имъ съ Апостолами: „не можемо“ то най то дѣе ся безъ всякои зарозумѣлои гордости, но съ мудростію и умѣркованемъ¹⁾.

12. Кромѣ того най святии удержують взаимну любовь и згуду особенно межи собою, памяти на то, що признакомъ ученикѣвъ Христовыхъ есть саме взаимна любовь, якъ то самъ Господь на Тайнѣй Вечерѣ посвѣдчае словами: „по семъ познають вси, яко мои ученици есте, аще любовь имате между собою“, котру также три разы въ тѣй самѣй бесѣдѣ приказавъ, мовѣ бы послѣднимъ завѣщанемъ, оставляючи имъ той свѣй и новыи приказъ²⁾. Уникати же повинні всякихъ суперечокъ, соперництвъ и незгѣдъ межи собою. Въ тѣй справѣ не належить брати ніякого взгляду на рѣжницю обряду, на розличнѣсть народности, нема бо рѣжницѣ мѣжь Іудеямъ а Грекомъ; той бо самъ Господь всѣхъ, щедрый для всѣхъ призывающихъ

¹⁾ Зри Instr. Eystett. Tit. XIV cap. II. §. 8. ²⁾ Іоан. 16. 35.

Его. Прото, полученъ взаимнымъ и дружнымъ союзомъ, повинни католицкѣ священники всѣхъ обрядовъ то одно особенно мати передъ очами, щобы незважаючи на власнѣйшій выгоды и личнѣйшій зыски, ставали ся всѣмъ для всѣхъ, разыскивали всѣхъ для Царста Божого. Ко възбудженю же, плеканю и захованю того мира и згоды священниковъ, причинити ся наибольше згода и дружба Епископовъ различныхъ обрядовъ. О томъ належить спомнути и всѣмъ отъ часу до часу заявити, що ворогъ чловѣкъ т. а. дьяволъ, надсѣвае куколь, възбуджуе и плекае незгоды, щобы при розъеднанныхъ умахъ зменьшила ся сила и успѣхъ священничаго урядованя, бо где миръ и любовь, тамъ избытокъ благодать св. Духа. — Не меньше повинни священники оказувати любовь къ вѣрнымъ, отданнымъ ихъ старанности, котры колись, при приходѣ Господа, будуть ихъ вѣнцемъ славы; бо заповѣдь любви вливае Епископъ рукополагаемымъ священникамъ, одѣваючи ихъ въ фелонъ, говорячи: „прійми одежду священническую, еюже любовь разумѣется; силею бо есть Богъ умножити въ тебѣ любовь и дѣло совершенно“.

13. Любовь же есть двояка, именно Бога и ближняго. Оказуе ся же любовь Бога особенно въ любви душъ; жадному бо священникови не скаже Христосъ: „паси овцы моя“, лише тому, котрый буде мѣгъ потвердити съ Петромъ: „Ты вѣси Господи, яко люблю тя“. Тую любовь доужень каждый священникъ доказати не лише словомъ и языкомъ, но дѣломъ и истиною. Ревностъ прото дому Божого повинна *сильсти* его и по причинѣ уряду своего най буде цѣлый отданный выеднаню спасенія душъ, не упадаючи подъ нѣякимъ тягаромъ, не устрашенный нѣякими людскими взглядами, розсудный вправдѣ и умѣрковано мудрый, однакожь сильный, якъ смерть и готовъ самого себе отдати за спасеніе душъ. Кто отже грѣшника отъ блуду его беззаконія отклонить, колебавочого ся и малодушнаго ободрить, невѣжу и сумнѣвающого ся наставить и поучить, якъ мае на дорожѣ Господа ходити, и прочихъ блудячихъ справить на дорогу праву, сей отдасть милу службу Богу и принесе жертву Ему пріятну, и тымъ способомъ своею старанностию и прилѣжностию осягне то, за що Христосъ принѣсъ самъ себе Богу Отцю въ жертву всесожженія.

14. Не запознаваймо великости працѣ и важности бремени, якѣ дуже часто священникамъ, особенно душпа-стырямъ, накладываютъ ся въ цѣли усуненя надбужить, и ѡт-новленя добрыхъ обычаѣвъ въ народѣ. Передъ всѣмъ бо треба бороти ся противъ супротивляющихъ ся и бороня-чихъ безправныхъ звычаѣвъ, довго уживаныхъ. Никто бо самъ о собѣ не хоче зле мыслити, не многі пѣзнають свои блуды, що бѣльше, частѣйше боронять похибокъ, а если що лучшого предкладае ся, ѡтвертають ся ѡтъ того, приманені давнымъ звычаємъ. Дуже трудно есть у та-кихъ зничити вство грѣха, щобы бѣльше не служили грѣху, однакожь не есть то неможливымъ, може бо Богъ изъ каменей воздвигнути сынѡвъ Авраама. И управитель винницѣ засажуе нові лозы, а старі обтинае, окопуе, обѣрнику докладае, щобы тымъ допроводити, дабы выдали бѣльше плоду. Такъ и Господь хоче, щобы мы всѣ доло-жили прилѣжности, и ничого не лишидо ся неуправле-нымъ въ Его виноградѣ.

15. Но никого най не ѡтстрашуе тая труднѡсть, Той бо самъ допомагати буде, котрый каже: „во время пріятно послушашъ тебе, и въ день спасенія помогашъ тебѣ“¹⁾; не стерпитъ, щобы труды тѣ дармо пѡйшли, бо „Онъ подае“, якъ мовить Апостоль, „сѣмя сѣющему и умножитъ сѣмя ваше, и возраститъ жита правды вашей“, а въ кѡнцѣ воз-дасть намъ заплату трудѡвъ святыхъ своихъ²⁾.

16. Кромѣ того щодо обовязкѡвъ къ Богу, належить передовсѣмъ, щобы священникъ Божій, если то бути може, щоденно приносивъ жертву Службы Божой, попередивши туюжь ѡтповѣднымъ до того приготовленемъ черезъ мо-литвы каноничній и побожне розмышлене, котре най тре-вае хоть пѡвъ години, розмышлене бо, по словамъ св. Вернарда: „Управляе чувствами, простуе дѣла, исправляе проступки“³⁾; а св. Кирилъ Александрійскій до слѡвъ псалма: „И въ поученіи (розмышленіи) моемъ разгорится огонь“ мо-вить: „Розмышлене (поученіе) есть кременемъ, котрымъ въ насъ выкрешуе ся огонь св. Духа“; и долучивши по Службѣ Божій побожній и горячій благодареня. Такожъ испы-

¹⁾ II. Кор. VI, 2. Ис. 49, 8. ²⁾ Instr. Eystett, Tit. XIII, cap. 7. §. 1. ³⁾ Lib. I. cap. 7. de consid.

томъ совѣсти себе щоденно най обезпечають, по крайній мѣрѣ разъ въ день, коли мають ити спати, що также бл. Іоанъ Золотоустъ поручає и пожитокъ того поясняє въ коментарѣ до слѣвъ псалма IV, с. 5. „Яже глаголете въ сердцахъ вашихъ, на ложяхъ вашихъ умилитесь“. По вечери, говорить, коли идете спати, коли маєте лягати, и коли никого нема, єсть великій спокій, и коли никто не перешкаджає, єсть глибока тишина, взбуди судъ твоєи совѣсти, требуй ѳтъ неї испиту и якій черезъ день повзявъ єси злій намѣры, або приготавливавъ пѣдступы, або обманюючи ближнього, або взбуджаючи злій пожаданя, коли се въ часѣ тої тишины виведешъ передъ себе и на нечестній тѣ помышленя совѣсть судією поставишь, проколи ихъ и роздри и укарай ихъ, мучи мысль котра согрѣшила“.

17. Такожъ щоденно най занимає ся читанємъ духовнымъ, особливо зо св. Писанія и житя Святихъ, держа-чись въ тѣй справѣ напѣмнення реченого Учителя вселенського св. Іоана Золотоустого, утверджаючого, що таке читанє єсть необходимо для спасенія, и то не лише людемъ, Богу посвяченымъ, но такожъ жонатымъ и въ свѣтѣ жи-ючимъ: „Мовь до спокійной якої пристани — говорить — приводимо нашу душу читанємъ св. Писаній. Пристанію бо єсть, не непокоюною ніякими філіями, стѣною непобори-мою, вежею невзрушимою, славою, котра не може бути выдерта, збруєю непроникаемою, спокоюмъ душѣ непобѣдимымъ, роскошію безъустанною, всякимъ добромъ, яке лишь згадаєшь, збѣръ божественного Письма. Сей и смутокъ ѳтгання, и хоронить спокій духа, убогого дѣлає богатимъ, а заможнымъ и богатымъ позыскує обезпечена, грѣшника дѣлає праведнымъ, праведного охороняє безпеч-нымъ покровомъ, злоє, котре єсть, выриває, доброе, ко-трого нема, засаджує, злобу прогоняє, не тѣлько до чест-ноты приводить, но такожъ укрѣпляє коренями и дѣлає, щѣбы безъустанно позѣсталa, понеже єсть духовнымъ лѣ-карствомъ и якимсь божимъ и невысказанымъ чародѣй-ствомъ, котре нищить пристрасти¹⁾“. Такожъ гом. III, до Мат. и бес. III. о Лазарѣ, де межи иншими каже: „О се-сєгда упоминаю и упоминати не перестану, щѣбы вы не

¹⁾ Іоан. Зл. бес. до Пс. 48.

лише ту уважали на то, що говорить ся, но также, коли будете дома, безъустанно прикладали ся читаню св. письма“.

18. Посѣщенья св. Тайнъ най не опустити священникъ жадного дня: совѣсть свою най частою сповѣдію очищає, и наконецъ, най по крайнѣй мѣрѣ, черезъ ѓсьмь дней въ якѡмсь ѓтѣособненѡмъ мѣстцѣ, що року, ѓтдає ся вправамъ духовнымъ. Щобы же такі вправы змогли євященики лучшимъ, о скѡлько то статись може, способомъ ѓтправляти, постарають ся Епископы, щобы для взятя участи въ нихъ, находили ся въ дієцезіяхъ назначені яки дома духовні або монастырѣ, где могли бы поблизькѣ священники на вправы зѡйти ся, и къ тому най постарають ся вызначити духовныхъ управителѣвъ, собою выбранныхъ. Доки же то все не буде устроєне, самі священники, роздумуючи о короткости и скоротечности житя сего, и въ духу переходячи безмѣрну просторопъ вѣчности и трєвалѡсть вѣчныхъ нагородъ, и надѣючи ся свого и стада свого вѣчного спасенія, самі по своѣй волѣ най удають ся въ яке уединєне мѣстце, если не мають дома ѓтособненои комнаты, для ѓгправленя кожного року вправъ духовныхъ; выбираючи до того дѣла такі дни въ роцѣ, котрі буди бы для нихъ вѡльнѣйшій ѓтѣ обовязковъ свого стану и занятія.

ГЛАВА ІІІ.

О умѣстности священника.

1. Священникъ, до выповнення свого уряду, повиненъ бути заосмотреный мовъ бы въ два крыла: въ святѡсть житя и въ св. науку. До того то поясненія явно ведутъ одежи святї Арона, зъ котрыхъ деякї, якъ выше мы упоминали, прообразують святѡсть житя, а деякї ѓбучєне въ вѣдомостяхъ; и кромѣ того власть удѣлена Аронови учити Израїля заповѣдей Господа, и законѡвъ Ёго. Длятого и черезъ Малахію Господь, называючи священника Ангеломъ, с. є. вѣстникомъ Бога, додає: *Понеже устнѣ ієреєвѣ сохраняютъ разумъ, и закона възвѣщаютъ ѓтѣ уста*

620¹⁾. „А въ новѣмъ завѣтѣ сосудъ избранный Павелъ, упоминае Тимофея словами: „Внимай себѣ и ученію: и пребывай въ нихъ: сія бо твоя и самъ спасешися и слушающія тебе“²⁾).

2. Но понеже межи людьми находятъ ся такожъ свѣтовѣ, котрі правдиву религію ложными розумованіями межи вѣрными поборюють, для того той самъ Апостолъ требуе ѿ священника такой науки, „да силенъ будетъ и утѣшати въ здравіи ученіи и противящіяся обличати“³⁾).

3. Протое Господь тыхъ, котрі занедбують набути тую науку, ѿтвергае ѿ священства словами: „Яко ты умнѣе ѿвергъ вси, ѿвергу и азъ тебе, еже не эреществовати мнѣ“⁴⁾).

4. Понеже однако межи книгами, зъ котрыхъ черпае ся наука безпечна, перше мѣстце занимае св. Письмо, яко ѿ Бога натхнене, и якъ говорятъ св. ОО. Августинъ и Григорій В. естъ мовъ бы листъ, посланный ѿ Бога ко людемъ, и котре св. Амврозій называе книгою священническою⁵⁾ а Оригенъ: манною, мѣстячою въ собѣ весь смакъ⁶⁾, протое належить священникови Божому головно прикладати ся науцѣ св. Письма, „щобы небесный той скарбъ священныхъ книгъ, котрый Духъ св. съ наибольшою щедростию подавъ людемъ, не лежавъ занедбанный“⁷⁾. Особенно най буде священникъ бѣглый въ Четвероевангелію, понеже особенно зъ ѿси довженъ брати предметъ до святыхъ проповѣдей для народа.

5. Но понеже св. Письмо зъ тексту грецкого переведене зѣстало на языкъ старословенскій або святой, протое въ тѣй бесѣдѣ належить ся священнику тоже читати и въ тѣй цѣли повиненъ набути собѣ достаточне знане грамматики языка церковного, до науки котрои довжнй уже въ Семинаріи прикладати ся. Къ тѣй цѣли повиннй справити собѣ такожъ деякій коментаръ, хотъ бы коротшій, якъ: Массля, Аліюлія, Брентана, Серватовскаго, Пельцля и пр. Съ читанемъ св. письма най берутъ часто на перемѣну читане житя Святыхъ, котрі подадутъ дуже вкусно поживу духову и имъ самымъ и зъ ихъ устъ также народови, ихъ ста-

1) Гл. I. 7. 2) I. Тим. гл. 4, 15, 16. 3) Тит. I, 9. 4) Ос. 4, 6. 5) de fide I. 3. 6) Гом. 7. до Исх. 7) Соб. Трид. зас. V. о Рео. г. I.

ровництву повѣреному. Друге мѣстце най займає Догматика и Моральна, котрыхъ наука єсть для душпастырѣвъ передовсѣмъ потрібна, и котрой то послѣдней, найповнѣйшимъ жереломъ суть дѣла св. Альфонса зъ Лигорі, а яко бы скорочєня тыхъ же доично уложеніє суть Моральні: Гурого (Gury) и Миллера (Müller). Трєте мѣстце най занимає Катехизмъ, выданный зъ уповажненія Собору Тридентійского, котрый, кромѣ науки догматичной, содержитъ найповнѣйшій выкладъ всего христіянського Катехисма. — Четверте мѣстце най занимає наука Права каноничного въ скорочєню збрана, понеже наше духовенство майже цѣле ѿдає ся душпастырству, такъ що безъ такой науки, особливо въ справахъ супружескихъ, парохъ не мѡгъ бы належито виконувати свого урядованя.

6. Но не послѣднє мѣстце довжна занимати наука Литургикки, получена съ безустанною практикою, а понеже она тѣсно звязана съ догматами, повиненъ священникъ и букву и духа обрядѡвъ прилѣжно доходити, щобы зъ тыхъ скарбѡвъ, мѡгъ предклатати народови въ своихъ наставленяхъ духовній стравы. Въ тѡй то рѣчи повиненъ не лише знати обряды и церемоніи, якъ они въ книгахъ литургичныхъ суть положеніє, но такожь, якъ употребляють ся, пѡсля давного узаконеного уживаня, а щобы усунути непевнѡсть ихъ, будуть священники заховувати и выучувати ся точно передовсѣмъ того, що сей Синодъ вже составлене и нимъ одобрєне, всему духовенству сеи провинці до захованя предкладає¹⁾.

7. Загално же и другіє вѣдомости, чи то священніє, чи то свѣтскіє, котріє мѡгутъ бути помѡчными до доповненя вѣдомостей священничихъ, не повинніє бути залишеніє.

8. Упѡмнути однако ту не залишає Синодъ священикѡвъ, щобы занедбуючи поважного и побожного читаня, не марнували часъ на читаню новинокъ шкѡдливыхъ и пустыхъ, также щобы не читали часописей, котріє поборюють повагу Церкви, досаджують настоятелямъ церковнымъ и ихъ распорядженямъ и уставамъ, и оплювають слиною нечистого сердца.

9. Дальше, для успѣха св. науки и усовершеня духа дуже много могутъ причинити ся такъ соборчики деканальні, якъ и библіотики. Для того, що до соборчикѣвъ, одобряе Синодъ и на будуче уважае позѣоставити и чимъ разъ бѣльше усовершати звичай — держати такі въ означенныхъ часахъ въ поодинокихъ деканатахъ, пося правила, предложеного и одобреного симъ Синодомъ. Що до библіотикѣвъ, приказуе Синодъ, чтобы поодинокіи душпа-стырѣ старали ся мати при своѣй церкви малу яку библіотичку, котрой книжки або дѣла мають мати записані въ инвентарѣ церковнѣмъ. Въ тѣй справѣ належить уважати, чтобы кто не выймивъ якои книжки, въ цѣли забраня собѣ до дому, не зложивши реверсу, котрый має ся переховати въ якѣмъ безпечнѣмъ мѣстцѣ самои библіотики парохіальной. Крімъ такихъ библіотикѣвъ парохіальныхъ ѣтновляе Синодъ постановленя або распорядженя окружнй Ординаріятѣвъ, пося котрыхъ въ кождѣмъ деканатѣ має бути заложена въ ѣтвѣтнѣйшѣмъ якѣмъ мѣстцѣ библіотика деканальна для выгоды цѣлого деканального духовенства и то пося якимъ способнымъ кураторомъ або кустосомъ, котрый мавъ бы стараниѣсть о книгахъ, въ каталогѣ выразно и докладно описаныхъ и приходячимъ до библіотики назначити яке мѣсце до читаня, а въ случаю, если бы потреба було выдати зъ тойже до дому яку книжку, тое на означенный лише часъ, и то пося обезпекѣю за реверсомъ позволявъ. Для помноженя же библіотики буде старати ся зѣбрати межі содеканальными священниками, яко членами тойже, дѣтки, за котрі закуповало бы ся нові книжки¹⁾.

ГЛАВА IV.

О Конкурсѣ парохіальнѣмъ.

Правлене душъ есть штукаю надѣ штуками, святѣсть ѣтповѣдна сему чинѣви, такъ превосхѣдна, що Церковь до

¹⁾ До основаня и удержаня библіотикѣвъ ѣтносять ся посланія пастырски, выдані 4. мая 1826 черезъ бл. п. Кард. Михайла Левицкогѣ Ч. 1995, и ѣбѣжикѣ Ордин. Митр. зъ дня 20. Сѣчня 1876 Ч. 273.

его справованя не лише священникѣвъ ученыхъ и праведныхъ, но и межи тими наукою и святостію надъ прочихъ ѡтличающихъ ся, всегда выносила. Для выслѣдженя же бѣльшой науки и праведности, звывли употребляти ся и то пѣсля припису Собору Тридентійского, такъ званіи испытѣ конкурсовѣ парохіальнѣи, а кромѣ того нишѣ мѣры, котрыми бы святѣсть и способностѣ священникѣвъ на означеніи парохіи докладнѣйше выслѣдили ся. Сему отже приписови Собору вселенського, о скѣлько обстоятельства теперѣшнѣи нашої Церкви руской позволяютъ, послѣдовати бажаючи, слѣдующе правило для одержаня парохіальныхъ приходѣвъ предкладае и для цѣлой провинціи нашої Галицкой одобряе сей Синодъ, котре уже посланіемъ папѣстырскимъ Ординаріату Митрополитального зъ дня 20. Сѣчня 1890 ч. 1018 зъ 1889. Архіепархіальному духовенству зѣстало обвѣщено, котре протое посланіе тутъ поновно навести Синодъ уважае пожиточнымъ. Такъ отже начинае ся речене посланіе:

Мы¹⁾

Титулъ II.

О Монахахъ.

1. Не годить ся спорити, що Чины иночѣи належить держати въ дуже великой цѣнѣ, особливо, коли свѣдомо естъ, що Церковь ихъ всегда пѣдносила. Тѣи однако зъ Чинѣвъ иночихъ звывчайно ѡтличнѣйшими належить уважати, котріи жите дѣяльне съ духовымъ сполучають; понеже, збираючи обывностѣ небесныхъ скарбѣвъ собѣ, переливають ихъ на другихъ.

Межи такими Чинами ѡтличнѣйше мѣстце занимае Чинъ Василианъ, такъ названный ѡтъ св. Василия Вел. въ котрѣмъ одно и друге жите удивляющимъ сѣюзомъ сполучуе ся; зъ которого вышли найславнѣйшѣи свѣтила науки и святости въ наибѣльшѣи пожитокъ Церкви и свѣтской

суспѣльности. Понеже однакъ въ послѣднихъ сихъ часахъ сей Чинъ ѿ первѣстнаго своего блеску ѱтступивъ, то неусыпно печаливый Папа Левъ XIII. выданою Конституціею, котра зачинае ся „*Singulare praesidium*“ зъ дня 12. мая 1882. призвавъ его до первѣстной карности, уживши до того членѡвъ Товариства Исусоваго, котрыхъ самъ св. Іосафатъ и Митрополитъ Веляминъ Рутскій вже ѿ своихъ часѡвъ яко наилучшихъ помѡчникѡвъ досвѣдчили. Та реформа щасливо розпочата, якъ знаемо, принесла вже богаті плоды и присвѣчае певна надѣя, що сей знаменитый Чинъ чимскорше ѡтжїе.

Упоминае прото Синодъ сей вѣрныхъ, щобы, если кто чуе ся бути ѿ Господа званымъ до сего Чина, съ довѣріємъ дѣлали и небесному званію радо повиновали ся, знаючи, якъ многі и якъ великій зла въ сихъ часахъ проникають суспѣльность свѣтску, щобы тымъ способомъ такожъ черезъ спасительный ихъ впливъ суспѣльность ѿ гнилизны була охоронена. Хотя же Чинъ сей згаданою Конституціею вынятый есть зъ пѡдъ судовластія Ординаріѡвъ, то задля дуже великихъ корыстей, якї изъ вспѣльного зближеня одного и другого духовенства на Церковь сплынути можуть, поручае Синодъ Ординаріямъ, щобы зъ свои стороны сей Чинъ своєю благосклонностію и покровительствомъ надѣляли, а Настоятелямъ Монастырей, — щобы до несеня помочи духовной Епископамъ, оказовали ся охочими, удѣляючи позволене своимъ пѡдчиненымъ до проповѣданя слова Божого, наибѡльшежь до слуханя сповѣди молодшого клира.

2. Наконецъ ставляючи передъ очи всѣмъ вѣрнымъ нашего обряду цѣнність сей реформы, Синодъ упоминае ихъ о Господѣ, щобы, уповаючи на особенну прозорливість держачаго щасливо кормило вселенської Церкви, Найвысшого Архіерея Льва П. XIII. о нашу Церковь, оказовали ся не лише не противными, но также приклонными ѡтновленію сего славного Чина, и если бы коли учули, що протївъ сего зарядженя найвысшого Пастыря гдєякій малодухи або такожъ лихо успособлєні, ѡтѡажують ся пѡдносити якї докоры, най на нихъ не зважають и довѣріє свое положить въ старанність Епископѡвъ своихъ о добро Церкви и обряду нашего, а се тымъ бѡльше, що о ихъ безустанный чуйности около добра нашей Церкви,

обряду и вѣрнаго народу руского не можъ поѣднести ніякого розумного сумнѣву.

3. Щоже до Инокинъ, то Монастырѣ ихъ, такъ поѣсля права общаго, якъ и нашего звичаю, поѣдлагають безпосередно судовластію Ординаріѣвъ. Щобы же карнѣсть иноча въ тыхъ же чимъ разъ бѣльше процвѣтала, предкладае Синодъ почастнѣ правила, уложенѣ для нихъ до испытаня и одобреня Отцѣвъ, Синодъ сей составляющихъ, котрѣ потѣмъ, по заключенію Синода, Преосвященный Митрополитъ постарае ся выпечатати и въ практику ввести. Кромѣ того, для лекшого и успѣшнѣйшого приготоуленя кандидатокъ до житя иночаго, распоряджае сей Синодъ, щобы установленный бувъ для нихъ новиціятъ въ монастырѣ словитскѣмъ, и то для членѣвъ всѣхъ діецезіѣ, доки съ часомъ що ѣтповѣднѣйшого Епископы не постановлять. Но, понеже монастыръ словитскій естъ западто скромными доходами заосмотренный, котрѣ заледво могутъ выстарчити на удержане власныхъ членѣвъ, для того за сиѣбнымъ порозумнѣніемъ, постарають ся Ординаріи вырѣвнати выдатки монастырѣвъ всѣхъ діецезіѣ такъ, щобы нагорода була справедлива.

4. Хоче такожъ Синодъ, щобы монахинѣ занимали ся воспитанемъ дѣвчатъ и по можности, до того дѣла приспособляли своихъ членѣвъ, съ выключенемъ чужихъ, вынявши лише до тыхъ предметѣвъ, котрѣ званію монахинъ не ѣтповѣдають. Впрочемъ що до захованя карности монастырскои, задержуе Синодъ то, що Синодъ Замостьскій мудро постановивъ, Тит. XII. о Инокиняхъ и постановивъ лише то змѣнити, щобы задля ѣтмѣненныхъ обставинъ часу, не вымагало ся ѣтъ кандидатокъ вѣно або таѣса найменше тысячу пятьсотъ або такожъ трехъ тысячѣвъ гульдѣнѣвъ, но лише якесь поѣсля состояннѣ особы и суду Ординарія.

ѣ. Що до выбору Игуменѣ, доки число ихъ не досягне до десяти професокъ або хоральныхъ, котрѣ лише мають право до выбору Игуменѣ голосованемъ, постановляе Синодъ, щобы въ нынѣшнѣмъ положенію було заховане загальне право, и самъ Ординарій ѣдпринимавъ выбѣръ Игуменѣ.

Дальше, хотя належитъ всѣми способами усиловати ся, щобы въ такихъ Монастыряхъ инокинъ передовсѣмъ процвѣтала иноча карнѣсть, мимо того для доповненя не-

достатку средствъ, будуть старати ся Ординаріи вѣспирати на теперъ всѣми, якій пѣдъ рукою суть способами, тоє правило, доки съ часомъ за благословеніємъ Божиимъ, ѡтъ которого походить початокъ, середина и конецъ добра, не прійде ся до цѣлковитого совершеня дѣла.

Титуль ХІ.

О постахъ.

1. Що пѣстъ належить держати въ наибѣльшѣй цѣнѣ, знаємъ не лише зъ припису самого Бога свому народови частѣйше приказаного и примѣру Мойсея¹⁾ и народа Израильского²⁾ но такожъ зъ того, що примѣромъ Господа н. Іисуса Христа черезъ 40 дней въ пустыни, зѣставъ освященный, а потѣмъ ѡтъ часѣвъ Апостольскихъ ажъ до нашихъ бувъ захованый.

2. Однако кромѣ наибѣльшого и найсвятѣйшого посту великои Чотыродесятницѣ, котрый начинає ся ѡтъ понедѣлка по недѣлѣ сыропустнѣй, а кѣпчить ся пятницею передъ недѣлею Ваий, такъ однако, що пѣсля теперѣшного звичаю народа, такожъ суботы и недѣлѣ яко постнѣ дни заховують ся, приписують ся въ нашихъ литургичныхъ книгахъ такожъ другіи посты и то слѣдуючі:

1. Шѣсть дней межи недѣлею Ваий и Пасхи, однако такъ, що и попереджаюча недѣля Ваий и субота Лазарева, пѣсля звичаю народа яко постнѣ уважають ся.

2. Пѣстъ чотыродесятный т. е. 40 дней передъ Рождествомъ Господнимъ.

3. Пѣстъ передъ праздникомъ верховныхъ Апостолѣвъ Петра и Павла, котрый начинає ся съ понедѣлкомъ по недѣлѣ всѣхъ Святыхъ, або першѣй по Пятдесятницѣ, а кѣпчить ся навечеріємъ самого праздника.

¹⁾ Исх. 24, 18. ²⁾ Суд. 20, 26. I. Цар. 7, 6. Іосафата, II Цар. 20, 3. Есдры, I. Ездр. VIII, 21. 23. Естиры 4, 3. Іереміи 36, 9. Дан. 10, 3.

4. Пѣстъ до Успенія Пречистой Дѣвы, котрый зачинає ся съ днемъ 1. Серпня, а кѣнчить ся съ навечеріємъ самого праздника.

5. Въ праздникъ Усѣкновенія главы св. Іоана Крестителя 29. Серпня.

6. Въ праздникъ Воздвиженія Честного Креста 14. Вересня.

7. Каждой среды и пятницѣ цѣлого року, если тѣи не припадаютъ межи праздникомъ Рождества и Богоявленія Господа; и межи недѣлею Мытаря и Фарисея а недѣлею о Блуднѣмъ сынѣ; межи недѣлею Воскресенія и Ѣоминою, а кромѣ того межи недѣлею Пяťдесятницѣ и недѣлею всѣхъ Святыхъ; въ тѣи бо часы уставъ розрѣшавъ цѣлкомъ ѡтъ посту и воздержаня.

8. Цѣлый тыждень Сыропустный т. е. ѡтъ понедѣлка по недѣлѣ Мясопустнѣй до самой недѣлѣ Сыропустной включно. Хотя зъ одной стороны взбороняє ся во всѣ тѣ 7 дней ѣсти мясо, то зъ другой стороны позволяє ся набѣлѣ такожь въ среду и пятницу.

3 Навѣрно се звѣстно, що заходить рѣжниця межи постомъ а воздержанемъ. Каждый знає, що до посту стисло такого допускає ся одно лише на день насыченє; однакожь въ тѣмъ дѣлѣ треба мати передъ очима звычай и потребу мѣстцевостей.

4. Точне заховане всѣхъ постѣвъ въ Церквѣ нашѣй приписаныхъ, Синодъ вправдѣ поручає вѣрнымъ и похваляє строге заховане многихъ изъ нихъ; обовязує такожь душпастирѣвъ, щобы тыхже превосходнѣсть и пожитокъ часто въ проповѣдяхъ народови належито поясняли, а що бѣльше, самѣ примѣромъ своимъ тое заховане пѣдносили, щобы тымъ способомъ, о скѣлько то стати ся може, змогли приближати ся ко пресвѣтлымъ примѣрамъ предкѣвъ нашихъ и къ ревности першихъ Христіанъ. Мимо того однако, понеже въ послѣднихъ тыхъ часахъ, ревнѣсть многихъ Христіанъ охолоднѣла и силы тѣла помалу здають ся ослабляти ся такъ, що посты церковнѣ дуже часто переступають ся, то, щобы грѣхи народа не множили ся задля такого переступленя, Синодъ отримавши ѡтъ св. Престола власть, судить о Господѣ, звѣльнити дещо изъ первѣстной строгости посту, и то пѣсля слѣдуючого правила:

а) Въ постѣ сорокодневѣмъ, такъ передъ Пасхою, якъ такожь передъ Рождествомъ Господнимъ и передъ праздникомъ св. Ап. Петра и Павла, такожь передъ праздникомъ Успенія Пр. Богородицѣ, належитъ заховати постъ кожного понедѣлка, среды и пятницѣ, въ которіи позволяеся набѣлъ, въ прочіи чотыри дни тыждня, розрѣшаеся на ѣджене мяса, но такъ, щобы въ тыхъ чотырохъ дняхъ надоложили постъ и то Духовнѣй ѳтмовленемъ псалма 50, прочіи же: 5 Отче нашъ и Богородице Дѣво; и то такъ передъ обѣдомъ якъ и передъ вечерою.

б) Выше выложена постанова о позволеню набѣлу, важна такожь що до всѣхъ прочихъ постѣвъ року.

в) Отъ того загального закона, належитъ однако выняти: цѣлый першій тыждень Чотырдесятиницѣ, т. е. 6 дней ѳтъ понедѣлка до суботы включно, якъ такожь великій тыждень, ѳтъ понедѣлка ажъ до суботы передъ недѣлею Воскресенія, въ которій цѣлкомъ забороняеся ѣджене мяса, — позволяеся же на уживане набѣлу въ вѣвторокъ, четверъ и суботу, въ прочіи три дни мають уживати ся всѣ стравы звиклі т. е. безъ набѣлу.

г) Въ тыждни масляничнѣмъ, званѣмъ Сырнѣмъ, мае такъ заховувати ся постъ такъ, що въ понедѣлокъ, среду и пятокъ уживають ся стравы молочнѣ, въ прочіи чотыри дни допускаеся ѣджене мяса по ѳтмовленю выше наведенихъ молитвъ.

5. Если бы же кто, помимо сего звѣщанія ѳтъ строгости поста, задля якои справедливои причины потребувавъ дальшого розрѣшенія, тогды выложивши поводы, обовязанный просити о томъ своего Ординарія.

6. Злагодивши такимъ способомъ законъ о постахъ, надѣеся Синодъ, що вѣрнѣи не залишатъ прикладати ся до захованя тыхъ же, особенно же, душпастырѣ доложать старанности, щобы тіи же не були нарушеніи задля якои обставины, котра здавалабы ся радити ихъ опущене; щобы припадкомъ вѣрнѣи не соблазнили ся, особенно, если до переступленя постѣвъ прилучать ся такожь танцѣ!

7. Накопецъ мають душпастырѣ поучити вѣрныхъ, собѣ порученихъ, о способѣ захованя посту, т. е. щобы не ограничали ся на вздержане ѳтъ стравъ, а не повстятъ уздѣ блудѣвъ; кромѣ того мають наставати на по-

множены дѣла спасительныхъ, особливо любви, якими суть милостынѣ и иншіе дѣла побожности, "посля науки св. Василія В.: „Пожитокъ посту не має ся мѣрити самымъ вздержанемъ отъ стравъ, бо правдивый постъ есть," бути вѣльнымъ отъ всѣхъ грѣховъ; розрѣши всяку связь беззаконія, даруй кривду ближньому и отпусти довгъ. Не пости задля сварѣ и суперечокъ. Мясца не ѣси, а тымъ часомъ пожираешь брата своего. Вздержуешь ся отъ вина, а тымъ часомъ не вздержуешь ся отъ кривды. Горе тымъ, котріе суть пяніи не отъ вина; гнѣвъ духа есть пиянство, не менше отбирающе ему розсудокъ, якъ вино" ¹⁾).

Титулъ XII.

О отправахъ за усопшихъ.

ГЛАВА I.

О Службахъ Божихъ и другихъ отправахъ за усопшихъ.

1. Если спасительною и святою була вже въ старѣмъ завѣтѣ гадка: умоляти Бога за усопшихъ, чтобы освободили ся отъ бремени грѣховъ, — то далеко больше належитъ то уважати въ новѣмъ завѣтѣ, особенно отъ коли Христосъ побѣдивши смерть, отворивъ намъ въ крови своѣй дорогу въ Святаю нерукотворена т. е. до неба, за которого проводомъ нарѣдъ Святыхъ изъ сеи долины смертної подорожи, не перестаетъ входить въ оный вѣчный супокѣй. Коли отже той вѣчный супокѣй по найденю вѣчного откупленя Христомъ ²⁾ уже есть отворенный, а тымъ часомъ многіе душѣ задержаніе въ чистищѣ до него вздыхаютъ наибольшою жаждою, то выдае ся бути найотповѣднѣйшимъ, чтобы имъ зъ стороны Церкви воинствующей подана була спасительна помѣчь до освобожденя ся въ тогоже, що особенно и наибольше стати ся може черезъ жертву св. Литургіи, милостынѣ и молитвы, такъ пу-

¹⁾ Гом. I. о постѣ. ²⁾ Евр. 9, 12.

бличий Церкви, якъ и приватнй вѣрныхъ, якъ то зъ вѣры знаємъ и вѣруємъ. О тѣмъ св. Іоанъ Золотоустъ¹⁾ такъ выражае ся: „Оплакуймо отже тыхъ (умершихъ), приносѣмъ ратунокъ по силамъ, зготовѣмъ имъ яку помѣчь, мала она вправдѣ, однако така, що може помочи. Якъ, або якимъ способомъ? То самі выливаючи молитвы, то другихъ просячи, щобы за нихъ выливали молитвы, и даючи часто за нихъ милостынѣ убогимъ. Тое дѣло приносить дещо потѣхи. Бо слухай Бога такъ говорячого: „Защиту градъ сей мене ради и Давида ради раба моего“²⁾. Если сама память праведного стѣлько значила, то, где кромѣ того творять ся дѣла за умершихъ, чого они не зможуть? Не дармо естъ се установлено законами ѡтъ Апостолѣвъ, щобы въ честныхъ, кажу, и страшныхъ Тайнахъ творила ся память о тыхъ, котрі переставили ся; знали, що ѡдси много для нихъ прійде зыску, много пожитку. Въ тѣмъ бо часѣ, коли весь народъ и соборъ Священникѣвъ стоитъ съ розпростертыми руками и тая страхомъ переймаючи Жертва, якъ бы мы не мали умилоствити Бога за нихъ молячи ся? И то за тыхъ, котрі въ вѣрѣ переставили ся?

А въ Гом.³⁾ до Ев, Іоана говорить той самъ Святый: „Если грѣшникомъ бувъ той, що умеръ... не має бути лише оплакуваний, бо то не принесе ему ніякого пожитку, лишь належить творити то, що могло бы ему помочи, якъ милостынѣ, приношеня... Хочешъ почитити умершого? Уживай чого иншого, милостынѣ, добрыхъ дѣлъ, Службы Б.“. А до Дѣяній Апост. такъ говорить св. Іоанъ Золотоустый⁴⁾: „Не дармо буваютьъ приношеня за усопшихъ; не дармо молитвы, не дармо милостынѣ; то все розпорядивъ Духъ св., хотячи, щобы мы взаимно собѣ помагали. Диви бо: ѡнъ черезъ тебе получае пожитокъ, ты задля него спомогаешъ ся; погордивъ еси маєтвомъ, щобы здѣлати дещо благородного и ты бувъ ему причиною спасенія, а ѡнъ тобѣ причиною милостынѣ. Не сумнѣвай ся, що ѡнъ зъ того дещо доброго ѡтнесе. Не дармо выголошує Діаконъ: „О иже во Христѣ преставившихъ ся, и иже о нихъ память творящихъ“; не Діаконъ произносить сей го-

¹⁾ Гом. III. на посл. къ Филип. ч. 4. ²⁾ 4. Царст. 20, 6. ³⁾ 62 въ другихъ выд. 61. ⁴⁾ Гом. 21.

лось, но Духъ св., говорю же, даръ Его... Се коли знаємо, розважмо, якъ великій потѣхи можемъ подати усопшимъ, замѣсть слезъ, замѣсть плачѣвъ, замѣсть памятникѣвъ, именно: милостыню, молитвы, приношенія, щобы и они и мы наслѣдили общаго блага“.

2. Тую спасительну и святу мысль молити ся за усопшихъ заховувала всегда св. Божя Церковь; то розпоряджуючи приносити за нихъ жертвы св. Службы Б., то устанавляючи особенный и властивый ѳтправы о усопшихъ; именно же Церковь нашего обряду приписує и жертву Службы Божой и весь Чинъ о усопшихъ ѳтправляти въ опредѣленныхъ часахъ въ роцѣ, и то цѣлковито два разы въ роцѣ, именно: въ субботу мясопустну и въ субботу передъ Сошествіємъ св. Духа; частично же такожъ каждой суботы цѣлого року, особенно же въ 2. 3. и 4, субботу Чотыредесятницѣ великой; въ кѣнци распоряджавъ ся въ нашѣмъ Уставѣ творити память о усопшихъ 3. 9. и 40. дня по смерти¹⁾, а пѣсля уставѣвъ Апостольскихъ такожъ въ рѣчницю смерти²⁾. Пѣсля же набожного обычаю нашихъ рускихъ Церквей, звывло ѳтправляє ся такожъ торжественно Литургія и Чинъ о усопшихъ непосредственно слѣдующого дня по празднику храмовѣмъ, если не припаде въ який зъ тыхъ дней, коли Литургія о усопшихъ заборонена, а въ котрѣмъ то случаю надежить перенести тоє на найближше слѣдующій день не перешкодженный. Надпорядочно же обовязанъ суть парохы ѳтправляти богослуженє о усопшихъ въ дняхъ догѣдныхъ, скѣлько разѣвъ вѣрнѣй зъ власной своей святой набожности за дану стипендію того собѣ жадають.

3. Но понеже богослуженє о усопшихъ въ протягу року дуже часто въ столкновеніє приходитъ съ богослуженємъ праздникѣвъ, такъ недвижимыхъ якъ и движимыхъ, для рѣшеня котрыхъ уставы книгъ литургійныхъ суть або дуже скудный, або часомъ ніякихъ на готовѣ нема, такъ що въ многихъ случаяхъ Священники для выробленя собѣ въ сѣмъ вопросѣ певного суду, часто лишены суть всякого руководства, протое Синодъ для захованя совершен-

¹⁾ Тріодъ пост. Суб. Мясоп. ²⁾ кан. 42.

ной, однообразности въ священодѣйствіяхъ, высказуе и опредѣляе правило, чтобы именно священники знали, коли могутъ, св. Литургію и Чинъ о усопшихъ, отправляти а коли нѣтъ.

§. I.

О Службѣ Божій за усопшихъ.

1. Торжественныя Службы Божіи за усопшихъ забороняются и то такожь въ присутствии тѣла, во всѣ недѣли и нарочитыя праздники, потѣмъ черезъ три дни смерти Христа, якъ такожь и въ тыхъ случаяхъ, въ которыхъ обремененный парохъ отправляти св. Литургію дня, або, совершенно, або Преждеосвященныхъ, однако въ важнѣйшихъ случаяхъ, если есть другіи священники, буде мѣгъ той попри Службѣ Б. парохіальной дне текучого, спѣвати Литургію о усопшихъ такъ въ дни недѣльный, якъ такожь въ три праздники приказаніи, именно: св. Димитрія, св. Стефана, и св. Трехъ Святителейъ, однакожь не въ ризахъ черной барвы.

2. Тому самому правилу подлѣгае отправленіе Службы Б. о усопшихъ 3. 9, 40. дня, якъ и въ рѣчицу смерти, або погребенія умершого, и про то въ тыхъ случаяхъ належитъ, або въ день напередъ отправить Службу Б., або перенести на день ближайшій не перешкодженный.

3. Що до Литургій частныхъ, тіи забороняются каждого дня недѣльного, въ нарочитыя праздники и полиелейныя, якъ такожь въ три дни смерти Христа, якъ выше сказано. Въ всѣхъ же случаяхъ, въ которыхъ отправляея Служба Б. о усопшихъ, не належитъ вмѣшивати частій змѣнныхъ (якъ тропарѣвъ, кондаковъ и пр.) якогось настоящаго праздника, або послѣдованія о Святѣмъ, но брати лише то, що есть властиве усопшимъ, вынявши Апостолъ и Евангеліе дня седмичного, понеже тіи не мають характеру праздничного, протое могутъ ити передъ Апостоломъ и Евангеліемъ о усопшихъ.

§. II.

О отпра́вѣ за усопшихъ.

1. Кромѣ того повного послѣдованія о усопшихъ, котре въ Уставахъ нашихъ предкладае ся и котре въ опредѣленныхъ дняхъ въ церквѣ отпра́вляе ся; употребляе ся у насъ такожь особенна изъ повного чина часть, вынята зъ утренѣ о усопшихъ, котра приходитъ пѣдъ именемъ Паниихиды або звычайно Парастаса, и котра звыкла отпра́вляти ся такъ въ церквѣ якъ и внѣ церкви, въ котрой пѣсля приписѣвъ уставу ставляе ся на тетраподѣ коливо, то есть варена пшеница съ медомъ, яко символъ будущого воскресенія и солодости небесной славы, умоляемой для усопшого. Пѣсля же пынѣшного обычаю зныкло класти ся у насъ такожь съ коливомъ хлѣбы, або саміи хлѣбы. Тѣ выше наведеніи звычайъ и сей Синодъ похваляе и одобряе.

2. Що до часу, въ якѣмъ мае ся отпра́вляти сей Чинъ о усопшихъ, постановляе Синодъ, що можна тойже отпра́вляти въ цѣлѣмъ крузѣ року, вынявши дни выше наведеніи, въ котрыхъ заборонюе ся Служба Б. о усопшихъ. Однако, понеже день церковный у насъ звыкъ числится ѣтъ першой вечернѣ дня, то стисло сказавши, не заборонюе ся чинъ сей въ самъ день якогось праздника по отпра́вленю торжественной Литургіи, именно ѣтъ другой тогожь вечернѣ; но николи рано, чи то передъ чи середѣ торжественной Литургіи, но по крайнѣй мѣрѣ по укѣнченю тойже¹⁾.

3. Неразъ же у насъ а у Греко́въ всегда, употребляе ся послѣдна часть послѣдованія Утренѣ о усопшихъ, пѣдъ именемъ Паниихиды, состояча особенно зъ Тропарѣвъ и Ёктеній о усопшихъ, о котрой то части отпра́вы, если заходить вопросъ о часѣ, заявляе Синодъ, що належить тутъ держати ся того, що постановляе ся о Парастасѣ.

4. Що до способу отпра́вленя Чина Парастасу, мають Священники, отпра́вляючи тойже, точно держати ся приписѣвъ уставу, указанныхъ въ книжочцѣ Парастаснику, ничего не опускаючи ани не поспѣшаючи, но съ набож-

¹⁾ Посл. паст. бл. п. Митр. Спирид. Литвиновича зъ дня 9. Лютого 1865: Ч. 5722.

ністю и при внѣшнѣмъ уложенію мають все и кожде поодинокѣ отправляти, протое на перемѣну съ хоромъ, кромѣ ирмосѣвъ, будутъ отчитувати такожъ всѣ тропарѣ. Понеже однакожъ сей Чинъ въ той способѣ, якъ приписано и, якъ пристойть отправлений, вымагає досыть довгого часу, протое Священникъ за совершена тогожъ може побирати таксу около одного гульдена.

5. Въ кѣнци хотя въ одной стороны Синодъ съ похвалами препоручає вѣрнымъ часто ѡбновляти память о своихъ усопшихъ, то зъ другой стороны не залишає вганити надбужитій въ пѣтицѣ при гостинахъ, котрѣ въ нѣкоторыхъ мѣстцевостяхъ, при способности чи то похоронѣвъ, чи поминокъ, звывкли дѣяти ся въ домахъ помершихъ, и протое, гдѣ парохъ спостереже такій надбужитя при гостинахъ, най не важить ся на нихъ бути присутнимъ, що бѣльше, най упоминає своихъ парохіянъ, щобы ѡтъ справляня такихъ зовсѣмъ вздержували ся, понеже такими нїятиками св. Чинъ погребеня усопшихъ и помаганя имъ, оскверняє ся и обезчещає ся, а то тымъ бѣльше, що такій угощеня за для значныхъ выдаткѣвъ, котрѣ часомъ звывкли на то дѣяти ся, ѡтстрашають вѣрныхъ менше заможныхъ, ѡтъ несеня помочи душамъ своихъ помершихъ, черезъ ѡтправы церковнѣ, котрыми особенно помершимъ помагає ся; о тѣмъ належить поучити вѣрныхъ.

6. Въ кѣяци мають знати вѣрнѣ и ихъ пастырѣ, що не належить тѣла умершихъ въ трехъ дняхъ смерти Христови и въ самъ день торжественный Пасхи, спроваджувати до церкви, но зъ домѣвъ просто на кладбище и тамъ заразъ до похороненя перенести.

7. Понеже нашѣ руски Требники що до совершеня погребенія умершихъ, черезъ цѣлу свѣтлу седмицу т. е. черезъ сѣмъ дней ѡтъ Пасхи, предкладають лишъ одну форму ѡтправляваня тогожъ, котра ѡтносить ся лишъ до мирскихъ, и зъ того не мале замѣшана повстає, позаякъ декотрѣ Священики сказане правило принимаютъ такожъ при погребенію Священникѣвъ, декотрѣ же волять употребляти правила приписаного при погребенію Священникѣвъ звычайно черезъ цѣлый рокъ уживаного, протое для усуненя сего замѣшаня, постановляє Синодъ, щобы правило властиве погребенію Священникѣвъ, заховане було такожъ въ поминахъ семи днѣхъ Пасхи, а также въ

щобы, чи то въ домахъ помершихъ Священникѣвъ, чи то при переносеніи ихъ до церкви, долучало ся все, въ часѣ пасхальномъ Уставомъ приписане, якъ то двѣ ся при погребеніяхъ мірскихъ, и зверхъ того, въ самѣй церквѣ, вмѣсто канона о усопшихъ, належитъ брати канонъ Пасхи, якъ то звывло дѣяти ся при похоронахъ мірскихъ, о чѣмъ выше сказано.

8. Що до способу отправляваня Парастаса, почавши ѿ недѣлѣ Провѣднои або Ѳоминои, ажъ до Вознесенія Господняго, мають заховати Священники, щобы по совершеню „Начала обычнаго“ и ѿспѣваню 3 р. „Христосъ воскресъ“ долучене було: „Трисвятое“ и щобы проче отправило ся по обычаю, якъ звывло дѣяти ся при иншихъ частяхъ службъ дневныхъ.

9. При проповѣдяхъ похоронныхъ, котрѣ нерѣдко выголошують ся при погребеніи умершихъ, чи то въ церквѣ чи внѣ и на кладбищахъ, най бесѣдникъ доложитъ великои осторожности, щобы бесѣда не занимала ся соблазнами, но порученемъ честнотъ погордженнямъ рѣчей людскихъ и упоюванемъ любви рѣчей небесныхъ, або по крайнѣй мѣрѣ возбуждуванемъ памяти о смерти и упрощенемъ помочи для усопшихъ.¹⁾

10. Но понеже новѣйшими сими часами, особливо по мѣстахъ часомъ се якъ вѣдомо лучае ся, що деякѣ зъ мірскихъ ѿважаються звеличати памать помершого бесѣдами своими, прото Синодъ строго приказуе Пастырямъ, щобы такимъ бесѣдамъ, о скѣлько можъ не давали мѣстця; а если бы имъ було трудно тому перешкодити, тогды най выразно заявляють такимъ бесѣдникамъ, що они середъ священнодѣйствія не можуть допустити ихъ бесѣдъ, и що найбѣльше може бути имъ то дозволено, або передъ, або по священнодѣйствію, коли именно Священникъ або еще не розпочавъ, або уже укѣнчивъ приписане священнодѣйство о усопшихъ и священнѣ ризы ѿложивъ; но и тоє николи не може бути дозволено мірскимъ въ церквѣ, лише що найбѣльше, внѣ церкви можьно дозволити т. е. терпѣти.

ГЛАВА II.

О погребеню церковномъ и кладбищахъ.

I. Якъ велику стараніѣсть повинні мати вѣрні, щоби ихъ тѣла, котрі задля общеня въ небеснѣмъ житю стали ся уже храмомъ св. Духа и при концевѣмъ ѡтновленю свѣта мовъ сонце заяснѣти мають, по смертн не въ якѣмъ будъ неосвяченѣмъ, но въ освяченѣмъ мѣсци спочивали, попередили насъ примѣромъ своимъ уже въ старѣмъ завѣтѣ св. Патріархи, а передъ всѣми отець всѣхъ вѣрныхъ св. Авраамъ, котрый подорожуючи въ чуждѣй и неосвяченѣй землі, для умершої своєї жєны Сарры и для прочихъ зъ родини, котрі бы по нѣй умерли, купивъ¹⁾ особне мѣсце за вычислений грошѣ, въ котрѣмъ и самъ бувъ зложенъ и єго єдинородный св. Исаакъ. Такожъ Яковъ, єго внукъ, чужинець въ Єгиптѣ, умираючи тамъ, звязавъ клятвою сына свого Іосифа, щоби кости єго приказавъ перенести до землѣ святой, єго ѡтцямъ и ихъ сѣмени ѡдъ Господа пріобѣщаной и маючи ся освятити присутностію Мессіи²⁾. Що то само и самъ Іосифъ о своихъ костехъ братьямъ своимъ приказавъ, якъ колись будуть зъ Єгипта до Святой землѣ повертати, посвѣдчає св. Письмо.³⁾ И они дѣйстно, повертаючи зъ Єгипту, разомъ съ кѣстми Якова, перенесли и єго кости и положили въ пещерѣ онѣй купленѣй Авраамомъ.⁴⁾

Подражаючи сему примѣрови, Христіане уже ѡдъ першихъ часѣвъ старали ся похороняти своихъ умершихъ въ мѣстцяхъ ѡтѣособненыхъ и освященныхъ, и всѣ церкви Божі розпросторонені по цѣлой вселеннѣй, всегда тую установу твердо заховували и нынѣ заховують. Коли отже Христіане мѣстця погребеня свого всегда уважали яко назначені для исповѣдникѣвъ правдивой вѣры, то тому никто, котрый бы за житя свого пробувавъ внѣ великой родини Церкви Божєй и внѣ тойже переставивъ ся, не має права по смертн разомъ съ вѣрными мати вѣспѣльнє мѣстце ѡтпочинку. Зъ того слѣдує, що кромѣ невѣрныхъ, єрети-

¹⁾ Быт. 23, 16.

²⁾ Быт. 47, 29. 30. и 49, 29. 30.

³⁾ Быт. 50, 24.

⁴⁾ Исх. 13, 19. и Ісус. Нав. 24, 32.

кѡвъ и схизматикѡвъ, не мають права до церковного погребеня, такожь выкляті, явні грѣшники, умираючі въ проклятію, умерші въ поединку, проте всѣхъ такихъ най-не важать ся священники похороняти на кладбищахъ католицкихъ, но для нихъ повинно означити ся мѣстце внѣ кладбища, або що найбѣльше, задля настоящей нужды, въ якѡмъ особнѡмъ мѣстці кладбища католицкого, де надежить такожь похороняти тѣла дѣтей безъ крещенія переставляющихъ ся.

2. Въ частности же дотично тыхъ, котрі добровѣльно задали собѣ смерть, мають парохі бути осторожными, щобы такихъ, кромѣ, еслибы заявили передъ тымъ якѣ знаки покаяня, не важили ся похороняти на освященныхъ кладбищахъ и пѣсля обряду церковного. Если бы парохови бѣзсомнѣнно було вѣдомо, що самоубійця терпѣвъ слабѡсть помѣшаня розуму, мае такому погребеню церковне въ способъ звичайный удѣлти. Еслибы же парохъ поводаный важными причинами, вагавъ ся пристати на судъ лѣкарѣвъ и цивильныхъ урядникѡвъ, належить справу донести до Ординаріята, а тымъ часомъ задля наглаголи потребности мае тѣло помершого поховати ся безъ обряду церковного, внѣ кладбища. Если же сумнѣвъ позѡстане, чи самоубійця бувъ почитальный, чи непочитальный, мае бути похованый пѣсля церковного обряду, но задля упикненя соблазни, котра може повстати, безъ звичныхъ урочистей при погребаню. Если наконецъ заходить сумнѣвъ, чи кто самъ себе убивъ, чи погибъ случайно, належить судити въ корысть умершого, понеже въ сумнѣвѣ такъ тяжкого злочину о никѡмъ не повинно предполагати¹⁾ ся.

3. Що до самыхъ кладбищъ, най чувае каждый парохъ, щобы мѣстця тѣ святѣ, приюты храмѡвъ св. Духа, коли зѡстануть правильно освященѣ, якъ найчестивѣше були удерживанѣ; и то 1) щобы були обведенѣ мурѡмъ, або безпечною огорожею, а вхѡдъ або штахетовыми воротами або дверьми бувъ замкнений, щобы не було переходу черезъ кладбище, ни приступу для худобы; 2) щобы всѣ доходы и зыски зъ кладбища проходячі, особенно зъ травы и овощей, выключно до церкви належали, и не належить травы выпасати, лише косити; 3) грошѣ узысканѣ въ та-

¹⁾ Сян. Праг. тят. III. гд. XIII. выд. 1863.

нихъ доходѣвъ належить вложити до скарбони церковной; 4) въ случаю, еслибы тѣ доходы мали ся вынаймати, то мав се дѣяти ся лише Христіанамъ и то съ тымъ застереженемъ, щобы при выношеніи тыхъ зъ клабища, не дѣяли ся ніякій обезпеченія, особливо коло гробѣвъ и помяникѣвъ¹⁾.

4. Впрочѣмъ все на кладовищу най буде чисте, честне и поважне, щобы кресты и помяники зъ гробѣвъ повадившій ся, не були занедбуваній, або ногами доптаний, но нехай зѣстануть ѡтновленій, або сли були деревяніи и поупадали, най будуть зложеніи въ якѣмъ приличнѣмъ мѣстци або спаленіи огнемъ.

ТИТУЛЬ XIII.

О судахъ церковныхъ.

1. Понеже Епископы правомъ Божиимъ суть поставленіи, щобы були пастырями повѣренныхъ собѣ Діецезій, протомають ся уважати яко порядочніи судіи всѣхъ душъ, котрі належать до ихъ Діецезіи во всѣхъ случаяхъ, котрі ѡтносять ся до чина церковного. Для того на всѣхъ и поодинокихъ лицахъ, пѣдчиненыхъ печаливости своего Епископа, почивае тяжке бремя совѣсти, пѣддати ся судови власного Ординарія и его судъ принимати, яко судъ Господа, говорячого до Апостолѣвъ и ихъ наслѣдникѣвъ: „Слушайъ васъ, мене слушають, и ѡтмѣтайъ ся васъ, мене ѡтмѣтається“²⁾, и зновъ: „Аще церковь преслушаетъ, буди тебѣ якоже язычникъ и мытарь“³⁾.

2. Що до способу переводженія судѣвъ, то Синодъ сей, кромѣ того, що постановлено въ загальнѣмъ правѣ, прикавуе, щобы во всѣхъ Діецезіяхъ сей церковной Провинціи ваховано (яко основу): ту инструкцію, котра предложена була до одобренія всего Австрійского Епископату. Ту ю отже Инструкцію до нашихъ потребъ примѣнену постановивъ Синодъ уживати при переводженіи судѣвъ въ церковной руской Галицкой провинціи⁴⁾.

¹⁾ Паст. посл. бл. п. Митрѣп. Спир. Литвиновича п. д. 26-го Листопада 1868. Ч. 5656.

²⁾ Лука 10, 16.

³⁾ Мат. 18 17.

⁴⁾ Ся Инструкція прилучае ся въ Додатку ч. 38.

3) Синодъ сей рѣшивъ дещо додати щодо способу, котрый має ся задержати въ ѡткликахъ судейскихъ и постановляе слѣдуюче :

а) Судію церковнымъ порядочнымъ въ своѣй дієцезіи єсть Епископъ або его Викарій генеральный, котрого особа єсть та сама, що и особа Епископа, прото ѡтъ суду Викарія, нема ѡтклику до Епископа.

б) Высшій Судія порядочный єсть Митрополитъ провинціи церковной.

в) Найвысшій судія Папа римскій

Задля того рѣшає сей Синодъ, що ѡтклики мають ся дѣяти тымъ порядкомъ:

1. Ѣтъ Суда Епископа, най дѣє ся ѡткликъ до Митрополита, ѡтъ Митрополита, до Папы. Мимо того ѡткликъ до самого Папы зъ пропуценємъ середного, най буде все вѣльний.

2. Що же до суду, выданого Митрополитомъ въ першѣй инстанціи, має дѣяти ся ѡткликъ въ другѣй и третѣй инстанціи до Святого Престола, котрый зволить делеговати судію власного обряду, наколи инакше не рѣшитъ.

ТИТУЛЬ XIV.

О Синодахъ.

1. Що ѡтправленє Синодѣвъ (Соборѣвъ) до пѣднесеня вѣры и карности святои єсть чрезмѣрно потребнымъ, повинно бути вѣдомымъ зъ практика, почавши уже ѡтъ колыбели Церкви. якъ также и зъ того. що справы церковнѣй, живымъ словомъ членами синодальными розбираниѣ, яснѣйше розвивають ся и доказами, то ѡтси то ѡттамъ нагромаджеными, успѣшнѣйше утврджають ся, и такъ успѣшнымъ орудіємъ Церкви Божої вводять ся въ жите. Ѣтбувають же ся Соборы вселенскій пѣдъ предсѣдательствомъ вселенского Архієрея; провинціалънѣй — пѣдъ предсѣдательствомъ Митрополита, дієцезалънѣй пѣдъ предсѣдательствомъ Епископа.

2. Но понеже пастырями Церквей въ властивѣмъ значеню суть Епископы, прото задля такого судовластія, ѡтъ Духа св. имъ удѣленого, мають въ Синодахъ голоса

рѣшаючіи Епископы, однако въ Синодахъ вселенськихъ, найвысшимъ судією єсть Римскій Архієрей и рѣшене дѣе ся голосами, приступающими до мнѣнія Римского Архієрея; въ провинціальныхъ же — мають рѣшаючіи голосъ Епископы сопровинціальни, маючіи порядочне судовластіе, однако бѣльшостію голосѣвъ. Въ діецеазальныхъ мае голосъ рѣшаючіи лишь самъ Епископъ Ординарій. Прочіи всѣ, вынявши пралатѣвъ, маючихъ власну територію (область) и судовласть якобы епископску, такожъ викаріѣвъ капитульныхъ (при опорожненій столиці), котріи покликують ся на соборы, чи то вселенскій, чи провинціальни, чи діецеазальни, для того, що не мають судовласти, можуть лише ѡтдавати голоса со вѣтуючіи, зъ котрыхъ однако Епископы якъ наибѣльшу мають помѣчь, щоби выдали свои рѣшенія въ бѣльше добро Церкви. Щобудь однако въ провинціальныхъ Синодахъ, чи то щодо вѣры, чи щодо обычаѣвъ, чи щодо карности церковной постановлено бы було, щоби мало силу обовязуючу, дожно мати свое одобрєне ѡтъ найвышого Архієрея (Папы) и бути торжественно ѡнародовлене.

3. Що до права скликаня Синодѣвъ, то: вселенскій скликовати мае право самъ лише Римскій Архієрей, провинціальни Митрополитъ, або, пѣдчасъ опорожненого престола, давнѣйшій або старшій Епископъ; діецеазальни же Епископъ діецеазальни. Всѣ же, котріи мають право скликати соборы, мають также и право предсѣдати на нихъ, чи то саміи, чи черезъ своихъ ѡтпоручникѣвъ.

I. Щодо тыхъ, котрыхъ мае ся на Синодъ завѣзвати.

1. На вселенскій Соборъ покликують ся Епископы всего круга земного; на провинціальни мають бути покликаніи и явити ся всѣ Епископы порядочни Провинциі, а въ часъ опорожненого престола, Викаріи капитулярни, а кромѣ того Епископы помѣчни, потѣмъ настоятелѣ Капитулъ, потѣмъ каноники соборни або капитульни, котріи або саміи, або черезъ своихъ представитѣлѣвъ могутъ бути присутни; кромѣ того найвышій настоятелѣ монастырей, деканы, выдѣлы богословскіи, ректоры семинарій бѣльшихъ

и тѣ зъ духовенства, котрыхъ Епископы, по вспѣльнѣйшій нарадѣ завѣзвати розсудятъ.

2. Сей Синодъ поручае въ будуче Митрополитамъ, щобы, еси коли такъ для причиненія ся до бѣльшого добра Церкви имъ буде выдавати ся пожиточнымъ, завзывали на провинціальный Синодъ одного лише члена изъ мѣрскихъ, а именно Старшину (Сеніора) найдавнѣйшого, и зъ самого уже заложения до пѣднесения добра нашої рускои Церкви призначеного заведенія, такъ званого Института Ставропигійского въ Львовѣ при Церкви пѣдъ титуломъ Успенія Преч. Дѣвы Богородици Маріи, котрый однакожь не мае ани голосу совѣтуючого, ани при розправахъ о житію и чеснотѣ духовенства не може бути присутный.

3. До Синоду діецеэальной мають бути завозвані Каноники Капитулы катедральной, Професоры св. богословія и Катихиты шкѣлъ высшихъ, Деканы и ѣтпоручники поодинокихъ деканатѣвъ, и скѣлько Епископъ о Господѣ розсудить зъ клира своєї діецеэии завѣзвати.

2. Щодо часу ѣтправления Синодѣвъ провинціальныхъ и діецеэальныхъ.

Пѣсля собору Тридентійского¹⁾ повинні вправдѣ Синоды провинціальні ѣтправляти ся, по крайнѣйшій мѣрѣ, що три роки, діецеэальні же що року. Колижь се правило заховати не всегда есть можливимъ, то най выеднають собѣ — Митрополитъ для Синоду провинціального, а Епископы для Синодѣвъ діецеэальныхъ власть ѣтъ св. Престола, вмѣсто такихъ Синодѣвъ, ѣтбувати зѣбрание мѣстосинодальне, до котрого, для зѣбраня провинціального мають зѣйти ся до Архикатеэры поодинокій Ординаріи съ представителями всего духовенства, такъ щобы одинъ або другій бувъ ѣтпоручникомъ капитулы; изъ всѣхъ деканатѣвъ поодинокихъ діецеэій, чотыри ѣтпоручники и другі, котрыхъ Ординаріи по вспѣльнѣйшій нарадѣ припустити ѣсудятъ. На діецеэальній же зѣбраня, кромѣ Ординарія

¹⁾ Зас. XXIV гл. II. о Рес.

и Капитулы, дванадцать отпоручниковъ зъ духовенства діецеазальнаго и выбранй, котрыхъ буде Епископъ уважавъ. Однакожь буде старати ся Митрополить, щобы щонайменше каждого пятого року державъ ся Соборъ провинціальный, а Епископы будутъ старати ся, щобы кожного третого року державъ ся Синодъ діецеазальный.

Що до мѣстця:

Таке выбере и означить Митрополить по вспольной нарадѣ съ Епископами.

Що до способу:

Сей яко норма соборѣвъ въ будучности предкладае ся тутъ докладно на початку актѣвъ сего Синоду.

ТИТУЛЬ XV.

О добрахъ церковныхъ.

1. Понеже Церкви посвященй суть службѣ Бога, прото и ихъ добра належить уважати яко посвященй самому Богу. Понеже однакъ каждый управитель Церкви на то естъ поставленный, щобы добрами Церкви законно управлявъ, слѣдуе, що ѡнъ повиненъ сей обовязокъ выповняти такъ обережно, щобы ними управлявъ яко рѣчами Божиими а не людскими. Що бѣльше, тутъ загально выпадае примѣтити, що рѣчи тѣ, особливо службѣ Бога посвященй, пѣдлагають не самому управителеви почастной Церкви, но бѣльшимъ правомъ мѣсцевому Ординаріеву а даже самому Архієреєву вселенскому. Щобы же тоє управлене вело ся правильно, потреба, щобы передовсѣмъ управитель Церкви мавъ докладный инвентарь всѣхъ добръ церковныхъ въ однѣмъ примѣрнику въ своѣй Церквѣ, а другій примѣрникъ обовязанный буде переслати до канцеляріи Ординаріятскои¹⁾. Дальше въ примѣрникахъ инвентаря належить всегда подрѣбно зазначити змѣны, если бы якѣ въ тыхъ добрахъ повстали.

¹⁾ Сив. Зам. Тит. III.

2. Щобы же управа дѣбрь церковныхъ була безпечнѣйша и щобы въ тѣмъ управитель не попавъ въ яке пѣдозрѣнїе вѣрныхъ, мѡвъ бы добра тѣ обертали ся на якїй инный ужитокъ, нѣй выбере собѣ трехъ изъ свои парохїи обычаями найѡтличнѣйшихъ мужей и о скѡлько можъ такихъ, котрї заосмотренїи суть достаточнымъ майномъ, котрї бы ему при управѣ сихъ дѣбрь помагали. Кромѣ того нѣй мае каждый парохъ книгу рахункову доходѡвъ и выдаткѡвъ въ котрѡй бы приходы и выдатки починенїи, старанно и совѣстно були записанїи.

3. Що до дѣбрь движимыхъ, то передъ всѣмъ нехай буде въ Церквѣ скарбона або сильна скриня и прикрѣплена въ безпечнѡмъ мѣсци, заосмотрена трема або по крайнѡй мѣрѣ двома замками и то ѡдмѣнными, для перехованя сумы грошевою, грамотъ, дорогоцѣнныхъ рѣчей и прочихъ документѡвъ ѡтносячихъ ся до дѣбрь и правъ Церкви, котрыхъ ключѣ, одинъ управитель, другїй и третїй одинъ або два изъ старшихъ провизорѡвъ, мають у себе старанно и обережно переховувати, такъ щобы сї не дѡстали ся до ничїихъ рукъ, и до отвираня або замываня скрипѣ всѣ разомъ сходили ся. Если бы же котрый зъ тыхъ провизорѡвъ гдеколи задля якои важной причины бувъ въ выповненю свого обовязку перешкодженый, тогды мае ключъ свѡй за згодою управителя и провизорѡвъ церковныхъ, поручити провизорови не маючому ключа, абоже другому якому мужеви, ѡтличному зъ чесности.

4. Щобыже однакъ грошѣ церковнїи не марїовали ся, будутъ старати ся парохїи, щобы тѣ умѣщали ся або въ касахъ щадничихъ, котрї тѣшатъ ся публичною обезпечкою або въ узысканыхъ ефектахъ и иншихъ рѣвно цѣпныхъ паперахъ заосмотренныхъ пунїлярною обезпечкою. Приватнымъ могутъ выжичати ся грошѣ церковнїи лише въ тыхъ случаяхъ, коли тѣ впрочѣмъ заосмотренїи суть певною сталою и достаточною ипотекою и то съ тымъ застереженемъ, що тѣже и наросты зъ ихъ звернуть ся въ установленѡмъ часѣ.

5. Що до дѣбрь недвижимыхъ, належить загально заховати все то, що приписуе нашъ Синодъ Замостьскїй Тит. XIII.

6. Если бы мала ся робити яка змѣна що до дѣбрь церковныхъ, то най управителѣ задля предпрїятїя тои-

же удають ся до своїхъ Ординаріївъ, самі однакъ най-
 николи не ваять ся до того приступати. Дальше, най-
 старають ся, щобы добра тї заховані були въ своїхъ
 станѣ цѣлї, и щобы особливо въ случаю перенесеня упра-
 вительввъ не утерпѣли якого ушкодження съ кривою для
 наслѣдникѣвъ; особливоже най не вырубують лѣсовъ, где
 ерекція таковї постѣдає, но для побираня зъ нихъ зыску,
 ний поступають пѣсля законѣвъ лѣсовыхъ; що належить
 заховувати такожъ и що до садѣвъ овочевыхъ.

7. Вынаймлене же на рѣкъ або за призволенемъ Ор-
 динаріату на три роки най надає ся не инымъ, лише
 честнѣйшимъ Христїанамъ.

Во Львовѣ дня 8. Жовтня 1891.

Слѣдують Имена пѣдписаныхъ.

О. Августинъ Архієпископъ Ляриссы, Делегатъ Ап. Пред-
 сѣдатель Синода.

Сильвестеръ Сембратовичъ Митрополитъ Галицкій, Архі-
 єпископъ Львѣвскій Русинѣвъ Католикѣвъ, Епископъ
 Каменецкій.

Юліанъ Пелешъ Епископъ Перемыскій, Самбѣрскій и Ся-
 нѣцкій.

Юліанъ Куиловскій Епископъ Станиславѣвскій.

Зъ Архидієцезїи Львѣвскои.

Михаилъ Сѣнгалевичъ Архипрезвитеръ гр. к. Капитулы Митропо-
 личои Львѣвскои, Пралатъ Домовый Святѣйшого Отця Папы
 Льва XIII.

Левъ Готеровскій Архидіаконъ Капитулы гр. к. Митр. Львѣвскои.

Андрей Бѣлецкій Схолястикъ Капитулы Митрополичои обр. гр. к.
 Львѣвскои, Пралатъ домовый Святѣйш. Отця Папы Льва XIII.

Іосифъ Кобыляньскій Канцляръ Митрополичои Капитулы.

Левъ Туркевичъ Крилошанинъ грем. Капитулы Львѣвскои и Па-
 рохъ Архикетедральный.

- Дрѣ Іосифъ Комарницкій Кривошанинъ грем. Митроп. Капитулы
и пр. Професоръ Университету.
- Мартинъ Пакижъ Капелянъ тайный Его Святости, Кривошанинъ
грем. Капитулы Львовской.
- Емиліанъ Билинскій Кривошанинъ грем. Митроп. Капитулы
Львовской.
- Дрѣ Климентъ Сарницкій Протогугуменъ Чина св. Василія В.
- Михаилъ Малиновскій высл. Кривошанинъ Архидіаконъ Капитулы
Митрополитич.
- Александръ Бачинскій Ректоръ гр. к. генер. Семинаріи Львовской
почести. Кривошанинъ Капитулы Львовской.
- Василій Ильницькій, Директоръ ц.-к. академ. гимназій, почести.
Кривошанинъ, Членъ Рады школьной краевой, ц. к. Совѣт-
никъ школьный.
- Дрѣ Теол. Іосифъ Левицкій почести. Кривошанинъ Митроп. Капи-
тулы, ц. к. Професоръ.
- Василій Фортуна почести. Кривошанинъ, Парохъ и Деканъ Тер-
нопольскій.
- Дрѣ Теофилъ Сембратовичъ Ректоръ Семинаріи Віденьской.
- Дрѣ Емиліанъ Огоновскій тит. Совѣтникъ Митроп. Консисторіи
Львовской, публ. пор. Професоръ Университету Львовского.
- Дрѣ Іоанъ Бартошевскій дѣйст. Совѣтникъ Консисторіи Митроп.
Львовской и публ. пор. Професоръ ц. к. Университету Львов-
ского.
- Онуфрій Ленкій Професоръ Религій въ ц. к. гимназій Львовской
Францъ Іосифа, Совѣтникъ Митропол. Консисторіи.
- Дрѣ Іосифъ Мельницкій Вицеректоръ.
- Іоанъ Гушалевицъ выслуж. Професоръ.
- Исидоръ Дольницкій Духовникъ Семинаріи.
- Северинъ Тороньскій Вицеректоръ гр. рус. Семинаріи.
- Теодоръ Кордуба Деканъ и Парохъ Бережанскій.
- Стефанъ Юрикъ Префектъ наукъ въ ген. Семинаріи гр. к. Львов.
- Александръ Радикевичъ Деканъ Бобреецкій.
- Григорій Словицкій Деканъ Бускій и Парохъ въ Козловѣ.
- Дрѣ Гавріилъ Крижановскій Референтъ, Совѣтникъ и Канцлеръ
Митр. Консисторіи.
- Юліанъ Копысцяньскій Завѣдатель деканату Галицкого и Парохъ
Галицкій.
- Михаилъ Кульматицкій Деканъ и Парохъ Городецкій.
- Іосифъ Кернякевичъ Деканъ Журавеньскій Парохъ въ Черневі.

- Корнилій Монціббовичъ Завѣдат. деканату Залозецкого и Парохъ въ Вертелцѣ.
- Григорій Чубатый Дек. Збаражскій Парохъ въ Ступкахъ.
- Евстахій Клосевичъ Деканъ Зборѣвскій Парохъ въ Присѣвцяхъ.
- Александръ Чемеринскій Деканъ и Парохъ Золочѣвскій.
- Игнатій Губчакъ Деканъ и Парохъ Калускій.
- Іоанъ Юркевичъ Деканъ Львѣвскій загородск. Парохъ въ Германовѣ.
- Александръ Танчакѣвскій Завѣд. Декан. Нараѣвского Парохъ Дунава.
- Антоній Давидовичъ Дек. Олѣскій Парохъ въ Заболотцяхъ.
- Николай Кобринскій Парохъ въ Цѣневѣй.
- Левъ Левицкій Деканъ Перегинскій Парохъ въ Янівцѣ.
- Иларій Стѣткевичъ Деканъ Пѣдгаецкій и Парохъ въ Бѣжиковѣ.
- Іосифъ Макогонскій Деканъ Рогатинскій Пар. въ Липици гѣрнѣй.
- Константинъ Стрѣцкій Завѣд. Деканату Роздольского и Парохъ въ Рудникахъ.
- Іоанъ Слюзаръ Деканъ и Парохъ Скалатскій.
- Іоанъ Залуцкій Деканъ и Парохъ Теревовельскій.
- Юліанъ Левицкій Деканъ Унѣвскій Парохъ въ Словитѣ.
- Теодоръ Ступницкій Деканъ Ходорѣвскій Парохъ въ Молотовѣ.
- Іоанъ Сохацкій Дек. Холоѣвскій Парохъ въ Стояновѣ.
- Евстахій Меруновичъ Дек. Щарецкій, Парохъ Церкви св. Ап. Петра и Павла во Львовѣ.
- Іосифъ Заячкѣвскій Парохъ въ Лопянцѣ Деканату Перегинского.
- Адольфъ Василевскій Парохъ Львѣвскій, Вицедеканъ Львѣвскій городской.
- О. Мелетій Тыбника Ігуленъ Монастыря Гошѣвского Чина св. Василія Вел.
- О. Павелъ Пилинскій Ігуменъ Монастыря Золочѣвского.
- О. Владиславъ Дорожинскій Парохъ въ Мизуни.
- О. Лонгинъ Карповичъ Ігуменъ Пѣдгорецкій.
- Димитрій Гузаръ тит. Совѣтн. М. Конс. Парохъ въ Заваловѣ.
- Василій Копытчакъ ц. к. гимн. Професоръ рел. въ Тернополи.
- Александръ Стефановичъ Професоръ Религіи въ Семинаріи педагогичн. Львѣвскѣй.
- Кассіанъ Куницкій цѣс. и кор. Капелянъ войсковый зъ Дієцезіи Львѣвской.
- Климентъ Глинскій тит. Совѣтн. Консистор. Парохъ въ Камѣницѣ.
- Атанасій Пашковскій Парохъ въ Олеську.
- Володимиръ Петрушевичъ Сповідникъ Архикатедральный.

Іоанъ Чапельскій преф. гр. кат. Сем. во Львовъ.
 Дръ Титъ Мышковскій, Префектъ наукъ въ гр. к. генеральн. Семинаріи во Львовъ.
 Св. Теол. Дръ Іллярій Вацикъ преф. наукъ, кат. гимн. V. у Львовъ.
 Онуфрій Зацерковный Парохъ въ Сквиловъ.
 Левъ Джулинскій Парохъ въ Лапшинъ Ред. часоп. „Посланникъ“
 Анатоль Долинскій Парохъ Яхторѣвскій.
 Іоанъ Редкевичъ Проповѣдникъ Архикатедральный.
 Александеръ Здерковскій Парохъ Крушельницькій.
 Евгеній Гузаръ Катехитъ школы мѣстскои женскои и заступникъ
 Секретаря Его Ексцелленціи Преосв. Митрополита.
 Петръ Францъ Крипякевичъ Викарій Архикатедральный Львовскій, Нотаръ Синода пров.
 Яковъ Сыроѣдовъ священникъ Архикатедральный Львовскій.
 Дръ Писдоръ Шараневичъ Сениоръ Института Ставропигійского во Львовъ, публ. Профессоръ въ ц. к. Университетъ Львовскій.

Зъ Дієцезіи Перемыскои.

Венедиктъ Литинскій Архидіаконъ Капитулы Перемыскои.
 Миронъ Подолицьскій Крилошанинъ Капитулы Перемыскои.
 Іоанъ Войтовичъ Крилошанинъ Капитулы Перемыскои и Ректоръ дієцезіяльной Семинаріи.
 Іосифъ Делькевичъ Дръ Св. Теол. Крилошанинъ почесн. гр. к. Дієцезіи Перемыскои, выслуженый Профессоръ Исторіи церковной въ Университетъ Львовскій.
 Василій Чемарникъ почесн. Крилошанинъ Дієцезіи Перемыскои и Парохъ Сяницкій.
 Плятонъ Паславскій почесн. Крилошанинъ Дієцезіи Перемыскои и Парохъ Белзскій.
 Николай Роздѣльскій Крилошанинъ почесн. Перемыскои Кап. Парохъ Сокальскій.
 Іоанъ Коньцяньскій Крилош. почесн. Кап. Перемыскои высл. Деканъ и Парохъ гр. кат. Крыницькій.
 Іоанъ Борсукъ Парохъ Краковскій и Крилош. почесн. Перемыскій.
 Съ застереженемъ правъ Столицъ Апостольской задержанныхъ підписую:
 Дръ Іосифъ Черлюнчакевичъ выслуженый Проф. и Деканъ Унив. Ягайловъ. Краковскаго и Львовскаго
 Алексій Тороньскій Проф. религіи въ цѣс. кор. академичнѣй гимназіи Львовской и Совѣтн. Консист. Митрополичон.

- Дрѣ с. Теол. Іоанъ Гробельскій С. Бгословія пастырского въ Семинаріи гр. к. Перемыскій Професоръ.
- Полнѣвктъ Кмѣтъ Професоръ заступн. Права Каноничного и Префектъ наукъ въ гр. кат. Семинаріи Перемыскій.
- Дрѣ Николай Малинякъ Пар. Сливницкій дел. Нивжанковицкій.
- Орестъ Чеховичъ Парохъ Боратинскій Вицедеканъ Белзскій діец. Перемыскои.
- Дрѣ Сильвестеръ Колысцяньскій гр. кат. Парохъ въ Кбньскѣмъ. Діец. Перемыскои.
- Діонизій Добрянскій Завѣд. Деканата Бичского, Парохъ въ Ждинѣ.
- Володимиръ Хилякъ Парохъ въ Бортнѣмъ Деканата Бичского.
- Михаилъ Прухницкій Дек. Высочанскій и Парохъ въ Турцѣ.
- Михаилъ Матковскій Вицедеканъ Горожанскій и Парохъ въ Горожанцѣ Діецезіи Перемыскои.
- Іосифъ Мерена Парохъ Грабскій Діец. Перемыск.
- Константипъ Гукевичъ Парохъ въ Квашенвиѣ и Вицедеканъ Добромильскій Діецез. Перемыскои.
- Василій Чернецкій Парохъ въ Сѣльцѣ белзск. Деканата белзского Діец. Перемыскои.
- Іоанъ Скобельскій Деканъ Дрогобыцкій, Парохъ въ Лѣшинѣ Діецезіи Перемыскои.
- Кирилъ Селецкій Парохъ Жужельскій деканата Белзского.
- Теодоръ Борисъ Парохъ въ Хашевѣ и Вицедеканъ Жукотинскій.
- Маркиль Мигуловичъ Деканъ Затварницкій Парохъ въ Чорнѣй.
- Тома Шумило Завѣдатель Даканату Каньчугск. Парохъ въ Курьлѣвцѣ.
- Іоанъ Негребецкій Парохъ Зальсьскій.
- Ілія Каламунецкій Деканъ Комарнянскій и Парохъ Кропильницкій.
- Іоанъ Яблоновскій Парохъ Любачѣвскій.
- Іоанъ Парыловичъ Парохъ въ Злоцѣмъ.
- Левъ Гринѣвецкій Парохъ Быковскій.
- Григорій Копысцяньскій Парохъ Снѣтницкій Дек. Мушиньского.
- Северинъ Турчмановичъ Парохъ Лукѣвскій, Вицедеканъ Ольховецкій.
- Анатоль Сѣнкевичъ Парохъ Стѣбенскій за деканатъ Перемыскій.
- Іоанъ Борысевичъ Парохъ Кривецкій, Вицедеканъ Порохницкій.
- Іоанъ Решетыло Парохъ Магерѣвскій за деканатъ Потелицкій.
- Емиліанъ Левицкій Парохъ Тартакѣвскій дек. Сокальського.
- Александръ Несторовичъ Самбѣрскій Деканъ и Парохъ въ Самборѣ.
- Георгій Гладиловичъ Парохъ Хирѣвскій высл. Дек. Бѣрецкій.

Левъ Щавиньскій Деканъ Старосамбѣрскій, Парохъ въ Старбмъ Мѣстѣ.

Левъ Сембратовичъ Завѣдатель Деканату Сяноцкогo и Парохъ въ Чертежи.

Іоанъ Головиньскій Парохъ въ Молошковичахъ, Деканъ Судово-вишняньскій.

Іосифъ Крушаньскій Парохъ въ Селискахъ Яворѣвскаго Деканату.

Григорій Секела Парохъ въ Лѣску за деканатъ Лѣскій.

Емиліанъ Двѣдицкій Парохъ въ Мостахъ Дек. Угнѣвскаго.

Анталь Фединкевичъ Парохъ въ Буповѣ Дек. Яворѣвскаго.

Теодоръ Мельникъ Парохъ Старавы Сяноцкои, Делегатъ деканату Устрицкогo.

Николай Назаревичъ Парохъ въ селѣ Серпи

Антоній Бескидъ пар. въ Тарнавѣ, Вицедеканъ Яслискій.

Зъ Діеѣзіи Станиславѣвскои.

Василій Фацевичъ Архипресв. Канитулы Еписк. Станиславѣвскои.

Іоанъ Литвиновичъ Кустосъ Канитулы Еписк. Станиславѣвскои.

Теодатъ Шанковскій Крил. почести. Деканъ и Парохъ Катедральн. Станиславѣвск.

Теодоръ Лѣсевичъ поч. Крил. Деканъ Косцѣвскій, Парохъ въ Кутахъ старыхъ.

Іоанъ Кобляньскій Крилошанинъ почест. Деканъ Коломыйскій Парохъ въ Коломыи Рыцаръ ц. к. Орд. Францъ Іосифа.

Келестинъ Костецкій Крил. почести. Деканъ Буковиньскій, Парохъ Чернѣвецкій.

Василій Богоносъ Крил. почести. и Парохъ въ Хоростковѣ.

Анталь Кобриньскій Деканъ Город. Парохъ въ Ракѣвци.

Левъ Калиньскій Деканъ Тисъменицкій и Парохъ въ Ольшаници.

Михаилъ Гулла Совѣтникъ еп. Консисторіи, Деканъ Кудриньскій, Парохъ Борщѣвскій и Мушкатѣвскій.

Іоанъ Партыцкій тит. Совѣтникъ еп. Консисторіи, Деканъ Товмацкій, Парохъ въ Торговици.

Іоанъ Михалевичъ тит. Совѣтникъ Консисторіи еп. Деканъ Чортковскій, Парохъ въ Бѣлобожницѣ.

Николай Дрогомирецькій Деканъ Буцацкій и Парохъ зъ Стѣйки.

Юліанъ Левицкій Вицедек. Буцацкій, Пар. Жизномѣрскій.

Кирилъ Пачовскій Парохъ и Деканъ Богородчаньскій.

Кирилъ Гаморакъ о. гр. к. Сотрудникъ съ правомъ управ. Парохіи въ Стецевѣй.

- Стефанъ Ленкавскій Парохъ въ Угорникахъ.
 Максимилянъ Крушельницкій Парохъ въ Назбровѣ.
 Іоанъ Грабовичъ Парохъ въ Тисмениці.
 Андрей Стотанчикъ Парохъ и Вицедекъ Устецкій діецезіи Станиславѣвскою.
 Ілія Мардаровичъ Проповѣдникъ Миссійный Архидіедезальный до знесенія пѣнства, Совѣтникъ епископскій, Парохъ Камѣнскій Діецезіи Станиславѣвскою.
 Николай Гошовскій Завѣд. Деканату Ёзупѣльскаго и Парохъ Блудницкій Діецезіи Станиславѣвскою.
 О. Іеронъ Островерха Ігуменъ Монастыря Чина св. Василія Великаго въ Бучачи.
 Леонтій Лушинскій Парохъ въ Трибухѣвцяхъ, Вицедеканъ П. Чортковскій.
 Петръ Мыцьковскій Деканъ Скальскій и Парохъ въ Чорнобѣдцяхъ Діецезіи Станиславѣвскою.
 Петръ Гиль Парохъ въ Олексинцяхъ Діец. Станиславѣвскою.
 Рудольфъ Мохъ Парохъ гр. к. въ Островѣ съ Куриповомъ Дек. Ёзупѣльскаго, тит. Совѣтникъ Еп. Консисторій Станиславѣвскою, Проповѣдникъ Миссійный до заведенія тверезости, Членъ Товариства св. Апостола Павла.
 Григорій Тымякъ завѣд. Деканата Пѣстиньскаго, Парохъ въ Шешорахъ Діец. Станиславѣвскою.
 Іоанъ Бѣлоусъ Парохъ къ Бѣлоберезцѣ.
 Александръ Кнѣгиницкій Парохъ въ Зальщикахъ, высл. Деканъ.
 Володѣмиръ Козьоровскій Вицедекъ Гусятинскій, Парохъ въ Городницѣ.

Д Е К Р Е Т Ъ

котрымъ другій рускій Соборъ Львовскій потвѣрждае ся.

Коли Преосвященный О. Сильвестеръ Сембратовичъ, Архіепископъ Львовскій рускій, и Епископы Его Суфраганы загадали держати Соборъ провинціальный другій по Замостьскѣмъ и той ѳтбувъ ся во Львовѣ въ рѣцѣ 1891, заповѣдженный на день 22. Вересня, а дня 8. Павдерника щасливо закінчений, пѣдъ предсѣдательствомъ Делегата Святой Столицѣ Апостольской Преосвященного О. Августина Чяски Архіепископа Лярисского; потѣмъ, коли чинности и рѣшеня тогожь Собора Преосв. о. Архіепископъ и другі Епископы съ принадлежанымъ повиновениемъ пѣддали пѣдъ испытъ и судъ Святой Столицѣ: то Ихъ Еминенціи Оѣцѣ св. Зѣбраня о розширенію Вѣры для справъ всхѣдного обряда, пѣддали ихъ испитови и одобрили пѣсля примѣрника тутъ приложенного; а въ доказъ того одобреня приказали выдати Декретъ, щобы его заховали всѣ, до котрыхъ належитъ.

Коли се рѣшене Св. Зѣбору пѣдписанный Секретаръ Святому Оѣцю Н. Льву Папѣ XIII. на послуханію дня 30, Цвѣтня 1895. предложивъ, Святѣйшій Отець зводивъ его во всѣмъ одобрити и потвѣрдити, чѣму не мають стояти на перешкодѣ якій нибудь противности.

Дано въ Римѣ зъ дому тогожь св. Зѣбраня о розширенію Вѣры для справъ обр. всх. дня 1. Марта 1895. р.

Содержане.

Чинности руского провинціального Собора во Львовѣ 1891.

Стр.

I. Письмо Рускои Митрополичои провинціи Галицкои до Святого Престола Апостоль, котрымъ смиренно просить и ожидае позволенія скликати и отправить Соборъ . . .	3
II. Письмо Митрополита Рускои провинціи Галицкои до Его Еминенціи Всечестнѣйшого Отця св. Р. Ц. Кардинала Симеонія, Префекта св. Конгрегаціи о розширеніи Вѣры, въ справѣ руского Синода провинціального маючого отправить ся въ Львовѣ.	5
III. Письмо Его Еминенціи О. Іоана св. Р. Ц. Кардинала Симеонія, Префекта св. Збѣраія о розширеніи Вѣры, до руского Митрополита Галицкого, котрымъ его новѣдомляє о вселаскавѣйшомъ удѣленіи благословенія отъ Св. Отця рускому Соборови львовскому и о прислати ся маючѣмъ особнѣмъ Одпоручнику Святого Отця на Соборъ.	7
IV. Оповѣщене скликаня руского Собора Провинціального, отбути ся маючого въ мѣсяцю Вересню 1891	9
V. Порядокъ, якій має заховати ся и чинности, якї мають предпріяты ся въ скликанію и отправленію Синода провинціального руского во Львовѣ, въ мѣсяцю Вересню 1891 р.	17
VI. Письмо Епископату руского Провинціи Галицкои, котрымъ тойже доносить Святому Отцю о довершеніи Синода и смиренно просить о одобреніи декретѣвъ.	43
Письмо Папы Льва XIII до руского Епископату.	45
VII. Акты збѣрань и засѣдань	46
Збѣране загальне I.	46
Засѣдане I.	48
Збѣране загальне II.	63

Засѣданіе II.	65
Зббране загальне III.	67
Засѣданіе III.	67
Зббране загальне IV.	68
Засѣданіе IV. и послѣдне	69

Рѣшенія руского провинціального Собора отбувшого ся во Львовѣ въ 1891 р.

ТИТУЛЪ I.

О вѣрѣ католицкѣй.

Глава I. О исповѣданію вѣры католицкои	73
Глава II. О католицкѣй науцѣ	74
Глава III. О религіицѣй рѣвнодушности	76
Глава IV. О общенію въ духовныхъ (святыхъ) съ еретиками и схисматиками	77
Глава V. О цензурѣ книгъ	79
Глава VI. О сектѣ Вѣльномулярѣвъ и иныхъ стоваришеняхъ осужденыхъ або забороненыхъ	82
Глава VII. О проповѣданію слова Божого	85
Глава VIII. О Катехисмѣ	8

ТИТУЛЪ II.

О Тайнахъ и ихъ удѣлянію.

Глава I. О св. Тайнѣ Крещенія	91
Глава II. О св. Тайнѣ Миропомазанія	92
Глава III. О пресв. Тайнѣ Евхаристіи	93
Глава IV. О Тайнѣ Покаянія	97
Глава V. О Тайнѣ Єлеопомазанія	99
Глава VI. О Тайнѣ Священства	101
Глава VII. О Тайнѣ Супружества	103

ТИТУЛЪ III.

О Освященіяхъ и Благословеніяхъ — (Сакраменталіяхъ)	103
---	-----

ТИТУЛЪ IV.

О всенароднѣмъ почитанію Бога.	108
Глава I. О жертвѣ Литургіи (Службѣ Божѣй).	109

Глава II. О намѣреніи и стипендіяхъ Службъ Божіихъ (Литургій)	114
Глава III. О Часахъ канонныхъ (Правилъ церковныхъ) и другихъ всенародныхъ Богослуженіяхъ	118
ГЛАВА IV. Що до отправки Чинѣвъ надпорядочныхъ, зъ которыхъ декотрі суть привязані до праздниковъ неподвижныхъ, декотрі же до подвижныхъ	121
Що до Чинѣвъ привязанныхъ до праздниковъ неподвижн.	121
Що до Чинѣвъ привязанныхъ до праздниковъ подвижн.	122
О выставленіи и благословеніи Святѣйшии Дарами	125
О отправкѣ чила Акаѳиста	127
О Чинѣ Параклиса	128
Глава V. О пѣніи церковныхъ	128
Глава VI. О святкованіи дней праздничныхъ	132
Праздники неподвижн	137
Праздники подвижн	138
Глава VII. О почитаніи Святыхъ, Мощей и Образѣвъ (Иконъ)	138
Глава VIII. О св. Походахъ (Процесіяхъ), Памянствѣхъ и Мисіяхъ	144
Глава IX. О домашнемъ богопочитаніи	151

ТИТУЛЬ V.

О святѣй Литургіи. 153

Чинъ Божественныя Литургіи. — Прокоеидія Литургіямъ	154
Що до самой св. Литургіи	161

ТИТУЛЬ VI.

О Храмахъ посвященныхъ Службъ Божіей. 182

Глава I. О будовѣ храма	183
Глава II. О внутреннемъ украшеніи храма	185
Глава III. О священныхъ сосудахъ и снарядахъ церковныхъ	186
Глава IV. О барвахъ церковныхъ ризъ	187

ТИТУЛЬ VII.

О Іерархіи церковной. 189

Глава I. О Папѣ Римскомъ	190
Глава II. О Митрополитѣ	191

	стр.
Глава III. О Епископахъ	194
Глава IV. О Капитулахъ катедральныхъ	197
Глава V. О замѣстцевыхъ заступникахъ або о Деканахъ	200
Глава VI. О Парохахъ	202
Глава VII. О помѣщикахъ и рохѣвъ	206

ТИТУЛЪ VIII.

О Семинаріяхъ духовныхъ	208
Глава I. О Семинаріяхъ хлопцѣвъ	209
Глава II. О Семинаріяхъ бѣлыхъ	212

ТИТУЛЪ IX.

Глава I. О достоинствѣ Священника нового завета	218
Глава II. О праведности житія Священника	221
Глава III. О умѣстности Священника	233
Глава IV. О конкурсѣ парохіальномъ	236

ТИТУЛЪ X.

О Монахахъ	237
----------------------	-----

ТИТУЛЪ XI.

О постахъ	240
---------------------	-----

ТИТУЛЪ XII.

О отпиранияхъ за усопшихъ	243
Глава I. О Службахъ Божіихъ и другихъ отпиранияхъ за усоп.	243
§. I. О Службѣ Божіей за усопшихъ	246
§. II. О отпиранихъ за усопшихъ	247
Глава II. О погребеніи церковнымъ и кладбищахъ	250

ТИТУЛЪ XIII.

— О судахъ церковныхъ	252
---------------------------------	-----

ТИТУЛЪ XIV.

О Синодахъ	253
1. Что до тѣхъ, которыхъ має ся на Синодѣ завѣзвати	254
2. Что до часу отправления Синодовъ провинціальныхъ и діе- цезальныхъ	256

ТИТУЛЬ XV.

О добрахъ церковныхъ.

256

Пѣдписы Ѡтцѣвъ, котрѣ рѣшеня Собора пѣдписали .

258

Декретъ, котрымъ Соборъ другій Львѣвъ. рускій потверждае ся.

265

Похибки друкарскій.

Стр.	12	ст. 11	зъ	долу	зам.	17 4	мая	бути	1724
"	21	"	4	"	"	обширодовляти предметы	"	"	обширедовляти, пред- меты
"	23	"	13	зъ	горы	"	"	"	единосущной
"	24	"	3	"	"	"	"	"	единосущной
"	24	"	23	"	"	"	"	"	единосущной
"	25	"	28	"	"	"	"	"	единосущной
"	26	"	31	"	"	"	"	"	единосущной
"	29	"	12	"	"	"	"	"	зобравши
"	35	"	10	"	"	"	"	"	проповѣды
"	35	"	17	"	"	"	"	"	Пресвященство
"	36	"	8	зъ	долу	"	"	"	убиеніи
"	53	"	4	зъ	горы	"	"	"	мѣрилы
"	66	"	17	"	"	"	"	"	вазвычайныхъ
"	70	"	17	"	"	"	"	"	удалой
"	77	"	10	зъ	долу	"	"	"	одобренемъ
"	78	"	12	зъ	горы	"	"	"	приняти
"	79	"	5	и 6	"	"	"	"	вѣру до
"	79	"	27	"	"	"	"	"	святыхъ безсомнѣну
"	80	"	16	"	"	"	"	"	княгъ вѣрныхъ
"	80	"	30	и 31	"	"	"	"	управлявшихъ
"	87	"	23	"	"	"	"	"	вынята
"	92	"	17	"	"	"	"	"	тое
"	94	"	18	"	"	"	"	"	сказавъ
"	96	"	23	"	"	"	"	"	у насъ въ Педѣлею
"	96	"	33	"	"	"	"	"	призволенемъ
"	99	"	7	зъ	долу	"	"	"	сподной
"	04	"	21	зъ	горы	"	"	"	1868
"	109	"	18	"	"	"	"	"	Церквѣ
"	116	"	18	"	"	"	"	"	нихъ
"	133	"	1	зъ	долу	"	"	"	братя
"	135	"	5	"	"	"	"	"	позбули ся
"	144	"	1	зъ	горы	"	"	"	въ цѣлой
"	144	"	12	"	"	"	"	"	люди
"	146	"	10	"	"	"	"	"	подозрѣніи
"	147	"	2	зъ	долу	"	"	"	подозрѣваючи
"	148	"	1	зъ	горы	"	"	"	Въ концѣ
"	153	"	6	зъ	долу	"	"	"	Еухолобѣи
"	154	"	16	зъ	горы	"	"	"	Проекомидіи
"	156	"	24	"	"	"	"	"	"
"	156	"	34	"	"	"	"	"	Примч.
"	157	"	8	зъ	долу	"	"	"	301
"	157	"	1	"	"	"	"	"	Lect.
"	160	"	7	зъ	горы	"	"	"	большій, котрымъ
"	162	"	14	зъ	долу	"	"	"	все
"	163	"	14	зъ	горы	"	"	"	не опускаючи

Стр.	163	ст.	15	зъ горы зам.	Духа	мав	бути духа
п	163	п	9	зъ доду	Аншифоны	п	Антифоны
п	165	п	17	зъ горы	нынѣ	п	нынѣ
п	169	п	20		трисвѣтѣю	п	трисвѣтѣю
п	175	п	14		Іоанна	п	Іоанна
п	175	п	19		уперъ а въ	п	уперъ въ
п	175	п	23		(рго и сит)	п	(рго и сит)
п	175	п	3	зъ доду	Ектенію ;	п	Ектенію ;
п	176	п	17	зъ горы	концѣ	п	концѣ
п	177	п	9		раздроблѣтса и раздѣ-	п	раздроблѣтса и раздѣ-
п	183	п	19		лѣтса	п	лѣтса
п	188	п	11		воплещеного	п	воплощеного
п	189	п	1		крестопоклонну	п	крестопоклонну)
п	189	п	1	и 2	приняти	п	приняти
п	189	п	1	и 2	звычай, нѣкоторыхъ	п	звычай нѣкоторыхъ
п	189	п	7		мѣсцевостей	п	мѣсцевостей,
п	190	п	8		воинсвуюча	п	воинствууюча
п	190	п	14		межи	п	межи
п	190	п	24		едности надавъ,	п	едности, надавъ
п	190	п	24		слухати	п	слухати
п	190	п	24		зобовязавъ	п	зобовязавъ
п	190	п	6		княви	п	князя
п	190	п	27		Божого	п	Божого
п	191	п	9	зъ доду	Іерусалимскій,	п	Іерусалимскій.
п	191	п	3		Настоятетя	п	Настоятеля
п	192	п	9		отзыскали	п	отзыскала
п	213	п	15	зъ доду	котрого	п	котрой
п	218	п	9	зъ горы	производити	п	производити
п	219	п	22		мовитъ	п	мовитъ
п	224	п	1		Апостола	п	Апостола
п	224	п	5	зъ доду	при	п	при